PURANOKTA
PŪRVA PRAYOGAM
Non-Vedic form of Hindu Sacraments

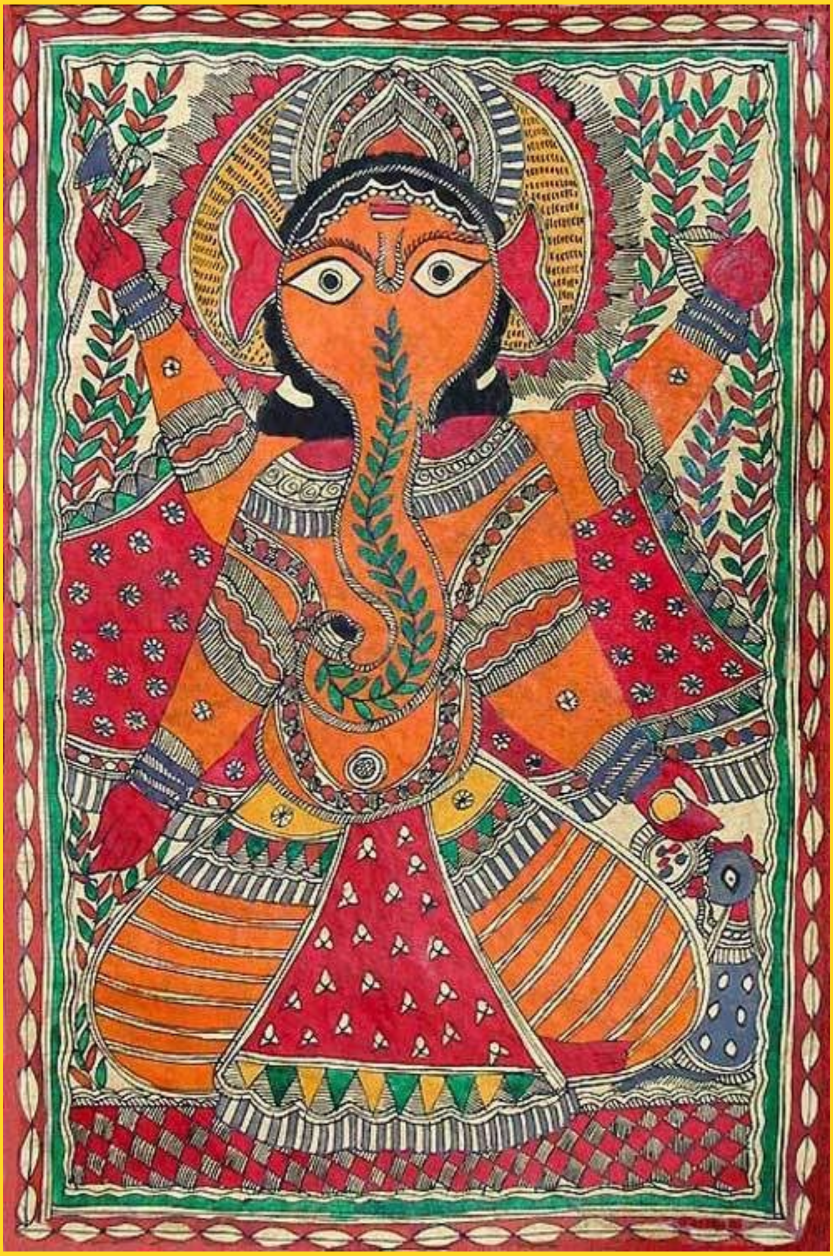

Compiled by Paṇḍit Śrī Rāma Ācārya
from various Tantric and Pauranic Sources

22:01:23
srimatham.com

CONTENTS

Foreword 3

PART 1 AHNIKAM — DAILY PRACTICE

1. Prātaḥ smaranam — Morning reflections 4
2. Snānam — Bathing 5
Sandhyā Vandana Vidhiḥ 6
Vaiśvadeva Bali 15
Bhojanam — Taking Meals 16
Alternative Grace Before Meals 17
Simple Daily Puja 18
Universal Prayers 20

PART 2 SAMSKĀRA-BHĀGAḤ

Pūrvāṅgam — General Preliminaries 22
Puṇyāha Vācanam 29
Svasti Vācana # 1 & 2 37
(Laghu) Nāndimukha Śrāddha 39

KUŚAKAṆḌIKA — Arangement Of The Fire Place 41
Sankṣipta Bhū Saṁskāra (abbreviated preparation of kuṇḍa) 41
1. Garbhadāna.. 49
2. Pumsavana.. 55
3. Sīmantam 57
4. Viṣṇu Bali.. 61
5. Jātakarma.. 65
6. Nāmakaraṇa 68
7. Upaniṣkramaṇam 70
8. Anna-Prāśana 73
9. Caula 79
10. Upanayanam 81
Ritu Śānti (First menstruation) 90
Abda-Pūrti Āyuṣya Homam 98
Ṣaṣṭhī Mahotsava Vidhiḥ (Birthday Anniversary) 104
Navagraha Homaḥ 109
Ugra-Ratha Śāntiḥ Prayogaḥ 129
Vāstu Śāntiḥ Prayogaḥ 136
Vāhana Pūjā Vidhānam 152
Dakṣina Dānam 157
Āśirvādam 157

FOREWORD

All the Vaidika prayogas (manuals) for the sacraments that every Hindu should perform and undergo are traditionally intended for the use of those who have been initiated (*upanayana*) and have studied Sanskrit and Veda - or at least those sūktas and mantras that are used in these sacraments and rituals.

Nowadays only a tiny percentage of the Hindu community actually undergoes the sacrament of initiation and even fewer have any knowledge of the Vedas or of Sanskrit. They have great difficulty in pronouncing the mantras which are hedged by strict rules. Any imperfect pronunciation of the mantras (*svara*) is said to result in negative consequences both for the reciter and the purohit. The Sanskrit mantras are very seldom translated or explained to the participants - they are also very difficult to understand correctly.

With these disabilities in mind, this manual has been compiled from various Pauranic and Tantric texts as well as a text from the middle ages called Sudrakamalakara of Pandit Kamalakara Bhatt. It was a complete manual (*prayoga*) of all the major samskāras compiled for the use of all Hindus without the use of archaic and difficult to pronounce Vedic mantras. The learned pandits compiled these prayogas for the use of all without prior Vedic study.

The traditional sources for the sacraments are the Grihya Sutras and they all have variations, some quite radical, this accounts for the differences that are found in the various districts throughout India. I have tried as much as possible to combine Northern and Southern rituals and to produce a uniformity of practice as far as possible without compromising the cultural distinctions.

I assume that the user will have some basic knowledge of Sanskrit and a background in ritual practice and so the instructions are rather sparse and ritual steps that are obvious and common knowledge have been left out. If you are totally new to ritual practice then I suggest you read my other books Hindu Ritual parts 1 & 2 before attempting to use this manual.

I have included a few Vedic mantras that are in the public domain like the Gāyatri mantra and the Mahā Mrityunjaya mantra and Shanti mantras.

This prayoga has been prepared for the English knowing public and all care has been taken to transliterate the mantras correctly into international Diacritics.

If you have any doubt or need some guidance please contact a local purohit or temple priest to assist you.

Pandit Sri Rama Ramanuja Achari

PART 1.

AHNIKAM — DAILY PRACTICE

1. Prātaḥ Smaraṇam — Morning Reflections

❖ Upon waking chant the name of the Lord Hari three, six or seven times.

Prayer for Guidance.

त्रैलोक्य चैतन्य-मयादिदेव । श्रीनाथ विष्णो भवद् आज्ञयैव ।
प्रातः समुत्थाय तव कैंकर्यार्थं । संसार-यात्रं अनुवर्तयिष्ये ॥

trai-lokya caitanya-may-ādideva, śrī-nātha viṣṇo bhavad ājñayaiva |
prātaḥ samutthāya tava kaiṅkaryārthaṁ, saṁsāra-yātraṁ anuvartayiṣye ||

O Primordial Lord, the pervading consciousness of the three worlds, O Lord of lakshmi, O Vishnu, with your sanction alone have I risen this morning and in order to serve you I proceed on the journey of life.

जनामि धर्मं न च मे प्रवृत्तिर्जनाम्यधर्मं न च मे निवृत्तिः ।
केनापि देवेन हृदिस्थितेन यथा नियुक्तोऽस्मि तथा करोमि ॥

janāmi dharmaṁ na ca me pravṛttir-janāmy adharmaṁ na ca me nivṛttiḥ |
kenāpi devena hṛdi-sthitena yathā niyukto'smi tathā karomi ||

I know full well what is my duty but I am not [naturally] inclined thereto, I know full well what is forbidden but I cannot abstain there from, I shall do your will O Lord as you being seated in my heart, are guiding me through my conscience.

Prayer for forgiveness from Mother Earth.

समुद्र वसने देवि पर्वत स्थन मंडले । विष्णु पत्नि नमस् तुभ्यं पाद स्पर्शं क्षमस्व मे ॥

samudra vasane devi parvata sthana maṇḍale |
viṣṇu patni namas tubhyaṁ pāda sparśaṁ kṣamasva me ||

O Mother Earth, the consort of Lord Vishnu, with the oceans as your skirts and the mountains as your breasts; salutations to you, please excuse the touch of my feet.

Prayer for Altruistic Intent.

न कांक्षयेऽहं राज्यं न स्वर्गं न चापुनर्-भवम् । कांक्षये दुःख तप्तानां प्राणिनाम् अर्थि नाशनम् ॥

na kāṅkṣaye'haṁ rājyaṁ na svargaṁ na cāpunar-bhavam |
kāṅkṣaye duḥkha taptānāṁ prāṇinām arthi nāśanam ||

I don't desire kingship nor heaven nor even liberation from rebirth, all I desire is that all beings should be free from their suffering.

Prayer of the Hands

कराग्रे वसते लक्ष्मी कर मूले सरस्वती ॥ कर मध्ये स्थितो ब्रह्मा प्रभाते कर दर्शनम् ॥

karāgre vasate lakṣmī kara mūle sarasvatī ||
kara madhye sthito brahmā prabhāte kara darśanam ||

At the tips of the finger resides Lakshmi and at the base of the palm; Sarasvati, in the centre is situated Brahma; in the morning we gaze upon our hands.

Purport

This verse is recited upon waking up every morning to remind us that we ourselves are the authors of our own destinies. We create our own happiness and sorrow through our actions; everything that we do has a reaction known as karma. When we do good to others - it comes back to us. When we cause suffering to others it also comes back to us.

Therefore we think of Brahma the god of creation as situated in the centre of our palms —reminding us to be mindful of what exactly we are doing. Mother Lakshmi as the goddess of compassion and resources used for the benefit of others resides in the tips of our fingers. This reminds us that all resources — wealth, knowledge etc are all meant for the benefit of all beings.

Sarasvati as the goddess of learning and knowledge is thought of as residing at the base of the palm. This is to remind us that the pursuit of knowledge is the most important thing in our lives because knowledge and education opens up the gates to success.

2. Snānam — Bathing

Saṅkalpaḥ (statement of intent)

हरिः ॐ तत्सत्। मम उपात समस्त दुरितक्षय द्वार श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं — अकृत्य करण कृत्याकरण भगवद् अपचार भागवत अपचारादीनाम् नाना विधानां सर्वेषां पापानां सद्यः अपनोदन द्वारा नित्य नैमित्तिक कर्मण्यता सिद्ध्यर्थं — स्नानागारे प्रातः स्नानम् अहं करिष्ये ॥

Hariḥ oṁ tatsat. mama upāta samasta duritakṣaya dvāra śrī parameśvara prītyarthaṁ — akṛtya karaṇa kṛtyākaraṇa bhagavad apacāra bhāgavata apacārādīnām nānā vidhānāṁ sarveṣāṁ pāpānāṁ sadyaḥ apanodana dvārā nitya naimittika karmaṇyatā siddhyarthaṁ — *snānāgāre* prātaḥ snānam ahaṁ kariṣye ||

In order to absolve myself of all my transgressions and to please the Supreme Lord — in order to immediately rectify all those various offences which I have committed; having done the deeds which I shouldn't have, having not done what I should've, offences to the Lord and to the other devotees, and to make myself fit to perform the daily as well as periodical duties incumbent upon me, I take my morning bath in the bathroom.

Taking Permission if using a tank or sacred pool to bathe in

समस्त जगदाधार शंख-चक्र गदाधर । देहि देव ममानुज्ञां युष्मत्तीर्थं निषेवणे ॥

samasta jagadādhāra śaṅkha-cakra gadādhara |
dehi deva mamānujñāṁ yuṣmat tīrthaṁ niṣevaṇe ||

O Lord who is the basis of the entire universe, the wielder of the conch, discus and mace, please give me permission to use your sacred waters.

Invocation of the Ganga

आवाहयामि त्वाम् देवी स्नानार्थं इह सुंदरी । एहि गंगे नमस्तुभ्यं सर्व तीर्थ समन्विते ॥

āvāhayāmi tvām devī snānārthaṁ iha sundarī ।
ehi gaṅge namastubhyaṁ sarva tīrtha samanvite ॥

I invoke you O beautiful goddess Ganga, in order to take my bath, please be present here in these waters, salutations to you who are present in all the sacred tirthas.

गंगा च यमुना चैव गोधावरि सरस्वती । नर्मदे सिंधु कावेरी जलेऽस्मिन् सन्निधिं कुरु ॥

gaṅgā ca yamunā caiva godhāvari sarasvatī ।
narmade sindhu kāverī jale'smin sannidhiṁ kuru ॥

May Ganga, Yamuna, Godhavari, Sarasvati, Narmada, Sindhu and Kaveri be present here in this water.

पुष्कराद्यानि तीर्थानि गंगाद्यास्सरितस् तथा । आगच्छंतु महाभागास्स्नान काले सदा मम ॥

puṣkarādyāni tīrthāni gaṅgādyās saritas tathā ।
āgacchantu mahābhāgās snāna kāle sadā mama ॥

O Great Beings, may the Pushkara and all the sacred waters along with the Ganga always be present here at the time of bathing.

SANDHYĀ VANDANA VIDHIḤ

Preparation

❖ A tilaka should be made on the forehead with sandal paste or clay. (If going to work it can be done with water only)

❖ Sit on a mat facing the east in the morning and west in the evening with the *panchapatra* (a vessel of water with a spoon) and a tray in front of you.

❖ Take a seat and touch the ground and recite the following verse;

पृथिवि त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता । त्वं च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनम् ॥

pṛthivi tvayā dhṛtā lokā devi tvaṁ viṣṇunā dhṛtā ।
tvaṁ ca dhāraya māṁ devi pavitraṁ kuru cāsanam ॥

O Mother Earth, you support the world, and you in turn are supported by Vishnu. Please support me, O Goddess, and purify my seat.

❖ Think of all your gurus and pay them your respects.

ॐ सर्वेभ्यो गुरुभ्यो नमः oṁ sarvebhyo gurubhyo namaḥ - *salutations to all my gurus.*

❖ Consecrate the water to be used by showing the ankuśa mudra or touching the pañcapātra.

गंगा च यमुना चैव गोदावरी सरस्वती । नर्मदा सिंधु कावेरी जलेऽस्मिन् सन्निधिम् कुरु ॥

gaṅgā ca yamunā caiva godāvarī sarasvatī ।
narmadā sindhu kāverī jale'smin sannidhim kuru ॥

I invoke the seven cosmic energies represented by the seven sacred rivers; ganga, yamuna, godavari, sarasvati, narmada, sindhu and kaveri to be present here in this water.

❖ Sprinkle the water over yourself and all the items to be used.

अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थं-गतोऽपि वा ।यस्स्मरेत् पुंडरिकाक्षं स बाह्याभ्यंतरश्शुचिः ॥

apavitraḥ pavitro vā sarvāvasthaṁ-gato'pi vā ।
yas-smaret puṇḍarikākṣaṁ sa bāhyābhyantaraś-śuciḥ ॥

Pure or impure, being in any condition whatsoever, he who meditates upon the Lotus-eyed Lord Vishnu is purified both physically and mentally.

1. ācamanam. *Sipping of water for physical, mental and verbal sanctification.*

Vaiṣṇava

❖ Hold the *uddharini* (spoon) in the left hand and pour one spoonful of water into the palm of the right hand.

❖ Repeat the mantra and sip the water from the base of the palm .

ॐ अच्युताय नमः ! oṁ acyutāya namaḥ ! *Salutations to the Intangible One*

ॐ अनंताय नमः ! oṁ anantāya namaḥ ! *Salutations to the Eternal One*

ॐ गोविंदाय नमः ! oṁ govindāya namaḥ ! *Salutations to the Lord of the Universe*

Śaiva

ॐ आत्म तत्त्वाय स्वाहा oṁ ātma tattvāya svāhā *to the Self all hail*

ॐ विद्या तत्त्वाय स्वाहा oṁ vidyā tattvāya svāhā *to Wisdom all hail*

ॐ शिव तत्त्वाय स्वाहा oṁ śiva tattvāya svāhā *to the Siva-nature all hail*

2. aṅga-vandana (nyāsa)

Sanctification of the physical body as the temple of God.

Vaiṣṇava

❖ Touch the various parts of the body indicated while reciting the names of God and using the fingers of the right hand only, and touching the right organ first and then the left one.

केशव	keśava	*touch the right cheek with the thumb*	
नारायण	nārāyaṇa	*touch the left cheek with the thumb*	seat of fire
माधव	mādhava	*touch the right eye with the ring finger*	
गोविंद	govinda	*touch the left eye with the ring finger*	seat of Sun
विष्णु	viṣṇu	*touch the right side of nose with the index finger*	
मधुसूदन	madhusūdana	*touch the left side of nose with the index finger*	seat of wind
त्रिविक्रम	trivikrama	*touch right ear with the little finger*	seat of Indra
वामन	vāmana	*touch left ear with the little finger*	
श्रीधर	śrīdhara	*touch right shoulder with the middle finger*	
हृषीकेश	hṛṣīkeśa	*touch left shoulder with the middle finger*	seat of Prajapati
पद्मनाभ	padmanābha	*touch the navel with the right hand*	

दामोदर dāmodara *touch the top of the head with the right hand*

Śaiva

- Wash both hands and sprinkle a little water on the head and legs.
- Touch the upper and lower lips with three middle fingers joined together
- Touch the right and left nostrils with the thumb and forefinger
- Touch the eyes and ears with the thumb and ring-finger
- Touch the navel with the thumb and little finger.
- Wash the hands again.

ॐ नमश्शिवाय । oṁ namaś śivāya ।

- Touch the chest with the right palm
- Touch the head with all the fingers joined together

3. Vighna Apaharaṇam: — elimination of spiritual obstacles

Recite the following mantra while striking the temples gently with the closed fists; imagining that the spiritual force is descending and pervading the entire body.

शुक्लां-बरधरं देवं शशिवर्णं चतुर्भुजम् । प्रसन्न वदनं ध्यायेत्सर्व विघ्नोप शांतये ॥

śuklāṁ-baradharaṁ devaṁ śaśi-varṇaṁ catur-bhujam ।
prasanna vadanaṁ dhyāyet sarva vighnopa śāntaye ॥

I contemplate the All-pervading Lord, clad in a brilliant raiment, resplendent like the moon, the four-armed and cheerful-faced One for the elimination of all obstacles.

3. Prāṇāyāma; — Control of the Breath.

- This is done symbolically by folding the index and middle fingers into the palm of the right hand and then closing the nostrils with the thumb and the ring finger while reciting the following mantra.

ॐ भूः ॐ भुवः ॐ सुवः ॐ महः ॐ जनः ॐ तपः ॐ सत्यम्
ॐ तत् सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥
ॐ आपो ज्योतिः रसोऽमृतं ब्रह्म भूर्भुवस्सुवरोम् ॥
oṁ bhūḥ oṁ bhuvaḥ oṁ suvaḥ oṁ mahaḥ oṁ janaḥ oṁ tapaḥ oṁ satyam
oṁ tat savitur vareṇyaṁ bhargo devasya dhīmahi । dhiyo yo naḥ pracodayāt ॥
oṁ āpo jyotiḥ raso'mṛtaṁ brahma bhūrbhuvassuvarom ॥

Om The material world, Om The realm of mind; Om The realm of light; Om The realm of vastness; Om The realm of creative delight, Om The realm of unobstructed Will; Om The realm of the highest Truth; Om may we meditate upon that Adorable Light of the Divine Creator, and may He direct our intellect. Om He is in the water, light, flavour, nectar of immortality and also pervades the three realms — physical, mental and spiritual. He who is denoted by Praṇava (AUM) is all these.

- Thereafter do *śrotrācamanam* by touching the right ear with the right hand (Ganga resides in the right ear). Then make *Brahmāñjali* by placing the left hand upturned on the right thigh and then clasping it with the right hand downturned.

4. Saṅkalpaḥ — हरिः ॐ तत्सत् मम उपात समस्त दुरित क्षय द्वारा श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं (वैष्णवः– भगवद् आज्ञया भगवद् कैंकर्य रूपं) प्रातः/सायं संध्याम् उपासिष्ये ॥

hariḥ oṁ tat sat mama upāta samasta durita kṣaya dvārā śrī parameśvara prītyarthaṁ (*vaiṣṇavas*:– bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ) prātaḥ/sāyaṁ sandhyām upāsiṣye ||

In order to absolve myself of all my transgressions and to please the Supreme Being, (Vaishnavas:– With the sanction of the Supreme Being and as service to Him alone), I now perform my morning/evening devotions.[1]

5. Mārjanam

- With the left hand take a spoon full of water, dip the ring finger in the water and sprinkle the water on the head seven times with the following mantra:–

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय [ॐ नमश्शिवाय]
oṁ namo bhagavate vāsudevāya [oṁ namaś śivāya]
Salutations to all all-pervading Supreme Lord.

- Then pour some water in the right hand and sprinkle it clockwise around the head

6. āpośaṇam

- Take water in the right palm and recite the following;

आपस्त्वमसि देवेश ज्योतिषां पतिरेवच । पापं नाशय मे देव यामनः कार्य कर्मजम् ॥
āpas-tvam-asi deveśa jyotiṣāṁ patireva ca |
pāpaṁ nāśaya me deva yāṅmanaḥ kārya karmajam ||

You are pervading all waters, Lord of the gods, You are the Master of all the celestial lights, absolve me of all my sins O Lord, sins that I have committed by thought or deed, and the effects of my previous sins.

अघानि यान्यतितानि यानि चागंतुकानि वै । वर्तमानानि धूयंताम् अघमर्षण कर्मणा ॥
aghāni yāni-atitāni yāni cāgantukāni vai |
vartamānāni dhūyantām aghamarṣaṇa karmaṇā ||

May all those sins of the past, and those of the future and those of the present all be absolved through this ceremony of expiation.

7. Sūrya Arghya Pradānam — *Offering a Libation to the Sun*

Saṅkalpa — हरिः ॐ तत्सत्, मम उपात समस्त दुरित क्षय द्वारा श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं (वैष्णवस्:– भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रुपं) प्रातः/सायम् सूर्य अर्घ्य प्रदानं करिष्ये ॥

hariḥ oṁ tatsat, mama upāta samasta durita kṣaya dvārā śrī parameśvara prītyarthaṁ (*vaiṣṇavas*:– bhagavad ājñayā bhagavad kainkarya rūpaṁ) prātaḥ/sāyam sūrya arghya pradānam kariṣye ||

In order to absolve myself of all my transgressions and to please the Supreme Being, (Vaishnavas:– With the sanction of the Supreme Being and as service to Him alone), I now offer my morning/evening libations to the sun.

- Take some water in the right hand recite the mantra and pour it on the ground from the finger tips - repeat three times.

[1] Although it is recommended to do Sandhya 3 times daily, in practical life it is not possible, so twice is the best and even if this cannot be done than do it at least once a day.

एहि सूर्य सहस्रांशो तेजोराशे जगत्पते । अनुकम्पया मां भक्त्या गृहाणार्घ्यं दिवाकर ॥

ehi sūrya sahasrāṁśo tejo-rāśe jagat-pate |
anukampayā māṁ bhaktyā gṛhāṇārghyaṁ divākara ||

O Supreme Lord of the universe manifest in yonder sun, having a thousand rays, the source of all energy, have mercy on me and accept this libation of water offered with devotion.

8. Tarpaṇam — Libations

- ❖ With each of the following mantras pour out one spoon full of water from the finger tips of the right hand.

आदित्यं तर्पयामि । सोमं तर्पयामि । अङ्गारकं तर्पयामि । बुधं तर्पयामि । बृहस्पतिं तर्पयामि । शुक्रं तर्पयामि । शनैश्चरं तर्पयामि । राहुं तर्पयामि । केतुं तर्पयामि ॥

ādityaṁ tarpayāmi | somaṁ tarpayāmi | aṅgārakaṁ tarpayāmi | budhaṁ tarpayāmi | bṛhaspatiṁ tarpayāmi | śukraṁ tarpayāmi | śanaiścaraṁ tarpayāmi | rāhuṁ tarpayāmi | ketuṁ tarpayāmi ||

Vaiṣṇava

केशवं तर्पयामि । नारायणं तर्पयामि । माधवं तर्पयामि । गोविन्दं तर्पयामि । विष्णुं तर्पयामि । मधुसूदनं तर्पयामि । त्रिविक्रमं तर्पयामि । वामनं तर्पयामि । श्रीधरं तर्पयामि । हृषीकेशं तर्पयामि । पद्मनाभं तर्पयामि । दामोदरं तर्पयामि ॥

keśavam tarpayāmi | nārāyaṇam tarpayāmi | mādhavam tarpayāmi | govindam tarpayāmi | viṣṇum tarpayāmi | madhusūdanam tarpayāmi | trivikramam tarpayāmi | vāmanam tarpayāmi | śrīdharam tarpayāmi | hṛṣīkeśam tarpayāmi | padmanābham tarpayāmi | dāmodaram tarpayāmi ||

- ❖ Repeat ācamanam

9. Gāyatri Japam

- ❖ Pranayama, then do brahmāñjali as in #3 above

Sankalpaḥ — हरिः ॐ तत्सत्, मम उपात समस्त दुरित क्षय द्वारा श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं (वैष्णवः– भगवद् आज्ञया भगवद् कैन्कर्य रूपं) प्रातः/सायं गायत्रि मन्त्र जपं करिष्ये ॥

hariḥ oṁ tatsat, mama upāta samasta durita kṣaya dvārā śrī parameśvara prītyarthaṁ (*vaiṣṇavas*:– bhagavad ājñayā bhagavad kainkarya rūpaṁ) prātaḥ/sāyam gāyatri mantra japaṁ kariṣye ||

In order to absolve myself of all my transgressions and to please the Supreme Being, (Vaishnavas:– With the sanction of the Supreme Being and as service to Him alone), I now in morning/evening recite the gāyatrī mantra.

Aṅga-nyāsaḥ

- ❖ Recite the following and touch the parts of the body indicated;

1.Vishnu Gāyatri

ॐ नारायणाय — हृदयाय नमः	oṁ nārāyaṇāya — hṛdyāya namaḥ	*heart with the fist*
विद्महे — शिरसे स्वाहा	vidmahe — śirase svāhā	*head with thumb & ring finger of right hand*
वासुदेवाय — शिखायै वषट्	vāsudevāya — śikhāyai vaṣaṭ	*crown of the head with the right thumb*
धीमहि — कवचाय हुं	dhīmahi — kavacāya huṁ	*shoulders — right side with left fist and left side with right fist*
तन्नो विष्णु — नेत्राभ्यां वौषट्	tanno viṣṇu — netrābhyāṁ vauṣaṭ	*middle of forehead with inverted thumb*
प्रचोदयात् — अस्त्राय फट्	pracodayāt — astrāya phaṭ	*clap hands*

Viṣṇu Dhyānam

शान्ताकारं भुजग-शयनं पद्मनाभं सुरेशं विश्वाधारं गगन-सदृशं मेघवर्णं शुभाङ्गम् ।
लक्ष्मी-कान्तं कमलनयनं योगिभिर्ध्यान-गम्यं वन्दे विष्णुं भवभयहरं सर्व-लोकैकनाथं ॥

śāntākāraṁ bhujaga-śayanaṁ padma-nābhaṁ sureśaṁ
viśvādhāraṁ gagana-sadṛśaṁ megha-varṇaṁ śubhāṅgam |
lakṣmī-kāntaṁ kamala-nayanaṁ yogibhir-dhyāna-gamyaṁ
vande viṣṇuṁ bhava-bhaya-haraṁ sarva-lokaika-nāthaṁ ||

I salute the Supreme Lord Vishnu, the Remover of the fear of repeated births, the sole Lord of the Universe, the Lover of Lakshmi, the Lotus-eyed One, who is realized by yogis in meditation, the Supporter of the Universe, the colour of a dark rain cloud, with auspicious limbs, the Granter of Peace, reposing upon the couch of eternity, lotus-naveled, the God of gods.

- Recite the Vishnu gāyatri 108, 28 or at least 10 times.

ॐ नारायणाय विद्महे, वासुदेवाय धीमहि, तन्नो विष्णु प्रचोदयात् ॥

oṁ nārāyaṇāya vidmahe, vāsudevāya dhīmahi, tanno viṣṇu pracodayāt ||

May we know the Cause-of-all-beings, we meditate upon the Indweller-of-all-jivas; may that Supreme Omnipresent one enlighten our intellects.

2. Śiva Gāyatri

ॐ तत्पुरुषाय — हृदयाय नमः	oṁ tatpuruṣāya — hṛdyāya namaḥ	*heart with the fist*
विद्महे — शिरसे स्वाहा	vidmahe — śirase svāhā	*head with thumb & ring finger of right hand*
महादेवाय — शिखायै वषट्	mahādevāya — śikhāyai vaṣaṭ	*crown of the head with the right thumb*
धीमहि — कवचाय हुं	dhīmahi — kavacāya huṁ	*shoulders — right side with left fist and left side with right fist*
तन्नो रुद्र — नेत्राभ्यां वौषट्	tanno rudra — netrābhyāṁ vauṣaṭ	*middle of forehead with inverted thumb*
प्रचोदयात् — अस्त्राय फट्	pracodayāt — astrāya phaṭ	*clap hands*

Śiva dhyānam

शान्तं पद्मासनस्थं शशिधर-मुकुटं पञ्च-वक्त्रं त्रिनेत्रं
शूलं वज्रं च खड्गं परशुम् अभयदं सव्यभागे वहन्तम् ।
नागं पाशां च घण्टां प्रलयहुत-वहं चाङ्कुशं वाम-भागे
नानालङ्कार-युक्तं स्फटिक-मणिनिभं पार्वतीशं नमामि ॥

śāntaṁ padmāsanasthaṁ śaśidhara-mukuṭaṁ pañca-vaktraṁ tri-netraṁ
śūlaṁ vajraṁ ca khaḍgaṁ paraśum abhayadaṁ savya-bhāge vahantam ||
nāgaṁ pāśāṁ ca ghaṇṭāṁ pralayahuta-vahaṁ cāṅkuśaṁ vāma-bhāge
nānālaṅkāra-yuktaṁ sphaṭika-maṇinibhaṁ pārvatīśaṁ namāmi ||

I meditate upon the Lord of Parvati, peaceful, seated in the lotus-posture, with the Moon as the crest-jewel upon his head, five-faced, three-eyed, holding the trident, thunderbolt, sword, axe, and the gesture of fearlessness on the right side, and the snake, noose, bell, the fire of universal destruction, and the elephant-goad on the left side. Decorated variously, being the colour of crystal.

- Recite the Śiva gāyatri 108, 28 or at least 10 times.

ॐ तत्पुरुषाय विद्महे । महा-देवाय धीमहि । तन्नो रुद्र प्रचोदयात् ॥
oṁ tat puruṣāya vidmahe | mahā-devāya dhīmahi | tanno rudra pracodayāt ||

May we know that Supreme Person, let us contemplate the Great God; may Lord Siva enlighten our intellects.

10. Sūrya Upasthānam — Salutation to the Sun

- Stand up and face the rising sun;

नमः सवित्रे जगदेकचक्षुषे जगत्प्रसूति-स्थितिनाशहेतवे ।
त्रयीमयाय त्रिगुणात्म-धारिणे विरिञ्चि-नारायण-शंकरात्मने ॥
namaḥ savitre jagad-eka-cakṣuṣe jagat-prasūti-sthiti-nāśa-hetave |
trayīmayāya triguṇātma-dhāriṇe viriñci-nārāyaṇa-śaṅkarātmane ||

Salutations to the Sun-god, the Eye of the universe, the cause of creation, sustentation and destruction of the cosmos, the form of the three qualities of nature, the one who manifests as the trinity — Brahma, Vishnu and Siva.

ध्येय सदा सवित्र मण्डले मध्य वर्ती नारायणस् सरसिजासन सन्निविष्टः ।
केयुरवान् मकर कुण्डलवान् किरीटी हारि हिरण्य वपुः धृत शंख चक्रः ॥
dhyeya sadā savitra maṇḍale madhya vartī nārāyaṇas sarasijāsana sanniviṣṭaḥ |
keyuravān makara kuṇḍalavān kirīṭī hāri hiraṇya vapuḥ dhṛta śaṅkha cakraḥ ||

Narayana is worthy of being mediated upon in the centre of the Solar orb. Seated in the lotus posture, adorned with bracelets, earrings, crown and necklace; of golden hued body and holding the Conch and Discus.

आकाशात्पतितं तोयं यथा गच्छति सागरम् । सर्व देव नमस्कारः केशवं प्रति-गच्छति ॥
ākāśāt patitaṁ toyaṁ yathā gacchati sāgaram |
sarva deva namaskāraḥ keśavaṁ prati-gacchati ||

As rain falling from the sky flows to the sea (as rivers) — So do salutations to all the devas go to Krishna alone.

11. Dik-namaskaram — Saluting the directions

- Turn around in a circle to the right reciting the following:

प्राच्यै दिशे नमः	prācyai diśe namaḥ	*I salute the Eastern direction*
दक्षिनायै दिशे नमः	dakṣināyai diśe namaḥ	*I salute the Southern direction*
प्रतीच्यै दिशे नमः	pratīcyai diśe namaḥ	*I salute the Western direction*
उदीच्यै दिशे नमः	udīcyai diśe namaḥ	*I salute the Northern direction*
ऊर्ध्वाय नमः	ūrdhvāya namaḥ	*I salute the Zenith*
अधराय नमः	adharāya namaḥ	*I salute the Nadir*
अन्तरिक्षाय नमः	antarikṣāya namaḥ	*I salute the Astral region*
भूम्यै नमः	bhūmyai namaḥ	*I salute the Material universe*
ब्रह्मणे नमः	brahmaṇe namaḥ	*I salute the Immensity*
विष्णवे नमः	viṣṇave namaḥ	*I salute the Omnipresent Lord of the universe*

12. Yama Prārthana (Salutation to Death)

❖ Face the South and contemplating Death recite the following:—

यमाय धर्म-राजाय मृत्यवे चान्तकाय च । वैवस्वताय कालाय सर्व-भूत-क्षयाय च ॥
औदुम्बराय दध्नाय नीलाय परमेष्ठिने । वृकोदराय चित्राय चित्रगुप्ताय वै नमो नमः ॥

yamāya dharma-rājāya mṛtyave cāntakāya ca |
vaivasvatāya kālāya sarva-bhūta-kṣayāya ca ||
audumbarāya dadhnāya nīlāya parameṣṭhine |
vṛkodarāya citrāya citraguptāya vai namo namaḥ ||

Salutations to the Lord of Death, to the one who is the ultimate controller, King Dharma, the destroyer and the end of all things, the son of the Sun-god, the personification of time, the all-powerful one, the blue-hued one, the subject of all worship, the insatiable one, mysterious one, who maintains the akashic records of everything that happens. To the one who maintains the akashic records all hail.

12. Śiva Prārthana (Salutation to Śiva)

❖ Face the north and recite the following prayer:—

गौरी नाथं गिरिशञ्च नील-कण्टं त्रिलोचनम् । महेश्वरं च विश्वेशं लोक-पालं नमाम्यहम् ॥

gaurī nāthaṁ giriśañca nīla-kaṇṭaṁ trilocanam |
maheśvaraṁ ca viśveśaṁ loka-pālaṁ namāmyaham ||

I salute the deity Siva the consort of Parvati, the blue-throated one with the three eyes, the Great Lord of the Universe. I contemplate upon Siva the Guardian of the world.

13. Samarpanam — Dedication.

कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा बुध्या ऽत्मना वा प्रकृतेः स्वभावात् ।
करोमि यद्यत्सकलं परस्मै नारायणायेति (साम्ब-शिवायेति) समर्पयामि ॥

kāyena vācā manasendriyairvā budhyā 'tmanā vā prakṛteḥ svabhāvāt |
karomi yadyat sakalaṁ parasmai nārāyaṇāyeti (sāmba-śivāyeti) samarpayāmi ||

Whatever actions I do with my six senses, my mind or my Self, or by my nature, all that I offer up as an offering to the Supreme Lord Narayana (Lord Siva).

मन्त्र-हीनं क्रिया-हीनं भक्ति-हीनं जनार्दन (साम्ब-शिव) । यत्कृतं तु मया देव परिपूर्णं तदस्तु ते ॥

mantra-hīnaṁ kriyā-hīnaṁ bhakti-hīnaṁ janārdana (sāmba-śiva) |
yat kṛtaṁ tu mayā deva paripūrṇaṁ tad astu te ||

Devoid as this ritual is in mantra, in proper method or devotion O Janārdana (Lord Siva); whatever has been done by me, please accept it as complete.

प्रायश्चित्त अन्य शेषाणि तपः कर्मात्म कानि वै । यानि तेषाम् अशेषाणां कृष्ण (शिव) अनुस्मरणं परम् ॥

prāyaścitta anya śeṣāṇi tapaḥ karmātma kāni vai |
yāni teṣām aśeṣāṇāṁ kṛṣṇa (śiva) anusmaraṇaṁ param ||

Whatever mistakes have been committed in austerity or action all of them are immediately made complete by the remembrance of Krsna.

कृष्ण! कृष्ण! कृष्ण! (शिव! शिव! शिव!)
kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! (śiva! śiva! śiva!)

❖ Perform ācamanam and anga-vandanam, pour a little water on the ground;

ॐ तत्सत् कृष्ण (शिव) अर्पनं अस्तु !
oṁ tat sat kṛṣṇa (śiva) arpanaṁ astu !

I offer up the merit of this rite to the Supreme Being

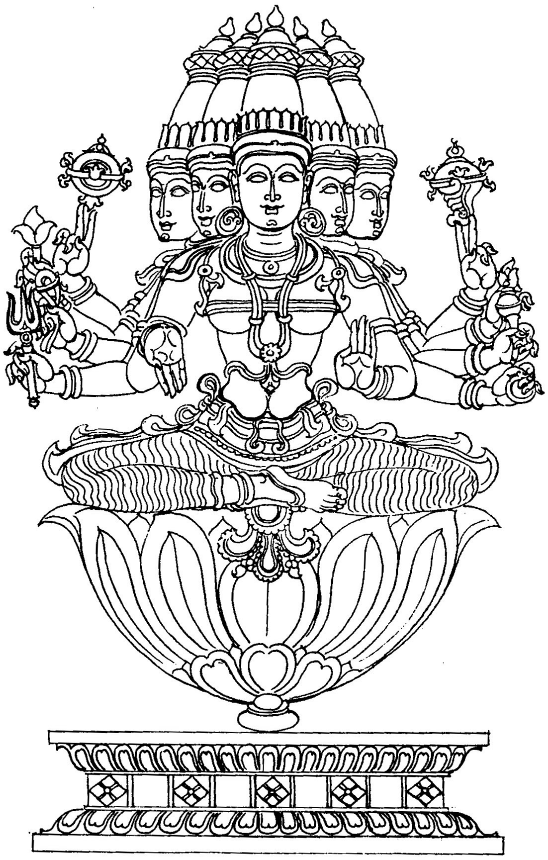

VAIŚVADEVA BALI

(V.P. 3:11:49 -53)

- Every day before taking meals the householder should offer the Vaiśvadeva Bali.
- Sitting down and facing the east. Take some of the cooked rice and offer it on the ground with the following verses.

देवा मनुष्याः पशवो वयांसि सिद्धाः सयक्षोरग दैत्य संघाः ।
प्रेताः पिशाचास्-तरवः समस्ता य चान्नमिच्छंति मया प्रदत्तम् ॥ १ ॥

devā manuṣyāḥ paśavo vayāṁsi siddhāḥ sayakṣoraga daitya saṅghāḥ I
pretāḥ piśācās-taravaḥ samastā ya cānnam icchanti mayā pradattam II 1 II

May gods, humans, animals, birds, perfected ones, Yakshas, snakes, demons, hungry-ghosts, goblins, trees and all those who desire food from me;

पिपीलिकाः कीट पतंगाद्या बुभुक्षिताः कर्म निबंध बद्धाः ।
प्रयांतु ते तृप्तिमिदं मयान्नम्तेभ्यो विसृष्ठं सुखिनो भवंतु ॥ २ ॥

pipīlikāḥ kīṭa pataṅgādyā bubhukṣitāḥ karma nibandha baddhāḥ I
prayāntu te tṛptim idaṁ mayānnam tebhyo visṛṣṭhaṁ sukhino bhavantu II 2 II

may ants, bugs, moths and other insects who are hungry and bound by the fetters of Karma, obtain satisfaction from food offered by me and enjoy happiness.

येषां न माता न पिता न बंधुर्नेवान्न सिद्धिर्न तथान्नमस्ति ।
तत्तृप्तयेऽन्नं भुवि दत्तमेतत्ते यांतु तृप्तिं मुदिता भवंतु ॥ ३ ॥

yeṣāṁ na mātā na pitā na bandhur nevānna siddhir na tathānnam asti I
tat tṛptaye'nnaṁ bhuvi dattam etat te yāntu tṛptiṁ muditā bhavantu II 3 II

I offer this food on the ground for them who have no mother, no father, no friends, no food, nor the means for preparing it. May they be satisfied with the food offered for their satisfaction.

भूतानि सर्वाणि तथान्नमेतदहंच विष्णुर्न यतोन्यदस्ति ।
तस्मादहं भूत निकाय भूतमन्नंप्रयच्छामि भवाय तेषाम् ॥ ४ ॥

bhūtāni sarvāṇi tathānnam etad ahañca viṣṇur na yatonyad asti I
tasmād ahaṁ bhūta nikāya bhūtam annam prayacchāmi bhavāya teṣām II 4 II

All these beings, this food and myself are indeed not different from Vishnu. I therefore give for their sustenance this food from which is formed the bodies of all beings.

चतुर्दश भूत गणो य एष तत्र स्थिता ये ऽखिलभूत संघाः ।
तृप्त्यर्थं अन्नम्हि मया विसृष्ठ तेषामिदं ते मुदिता भवंतु ॥ ५ ॥

caturdaśa bhūta gaṇo ya eṣa tatra sthitā ye 'khilabhūta saṅghāḥ I
tṛptyarthaṁ annam hi mayā visṛṣṭha teṣām idaṁ te muditā bhavantu II 5 II

May all beings, that belong to the fourteen categories of existent things (The 8 types of gods, humans, and 5 types of animals), be satisfied and delighted with this food offered by me.

Laghu rūpam

गायत्रि मंत्र + स्वाहा । इदं ब्रह्मणे इदं न मम ॥
Gāyatri mantra + svāhā I idaṁ brahmaṇe idaṁ na mama II

गायत्रि मंत्र + स्वाहा । इदं देवेभ्यः इदं न मम ॥
Gāyatri mantra + svāhā | idaṁ devebhyaḥ idaṁ na mama ||
गायत्रि मंत्र + स्वाहा । इदं ऋषिभ्यः इदं न मम ॥
Gāyatri mantra + svāhā | idaṁ ṛṣibhyaḥ idaṁ na mama ||
गायत्रि मंत्र + स्वाहा । इदं नरेभ्यः इदं न मम ॥
Gāyatri mantra + svāhā | idaṁ narebhyaḥ idaṁ na mama ||
गायत्रि मंत्र + स्वाहा । इदं भूतेभ्यः इदं न मम ॥
Gāyatri mantra + svāhā | idaṁ bhūtebhyaḥ idaṁ na mama ||

BHOJANAM — TAKING MEALS.

- When eating one should not be dressed in a single garment or have the head covered.
- Before eating one must wash hands and feet and perform ācamanam.
- Clean the spot in front with a little water and on this place a banana leaf which has been washed well.
- A water vessel is placed to the right.
- The wife or some other person serves the food with the curries first and lastly the rice.
- Salute the food saying;

अस्माकम् नित्यम् अस्त्वेतत् — asmākam nityam astvetat
may we always have food.

- Sprinkle the food saying;

ॐ भूर्भुवस्सुवः । oṁ bhūr bhuvas suvaḥ |

- Mentally offer the food to your tutelary deity [if eating in the house of another].

ॐ अन्तर्यामिने नमः । oṁ antaryāmine namaḥ | — *Salutations to the Indweller.*

- Take water in the right palm and allowing the water to trickle through the fingers, circle the platter twice in a clockwise direction. The water should not fall on any vessel. The mantra repeated is;

ॐ भूर्भुवस्सुवः । सत्यं त्वर्तेन परिसिञ्चामि।
oṁ bhūr bhuvas suvaḥ | satyaṁ tvartena parisiñcāmi.
I encircle you who are the Truth with the Cosmic Law.

- At night say;

ॐ भूर्भुवस्सुवः । ऋतंत्वा सत्येन परिसिञ्चामि।
oṁ bhūr bhuvas suvaḥ | ṛtam tvā satyena parisiñcāmi.
I encircle you who are the Cosmic Law with the Truth.

- Take a little water in the right hand and sip it from the Brahma-tīrtham;

अमृतोऽपस्तरणमसि। — amṛto'pastaraṇam-asi. — *You are the bed of ambrosia.*

Prāṇāhuti;

- Holding the leaf on the edge with the first three fingers of the left hand take a small quantity of rice with the thumb, middle and ring finger of the right hand and place it in the mouth with the recitation of each mantra.
- While placing it in the mouth it should not touch the teeth and it should be swallowed whole.

ॐ प्राणाय स्वाहा । ॐ अपाणाय स्वाहा । ॐ व्यानाय स्वाहा । उदानाय स्वाहा ।
ॐ समानाय स्वाहा ॥ ॐ ब्रह्मणे स्वाहा । श्री गोविन्दाय नमः ॥

oṁ prāṇāya svāhā | oṁ apāṇāya svāhā | oṁ vyānāya svāhā | udānāya svāhā |
oṁ samānāya svāhā || oṁ brahmaṇe svāhā | śrī govindāya namaḥ ||

- The server then pours water over your left hand which was holding the leaf, now proceed to eat.
- When sitting in a line-of-diners (paṅkti) it is considered very ill-mannered to rise before anyone else. If one is obliged to rise, then the diners on each side are to be connected with a stream of water or a bunch of darbha grass.
  - After eating to satisfaction, one takes another hand full of water and does *uttarapoṣaṇam* without sipping all the water.

ॐ अमृतापिधानमसि। oṁ amṛtāpidhānam asi. — *You are the covering of ambrosia.*

- The remainder is poured on the left side of the leaf;

रौरवे अपुण्य निलये पद्मार्बुद निवासिनाम् । अर्थिनाम् उदकं दत्तं अक्षय्यम् उपतिष्ठतु ॥

raurave apuṇya nilaye padmārbuda nivāsinām |
arthinām udakaṁ dattaṁ akṣayyam upatiṣṭhatu ||

This water is offered to them who long for liberation while confined in the Raurava hell, the abode of sinners, for many millions of years. May this offering bring them some relief.

- After performing *uttara-poṣanam* the leaf should not be touched. Wash your hands and rinse the mouth and then do ācamanam.

Alternative Grace Before Meals.

If one is eating in a western manner at the table with crockery then one can recite the following verses before eating.

ब्रह्मार्पणं ब्रह्म-हविर्ब्रह्म्-आग्नौ ब्रह्मणा हुतम् । ब्रह्मैव तेन गंतव्यं ब्रह्म कर्म समाधिना ॥
brahmārpaṇaṁ brahma-havir brahm-āgnau brahmaṇā hutam |
brahmaiva tena gantavyaṁ brahma karma samādhinā || Gīta 4:24

Brahman is the instrument, *Brahman* is the oblation; by *Brahman* is the oblation offered into the fire of *Brahman*; *Brahman* alone is to be reached by one who meditates on *Brahman* in one's works.

अहं वैश्वानरो भूत्वा प्राणिनां देहमाश्रितः । प्राणापान समायुक्तः पचाम्यन्नं चतुर्विधम् ॥
ahaṁ vaiśvānaro bhūtvā prāṇināṁ deham āśritaḥ |
prāṇāpāna samāyuktaḥ pacāmyannaṁ caturvidham || Gīta 15:14

Becoming the Vaishvanara Agni in the stomach, I function within the bodies of all living beings. In association with the forces of Prana and the Apana, I digest the four kinds of food.

SIMPLE DAILY PUJA

- This is a general format for all Hindus regardless of their sect.
- In front of an altar of your favourite deity or deities place the following offerings on a little tray:—

    1. 2 sticks of incense
    2. a little copper vessel of water
    3. a flower or two.

Water represents the life force of the universe it also represents Vishnu.
Incense represents the all-pervading nature of the Divine, it represents the spreading out of the universe under the direction of the creator Brahma.
Flowers remind us of the transitory and ephemeral nature of all existence — the understanding of which is the basis for our spiritual quest. Flowers thus are also representative of Siva — the transformative energy of the Universe.

RECITATIONS

1. Ganeśa Vandana — recite the following verse while contemplating on Ganesha.

शुक्लां-बरधरं देवं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।प्रसन्न वदनं ध्यायेत् सर्व विघ्नोप शांतये ॥

śuklāṁ-baradharaṁ devaṁ śaśi-varṇaṁ catur-bhujam ǀ
prasanna vadanaṁ dhyāyet sarva vighnopa śāntaye ǁ

I contemplate the All-pervading Lord, clad in a brilliant raiment, resplendent like the moon, the four-armed and cheerful-faced One for the elimination of all obstacles.

2. Guru Vandana — Think of your parents and of all the spiritual preceptors.

ॐ गुं गुरुभ्यो नमः oṁ guṁ gurubhyo namaḥ

गुरुर्ब्रह्म गुरुर्विष्णु गुरुर्देवो महेश्वरः । गुरु साक्षात् परं ब्रह्मा तस्मै श्री गुरवे नमः ॥

gurur brahma gurur viṣṇu gurur devo maheśvaraḥ ǀ
guru sākṣāt param brahmā tasmai śrī gurave namaḥ ǁ

Salutations to that glorious guru who is the corporeal manifestation of the Supreme Being, he is Brahma (the Creator) Vishnu (the Preserver) and Shiva (the Destroyer) directly manifest.

3. Sarasvati Vandana — Think of Sarasvati the embodiment of knowledge.

सरस्वती नमस्तुभ्यं वरदे काम-रूपिणी । विद्यारम्भं करिष्यामि सिद्धिः भवतु मे सदा ॥

sarasvatī namastubhyaṁ varade kāma-rūpiṇī ǀ
vidyārambhaṁ kariṣyāmi siddhiḥ bhavatu me sadā ǁ

Salutations to you O Sarasvati, generous one, the embodiment of volition, I am beginning the path to knowledge, may all my attempts at learning be successful.

4. Dedication of Offerings

ब्रह्मार्पणं ब्रह्म-हविर्ब्रह्म-आग्नौ ब्रह्मणा हुतम् । ब्रह्मैव तेन गंतव्यं ब्रह्म कर्म समाधिना ॥

brahmārpaṇaṁ brahma haviḥ brahmāgnau brahmaṇā hutam ǀ
brahmaiva tena gantavyam brahma-karma samādhinā ǁ

The Supreme essence pervades the act of offering, the oblation, the fire into which the offering is made, and the means of oblation. That Supreme essence can be realised by one who sees the Supreme in all actions.

मन्त्र हीनं क्रिया हीनं भक्ति हीनं देवोत्तम । यत्-कृतं तु मया देव परिपूर्णं तदस्तु ते ॥

mantra hīnaṁ kriyā hīnaṁ bhakti hīnaṁ devottama |
yat-kṛtaṁ tu mayā deva paripūrṇaṁ tadastu te ||

This liturgy is devoid of proper mantras, and methodology, devoid of all devotion, whatever little I have done O Lord may it be accepted as complete by you.

Gāyatri Mantra

The Gayatri Mantra is the most important prayer for all Hindus and should be recited as many times as possible every day. Being seated with the eyes closed facing the east one should meditate upon the light of the Sun.

ॐ भूर्भुवस्सुवः । तत् सवितुर् वरेण्यम् ।भर्गो देवस्य धीमहि । धीयो यो नः प्रचोदयात् ॥

om̐ bhūr bhuvas-suvaḥ | tat savitur vareṇyam |
bhargo devasya dhīmahi | dhīyo yo naḥ pracodayāt ||

We meditate upon the Adorable Light of the Supreme Being who has projected this entire universe into being. May That One impel our minds towards enlightenment. (Rig Veda 3:5:6:10)

oṁ	- the Absolute
bhūḥ bhuvaḥ suvaḥ	- the three realms of existence.
tat	- that which is Self-Existent, the ground of all being, the Absolute
savitur	- (savitah) The Divine Impeller, the creator, preserver and tansformer of the entire universe.
vareṇyam	- worthy of adoration and worship.
bhargo	- (bhargah) The source of all refulgence and light. The absolutely immaculate one free from all negativity.
deva - asya	- The Self-refulgent One, the giver of the light of wisdom.
dhīmahi	- let us contemplate upon, meditate upon.
dhīyo	- (dhiyah) of the intellect, mind, the consciousness
yo	- (yah) who
pracodayāt	- energise, inspire, impel.
naḥ	- to us

UNIVERSAL PRAYERS

स्वस्ति प्रजाभ्याः परिपालयंताम् न्यायेन मार्गेण महिम् महिशाः ।
गो ब्राह्मणेभ्यश्शुभम्-अस्तु नित्यं लोकास्समस्ता सुखिनो भवंतु ॥
svasti prajābhyaḥ paripālayantām nyāyena mārgeṇa mahim mahiśāḥ |
go brāhmaṇebhyaś śubham-astu nityaṁ lokās samastā sukhino bhavantu ||

May all the citizens enjoy wellbeing, may the administrators protect them and walk in the path of justice, may the whole universe and all spiritual aspirants have perpetual auspiciousness, may all the worlds be happy.

सर्वेषां स्वस्ति भवतु । sarveṣāṁ svasti bhavatu | *May there be wellbeing to all beings.*
सर्वेषां शांति भवतु । sarveṣāṁ śānti bhavatu | *May there be peace to all beings.*
सर्वेषां पूर्णम् भवतु । sarveṣāṁ pūrṇam bhavatu | *May there be fullness to all beings*
सर्वेषां मंगलं भवतु । sarveṣāṁ maṅgalaṁ bhavatu | *May there be good to all beings.*

सर्वे भवंतु सुखिनःसर्वे संतु निरामयाः । सर्वे भद्राणि पश्यंतु मा कश्चिद् दुःख भाग् भवेत् ॥
sarve bhavantu sukhinaḥ, sarve santu nirāmayāḥ |
sarve bhadrāṇi paśyantu, mā kaścid duḥkha bhāg bhavet ||

May all beings be happy, may all be free from disease,
May all find what they seek, and may none experience sorrow.

काले वर्षतु पर्जन्यः पृथिवि सस्य शालिनि । देशोऽयं क्षोभ रहितो ब्राह्मणास् संतु निर्भयाः ॥
kāle varṣatu parjanyaḥ pṛthivi sasya śālini |
deśo'yaṁ kṣobha rahito brāhmaṇās santu nirbhayāḥ ||

May the rains fall on time, and may the earth yield its produce in abundance,
May this country be free from disturbances, and may the righteous be free from fear.

सर्वे तरतु दुर्गाणि सर्वो भद्राणि पश्यतु । सर्व कामान् अवाप्नोतु सर्व सर्वत्र नंदतु ॥
sarve taratu durgāṇi sarvo bhadrāṇi paśyatu |
sarva kāmān avāpnotu sarva sarvatra nandatu ||

May all beings cross over their tribulations, and may all attain their respective goals, May all realize their desires and may all beings at all times and places be happy.

दुर्जन सज्जन भूयात् सज्जनो शांतिम् आप्नुयात् । शांतो मुच्येत बंधेभ्य मुक्ताश्चान्य विमोचयेत्
durjana sajjana bhūyāt sajjano śāntim āpnuyāt |
śānto mucyeta bandhebhya muktāścānya vimocayet ||

May the wicked become righteous, and may the righteous attain peace,
May the peaceful attain Liberation, and may they help others to be Liberated.

ॐ असतो मा सद्गमय । oṁ asato mā sad gamaya | *From untruth lead us to Truth*

तामसो मा ज्योतिर्गमय । tāmaso mā jyotir gamaya | *From the darkness of ignorance lead us to the light of Wisdom*

मृत्योर्मा अमृतम् गमय । mṛtyor mā amṛtam gamaya | *From rebirth lead us to liberation*

पूर्णम् अदः पूर्णम् इदं । pūrṇam adaḥ pūrṇam idaṁ | *That (Supreme Being) is perfect, this (Self) is perfect.*

पूर्णात् पूर्णम् उदच्यते । pūrṇāt pūrṇam udacyate | *From the Perfect the Perfect arises.*

पूर्णस्य पूर्णम् आदाय pūrṇasya pūrṇam ādāya | *Taking the Perfect from the Perfect;*

पूर्णम् एव-अवसिष्याते ॥ pūrṇam eva-avasiṣyāte || *The Perfect alone remains.*

ॐ शांतिश्शांतिश्शांतिः
oṁ śāntiś śāntiś śāntiḥ

PART 2

SAMSKĀRA-BHĀGAḤ

Every Samskāra (Sacrament) is preceeded by the usual preliminaries which consist of:–

1. Saṅkalpa — statement of intent, mentioning time, place and reason for the samskāra.
2. Gaṇeśa or Viśvaksena pūjā for the removal of obstacles
3. Puṇyāha vācana for purification and
4. Nāndimukha śrāddha — offerings of raw food to a brahmana for pleasing the ancestors.

PŪRVĀṄGAM — General Preliminaries

- ❖ Perform ācamanam.
- ❖ Wear the pavitri.

पूता ब्रह्म पवित्रेण पूत सूर्यस्य रश्मिभिः । सर्व तीर्थ जलं पुण्यं पावनं सर्व कारणं ॥

pūtā brahma pavitreṇa pūta sūryasya raśmibhiḥ ।
sarva tīrtha jalam puṇyaṁ pāvanaṁ sarva kāraṇaṁ ॥

May Lord Brahma purify you with his purity and the Sun with his rays, all the waters of the fords are sacred, they are the cause of all purification.

- ❖ Light the lamp

ज्योतीरूपम् अरूपं त्वां वदन्ति मुनि पुङ्गवाः । ज्योतिर्मध्ये स्थितो देव दीपं गृहाण नमोऽस्तुते ॥

jyotir rūpam arūpañca vadanti muni puṅgavāḥ ।
jyotir madhye sthito devo brahma-jyotir namostu'te ॥

The sages say that the ultimate reality is formless but appears in the form of Light. In the midst of the Light is the Divine presence, I salute that Great Light.

Guru vandana

- ❖ Salute the lineage of spiritual teachers:—

गुरुर्ब्रह्म गुरुर्विष्णु गुरुर्देवो महेश्वरः । गुरु साक्षात्परं ब्रह्मा तस्मै श्री गुरवे नमः ॥

gurur brahma gurur viṣṇu gurur devo maheśvaraḥ ।
gurus sākṣāt paraṁ brahmā tasmai śrī gurave namaḥ ॥ 1 ॥

Salutations to that glorious guru who is the creator, preserver and transformer, who is the Great Lord Himself, the directly perceived form of God.

अखण्ड मण्डलाकारं व्याप्तं येन चराचरम् । तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्री गुरवे नमः ॥ २ ॥

akhaṇḍa maṇḍalākāraṁ vyāptaṁ yena carācaram ।
tat padaṁ darśitaṁ yena tasmai śrī gurave namaḥ ॥ 2 ॥

Salutations to that glorious guru who has shown me that Supreme Being, who in the form of unbroken glory pervades the universe of the moving and non-moving beings.

अज्ञान तिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जन शलाकया । चक्षुरुन्मिलितं येन तस्मै श्री गुरवे नमः ॥ ३ ॥

ajñāna timirāndhasya jñānāñjana śalākayā |
cakṣur unmilitaṁ yena tasmai śrī gurave namaḥ || 3 ||

Salutations to that glorious guru who, when my sight was blinded by the darkness of ignorance, restored it to the light of knowledge and truth.

Śānti Pāṭhaḥ

❖ Think of yourself, your loved ones and all beings and wish them well:—

शृणुयाम स्थिरैर्ङ्गैर् भद्रं कर्णैश्च दृष्टिभिः । भद्रं पश्येम यद् देव हितम् आयुर् व्यशेमहि ॥ १ ॥

śṛṇuyām sthirair aṅgair bhadraṁ karṇaiśca dṛṣṭibhiḥ |
bhadraṁ paśyema yad deva hitam āyur vyaśemahi || 1 ||

With our ears, may we hear and listen to whatever is beneficial, and may we see only what is good, with our limbs steady. May we see all good fortune, O Lord, and may we enjoy our longevity.

इन्द्रो वृद्धश्रवास् ताक्ष्यों ऽरिष्टनेमिर्बृहस्पतिः । दधातु स्वस्ति नः पूषा विश्वदेवाश्च स्वस्ति नः ॥ २ ॥

indro vṛddhaśravās tārkṣyo 'riṣṭanemir bṛhaspatiḥ |
dadhātu svasti naḥ pūṣā viśvadevāśca svasti naḥ || 2 ||

Indra, Vṛddhaśravā, Tārkṣya, Ariṣṭanemi and Bṛhaspati - May they and Pūṣā, all the Devas of the universe, bestow upon us all good fortune.

विश्वतः क्रतवो भद्रा आयन्त्वानो वृधे यथा । दिवे दिवे रक्षितार आसन् देवा हि नित्यशः ॥ ३ ॥

viśvataḥ kratavo bhadrā āyantvāno vṛdhe yathā |
dive dive rakṣitāra āsan devā hi nityaśaḥ || 3 ||

May good thoughts come to us from everywhere productive of good. May all the Devas always protect us.

विश्वानि देव सवितुर् दुरितानि परा सुव । सुभक्त्या प्रणतानां तु यद् भद्रं तन्न आसुव ॥ ४ ॥

viśvāni deva savitur duritāni parā suva |
subhaktyā praṇatānāṁ tu yad bhadraṁ tannaḥ āsuva || 4 ||

O Lord, please protect all the universes from the negativity. Whatever auspicious things may be granted to those who surrender to Him with devotion may we all benefit from them.

Saṅkalpaḥ — Resolve

तदेव लग्नं सुदिनं तदेवतारबलं चंद्रबलं तदेव ।विद्या बलं दैव बलं तदेव लक्ष्मीपते-तेऽङ्घ्रियुगं स्मरामि ॥

tad eva lagnam sudinam tad eva tāra balam candra balam tad eva |
vidyā balaṁ daiva balaṁ tad eva lakṣmīpate- te aṅghriyugam smarāmi ||

O Lord of the goddess of fortune, I meditate upon Your lotus feet, you yourself are Time; which is the ascendant, auspicious day, the conjunction of the stars, the strength of the moon's placement, of knowledge and destiny.

शुक्लां बरधरं विष्णुं शशि वर्णं चतुर्भुजं । प्रसन्न वदनं ध्यायेत् सर्व विघ्नोप शांतये ॥

śuklāṁ baradharaṁ viṣṇuṁ śaśi varṇaṁ caturbhujaṁ |
prasanna vadanaṁ dhyāyet sarva vighnopa śāntaye ||

The four-armed Lord, white moon-colored Lord Viṣṇu is the Lord of the universe. One should meditate on the cheerful face of the Lord to remove all obstacles.

हरिः ॐ तत्सत् । श्री गोविंद x ३ । शुभे शोभने मुहूर्ते, अद्ये श्री भगवतो महा-पुरुषस्य श्री विष्णोः आज्ञय प्रवर्तमानस्य, आद्य ब्रह्मणः द्वितीय परार्धे श्री श्वेत वराह कल्पे, वैवस्वत मन्वंतरे अष्टा-विंशतीत्तमे कलि युगे, कलि युगस्य प्रथम पादे, जांबु-द्वीपे मेरोः आग्नेय दिग्-भागे, हिरण्मय वर्षे हिरण्मय देशे _____country_____ देशे _____city______ महा नगरि अंतर्गते व्यवहारिकानाम् प्रभवादि षष्ठि संवत्सरानां मध्ये, ____________ नाम संवत्सरे, ____________ अयने, ____________ ऋतौ, मासोत्तमे ____________ मासे ____________ पक्षे ____________ तिथौ ____________ वासर युक्तायां ____________ नक्षत्र युक्तायाम् श्री विष्णु योगे श्री विष्णु करणे, शुभ योग शुभ करणे, सकल ग्रह गुण विशेषण विसिष्ठायाम्,

hariḥ oṁ tat sat | śrī govinda x 3 | śubhe śobhane muhūrte, adye śrī bhagavato mahā-puruṣasya śrī viṣṇoḥ ājñaya pravartamānasya, ādya brahmaṇaḥ dvitīya parārdhe śrī śveta varāha kalpe, vaivasvata manvantare aṣṭā-viṁśatīttame kali yuge, kali yugasya prathama pāde, jāmbu-dvīpe meroḥ *āgneya*[2] dig-bhāge, hiraṇmaya varṣe hiraṇmaya deśe _____*country*______ deśe _____*city*_______ mahā nagari antargate vyavahārikānām prabhavādi ṣaṣṭhi saṁvatsarāṇāṁ madhye, ____________ nāma saṁvatsare, ____________ ayane, ____________ ṛtau, māsottame ____________ māse ____________ pakṣe ____________ tithau ____________ vāsara yuktāyāṁ ____________ nakṣatra yuktāyām śrī viṣṇu yoge śrī viṣṇu karaṇe, śubha yoga śubha karaṇe, sakala graha guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyām,

Harih om tatsat. Govinda, Govinda, Govinda, with the sanction of the Supreme Being Lord Vishnu, in this period during the second half of the life-span of the demiurge Brahma, during the aeon of the White Boar, during the universal rule of Vaivasvata Manu in the 28th period, during the first quarter of the age of Kali, on the planet Earth in land .... of mount Meru, in the country of ………………., in the city of ………………., in the year .... of the 60 year Jovian cycle, in the .... solstice, during the .... season, in the month of .... in the .... fortnight, on the .... lunar day, on a .... day under the constellation of .... with auspicious conjunctions, and all the planets being benevolently disposed;

अस्यां शुभ तिथौ, मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवद् आज्ञया भगवद् कैंकर्य रूपं] __________ नक्षत्रे जातस्य (म्) जाताया (फ़्) ________ नामस्य/नाम्नीम् __________ संस्कार पूर्वांग निर्विघ्नेन परिसंपात्यर्थं आदौ विघ्नेश्वर पूजाम् करिष्ये ॥

śubha tithau, mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ] __________ nakṣatre[3] jātasya (m) jātāyā (f) ________ nāmasya/nāmnīm[4] __________ saṁskāra pūrvāṅga nirvighnena parisampātyarthaṁ ādau vighneśvara pūjām kariṣye ||

On this auspicious day, in order to decrease all my negative karma and to please the Supreme Lord, today I perform the .... ceremony for my son/daughter named .... born under the asterism of ………………. | As an preliminary to this rite I first offer my prayers to ganesha for the removal of all obstacles.

---

[2] Insert the direction of the country in relation to the Himālaya mountains: east — *pūrva*, south —*dakṣina*, west — *paścima*, north — *uttara*, NE — *aiṣānya*, SE — *āgneya*, SW — *nairṛti*, NW — *vāyavya*

[3] Insert the nakṣatra of the individual for whom the saṁskāra is being performed.

[4] Insert the name of the individual.

तद् अंगत्वेन अंतः-करण शुद्ध्यर्थं, शरीर शुद्ध्यर्थं, गृह, मंडप शुद्ध्यर्थं, सर्वोपकरण शुद्ध्यर्थं स्वस्ति-पुण्याह वाचनं करिष्ये ॥

tad aṅgatvena antaḥ-karaṇa śuddhyarthaṁ, śarīra śuddhyarthaṁ, gṛha, maṇḍapa śuddhyarthaṁ, sarvopakaraṇa śuddhyarthaṁ svasti-puṇyāha vācanaṁ kariṣye ||

As an ancilliary to this rite I perform the sanctification ceremony for the purification of mind, body and accessories.

Gaṇeśa Pūjanam

❖ Holding a flower in the *kūrma-mudra* recite the following and then place the flower at the feet of the icon.

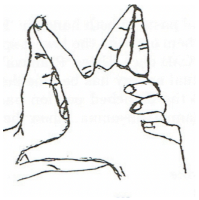

गजाननं भूतगणादि-सेवितम्, कपित्थ जंबु फल-सार-भक्षणम् ।
उमा-सुतं शोक-विनाश-कारणं नमामि विघ्नेश्वर पाद-पंकजम् ॥

gajānanaṁ bhūtagaṇādi-sevitam, kapittha jambu phala-sāra-bhakṣaṇam |
umā-sutaṁ śoka-vināśa-kāraṇaṁ namāmi vighneśvara pāda-paṅkajam ||

I prostrate to the lotus-feet of Lord Vighnesvara, the son of Parvati, the one who destroys all suffering; who is served by the Host of Bhutas, who has the face of an elephant, and who partakes of the essence of the jambu and kapittha fruits.

एकदंतं शूर्प-कर्णमगज-वक्त्रं महोदरम् ।पाशांकुश-धरं देवं ध्यायेत्सिद्धि विनायकम् ॥

eka-dantaṁ śūrpa-karṇam gaja-vaktraṁ mahodaram |
pāśāṅkuśa-dharaṁ devaṁ dhyāyet siddhi vināyakam ||

I visualise Siddhi Vinayaka, elephant-faced, single tusked, with ears like winnowing baskets and an enormous abdomen, wielding the noose and the goad.

Invocation

ॐ भूर्भुवस्सुवः श्री महा गणपतये नमः । ध्यायामि, आवाहयामि, स्थापयामि, गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ।

oṁ bhūr bhuvas suvaḥ śrī mahā gaṇapataye namaḥ, dhyāyāmi,
āvāhayāmi, sthāpayāmi, gandhākṣata puṣpāṇi samarpayāmi |

आसनं समर्पयामि etc । āsanaṁ samarpayāmi etc. | पुस्पैः पूजयामि — puspaiḥ pūjayāmi —

ॐ सुमुखाय नमः । एकदंताय ० । कपिलाय ० । गज-कर्णकाय ० । लंबोदराय ० । विकटाय ० । विघ्न-राजाय ० । विनायकाय ० । धूम-केतवे ० । गणाध्यक्षाय ० । बाल-चंद्राय ० । गजाननाय ० । वक्र-तुंडाय ० । शूर्प-कर्णाय ० । हेरंबाय ० । स्कंद-पूर्वजाय ० । सिद्धि-विनायकाय ० । विघ्नेश्वराय ० ॥

oṁ sumukhāya namaḥ | ekadantāya 0 | kapilāya 0 | gaja-karṇakāya 0 | lambodarāya 0 | vikaṭāya 0 | vighna-rājāya 0 | vināyakāya 0 | dhūma-ketave 0 | gaṇādhyakṣāya 0 | bāla-candrāya 0 | gajānanāya 0 | vakra-tuṇḍāya 0 | śūrpa-karṇāya 0 | herambāya 0 | skanda-pūrvajāya 0 | siddhi-vināyakāya 0 | vighneśvarāya 0 ||

Salutations to He-with-a-beautiful-face (1) One-with-a-single-tusk (2) He-of-a-tawny-colour (3) the Elephant-eared-one (4) the Pot-bellied-one (5) Handsome-one (6) The lord-of-obstacles (7) The Preceptor (8) The One-with-the smoky-banner (9) The Lord-of-hosts (10) The Young-moon (11) the Elephant-faced-one (12) He-with-the-curved-trunk (13) the One-with-the-ears-like winnowing-baskets (14) to the Boastful-hero (15) to The-elder-brother-of-Skanda (16) to the Preceptor-of-success. (17) to the Lord of all Obstacles salutations (18).

Nīrājanam

चंद्रादित्यौ च धरणी विद्युदग्नी साथैव च । त्वमेव सर्व ज्योतीषि निराजनं प्रति-गृह्यताम् ॥

candrādityau ca dharaṇī vidyud agnī sāthaiva ca |
tvam eva sarva jyotīṣi nirājanaṁ prati-gṛhyatām ||

The moon and the sun, the earth, lightning and fire are your illuminations. You alone are all luminaries, and please accept this waving of light.

ॐ एकदंताय विद्महे, वक्र-तुंडाय धीमहि, तन्नो दंति प्रचोदयात् ॥

oṁ ekadantāya vidmahe, vakra-tuṇḍāya dhīmahi, tanno danti pracodayāt ||

ॐ गं गणपतये नमः, आनंद कर्पूर निराजनं संदर्शयामि ।

oṁ gaṁ gaṇapataye namaḥ, ānanda karpūra nirājanaṁ saṁdarśayāmi

- Offer three spoonfuls of water;

कर्पूर निराजन अनंतरं पुनराचमनियं समर्पयामि

karpūra nirājana anantaraṁ punar ācamaniyaṁ samarpayāmi

19. Puṣpāñjali

- Take some flowers in the cupped hands and offer then at the feet of the icon;

अहिंसा प्रथमं पुष्पं पुष्पं इन्द्रिय-निग्रहः । सर्व-भूत दया पुष्पं क्षमा पुष्पं विशेषतः ॥
शान्ति पुष्पं तपः पुष्पं ज्ञान पुष्पं तथैव च । सत्यं अष्ठ-विधं पुष्पं देव प्रीतिकरं भवेत् ॥

ahiṁsā prathamaṁ puṣpaṁ puṣpaṁ indriya-nigrahaḥ |
sarva-bhūta dayā puṣpaṁ kṣamā puṣpaṁ viśeṣataḥ ||
śānti puṣpaṁ tapaḥ puṣpaṁ jñāna puṣpaṁ tathaiva ca |
satyaṁ aṣṭha-vidhaṁ puṣpaṁ deva prītikaraṁ bhavet ||

The eight types of flowers that are pleasing to God are: non-injury in word deed or thought to any sentient being, self control, compassion to all sentient beings, and particularly forgiveness, cultivation of tranquility, restraint of speech, body and mind, and the cultivation of wisdom and truth.

Prārthana — Prayer

वक्र-तुण्ड महा काय कोटि सूर्य समप्रभा । निर्विघ्नं कुरु मे देव सर्व कार्येषु सर्वदा ॥ १ ॥

vakra-tuṇḍa mahā kāya koṭi sūrya samaprabhā |
nirvighnaṁ kuru me deva sarva kāryeṣu sarvadā || 1 ||

O Curly trunk—one, of great body, as brilliant as a million suns, free all my undertakings from all hindrances, always O God

ॐ विघ्नेश्वराय वरदाय सुर-प्रियाय, लंबोदराय सकलाय जगद्-हिताय ।
नागाननाय श्रुति-यज्ञ-विभूषिताय, गौरि-सुताय गणनाथ नमो नमस्ते ॥ २ ॥
oṁ vighneśvarāya varadāya sura-priyāya, lambodarāya sakalāya jagad-hitāya |
nāgānanāya śruti-yajña-vibhūṣitāya, gauri-sutāya gaṇanātha namo namaste || 2 ||

Oṁ salutations to Ganesha the son of Parvati, the one cares for the welfare of the entire universe, the elephant-faced one who is adorned by the Vedas and by Yajñas, the lord of obstacles, the benefactor and beloved of the gods who has a pot-belly.

मंत्र हीनं क्रिया हीनं भक्ति हीनं विनायक । यत्कृतं तु मया देव परिपूर्णं तदस्तु ते ॥ ३ ॥

mantra hīnaṁ kriyā hīnaṁ bhakti hīnaṁ vināyaka |
yat kṛtaṁ tu mayā deva paripūrṇaṁ tad astu te || 3 ||

This ceremony is lacking proper mantras, and methodology, lacking all devotion, whatever little I have done O Ganesha may it be accepted as complete by you.

Viśvaksena Pūjanam

dhyānam;

विश्वक्सेन सकल विभुद प्रौडु-सेनादि नाथम् मुद्र चक्र कर-कमल युगे शंख-दंडौ दधानम् ।
मेघश्याममसुमणि मुकुटं पीत-वस्त्रं शुभांगम्, ध्यायेद्देवं विजय कामं सूत्रवत्यै समेतम् ॥

viśvaksena sakala vibhuda prauḍu-senādi nātham
mudra cakra kara-kamala yuge śaṅkha-daṇḍau dadhānam |
meghaśyāmam sumaṇi mukuṭaṁ pīta-vastraṁ śubhāṅgam,
dhyāyed devaṁ vijaya kāmaṁ sūtravatyai sametam ||

O Vishvaksena, Stalwart Commander in chief of the Spiritual Forces; with cautioning gesture, brandishing the conch & discus in your lotus-like hands; the color of the rain-cloud, with bejewelled crown, garbed in yellow silk, of comely limbs, I meditate upon you with your consort Sutravati, for the attainment of victory.

ॐ भुः विश्वक्सेनमावाहयामि ! ॐ भुवः विश्वक्सेनमावाहयामि !
ॐ सुवः विश्वक्सेनमावाहयामि ! ॐ भुर्भुवस्सुवःविश्वक्सेनमावाहयामि !
oṁ bhuḥ viśvaksenam āvāhayāmi ! oṁ bhuvaḥ viśvaksenam āvāhayāmi !
oṁ suvaḥ viśvaksenam āvāhayāmi ! oṁ bhur-bhuvas-suvaḥ viśvaksenam āvāhayāmi
आसनं समर्पयामि etc. । पुस्पैः पूजयामि —

ॐ श्रि विश्वक्सेनाय नमः । चतुर्बाहवे ०। शंख-चक्र-गदा-धराय ०। श्रीमते ०। श्री सूत्रवति-नाथाय ०। गज-अश्व-मुख सेविताय ०। प्रसन्न-वदनाय ०। शांताय ०। प्रभाकर-सम-प्रभाय ०। वेत्र-पाणये ०। हृईषीकेशाय ०। विश्वा-रक्ष-परायणाय ०। भक्तांतराय ०। विद्ध्वंसिने ०। आर्याय ० । अमात्याय ०। कृपा-निधये ० । सकल विबुध-प्रौडु-सैन्यादि-नाथाय ०। मुद्र-धराय ०। दंड-धराय ०। मेघ-श्यामाय ०। सुमणी-मकुटाय ०। पीत-वस्त्राय ०। शुभांगाय ०। देवाय ०। दलित-दनुजाय ०। तर्जनि-हस्ताय ०। विघ्न-नाशकाय ०। सपरिवाराय सूत्रवत्या समेताय श्रीमते विश्वक्सेनाय नमः ॥

oṁ śri viśvaksenāya namaḥ | catur bāhave | śaṅkha-cakra-gadā-dharāya | śrīmate | śrī sūtravati-nāthāya | gaja-aśva-mukha sevitāya | prasanna-vadanāya | śāntāya | prabhākara-sama-prabhāya | vetra-pāṇaye | hṛīṣīkeśāya | viśvā-rakṣa-parāyaṇāya | bhaktāntarāya | viddhvaṁsine | āryāya | amātyāya | kṛpā-nidhaye | sakala vibudha-prauḍu-sainyādi-nāthāya | mudra-dharāya | daṇḍa-dharāya | megha-śyāmāya | sumaṇī-makuṭāya | pīta-vastrāya | śubhāṅgāya | devāya | dalita-danujāya | tarjani-hastāya | vighna-nāśakāya | saparivārāya sūtravatyā sametāya śrīmate viśvaksenāya namaḥ ||

धूपं आघ्रापयामि । दीपं दर्शयामि । कदलि फलं निवेदयामि । तांबूलं समर्पयामि । कर्पूर निराजनं दर्शयामि ॥

dhūpaṁ āghrāpayāmi | dīpaṁ darśayāmi | kadali phalaṁ nivedayāmi | tāmbūlaṁ samarpayāmi | karpūra nirājanaṁ darśayāmi ||

ॐ विश्वक्षेनाय विद्महे, वेत्र हस्ताय धीमहि, तन्नो सेनानि प्रचोदयात् ॥
oṁ viśvakṣenāya vidmahe, vetra hastāya dhīmahi, tanno senāni pracodayāt ||

Prārthana

दिव्याकारं सरोजाक्षं शंख-चक्र गदा धरम् । सर्व विघ्न विनाशाय विश्वक्सेनमुपास्महे ॥
divyākāraṁ sarojākṣaṁ śaṅkha-cakra gadā dharam |
sarva vighna vināśāya viśvaksenam upāsmahe ||

He is of divine form, has lotus-eyes, and holds a conch, disc and club. We worship Lord Viśvaksena, who destroys all obstacles.

यस्य द्विरध वक्त्राद्य परिषाद्य परशतम् । विघ्नं निघ्नंति सततं विश्वक्षेनं तमाश्रये ॥
yasya dviradha vaktrādya pariṣādya paraśatam |
vighnaṁ nighnanti satataṁ viśvakṣenaṁ tamāśraye ||

Today, we invoke the elephant-faced Lord and all his hundreds of companions. We take shelter of the protector of the universe who constantly overcomes all obstacles.

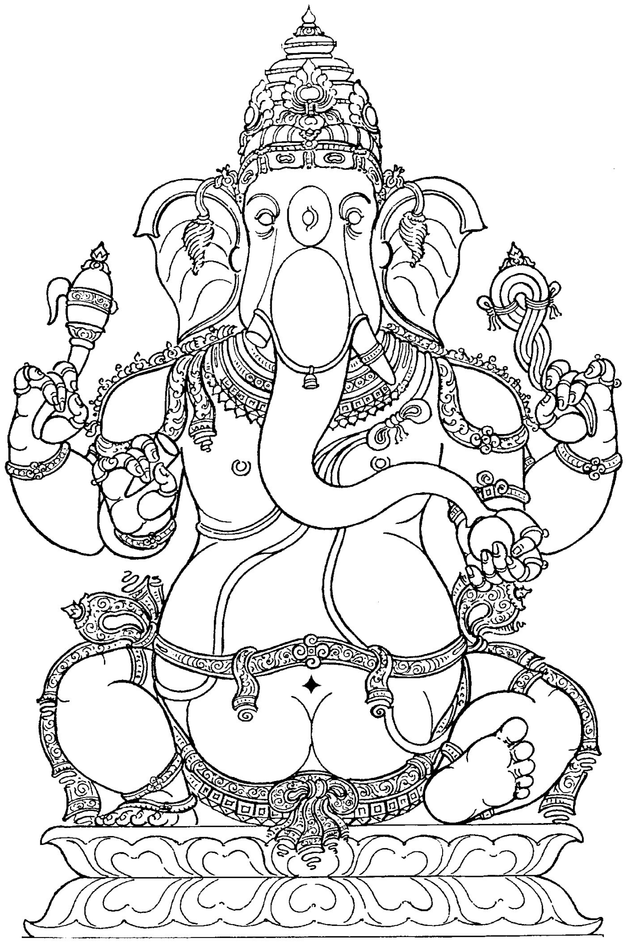

PUṆYĀHA VĀCANAM

❖ Establish the kumbha on a pile of rice.

Invocation of Varuṇa

नाग-पाश-धरं हृष्टं रक्तौघ द्युति-विग्रहम् । शशाङ्क धवलं ध्यायेत् वरुणं मकरासनम् ॥
वरुणं श्वेत-वर्णं च पाश-हस्तं रुजासनम् । मौक्तिकालङ्कृतं देवं तीर्थ नाथम् अहं भजे ॥

nāga-pāśa-dharaṁ hṛṣṭaṁ raktaugha dyuti-vigraham |
śaśāṅkha dhavalā dhyāyet varuṇa paścimeśvaraḥ ||
varuṇam śveta-varṇam ca pāśa-hastam rujāsanam |
mauktikālaṅkṛtam devaṁ tīrtha nāthaṁ aham bhaje ||

The benefic Varuna holds the noose known as the nāga-pāśa rope and he appears as a bright red stream. One should meditate upon him as radiant as the full- moon, Varuṇa, who sits on the crocodile's seat. Varuna is radiant and rides on the crocodile; I worship that Deity, who is adorned with pearls and who is the Lord of all sacred waters.

अस्मिन् पूर्व स्थापित कुम्भे वरुणम् ध्यायामि आवाहयामि स्थापयामि गन्धाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ॥
asmin pūrva sthāpita kumbhe varuṇam dhyāyāmi āvāhayāmi sthāpayāmi gandhākṣata puṣpāṇi samarpayāmi ||

Invocation of Brahma

ब्रह्मा चतुर्मुखः पीतश्चतुर्दोर्दंड मंडितः । सृग्दंडाक्ष कुशोपेतस्सूर्य-मंडल मध्यगः ॥

brahmā catur-mukhaḥ pītaś-catur dordaṇḍa maṇḍitaḥ |
sṛg daṇḍākṣa kuśopetas sūrya-maṇḍala madhyagaḥ ||

द्वादश-कलात्मने अर्थ-प्रदाय सूर्य मंडलाय नमः ॥
dvādaśa-kalātmane artha-pradāya sūrya maṇḍalāya namaḥ ||

Brahma has four faces and is garbed in yellow and adorned with four arms. He is located in the middle of the sun's orb; he holds the ladle, rosary and kusha grass.
I salute the mandala of the Sun of the twelve parts, which bestows wealth.

अस्य कुंभस्य मूल भागे, ब्रह्मं ध्यायामि, आवाहयामि, स्थापयामि, गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ॥
asya kumbhasya mūla bhāge, brahmaṁ dhyāyāmi, āvāhayāmi, sthāpayāmi, gandhākṣata puṣpāṇi samarpayāmi ||

Invocation of Vishnu

विष्णुश्चतुर्भुजो मौलि शंख चक्र गदाब्ज-धृक् । नीलांबुद प्रतीकाशं सोम-मंडल मध्यगः ॥

viṣṇuścatur-bhujo mauli śaṅkha cakra gadābja-dhṛk |
nīlāmbuda pratīkāśaṁ soma-maṇḍala madhyagaḥ ||

षोडश-कलात्मने काम-प्रदाय सोम मंडलाय नमः ॥
ṣoḍaśa-kalātmane kāma-pradāya soma maṇḍalāya namaḥ ||

Lord Viṣṇu has four arms, a crown, a conch, a wheel, a club and a lotus. He is located in the middle of the moon's orb, shining like a blue cloud.
I salute the Mandala of the Moon of 16 parts which is the bestower of desires.

अस्य कुंभस्य कंठ भागे, विष्णुं ध्यायामि, आवाहयामि, स्थापयामि, गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ॥
asya kumbhasya kaṇṭha bhāge, viṣṇuṁ dhyāyāmi, āvāhayāmi, sthāpayāmi, gandhākṣata puṣpāṇi samarpayāmi ||

Invocation of Śiva

ज्ञान शूल-धरम् रुद्रम् नील-कण्टम् त्रिलोचनम् । महेश्वरम् च विश्वेशम् अग्नि-मण्डल मध्यगः ॥

jñāna śūla-dharaṁ rudraṁ nīla-kaṇṭaṁ tri-locanam |
maheśvaraṁ ca viśveśaṁ agni-maṇḍala madhyagaḥ ||

दश-कलात्मने धर्म-प्रदाय अग्नि मण्डलाय नमः ॥
daśa-kalātmane dharma-pradāya agni maṇḍalāya namaḥ ||

Rudra, who holds the trident of knowledge, has a blue throat and three eyes. He is located in the middle of the fire-circle he is the great Lord and Lord of the Universe!
I salute the mandala of the fire consisting of 10 parts and which is the bestower of Dharma.

अस्य कुम्भस्य मध्य भागे, रुद्रं ध्यायामि, आवाहयामि, स्थापयामि, गन्धाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ॥
आवाहिताभ्यो सर्वेभ्यो देवताभ्यो नमः ।

asya kumbhasya madhya bhāge, rudraṁ dhyāyāmi, āvāhayāmi, sthāpayāmi, gandhākṣata puṣpāṇi samarpayāmi ||

आवाहिताभ्यो सर्वेभ्यो देवताभ्यो नमः ।

āvāhitābhyo sarvebhyo devatābhyo namaḥ |

स्वामिनः सर्व-जगनाथाः यावात् पूजावसानकम् । तावात् यूयम् प्रीति भावेन कुम्भेषु सन्निधिम् कुरुत ॥

svāminaḥ sarva-jaganāthāḥ yāvāt pūjāvasānakam |
tāvāt yūyam prīti bhāvena kumbheṣu sannidhim kuruta ||

आवाहिता भवत । स्थापिता भवत । सन्निधा भवत । सन्निरुद्धा भवता । सन्निहिता भवत । अवगुण्ठिता भवत । प्रसीदत प्रसीदत । स्वागतं स्वागतम् ॥

āvāhitā bhavata | sthāpitā bhavata | sannidhā bhavata | sanniruddhā bhavatā | sannihitā bhavata | avaguṇṭhitā bhavata | prasīdata prasīdata | svāgataṁ svāgatam ||

- Offer 16 upacāras:

आवाहितानां सर्वासां देवतानां — आसनं समर्पयामि । अर्घ्यं । पाद्यम् । आचमनम् । स्नानम् । वस्त्र उपवितम् अर्थम् अक्षताम् । गन्धम् । कुम्कुमम् ।
āvāhitānāṁ sarvāsāṁ devatānāṁ — āsanaṁ samarpayāmi | arghyaṁ | pādyam | ācamanam | snānam | vastra upavitam arthaṁ akṣatām | gandham | kumkumam |

पुष्पैः पूजयामिः— ॐ वरुणाय नमः, प्रचेतसे, सुरुपिणे, अपां-पतये, मकर-वाहनाय, जलाधिपतये, पाश-हस्ताय, वरुणाय । ब्रह्मणे । विष्णवे । शिवाय नमः ॥ नाना विधानि परिमल पत्र पुष्पानि समर्पयामि ॥
puṣpaiḥ pūjayāmi:— oṁ varuṇāya namaḥ, pracetase, surūpiṇe, apāṁ-pataye, makara-vāhanāya, jalādhipataye, pāśa-hastāya, varuṇāya | brahmaṇe | viṣṇave | śivāya namaḥ || nānā vidhāni parimala patra puṣpāni samarpayāmi ||

आवाहितानां सर्वासां देवतानां — धूपम् । दीपम् । नैवेद्यम् । ताम्-बूलम् ।
कर्पूर निराजनम् समर्पयामि ॥

āvāhitānāṁ sarvāsāṁ devatānāṁ — dhūpam | dīpam | naivedyam | tām-būlam | karpūra nirājanam samarpayāmi ||

नमो नमस्ते स्फटिक प्रभाय सुश्वेत वस्त्राय सुमङ्गलाय ।
सुपाश-हस्ताय झषासनाय जलाधिनाथाय वरुणाय नमो नमः ॥

namo namaste sphaṭika prabhāya suśveta vastrāya sumaṅgalāya |
supāśa-hastāya jhaṣāsanāya jalādhināthāya varuṇāya namo namaḥ ||

Obeisances unto You, whose radiance is bright as a crystal, whose garments are white and who is most auspicious. Obeisances to Lord Varuṇa, who holds a noose in His hand, who sits on a shark, and who is the Lord of the waters.

Puṣpāñjali

ॐ जल-बिम्बाय विद्महे । नील-पुरुषाय धीमहि । तन्नो वरुण प्रचोदयात् ॥
oṁ jala-bimbāya vidmahe | nīla-puruṣāya dhīmahi | tanno varuṇa pracodayāt ||
ॐ वेदात्मनाय विद्महे । हिरण्य-गर्भाय धीमहि । तन्नो ब्रह्म प्रचोदयात् ॥
oṁ vedātmanāya vidmahe | hiraṇya-garbhāya dhīmahi | tanno brahma pracodayāt ||
ॐ नारायणाय विद्महे । वासुदेवाय धीमहि । तन्नो विष्णु प्रचोदयात् ॥
oṁ nārāyaṇāya vidmahe | vāsudevāya dhīmahi | tanno viṣṇu pracodayāt ||
ॐ तत्पुरुषाय विद्महे । महादेवाय धीमहि । तन्नो रुद्र प्रचोदयात् ॥
oṁ tat puruṣāya vidmahe | mahā-devāya dhīmahi | tanno rudra pracodayāt ||

❖ Touch the kumbha with a bunch of kuśa grass.

purohit	ritviks
शिवा आपः सन्तु	सन्तु शिवा आपः ।
śiva āpaḥ santu |	santu śiva āpaḥ |
सौमनस्यम् अस्तु	अस्तु सौमनस्यम् ।
saumanasyam astu |	astu saumanasyam |
अक्षतं चारिष्टं चास्तु	अस्त्वक्षतम् च अरिष्टम् ।
akṣataṁ cāriṣṭaṁ cāstu |	astvakṣatam ca ariṣṭam |
भवद्भिर् अनुज्ञातः पुण्याह वाचयिष्ये	वाच्यताम्
bhavadbhir anujñātaḥ puṇyāhaṁ vācayiṣye |	vācyatām |

प्रसीदंतु भवंतः — प्रसन्नाः स्मः ॥ prasīdantu bhavantaḥ — prasannāḥ smaḥ ||

कलशस्य मुखे विष्णुः कण्ठे रुद्र समाश्रितः । मूले तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृउ गणाः स्मृताः ॥
कुक्षौ तु सागर सर्व सप्त द्वीप वसुन्धरा ।

kalaśasya mukhe viṣṇuḥ kaṇṭhe rudra samāśritaḥ |
mūle tatra sthito brahmā madhye mātṛu gaṇās smṛtāḥ ||
kukṣau tu sāgara sarva sapta dvīpa vasundharā |

The mouth of this vessel (representing the universe) is Vishnu, the neck is Rudra, the Base is Brahma, in the centre all the sounds of the letters reside. All the oceans are within your belly along with the seven continents of the earth.

ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः साम वेदो ह्यथर्वनः । अङ्गैश्च सहित सर्वे कलशम्बु समाश्रिताः ॥

ṛgvedo'tha yajur vedas sāma vedo hyatharvanaḥ |
aṅgaiśca sahita sarve kalaśambu samāśritāḥ ||

The Rig, Yajur, Sama and Atharvana Vedas together with all their branches dwell within the waters.

गङ्गे च यमुने चैव गोदावरी सरस्वती । नर्मदे सिन्धु कावेरि जलेऽस्मिन् सन्निधिं कुरु ॥

gaṅge ca yamune caiva godāvarī sarasvatī |
narmade sindhu kāveri jale'smin sannidhiṁ kuru ||

May the Divine streams of Light represented by the rivers Gange, Yamuna, Godavari, Sarasvati, Narmada, Sindhu and Kaveri be present in these waters.

पुष्कराद्यानि तीर्थानि गङ्गाद्यास् सरितस् तथा । आयन्तु लोक शान्त्यार्थं दुरित क्षय कारकाः ॥

puṣkarādyāni tīrthāni gaṅgādyās saritas tathā |
āyantu loka śāntyārthaṁ durita kṣaya kārakāḥ ||

May all the sacred pools, and tanks along with the Ganga and other rivers and streams be present here to grant peace to the world and to erase my negative impressions.

अत्र गायत्री सावित्री शान्तिः पुष्टिकरि तदा । आयन्तु यजमानस्य दुरित क्षय कारकाः ॥

atra gāyatrī sāvitrī śāntiḥ puṣṭikari tadā |
āyantu yajamānasya durita kṣaya kārakāḥ ||

Here, the gayatri, savitri, Peace and Nourishment always be present for absolving this sacrificer of all his negative karma.

इमा आप शिवा सन्तु शुद्धा शुभाश्च निर्मला । पावनं शितलश्चैव पूत सूर्यस्य रश्मिभिः ॥

imā āpa śivā santu śuddhā śubhāśca nirmalā |
pāvanaṁ śitalaścaiva pūta sūryasya raśmibhiḥ ||

May these cool and limpid waters be auspicious for us, pure, cleansing, immaculate and purifying, may we be sanctified by the rays of the Sun.

पूत ब्रह्म पवित्रेण, पूतम् इन्द्र सुनीतीभिः । वरुण स्वस्त्या पुनातु यमो धर्मेन पुनातु मां ॥

pūta brahma pavitreṇa, pūtam indra sunītībhiḥ |
varuṇa svastyā punātu yamo dharmena punātu māṁ ||

May Brahmā purify us with his sanctity, and Indra through his polity, Varuna through his well-being and Yama through his justice.

सर्व तीर्थ जलं पुण्यं पावनं सर्व कारणं । विष्णु पादोद्भवं शुद्धं सर्व मङ्गल दायिना ॥

sarva tīrtha jalam puṇyaṁ pāvanaṁ sarva kāraṇaṁ |
viṣṇu pādodbhavaṁ śuddham sarva maṅgala dāyinā ||

All the waters of the sacred places are purifying, they are sanctifying from all causes, originating from the feet of Vishnu, and the bestowers of all auspiciousness.

सर्व समुद्राः सरिताः तीर्थानि च नगा ह्रदाः । आयन्तु लोक-शान्त्यर्थं दुरित क्षय-कारकाः ॥

sarva samudrāḥ saritāḥ tīrthāni ca nagā hradāḥ |
āyantu loka-śāntyarthaṁ durita kṣaya-kārakāḥ ||

May all the oceans, the lakes and pools inhabited by Nagas be present here for the sake of world-peace and for the absolution of their sins.

आपः सुमित्रियाः सन्तु भवन्त्वोषधयो तव । आपो रक्षन्तु त्वां नित्यम्-आपो नारायणस् स्वयम् ॥

āpaḥ sumitriyāḥ santu bhavantvoṣadhayo tava |
āpo rakṣantu tvāṁ nityam-āpo nārāyaṇas svayam ||

May all the waters and herbs be friendly to you, may the waters all protect you always – the waters are all manifestations of Narayana.

❖ With the following declarations pour a little water on top of the kumbha.

ऋद्धिर्स्तु । समृद्धिर्स्तु । पुण्याह-समृद्धिर्स्तु । शान्तिर्स्तु । पुष्टिर्स्तु । तुष्टिर्स्तु । वृद्धिर्स्तु । अविघ्नमस्तु । आयुष्यमस्तु । आरोग्यमस्तु । शिवमस्तु । शिवं कर्मास्तु । कर्म समृद्धिर्स्तु । धर्म समृद्धिर्स्तु । वेद समृद्धिर्स्तु । शास्त्र समृद्धिर्स्तु । धन-धान्य समृद्धिर्स्तु । पुत्र पौत्र संपदस्तु । इष्ट-संपदस्तु ॥

ṛddhir-astu | samṛddhir-astu | puṇyāha-samṛddhir-astu | śāntir-astu | puṣṭir-astu | tuṣṭir-astu | vṛddhir-astu | avighnam-astu | āyuṣyam-astu | ārogyam-astu | śivam astu | śivaṁ karmāstu | karma samṛddhir-astu | dharma samṛddhir-astu | veda samṛddhir-astu | śāstra samṛddhir-astu | dhana-dhānya samṛddhir-astu | putra pautra saṁpad-astu | iṣṭa-saṁpad-astu ||

❖ pour a little water out in the nairṛti kona

सकल अरिष्ट निरसनमस्तु । यत् पापं रोगं शोकम् अकल्याणं तत्दूरे प्रतिहतमस्तु ।

sakala ariṣṭa nirasanam-astu | yat pāpaṁ rogaṁ śokam akalyāṇaṁ tat dūre pratihatam-astu |

❖ drip on top of the kumbha

सर्व शोभनं भवतु । सर्व सम्पदास्सन्तु । शन्नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे ॥ ॐ शान्तिः x3 ॥

sarva śobhanaṁ bhavatu | sarva sampadās santu | śanno astu dvipade śaṁ catuṣpade || oṁ śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ ||

❖ Varuṇa udvāsanam.
❖ then take the flower and sprinkle everything and oneself with the water.

Prokṣaṇam (sprinkling)

❖ Show the (*kumbha, garuḍa, dhenu, śaṅkha, cakra, meru, matsya*) mudras then take the flower and sprinkle everything and oneself with the water.

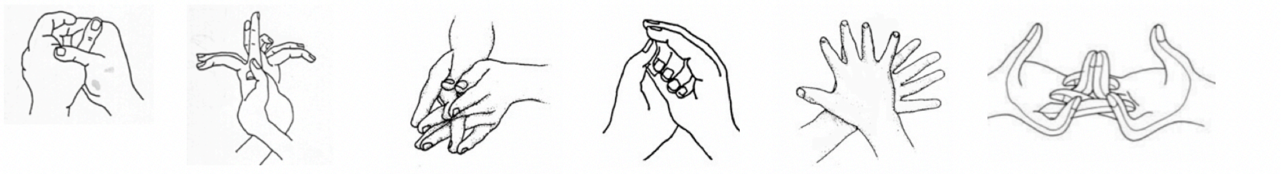

kumbha garuḍa dhenu Śaṅkha cakra meru

इमा आपः शिवा शिवत्तमाः, शान्ता शान्ततमाः, शुभा शुभत्तमाः, पूता पूतत्तमाः, पुण्या पुण्यत्तमाः, मेध्य मेध्यत्तमाः, अमृताऽमृत रसाः तास्ते कृन्वन्तु भेषजम् ॥

imā āpaḥ śivā śivattamāḥ, śāntā śāntattamāḥ, śubhā śubhattamāḥ, pūtā pūtattamāḥ, puṇyā puṇyattamāḥ, medhya medhyattamāḥ, amṛtā'mṛta rasāḥ tās te kṛnvantu bheṣajam ||

May these waters be the most auspicious, the most peaceful, the most peaceful, the most auspicious, the most auspicious, the most pure, the most sacred, the most sacred, the most sacred, the most sacrificial, the most nectarous and the most nectarous, and may they become your medicine.

❖ Sprinkle everything with the following mantra;

सत्यं शुद्धम् तपः शुद्धम् ज्ञान शुद्धम् तथैव च । सर्व-भूता दया शुद्धं जल शुद्धञ्च पञ्चम ॥

satyaṁ śuddham tapaḥ śuddham jñāna śuddham tathaiva ca ǀ
sarva-bhūtā dayā śuddham jala śuddhañca pañcama ǁ

Truth purifies, austerity purifies, knowledge also purifies, compassion to all living beings purifies and water is the fifth purifying agent.

अद्भिर्गात्रणि शुध्यन्ति बुद्धिर्ज्ञानेन शुद्ध्यति । विद्या तपोभ्यां चभूतात्म मनस्सत्येन शुद्ध्यति ॥

adbhir-gātraṇi śudhyanti buddhir-jñānena śuddhyati ǀ
vidyā tapobhyāṁ cabhūtātma manas satyena śuddhyati ǁ

The limbs of the body are purified by water, the intellect by knowledge, the ego by wisdom and meditation, and the mind by truth. (Baudh 31;27)

SVASTI VĀCANA # 1

यजमान ब्राह्मं पुण्यम् महार्यच्च सृष्ट्युत्पादन कारकम् ।
वेद वृक्षोद्भवं यच्च तत् पुण्याहं ब्रुवन्तु नः ॥

भो साधकाः! मम सकुटुम्बस्य सपरिवारस्य गृहे __________ कर्मणः पुण्याहं भवन्तो ब्रुवन्तु ॥

yajamāna[5] brāhmaṁ puṇyaṁ mahāryacca sṛṣṭy-utpādana kārakam ǀ
veda vṛkṣodbhavaṁ yacca tat puṇyāhaṁ bruvantu naḥ ǁ

bho sādhakāḥ! mama sakuṭumbasya saparivārasya gṛhe __________ karmaṇaḥ puṇyāhaṁ bhavanto bruvantu ǁ

Brahmā is pious and great and is the cause of creation and production.
Please tell us about the purification that comes from the tree of Vedas.
O practitioners! Please recite the auspiciousness of this day in the house of myself and my family during this ritual of __________

ṛtviks ॐ पुण्याहम् अस्तु x ३ ॥ oṁ puṇyāham astu x 3 ǁ

यजमान पृथिव्याम् उद्धृतायान् तु यत् कल्याणं पुरा कृतम् ।
ऋषिभिस्सिद्ध गन्धर्वैस्तत् कल्याणं ब्रुवन्तु नः ॥

भो साधकाः! मम सकुटुम्बस्य सपरिवारस्य गृहे __________ कर्मणः कल्याणम् भवन्तो ब्रुवन्तु ॥

yajamāna pṛthivyām uddhṛtāyān tu yat kalyāṇaṁ purā kṛtam ǀ
ṛṣibhis siddha gandharvais tat kalyāṇaṁ bruvantu naḥ ǁ

bho sādhakāḥ! mama sakuṭumbasya saparivārasya gṛhe __________ karmaṇaḥ kalyāṇam bhavanto bruvantu ǁ

Whatever good was achieved in the past ages when the earth was lifted up.

[5] In case the yajamāṇa is unfamiliar with Sanskrit this part can be recited by the family purohit.

May the sages, Siddhas and Gandharvas tell us about that auspicious event.
O practitioners! Please recite wellbeing of this day in the house of myself and my family during this ritual of ___________

ṛtviks ॐ कल्याणम् अस्तु x ३ ॥ oṁ kalyāṇam astu x 3 ||

यजमान सागरस्य तु या ऋद्धिर् महा-लक्ष्म्यादिभिः कृता ।
सम्पूर्णा सुप्रभावा च तां च ऋद्धिं ब्रुवन्तु नः ॥

भो साधकाः! मम सकुटुम्बस्य सपरिवारस्य गृहे __________ कर्मणः ऋद्धिं भवन्तो ब्रुवन्तु ॥

yajamāna sāgarasya tu yā ṛddhir mahā-lakṣmyādibhiḥ kṛtā |
sampūrṇā suprabhāvā ca tāṁ ca ṛddhiṁ bruvantu naḥ ||

bho sādhakāḥ! mama sakuṭumbasya saparivārasya gṛhe ___________ karmaṇaḥ ṛddhiṁ bhavanto bruvantu ||

The resources of the ocean, however, are those of Lakshmi and others.
Please tell us about that perfect and powerful source of wealth.
O practitioners! Please recite about the prosperity of this day in the house of myself and my family during this ritual of ___________

ṛtviks ॐ ऋद्धिर् अस्तु x ३ ॥ oṁ ṛddhir astu x 3 ||

यजमान स्वस्तिर्या अविनाशाख्या लोक कल्याण सिद्धिदा ।
विनायक प्रिया नित्यं तां च स्वस्ति ब्रुवन्तु नः ॥

भो साधकाः! मम सकुटुम्बस्य सपरिवारस्य गृहे __________ कर्मणः स्वस्तिं भवन्तो ब्रुवन्तु ॥

yajamāna svastir yā avināśākhyā loka kalyāṇa siddhidā |
vināyaka priyā nityaṁ tāṁ ca svasti bruvantu naḥ ||

bho sādhakāḥ! mama sakuṭumbasya saparivārasya gṛhe ___________ karmaṇaḥ svastiṁ bhavanto bruvantu ||

She is known as Svasti and Avinasha and bestows the welfare and perfection of the world.
O Vinayaka, you are always dear to us. Please tell us good luck to her.
O practioners! Please wish me and my family all the best for my __________ ritual in this house.

ṛtviks ॐ स्वस्तिर् अस्तु x ३ ॥ oṁ svastir astu x 3 ||

यजमान मृकण्ड सूनोरायुर्यद् ध्रुव लोमशयोस्तथा ।
आयुष्या तेन संयुक्ता जीवेम शरदश्शतम् ॥

भो साधकाः! मम सकुटुम्बस्य सपरिवारस्य गृहे __________ कर्मणः आयुष्यं भवन्तो ब्रुवन्तु ॥

yajamāna mṛkaṇḍa sūnor āyur yad dhruva lomaśayos tathā |
āyuṣyā tena saṁyuktā jīvema śaradaś śatam ||

bho sādhakāḥ! mama sakuṭumbasya saparivārasya gṛhe ___________ karmaṇaḥ āyuṣyaṁ bhavanto bruvantu ||

The life span of the son of Mṛkaṇḍa is the same as that of Dhruva and Lomaśa. Together with him may we live for a hundred autumns
O practioners! Please say that I will live long in the house where this ritual of __________ is being performed with my family and friends.

ṛtviks ॐ आयुर् अस्तु x ३ **ṛtviks** oṁ āyur astu x 3

यजमान समुद्र-मथनाज्जाता जगद् आनन्द कारिका ।
हरि-प्रिया च मांगल्या तां श्रियं च ब्रुवन्तु नः ॥

भो साधकाः! मम सकुटुम्बस्य सपरिवारस्य गृहे __________ कर्मणः श्रीः भवन्तो ब्रुवन्तु ॥

yajamāna samudra-mathanāj jātā jagad ānanda kārikā ।
hari-priyā ca māṅgalyā tāṁ śriyaṁ ca bruvantu naḥ ॥

bho sādhakāḥ! mama sakuṭumbasya saparivārasya gṛhe __________ karmaṇaḥ śrīḥ bhavanto bruvantu ॥

Shri Devi was born from the churning of the ocean and caused the joy of the universe.
Please tell us about that auspicious Goddess who is dear to the Lord and who is very beautiful.
O practitoners! Please tell me the prosperity of my __________ ritual in the house of my family.

ṛtviks ॐ अस्तु श्रीः x ३ oṁ astu śrīḥ x 3

प्रजापति लोकपालो धाता ब्रह्मा च देवराट् । भगवञ्चाश्वतो नित्यं स नो रक्षतु सर्वतः ॥

prajāpati lokapālo dhātā brahmā ca devarāṭ ।
bhagavañ cāśvato nityaṁ sa no rakṣatu sarvataḥ ॥

He is the projector, the protector of the universe, the creator Brahmā, the king of the gods. May the eternal Lord always protect us from all sides.

योऽसौ प्रजापतिः पूर्वे यः करे पद्म संभवः । पद्मा वै सर्व लोकानां तन्नोऽस्तु प्रजापते ॥

yo'sau prajāpatiḥ pūrve yaḥ kare padma saṁbhavaḥ ।
padmā vai sarva lokānāṁ tanno'stu prajāpate ॥

He who is the Creator in the past, who holds the lotus in his hand. O lord of the living entities, the lotus flower (representative of the divine mind) is the source of all the worlds.

❖ take water in the hand and say:– भगवान् प्रजापतिः प्रीयताम्
bhagavān prajāpatiḥ prīyatām

आयुष्मते स्वस्तिमते यजमानाय दाशुषे । कृतास्सर्वाशिषस् सन्तु ऋत्वग्भेर् वेद पारगैः ॥

āyuṣmate svastimate yajamānāya dāśuṣe ।
kṛtās sarvāśiṣas santu ṛtvagbher veda pāragaiḥ ॥

May the yajamāna be long-lived, have well-being. May all the blessings bestowed upon you by the priests who are well versed in the Vedas come true.

या स्वस्तिर्ब्राह्मणो भूता या च देवे व्यवस्थिता । धर्म-राजस्य या पत्नी स्वस्तिः शान्तिः सदा नः ॥

yā svastir brāhmaṇo bhūtā yā ca deve vyavasthitā ।
dharma-rājasya yā patnī svastiḥ śāntiḥ sadā naḥ ॥

She is the source of all wellbeing, and she is the source of all happiness. May the wife of the king of Dharma always be our source of happiness and peace.

देवेन्द्रस्य यथा स्वस्तिर्यथा स्वस्तिर्गुरोर्गृहे । एकलिङ्गे यथा स्वस्तिस् तथा स्वस्तिः सदा तव ॥

devendrasya yathā svastir yathā svastir guror gṛhe ।
ekaliṅge yathā svastis tathā svastiḥ sadā tava ॥

Just as the Lord of the gods is happy, so is the house of the spiritual master. Just as there is good fortune in the Linga, so may there always good fortune for you.

ṛtviks ॐ आयुष्मते स्वस्ति x ३ oṁ āyuṣmate svasti x 3

स्वस्ति वाचन कर्मणः समृद्धिरस्तु । svasti vācana karmaṇaḥ samṛddhirastu ।

SVASTI VĀCANA # 2

करोतु स्वस्ति ते ब्रह्मा स्वस्ति वापि द्विजातयः । सरिसृपाश्चये श्रेष्टास् तेभ्यस् ते स्वस्ति सर्वदा ॥ १ ॥

karotu svasti te brahmā svasti vāpi dvijātayaḥ |
sarisṛpāścaye śreṣṭās tebhyas te svasti sarvadā || 1 ||

May Lord Brahmā bless you and may the brāhmaṇas bless you. May the best of all Nāgas protect your wellbeing always.

स्वस्ति तेऽस्तु द्विपादेभ्यश्चतुष्पादेभ्य एव च । स्वस्त्यस्त्व पादकेभ्यश्च सर्वेभ्यस्स्वस्ति सर्वदा ॥ २ ॥

svasti te'stu dvipādebhyaś-catuṣpādebhya eva ca |
svastyastva pādakebhyaśca sarvebhyas svasti sarvadā || 2 ||

May all good fortune be upon you, both on all people and animals. May there always be auspicious to all ambulant creatures.

स्वाहा स्वधा शची चैव स्वस्तिं कुर्वन्तु ते सदा । लक्ष्मीर् अरुन्धती चैव कुरुतां स्वस्ति ते नघ ॥ ३ ॥

svāhā svadhā śacī caiva svastiṁ kurvantu te sadā |
lakṣmīr arundhatī caiva kurutāṁ svasti te nagha || 3 ||

May Svāhā, Svadhā and Śacī always bless you. O sinless one may the goddess of fortune and Arundhati bestow all good fortune upon you.

असितो देवलश्चैव विश्वमित्रस् तथाङ्गिराः । स्वस्ति तेऽद्य प्रयच्छन्तु कार्तिकेयश्च षण्मुखः ॥ ४ ॥

asito devalaścaiva viśvamitras tathāṅgirāḥ |
svasti te'dya prayacchantu kārtikeyaśca ṣaṇmukhaḥ || 4 ||

May Asita, Devala, Viśvamitra and Aṅgirasa, along with the six-faced Lord Kārttikeya bestow all good fortune upon you today.

विवस्वान् भगवान् स्वस्तिं करोतु तव सर्वशः । दिग्गजाश्चैव चत्वारः क्षितिश्च गगनं ग्रहाः ॥ ५ ॥

vivasvān bhagavān svastiṁ karotu tava sarvaśaḥ |
dig-gajāścaiva catvāraḥ kṣitiśca gaganaṁ grahāḥ || 5 ||

May the Supreme Being, Vivasvān, bless you in every way along with the four elephants of the directions the earth the sky and the planets.

अधस्ताद् धरणीं योऽसौ नागो धारयते सदा । शेषश्च पन्नग-श्रेष्ठः स्वस्ति तुभ्यं प्रयच्छतु ॥ ६ ॥

adhas tād dharaṇīṁ yo'sau nāgo dhārayate sadā |
śeṣaśca pannaga-śreṣṭhaḥ svasti tubhyaṁ prayacchatu || 6 ||

May the great Naga Ananta Sesha who always supports the earth below and all the rest of the Nāgas, the best of them, bestow upon you all good fortune.

देवास्स्वस्ति प्रकुर्वन्तु सगणास् सायुधस् तथा । किन्नरा देव गन्धर्वास् साप्सरास् सविनायकाः ॥ ७ ॥

devās svasti prakurvantu sagaṇās sāyudhas tathā |
kinnarā deva gandharvās sāpsarās savināyakāḥ || 7 ||

May the Devas and their heavenly hosts and their weapons bless you, may also the kinneras, the gandharvas, the apsaras and the vinayakas all bless you.

सुतले वितले देवा ह्यतलेच तलेऽमराः । तान्सर्वान् प्रणमाम्यद्य स्वक्रतोः पलनाय वै ॥ ८ ॥

sutale vitale devā hyataleca tale'marāḥ |
tān sarvān praṇamāmy-adya svakratoḥ palanāya vai || 8 ||

The Devas are on the surface of the earth, and the immortals on the surface of the earth. I offer my obeisances to all of them today for the fulfillment of this ceremony.

भूर्लोके ये स्थिता देवा भुवर्लोके स्थिरास्सदा । भावुके ते प्रकुर्वन्तु स्वगणास्सार-संयुतः ॥ ९ ॥

bhūr loke ye sthitā devā bhuvar-loke sthirās sadā |
bhāvuke te prakurvantu svagaṇās sāra-saṁyutaḥ || 9 ||

The Devas who are situated in the earthly realm, and those in the intermediary realms be always stable. Let their hosts, with their essence, ensure the same for you.

स्वर्लोक वासिनस्सर्वे पुरन्दर मुखाश्चलाः । कुशलं च सुवांच्छामि कर्मारम्भे विशेषतः ॥ १० ॥

svarloka vāsinas sarve purandara mukhāś calāḥ |
kuśalaṁ ca suvāṁcchāmi karmārambhe viśeṣataḥ || 10 ||

O Purandara! all the inhabitants of the heavenly realms have turned their faces. We wish you well, especially as you start your ceremony.

महर्जन तपो लोके निवसन्ति सवाहनाः । निर्जरास्ते प्रकुर्वन्तु क्षेमं सुष्ठु प्रकाशकः ॥ ११ ॥

mahar-jana tapo loke nivasanti savāhanāḥ |
nirjarās te prakurvantu kṣemaṁ suṣṭhu prakāśakaḥ || 11 ||

May all the Devas that reside in the Mahaḥ and Tapah realms with their vehicles. May the ageless and well-lit illuminators bring you peace.

सत्य-लोक प्रसीदन्ति ब्रह्माणश्शिखि-वाहनाः । त्रि-दशास्ते सुखसीना भव्यं कुर्वन्तु सर्वथा ॥१२ ॥

satya-loka prasīdanti brahmāṇaś śikhi-vāhanāḥ |
tri-daśās te sukhasīnā bhavyaṁ kurvantu sarvathā || 12 ||

In the world of truth (Satya-loka) the Brahmans who ride on peacocks rejoice. May the three Devatas, who are happily seated, make you prosperous in every way.

रुद्रादि देवतास्सर्वास् तथा वैकुण्ठ-वासिनः । सगणाः परिवारास्ते स्वस्तिं कुर्वन्तु नित्यशः ॥ १३ ॥

rudrādi devatās sarvās tathā vaikuṇṭha-vāsinaḥ |
sagaṇāḥ parivārās te svastiṁ kurvantu nityaśaḥ || 13 ||

May all the devatas, headed by Rudra, and also all the inhabitants of Vaikuṇṭha along with their entourage and hosts always bless you.

शिव-यागे विष्णु-यागे वास्तु कर्मणि सर्वदा । इष्टा-पूर्ते महा-दाने तान् देवान् संस्मरेच्चिरम् ॥ १४ ॥

śiva-yāge viṣṇu-yāge vāstu karmaṇi sarvadā |
iṣṭā-pūrte mahā-dāne tān devān saṁsmarec ciram || 14 ||

When performing sacrifices to Lord Śiva or Lord Vishnu, one should always perform vastu rituals. When one performs rituals for personal and social welfare and when one gives great charity, one should remember those Devatas for a long time.

ततस्तु कर्मारंभस्स्यान् निर्विघ्नेन समापयेत् । ये वै नैव स्मरन्त्येतान् तेषां नैव फलं भवेत् ॥ १५ ॥

tatas-tu karmārambhas syān nirvighnena samāpayet |
ye vai naiva smarantyetān teṣāṁ naiva phalaṁ bhavet || 15 ||

Then the work should be started and completed without any hindrance. Those who do not remember these principles and express gratitude will never be rewarded.

NĀNDIMUKHA ŚRĀDDHA (Laghu)

- ❖ Prepare an offering of raw rice, lentils, vegetables, jaggery, betel and some dakshina for 2 Brahmins.
- ❖ Sit facing east and do ācamanam then recite:—

नमो ब्रह्मण्य देवाय गो-ब्राह्मण हिताय च । जगद्-हिताय कृष्णाय गोविन्दाय नमो नमः ॥

namo brahmaṇya devāya go-brāhmaṇa hitāya ca |
jagad-hitāya kṛṣṇāya govindāya namo namaḥ ||

I offer my respectful obeisances unto the Supreme Personality of Godhead, who is the source of all welfare for the cows and the brāhmaṇas. Obeisances to Lord Kṛṣṇa, Lord Govinda, who is the benefactor of the universe.

नमो नमस्ते गोविन्द पुराण पुरुषोत्तम । इदं श्राद्धं हृषीकेश रक्षतां सर्वतो दिशः ॥

namo namaste govinda purāṇa puruṣottama |
idaṁ śrāddhaṁ hṛṣīkeśa rakṣa tvaṁ sarvadā ||

Obeisances unto You, Govinda, Purāṇa, the Supreme Being. O Lord of the senses, may you protect this shrāddha ceremony from all directions.

मम उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं पूर्व संकल्पिते संस्कार अंगत्वेन सांकल्पिक नान्दी-मुखानाम् प्रीत्यर्थं हिरण्य-रूपेण नान्दि श्राद्धं अद्य करिष्ये ॥

mama upāta samasta durita-kṣaya dvārā śrī parameśvara prītyarthaṁ pūrva saṅkalpite saṁskāra aṅgatvena sāṅkalpika nāndī-mukhānām prītyarthaṁ hiraṇya-rūpeṇa nāndi śrāddhaṁ adya kariṣye ||

Today, as part of the ritualistic ceremonies prescribed in the past to please the Supreme Being, I shall perform the shrāddha ceremony in the form of gold to please Nāṇḍī-mukha ancestors.

वर्ग द्वय पिता पितामह, प्रपितामहेभ्यो, मातृ पितामही, प्र-पितामही, वृद्ध प्र-पिता-महीभ्यो तथा द्वितीय गोत्रेभ्यो माता, प्रमाता-मह, वृद्ध प्र-माता-महाभ्यो, दास्यमान ब्राह्मण द्वय भोजन पर्याप्तम्, अन्नं हिरण्यं वा नमः संपद्यतां वृद्धिः ॥

varga dvaya pitā pitāmaha, prapitāmahebhyo, mātṛ pitāmahī, pra-pitāmahī, vṛddha pra-pitā-mahībhyo tathā dvitīya gotrebhyo mātā, pramātā-maha, vṛddha pra-mātā-mahābhyo, dāsyamāna brāhmaṇa dvaya bhojana paryāptam, annaṁ hiraṇyaṁ vā namaḥ saṁpadyatāṁ vṛddhiḥ ||

I pay my obeisance to the two classes of ancestors of the two gotras to the father, grandfather, great-grandfather, mother, grandmother, great-grandmother, great great-grandfather, and offer raw supplies enough for two meals and coin to the two priests.

आम निष्क्रयणीम् द्रव्यम् दक्षिणाम् दातुम् उत्सृज्य ॥ अनेन कर्मणा भगवान् महा-विष्णु प्रीयताम् ॥

āma niṣkrayaṇīm dravyam dakṣiṇām dātum utsṛjya || anena karmaṇā bhagavān mahā-viṣṇu prīyatām ||

अनेन मया हिरण्येन कृतं नान्दी शोभन देवताः प्रियन्ताम् ।

anena mayā hiraṇyena kṛtaṁ nāndī śobhana devatāḥ priyantām |

May my ancestors be pleased with this memorial rite done through these offerings.

एको विष्णुर्महद् भूतं पृथक्भूतान्य् अनेकशः । त्रीन्लोकान् व्याप्य भूतात्मा भुङ्क्ते विश्वभुग् अव्ययः ॥

eko viṣṇur mahad bhūtaṁ pṛthak bhūtāny-anekaśaḥ |
trīn lokān vyāpya bhūtātmā bhuṅkte viśvabhug avyayaḥ ||

The one Supreme Being Lord Viṣṇu, is the greatest of all beings, and manifests as many separate beings. The inexhaustible Supreme Soul, the enjoyer of the universe, pervades the three worlds and enjoys them.

❖ recite śānti pāṭha

ॐ द्यौश् शान्तिरन्तरिक्षगुं शान्तिः प्थिवी शान्तिराप शान्तिरोषधय शान्तिः । वनस्पतय शान्तिर् विश्वेदेवाश् शान्तिर् ब्रह्म शान्तिस्सर्वगुं शान्तिश् शान्तिरेव शान्तिस् सा मा शान्तिरेधि ॥
ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

oṁ dyauś śāntir antarikṣaguṁ śāntiḥ pṛthivī śāntir āpa śāntir oṣadhaya śāntiḥ | vanaspataya śāntir viśvedevāś śāntir brahma śāntis sarvaguṁ śāntiś śāntir eva śāntis sā mā śāntir edhi || oṁ śāntiś śāntiś śāntiḥ ||

Peace be to the sky, peace be to the atmosphere, Peace be to the earth, Peace be to the waters, Peace be to the herbs, Peace be to the forests, Peace be to the gods, Peace be to the creator, Peace be to all beings, peace indeed peace, may that peace come to me too.

KUŚAKAṆḌIKA
Arangement of the Fire Hearth

The arrangement of the fire-altar is known as the **pañca-bhū saṁskāra**.

❖ Place some rice or wheat flour in the base of the copper kuṇḍa.

1. *Darbhaiḥ parisamuhya* — With three kuśa blades wipe the kuṇḍa from the south to the north three times and then throw the kuśa into the NE direction.
2. *Gomayodakena upalipya* — Sprinkle the kuṇḍa with water with a touch of cow-dung.
3. *Sruva mūlena trir ullikhya* — With the sphya or the handle of the sruva draw three lines from the west to the east starting in the South and finishing in the north,

ॐ रुद्राय नमः । ॐ विष्णवे नमः । ॐ इंद्राय नमः ।
oṁ rudrāya namaḥ | oṁ viṣṇave namaḥ | oṁ indrāya namaḥ |

❖ and three lines from South to North.

ॐ यमाय नमः । ॐ ब्रह्मणे नमः । ॐ सोमाय नमः ।
oṁ yamāya namaḥ | oṁ brahmaṇe namaḥ | oṁ somāya namaḥ |

4. *Anāmikāṅguṣṭhābhyām mṛdam uddhṛtya* — with the thumb and the ring finger take three pinch of flour from the middle of the lines and place it in the left hand, then transfer to the right hand and throw it to the north of the kuṇḍa.
5. *Udakena abhyukṣa* — sprinkle with water.

❖ Light the fire with the following mantra:–

अग्नि दूतं पुरो-दधे हव्य-वाहम् उपब्रुवे । देवां आसादयाद् इह ॥
agni dūtaṁ puro-dadhe havya-vāham upabruve | devāṁ āsādayād iha ||

❖ Place the fire in the centre of the kuṇḍa —

रं हव्य-वाहम् अयं ते योनिः ! ॐ ________ नाम अग्नये नमः ।
raṁ havya-vāham ayaṁ te yoniḥ ! oṁ ________ nāma agnaye namaḥ |

❖ Place three blades of kuśa on each side of the kuṇḍa – east, south, west and north.
❖ Offer flowers, akṣata and gandham

सर्वोपचार अर्थे एतानि पुष्पाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि नमस्करोमि ॥
sarvopacāra arthe etāni puṣpākṣata puṣpāṇi samarpayāmi namaskaromi ||

❖ Meditate on the fire and then show jvāla-mudra.

अग्निं प्रज्वलतिं वन्दे जातवेदं हुताशनम् । सुवर्ण वर्णम् अमलं सन्निधिं विश्वतोमुखम् ॥
agniṁ prajvalatiṁ vande jātavedaṁ hutāśanam |
suvarṇa varṇam amalaṁ sannidhiṁ viśvatomukham ||

I salute the blazing fire, the all-knowing consumer of oblations. The one of golden complexion, spotless and directly present but also all-pervading.

बालार्कारुण सङ्काशं सप्त-जिह्वं द्वि-मस्तकम् । अजारूढं शक्ति-धरम् जटा-मुकुटा मण्डितम् ॥

bālārkāruṇa saṅkāśaṁ sapta-jihvaṁ dvi-mastakam ।
ajārūḍhaṁ śakti-dharam jaṭā-mukuṭā maṇḍitam ॥

Appearing like a new-born sun with and two heads and seven tongues. He is mounted on a goat, carries the Shakti weapon and wears a crown of matted hair.

ह्रीं एहि एहि सर्वामर हव्य-वाह मुनिभिः । स्व-गणैस् सह अध्वरं रक्ष रक्ष नमः स्वाहा ॥

hrīṁ ehi ehi sarvāmara havya-vāha munibhiḥ ।
sva-gaṇais saha adhvaraṁ rakṣa rakṣa namas svāhā ॥

Hriṁ come, come O carrier of oblations together with the immortals and the sages. Protect the sacrifice with your hosts, protect me, salutations. Svaha.

❖ Brahma-varaṇam – invocation of Brahma. Offer a flower and askṣata to the south of the fire.

खं ब्रह्मणे नमः, ब्रह्मन् इहागच्छ इहातिष्ह ॥ सकल आराधनैः स्वर्चितम् ॥

khaṁ brahmaṇe namaḥ, brahman ihāgaccha ihātiṣha ॥
sakala ārādhanaiḥ svarcitam ॥

WORSHIPPING THE FIRE

❖ Offer flowers-akṣata on the 8 kona mandala that is visualised around the fire:—

East	ॐ इन्द्राय नमः oṁ indrāya namaḥ	ॐ अग्नये नमः oṁ agnaye namaḥ
South-east	ॐ अग्नये नमः oṁ agnaye namaḥ	ॐ जातवेदसे नमः oṁ jātavedase namaḥ
South	ॐ यमाय नमः oṁ yamāya, namaḥ	ॐ सहोजसे नमः oṁ sahojase namaḥ
South-west	ॐ निऋतये नमः oṁ nirṛtaye namaḥ	ॐ अजिरा-प्रभवे नमः oṁ ajirā-prabhave namaḥ
West	ॐ वरुणाय नमः oṁ varuṇāya namaḥ	ॐ वैश्वानराय नमः oṁ vaiśvānarāya namaḥ
North-west	ॐ वायवे नमः oṁ vāyave namaḥ	ॐ नर्यापसे नमः oṁ naryāpase namaḥ
North	ॐ सोमाय नमः oṁ somāya namaḥ	ॐ पङ्क्ति-राधसे नमः oṁ paṅkti-rādhase namaḥ
North-east	ॐ ईशानाय नमः oṁ īśānāya namaḥ	ॐ विसर्पिणे नमः oṁ visarpiṇe namaḥ
		ॐ यज्ञ-पुरुषाय नमः oṁ yajña-puruṣāya namaḥ
		ॐ आत्मने नमः नमः oṁ ātmane namaḥ namaḥ
		सर्वेभ्य महाजनेभ्यो नमः sarvebhya mahājanebhyo namaḥ

PREPARATION OF THE LADLES

- Take the two offering ladles (*sruk & sruva*) in your left hand.
- Recite the following three Mantras and taking some kusha grass in your right hand;

ॐ ह्रीं इच्छ शक्त्यै नमः om̐ hrīm̐ iccha śaktyai namaḥ (touch the base of both)
ॐ ह्रीं ज्ञान शक्त्यै नमः om̐ hrīm̐ jñāna śaktyai namaḥ (touch the middle)
ॐ ह्रीं क्रिय शक्त्यै नमः om̐ hrīm̐ kriya śaktyai namaḥ (touch the tip)

- Then consecrate the Sruk and Sruva by stroking from base to tip.

ॐ ह्रीं परशक्त्यै नमः om̐ hrīm̐ paraśaktyai namaḥ (visualise Shakti in the Sruk)
ॐ हां परमशिवाय नमः om̐ hām̐ paramaśivāya namaḥ (visualise Śiva in the Sruva.)

PREPARATION OF THE GHEE

- Fill a vessel (*ājya-pātra*) with ghee saying — **aim̐**
- Perform Pañci-karaṇa:-

1. *nirīkṣanam* - (**aim̐**) looking at it through a circle made by the ring finger and the thumb of the right hand.
2. *abhyukṣanam* – (**phaṭ**) sprinkling with consecrated water.
3. *tāḍanam* – (**aim̐**) striking it with a blade of darbha grass or with the index finger.
4. *avaguṇṭanam* - (**hum̐**) circumscribing of the energies with the avaguntana mudra.
5. *amṛti-karaṇam* – (**vam̐**) transforming with the dhenu mudra.

- Circle 2 burning kusha blades over the ghee saying— hum̐!
- Throw them into the fire.
- Divide the ghee into 3 parts by floating 2 blades of kusha grass over the dish.
- Think of the part on the left as iḍa, middle as suṣumna and right as piṅgala.

- sprinkle them with the mantra — ह्रां ह्रीं हुं. hrām̐ hrīm̐ hum̐

Aghāram- ājyabhāgam

- streak ghee from vāyu-kona to agni-kona while meditating upon prajāpati

ॐ प्रजापतये स्वाहा ॥ प्रजापतये इदं न मम ॥
om̐ prajāpataye svāhā || prajāpataye idam̐ na mama ||

- streak ghee from nirrti to isana-kona while meditating upon indra.

ॐ इन्द्राय स्वाहा ॥ इन्द्राय इदं न मम ॥
om̐ indrāya svāhā || indrāya idam̐ na mama ||

In the north ॐ अग्नये स्वाहा । अग्नये इदं न मम ॥
om̐ agnaye svāhā | agnaye idam̐ na mama ||

In the south ॐ सोमाय स्वाहा । सोमाय इदं न मम ॥
om̐ somāya svāhā | somāya idam̐ na mama ||

In the centre ॐ अग्नि-सोमाभ्यां स्वाहा । अग्नि-सोमाभ्यां इदं न मम ॥
om̐ agni-somābhyām̐ svāhā | agni-somābhyām̐ idam̐ na mama ||

❖ Make 3 oblations or offer three samit (sticks) with the following:—

१. ॐ रं वैश्वानर जातवेद इहावह लोहिताक्ष सर्व-कर्मणि साधय स्वाहा ॥
1. om raṁ vaiśvānara jātaveda ihāvaha lohitākṣa sarva-karmaṇi sādhaya svāhā ||

२. ॐ उत्तिष्ट पुरुष हरित पिङ्गल लोहिताक्ष, सर्व कर्मणि साधय मे देहि दापय स्वाहा ॥
2. oṁ uttiṣṭa puruṣa harita piṅgala lohitākṣa, sarva karmaṇi sādhaya me dehi dāpaya svāhā ||

३. ॐ चित-पिङ्गल हन हन, दह दह, पच पच, सर्वज्ञ ज्ञापय स्वाहा ॥
3. oṁ cita-piṅgala hana hana, daha daha, paca paca, sarvajña jñāpaya svāhā ||

PRADHĀNA HOMA — Principal Oblations
Proceed as per samskāra or whatever yajña is being performed.

Uttarāṅgam

Sviṣṭakṛta āhutiḥ

यज्ञ-साक्षी क्षेम कर्ता सर्वान् कामान् प्रपूरय ॥ ह्रीं अग्नि-स्विष्टकृते स्वाहा ॥ अग्नये स्विष्टकृते इदं न मम
yajña-sākṣī kṣema kartā sarvān kāmān prapūraya ||
hrīṁ agni-sviṣṭakṛte svāhā || agnaye sviṣṭakṛte idaṁ na mama ||

You are the witness of sacrifices and the bestower of welfare. Please fulfill all my desires. Hriṁ agni-sviṣṭakṛte svāhā. This is not mine – it is for the sake of the fire ||

Prāyaścitta ahutiḥ

प्रमादात् कुर्वतां कर्म प्रच्यवेत अध्वरेषु यत् । न्यूनम् सम्पूर्णताम् याति सद्यो अग्नि प्रसादतस् स्वाहा ॥
रं अग्नये इदं न मम ॥ १ ॥
pramādāt kurvatāṁ karma pracyaveta adhvareṣu yat |
nyūnam sampūrṇatām yāti sadyo agni prasādatas svāhā ||
raṁ agnaye idaṁ na mama || 1 ||

Whatever has offered in the sacrificial fires and may be lost because of negligence. By the grace of the fire one immediately attains completeness in whatever is deficient. This is not mine – it is for the fire.

ज्ञातम् च यद् अज्ञातम् च यद् एव वै हुतम् मया । न्यूनम् अतिरिक्तञ्च तत्सर्वम् क्षम्यताम् प्रभो स्वाहा ॥
रं अग्नये इदं न मम ॥ २ ॥
jñātam ca yad ajñātam ca yad eva vai hutam mayā |
nyūnam atiriktañca tat sarvam kṣamyatām prabho svāhā ||
raṁ agnaye idaṁ na mama || 2 ||

Whatever I have done knowingly and whatever I have done unknowingly, whatever I have offered in this sacrifice, O Lord, forgive all my deficiencies and excesses. This is not mine – it is for the fire.

कर्मणेऽस्य पर-ब्रह्मन्-अयुक्तं विहितञ्च यत् । तच्छान्त्यै यज्ञ-सम्पत्यौ व्याहृत्या हूयते विभो स्वाहा ॥ ३ ॥
karmaṇe'sya para-brahman-ayuktaṁ vihitañca yat |
tacchāntyai yajña-sampattyau vyāhṛtyā hūyate vibho svāhā || 3 ||
raṁ agnaye idaṁ na mama || 3 ||

O Para-Brāhmaṇa, whatever is unworthy and whatever has been prescribed for this ritual, O almighty Lord, for the pacification and rectification of all that one should make oblations with the vyāhṛtis.

ॐ भूः स्वाहा ॥ अग्नये इदं न मम ॥
oṁ bhūḥ svāhā || agnaye idaṁ na mama ||
ॐ भुवः-स्वाहा ॥ वायवे इदं न मम ॥
oṁ bhuvaḥ-svāhā || vāyave idaṁ na mama ||
ॐ सुवः-स्वाहा ॥ सूर्याय इदं न मम ॥
oṁ suvaḥ-svāhā || sūryāya idaṁ na mama ||
ॐ भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा ॥ प्रजापतये इदं न मम ॥
oṁ bhūr bhuvas suvas svāhā || prajāpataye idaṁ na mama ||

pūrṇāhuti

पूर्णमदः पूर्णम् इदं । पूर्णात् पूर्णम् उदच्यते । पूर्णस्य पूर्णम् आदाय । पूर्णम् एव-अवसिष्याते ॥
pūrṇam adaḥ pūrṇam idaṁ | pūrṇāt pūrṇam udacyate |
pūrṇasya pūrṇam ādāya | pūrṇam eva-avasiṣyāte ||

This is complete, That is Complete, the complete has arisen from the Complete. When the complete is taken from the Complete – only the Complete remains.

ॐ यज्ञपते पूर्णोभवतु यज्ञ मे हृष्यन्तु यज्ञ-देवताः फलानि सम्यग् यच्छन्तु स्वाहा ॥
oṁ yajñapate pūrṇobhavatu yajña me hṛṣyantu yajña-devatāḥ phalāni samyag yacchantu svāhā ||

ॐ O Lord of sacrifice, may my sacrifice be complete, may the devas of sacrifice be pleased with me, and may they bestow upon me the fruits of my sacrifice.

Vasodhāra

शत-धारं सहस्र-धारम् अपरिमित-धारं अच्छिद्रम् अक्षयं परमं पवित्रं भगवन् अग्नये पुनातु स्वाहा ॥
śata-dhāram sahasra-dhāram aparimita-dhāraṁ acchidram
akṣayaṁ paramaṁ pavitraṁ bhagavan agnaye punātu svāhā ||

O Supreme Being, may you purify the fire, which has one hundred forms, one thousand forms, unlimited forms, flawless, inexhaustible and supremely pure.

- Valedict varuna from the praṇīta pātra, then pour some water down on the four sides of the kuṇḍa.

mārjanam

पूर्वां दिशि मार्जनं नमः ॥ pūrvāṁ diśi mārjanaṁ namaḥ || (east)
दक्षिनां दिशि मार्जनं नमः ॥ dakṣināṁ diśi mārjanaṁ namaḥ || (south)
प्रतीच्यां दिशि मार्जनं नमः ॥ pratīcyāṁ diśi mārjanaṁ namaḥ || (west)
उदीच्याम् दिशि मार्जनं नमः ॥ udīcyām diśi mārjanaṁ namaḥ || (north)
उर्ध्वां दिशि मार्जनं नमः ॥ urdhvāṁ diśi mārjanaṁ namaḥ || (sprinkle upwards)

- abhiṣeka from the prokṣaṇi pātra

आपस्सुमित्रियास्सन्तु भवन्त्वोषधयो तव । आपो रक्षन्तु त्वां नित्यम्-आपो नारायणस्स्वयम् ॥

āpas sumitriyās santu bhavantvoṣadhayo tava |
āpo rakṣantu tvāṁ nityam-āpo nārāyaṇas svayam ||

May the waters be pleasant to you and may the herbs be so too. May the waters always protect you - the waters are Lord Nārāyaṇa Himself.

Homage to Agni

रुद्र तेज समुद्भूतो वरदो हव्य-वाहनः । अग्निर् वैश्वानरः साक्षात् तस्मै नित्यम् नमो नमः ॥

rudra teja samudbhūto varado havya-vāhanaḥ |
agnir vaiśvānaraḥ sākṣāt tasmai nityam namo namaḥ ||

The Carrier of Oblations has arisen from the effulgence of Rudra, he bestows boons and carries the oblations. I offer my respectful obeisances unto the Supreme Lord, who is directly the fire-god.

visarjanam

यज्ञ यज्ञपतिं गच्छ यज्ञं गच्छ हुताशन । स्वां योनिं गच्छ यज्ञेस पूरयास्मन् मनोरथम् ॥

yajña yajñapatiṁ gaccha yajñaṁ gaccha hutāśana |
svāṁ yoniṁ gaccha yajñesa pūrayāsman manorathaṁ ||

Depart O fire, O the master of the sacrifice, go O Carrier-of-oblations. Please go to your own source and fulfill our desires for the sacrifice.

ॐ अग्नये नमः अग्निं आत्मन्युद्वासयामि ॥

oṁ agnaye namaḥ agniṁ ātmanyudvāsayāmi ||

Tilakam

- ❖ Collect some ashes from the fire on the sruk and then place tilak on forehead.

Agni Prārthana

नमस्ते गार्हपत्याय नमस्ते दक्षिणाग्नये । नमः आहवनीयाय महा वेद्याइ नमो नमः ॥

namaste gārhapatyāya namaste dakṣiṇāgnaye |
namaḥ āhavanīyāya mahā vedyāi namo namaḥ || 1 ||

Reverence to the Garhapatya fire , reverence to the dakshina fire. Reverence to the Ahavaniya fire and to the Main Altar I pay repeated reverence.

काण्ड द्वयोपपाध्याय कर्म ब्रह्मा स्वरूपिणम् । स्वर्ग अपवर्ग रूपाय यज्ञेशाय नमो नमः ॥

kāṇḍa dvayopapādhyāya karma brahmā svarūpiṇam |
svarga apavarga rūpāya yajñeśāya namo namaḥ || 2 ||

I pay my obeisances to the Lord of Sacrifices who is manifest in the form of the twin divisions of the Vedas relating to Action (karma-kanda) and to Knowledge (Brahma-kanda) which are the causes of heaven and liberation respectively.

यज्ञेशाच्युत गोविन्द माधव अनन्त केशव । कृष्ण विष्णो हृषीकेश वासुदेव नमोऽस्तु ते ॥

yajñeśācyuta govinda mādhava ananta keśava |
kṛṣṇa viṣṇo hṛṣīkeśa vāsudeva namo'stu te || 3 ||

Salutations to you O Krishna, the Lord of Sacrifice, The All-pervading One, the Lord-of-the-senses, the Eternal One, the Consort of Lakshmi, the Indweller, and Lord of the Universe.

मन्त्र हीनं क्रिय हीनं भक्ति हीनं हुताशन । यद् हुतं तु मया देव परिपूर्णं तद् अस्तु ते ॥

mantra hīnaṁ kriya hīnaṁ bhakti hīnaṁ hutāśana |
yad hutaṁ tu mayā deva paripūrṇaṁ tad astu te || 4 ||

Deficient as this sacrifice is in formulae, methodology and devotion O Agni! Whatever I have offered my Lord, let it be acceptable to you.

प्रायश्चित्त अन्य शेषाणि तपः कर्मात्म कानि वै । यानि तेषाम् अशेषाणां कृष्ण अनुस्मरणं परम् ॥

prāyaścitta anya śeṣāṇi tapaḥ karmātma kāni vai |
yāni teṣām aśeṣāṇāṁ kṛṣṇa anusmaraṇaṁ param || 5 ||

There is no other expiation in austerities and other actions whereby everything that is deficient becomes whole other than by the remembrance of the name of Krishna.

प्रमादात् कुर्वतां कर्म प्रच्यवेताध्वरेषु यत् । स्मरणाद् एव तद् विष्णोः सम्पूरणम् स्याद् इति श्रुतिः ॥

pramādāt kurvatāṁ karma pracyavetādhvareṣu yat |
smaraṇād eva tad viṣṇoḥ sampūraṇam syād iti śrutiḥ || 6 ||

Whatever transgression are done during the course of any ritual through negligence, by recalling to mind the gracious Lord Vishnu everything is considered as perfected — this the Veda affirms.

यस्य स्मृत्या च नामोक्त्या तपो यज्ञ क्रियादिषु । न्यूनम् सम्पूर्णताम् याति सद्यो वन्दे तम् अच्युतम् ॥

yasya smṛtyā ca nāmoktyā tapo yajña kriyādiṣu |
nyūnam sampūrṇatām yāti sadyo vande tam acyutam || 7 ||

Whoever thinks of, or recites the name of Lord Achyuta in meditation, sacrifice or other rituals, the deficiencies immediately become complete — I salute that Achyuta.

Śānti Ślokas

नमो नमो वासुदेव त्वं गतिस्त्वं परायणम् । शरनं त्वां गतो नाथ संसारार्णव तारक ॥ १ ॥

namo namo vāsudeva tvaṁ gatis tvaṁ parāyaṇam |
śaranaṁ tvāṁ gato nātha saṁsārārṇava tāraka || 1 ||

Obeisances unto You, O Lord Vāsudeva, You are the ultimate goal and the ultimate refuge. O Lord, savior of the ocean of material existence, I take shelter of You.

आगतस्त्वं च सुमुख सम-चित्तेन वै पुनः । दिशः पश्य अधः पश्य व्याधिभ्यो रक्ष नित्यशः ॥ २ ॥

āgatas tvaṁ ca sumukha samacittena vai punaḥ |
diśaḥ paśya adhaḥ paśya vyādhibhyo rakṣa nityaśaḥ || 2 ||

You have come with a beautiful face and an peaceful mind. Look in all directions, look down, and always protect us from disease.

प्रसीदस्व स-राष्ट्रस्य राज्ञस् सर्व बलस्य च । गर्भिणीनां च वृद्धानां व्रीहीणां च गवां तथा ।
सज्जनानां च सततं शांतिं कुरु शुभं कुरु ॥ ३ ॥

prasīdasva sa-rāṣṭrasya rājñas sarva balasya ca |
garbhiṇīnāṁ ca vṛddhānāṁ vrīhīṇāṁ ca gavāṁ tathā |
sajjanānāṁ ca satataṁ śāntiṁ kuru śubhaṁ kuru || 3 ||

May you be pleased with the Ruler and all his army. May you grant your blessings to pregnant women, senior citizens, to the crops and cows. May you always bring peace and good fortune to the virtuous.

अन्नं कुरु सु-वृष्टिं च सु-भिक्षम् अभयं तथा । राष्ट्रं प्रवर्द्धतु विभो शांतिः भवतु नित्यशः ॥ ४ ॥

annaṁ kuru su-vṛṣṭiṁ ca su-bhikṣam abhayaṁ tathā |
rāṣṭraṁ pravarddhatu vibho śāntir bhavatu nityaśaḥ || 4 ||

Please grant us good and timely rain, abundant harvests and safety. May the State prosper, O Almighty one, and may peace always prevail.

देवानां ब्राह्मणानां च भक्तानां कन्यकासु च । पशूनां सर्व भूतानां शांतिः भवतु नित्यशः ॥ ५ ॥

devānāṁ brāhmaṇānāṁ ca bhaktānāṁ kanyakāsu ca |
paśūnāṁ sarva bhūtānāṁ śāntir bhavatu nityaśaḥ || 5 ||

Among the Devas, brāhmaṇas, devotees and daughters, may there be peace for all animals and all living beings.

Śānti Pāṭhaḥ

ॐ द्यौश्शान्तिरन्तरिक्षगुं शान्तिः पृथिवी शान्तिराप शान्तिरोषधय शान्तिः । वनस्पतय शान्तिर्विश्वेदेवाश्शान्तिर्ब्रह्म शान्तिस्सर्वगुं शान्तिश्शान्तिरेव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

oṁ dyauś śāntir antarikṣaguṁ śāntiḥ prthivī śāntir āpa śāntir oṣadhaya śāntiḥ | vanaspataya śāntir viśvedevāś śāntir brahma śāntis sarvaguṁ śāntiś śāntir eva śāntis sā mā śāntir edhi || oṁ śāntiś śāntiś śāntiḥ ||

Peace be to the sky, peace be to the atmosphere, Peace be to the earth, Peace be to the waters, Peace be to the herbs, Peace be to the forests, Peace be to the gods, Peace be to the creator, Peace be to all beings, peace indeed peace, may that peace come to me too.

1. GARBHADĀNA SAṀSKĀRA

❖ Seat the wife to the right of the husband.
❖ Perform the usual preliminaries - lighting Lamp, Guru-vandana, Śānti Pāṭha etc.
❖ Take some akṣata assume brahma-āsana and repeat:—

Saṅkalpaḥ — हरिः ॐ तत्सत् । गोविन्द गोविन्द गोविन्द, अस्य श्री भगवतो महा पुरुषस्य, श्री विष्णोः आज्ञया प्रवर्त मानस्य, आद्य ब्रह्मणो द्वितीय परार्धे, श्री श्वेत वराह कल्पे, वैवस्वत मन्वन्तरे, अष्ठाविम्शतीतमे, कलि युगे, कलि-युगस्य प्रथम पादे, शकाब्दे मेरोः ________ दिक् भागे, ________ देशे ________राज्ये ________महा-नगत्रि अन्तर्गते, अस्मिन् वर्तमानाम् व्यवहारिकानाम् प्रभवादि षष्टि संवत्सरानाम् मध्ये, ________ नाम संवत्सरे, _________ अयने, ________ ऋतौ, मासोत्तमे ________ मासे, __________ पक्षे, _________ तिथौ, _________ वासरे, _________ नक्षत्र युक्तायां, श्री विष्णु योगे, श्री विष्णु करणे, शुभ योगे शुभ करणे एवं गुण विशेषण विसिष्ठायां, अस्यां शुभ तिथौ, मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपं] — कश्यप गोत्रोत्पन्नो __________ दासोऽहम् _________ नक्षत्रे _______ नाम्नीम् अस्या पत्न्याः संस्कार अतिशय द्वारा अस्यां जनिष्यमाण सर्व गर्भाणां बीज गर्भ समुद्भव दुरितानां परिहार द्वारा श्री लक्ष्मी-नारायण कृपा कटाक्षेण उत्तम पुत्र प्राप्त्यर्थं गर्भ-दान संस्कारं करिष्ये ॥

hariḥ om tat sat I govinda govinda govinda, asya śrī bhagavato mahā puruṣasya, śrī viṣṇoḥ ājñayā pravarta mānasya, ādya brahmaṇo dvitīya parārdhe, śrī śveta varāha kalpe, vaivasvata manvantare, aṣṭhāvimśatītame, kali yuge, kali-yugasya prathama pāde, śakābde meroḥ [*east, south, west etc.*] dik bhāge, __*country*__ deśe ___*state*__ rājye ___*city*___ mahā-nagatri antargate, asmin vartamānām vyavahārikānām prabhavādi ṣaṣṭi saṁvatsarānām madhye, _________ nāma saṁvatsare, __________ ayane, _________ ṛtau, māsottame _________ māse, ___________ pakṣe, __________ tithau, __________ vāsare, __________ nakṣatra yuktāyāṁ, śrī viṣṇu yoge, śrī viṣṇu karaṇe, śubha yoge śubha karaṇe evaṁ guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ, asyāṁ śubha tithau, mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ] — ___________ gotrotpanno[6] ___________ dāso'ham __________ nakṣatre ________ nāmnīm asyā patnyāḥ saṁskāra atiśaya dvārā asyām janiṣyamāṇa sarva garbhāṇāṁ bīja garbha samudbhava duritānāṁ parihāra dvārā śrī lakṣmī-nārāyaṇa kṛpā kaṭākṣeṇa uttama putra prāptyarthaṁ garbha-dāna saṁskāraṁ kariṣye II

— तद् अङ्गत्वेन आदौ पुरस्परं सुख शान्ति पूर्वकं श्री विश्वक्सेन/विघ्नेश्वर देवता पूजनं करिष्ये ॥

— tad aṅgatvena ādau purasparaṁ sukha śānti pūrvakaṁ śrī viśvaksena/vighneśvara devatā pūjanaṁ kariṣye II

❖ Perform Gaṇeśa pūjā, Invoke and worship Lakṣmī-nārāyaṇa in a kumbha and offer pūjā.

[6] If the performer has a gotra it is inserted here, if not then one can use the astrological gotra or **kaśyapa** can be used for everyone.

Agni-mukham

ॐ भूर्भुवस्सुवः मरुतः नाम अग्निम् आवाहयामि स्थापयामि ।
ॐ मरुतः नाम अग्नये नमः । सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥

oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ marutaḥ nāma agnim āvāhayāmi sthāpayāmi |
oṁ marutaḥ nāma agnaye namaḥ | supratiṣṭho varado bhava ||

❖ Offer 16 āhutis of ājyam and caru (boiled rice or puffed rice) with puruṣa sūkta adding **svāhā**.

Purānokta Puruṣa Sūktam

सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् । सर्व-व्यापि भुवः स्पर्शाद् अध्यतिष्ठद् दशाङ्गुलम् ॥ १ ॥

sahasraśīrṣā puruṣaḥ sahasrākṣaḥ sahasrapāt |
sarva-vyāpi bhuvaḥ sparśād adhyatiṣṭhad daśāṅgulam || 1 ||

One (God) who has thousands of heads, thousands of eyes and who has thousands of feet, such a 'purusa' is God. He is covering the earth from all sides and being omnipresent in this small creation which only the equivalent of 10 inches, he is outside also. (1)

यद्भूतं यच्च वै भव्यं सर्वम् एव भवान्यतः । ततो विश्वम् इदं तात त्वत्तो भूतं भविष्यति ॥ २ ॥

yadbhūtaṁ yacca vai bhavyaṁ sarvam eva bhavānyataḥ |
tato viśvam idaṁ tāta tvatto bhūtaṁ bhaviṣyati || 2 ||

Whatever there has been in the past, or whatever will happen in future — actually all this is you only, therefore, O Father! the entire world that has been or will be however, that is only from you.

त्वत् तो यज्ञस्सर्व-हुतः पृषदाज्यं पशुर्द्विधः । ऋचस्त्वत्तोऽथ सामानि त्वत्त एवाभिजज्ञिरे ॥ ३ ॥

tvat to yajñas sarva-hutaḥ pṛṣadājyaṁ paśur dvidhaḥ |
ṛcas tvatto'tha sāmāni tvatta evābhijajñire || 3 ||

From you have emerged yajña (sacrifice) eating all havi ghee mixed with curd and the two different types of animals and Samaveda also emerged from you. (3)

त्वत्तो यज्ञस्त्वजायन्त त्वत्तोऽश्वाश्चैव दन्तिनः । गावस्त्वत्तस् समुद्भूताः त्वत्तो जाता वयो-मृगाः ॥ ४ ॥

tvatto yajñas tvajāyanta tvatto'śvāścaiva dantinaḥ |
gāvas tvattas samudbhūtāḥ tvatto jātā vayo-mṛgāḥ || 4 ||

Yajñas (the sacrifices), the horse and the elephants emerged from you. The cows and the deer also emerged from you. (4)

त्वन्मुखाद् ब्राह्मणा जातास्त्वत्तः क्षत्रमजायत । वैश्यास्तवोरुजाश्शूद्रस्तव पद्भ्यां समुद्गताः ॥ ५ ॥

tvan mukhād brāhmaṇā jātās tvattaḥ kṣatram ajāyata |
vaiśyās tavorujāś śūdras tava padbhyāṁ samudgatāḥ || 5 ||

Brahmins have emerged from your mouth, ksatriyas also from you arose. Vaisyas emerged from your thighs and from your feet the Sudras were born. (5)

अक्ष्णो सूर्योऽनिलश् श्रोत्राच्चन्द्रमा मनसस्तव । प्राणोऽन्तष् सुषिराज्जातो मुखाद् अग्निर् अजायत ॥ ६ ॥

akṣṇo sūryo'nilaś śrotrāc candramā manasas tava |
prāṇo'ntaṣ suṣirāj jāto mukhād agnir ajāyata || 6 ||

The Sun (Sūrya) emerged from your eyes, wind (Vayu) ears and the Moon (Candrama) from mind. Life (pranas) emerged from the blank places inside your body and fire (Agni) your mouth.

नाभितो गगनं द्यौश्च शिरसस् समवर्तत । दिशश् श्रोत्रात् क्षितिः पद्भ्यां त्वतस्सर्वम् अभूद् इदं ॥ ७ ॥

nābhito gaganaṁ dyauśca śirasas samavartata |
diśaś śrotrāt kṣitiḥ padbhyāṁ tvatas sarvam abhūd idaṁ || 7 ||

Akāśa (space) emerged from your centre (the nabhi) and upper lokas from the head, directions from the ears and the remaining creation from your feet. (7)

न्यग्रोधस् सुमहान् अल्प यथा बीजे व्यवस्थितः । ससर्ज विश्वम् अखिलं बीज-भूते यथा त्वयि ॥ ८ ॥

nyagrodhas sumahān alpa yathā bīje vyavasthitaḥ |
sasarja viśvam akhilaṁ bīja-bhūte yathā tvayi || 8 ||

As the huge Banyan tree (Vatavrksa) is latent in the very small seed similarly entire creation is latent in you. (8)

बीजाङ्कुर समुद्भूतो न्यग्रोधस् सम्-उपस्थितः । विस्तारं च यथा याति त्वतस् सृष्टौ तथा जगत् ॥ ९ ॥

bījāṅkura samudbhūto nyagrodhas sam-upasthitaḥ |
vistāraṁ ca yathā yāti tvatas sṛṣṭau tathā jagat || 9 ||

As the huge Vatavrksa (Banyan tree) grows, germinating from one tiny seed, similarly this vast Universe is ever expanding in the creation caused by you.(9)

यथाहि कदली नान्या त्वक् पत्रेभ्योऽभिदृश्यते । एवं विश्वम् इदं नान्यत् त्वतस्थम् ईश्वर दृश्यते ॥ १० ॥

yathāhi kadalī nānyā tvak patrebhyo'bhidṛśyate |
evaṁ viśvam idaṁ nānyat tvatasthaṁ īśvara dṛśyate || 10 ||

Just as the leaves of the banana tree are never different from the actual tree itself, even so this whole universe is never seen to be separated from you. (10)

ह्लादिनी त्वयि शक्तिस्सा त्वय्येका सह-भाविनी । ह्लाद तापकरा मिश्रा त्वयि नो गुण-वर्जिते ॥ ११ ॥

hlādinī tvayi śaktis sā tvayyekā saha-bhāvinī |
hlāda tāpakarā miśrā tvayi no guṇa-varjite || 11 ||

Your transcendent energy of bliss is your essence and dwells in you. But this same essence of bliss cannot coexist with sorrow in your aspect of being free from the Gunas. (11)

पृथक् भूतैक भूताय सर्व भूताय ते नमः । व्यक्तं प्रधानं पुरुषो विराट् सम्राट् तथा भवान् ॥ १२ ॥

pṛthak bhūtaika bhūtāya sarva bhūtāya te namaḥ |
vyaktaṁ pradhānaṁ puruṣo virāṭ samrāṭ tathā bhavān || 12 ||

You are present as the indweller in all beings, you are all that is manifest, you are material nature, you are the entire universe and the Supreme Being. (I salute that form of yours). (12)

सर्वस्मिन् सर्व-भूतस्त्वं सर्वस्सर्व स्वरुप धृक् । सर्वं त्वत्तस् समुद्भूतं नमस् सर्वात्मने ततः ॥ १३ ॥

sarvasmin sarva-bhūtas-tvaṁ sarvas sarva svarūpa dhṛk |
sarvaṁ tvattas samudbhūtaṁ namas sarvātmane tataḥ || 13 ||

You are present in all creatures, and in the entire universe in all forms and in all ways. All this visible world has emerged from you. O Sarvatmani (The Self of all), I salute you. (13)

सर्वात्मकोऽसि सर्वेश सर्व भूतस्थितो यतः । कथयामि ततः किं ते सर्वं वेत्सि हृदिस्थितम् ॥ १४ ॥

sarvātmako'si sarveśa sarva bhūtasthito yataḥ |
kathayāmi tataḥ kiṁ te sarvaṁ vetsi hṛdisthitam || 14 ||

You are omnipresent in the form of the Self in all beings. Therefore dwelling within the heart of all beings you know their inner feelings, so what could I possibly tell you about myself. (14)

यो मे मनोरथो देव सफलस्स त्वया कृतः । तप्तं सुतप्तं सफलं यद् दृष्टोऽसि जगत्पते ॥ १५ ॥

yo me manoratho deva saphalas sa tvayā kṛtaḥ |
taptaṁ sutaptaṁ saphalaṁ yad dṛṣṭo'si jagat-pate || 15 ||

O Lord! whatever I most desired, was fulfilled by you. I have achieved the result of my meditation. I have perceived you O Lord of the Universe. (15)

ॐ विश्व-रूपाया विद्महे । विश्वातीताय धीमहि । तन्नो विष्णु प्रचोदयात् ॥ १६ ॥
oṁ viśva-rūpāyā vidmahe | viśvātītāya dhīmahi | tanno viṣṇu pracodayāt || 16 ||

क्लीं स्त्रीं ह्रीं श्रीं हुं अमुष्यै [name of wife] पुत्र-कामायै गर्भम् आधेहि स्वाहा ॥ विष्णवे इदं न मम ॥

klīṁ strīṁ hrīṁ śrīṁ huṁ amuṣyai [name of wife]
putra-kāmāyai garbham ādhehi svāhā || viṣṇave idaṁ na mama ||

यथेयं पृथिवी देवी ह्युत्ताना गर्भम् आदधे । तथा त्वं गर्भम् आधेहि दशमे मासि सूतये स्वाहा ॥ विष्णवे इदं न मम ॥

yatheyaṁ pṛthivī devī hyuttānā garbham ādadhe |
tathā tvaṁ garbham ādhehi daśame māsi sūtaye svāhā || viṣṇave idaṁ na mama ||

Just as this earth, the goddess perpetually conceives. In the same way, please conceive and give birth to a child in the tenth month. This is not mine for Lord Viṣṇu.

विष्णो ज्येष्ठेन रूपेण नार्यामस्यां वरीयसम् सुतम् आधेहि स्वाहा ॥ विष्णवे इदं न मम ॥

viṣṇo jyeṣṭhena rūpeṇa nāryām-asyāṁ
varīyasam sutam ādhehi svāhā || viṣṇave idaṁ na mama ||

O Lord Viṣṇu, in Your most excellent form, please bestow upon this woman best of offspring. This is not mine for Lord Viṣṇu.

❖ Give the *huta-śeṣa* to the wife to eat with the recitation of

क्लीं ह्रीं, क्लीं ह्रीं, स्त्रीं ह्रीं, क्लीं ह्रीं ॥ klīṁ hrīṁ, klīṁ hrīṁ, strīṁ hrīṁ, klīṁ hrīṁ ||

Phala Dānam

❖ The wife sits on the husband's lap and both of them hold a bowl with 3 fruits, betel, dakshina.
❖ Meditation on Kāma-deva

क्लीं कामदेवाय नमः   klīm kāmadevāya namaḥ
जपारुणं रक्त विभूषणाड्यं मीन ध्वजं चारु कृतांगरागं
कराम्बुजैरंकुशम् इक्षु चाप पुष्पास्त्र पाशौ दधतं भजामि ॥
नमोऽस्तु पुष्पबानाय जगदानन्द कारिणे ।
मन्मथाय जगन्नेत्रे रतिप्रीति प्रदायिने ॥
देव देव जगन्नाथ वाञ्च्छितार्थ प्रदायक ।
कृत्स्नान् पूरयमे त्वर्थान् कामान्त कामेश्वरी प्रिय ॥
japāruṇaṁ rakta vibhūṣaṇāḍyaṁ mīna dhvajaṁ cāru kṛtāṅgarāgaṁ
karāmbujair aṁkuśam ikṣu cāpa puṣpāstra pāśau dadhataṁ bhajāmi ||
namo'stu puṣpabānāya jagadānanda kāriṇe |

manmathāya jagannetre ratiprīti pradāyine ||
deva deva jagannātha vāñcchitārtha pradāyaka |
kṛtsnān pūrayame tvarthān kāmānta kāmeśvarī priya ||

I meditate upon Kāmadeva who is red like the hibiscus flower, adorned with the fish-flag, the beautifully adorned with ornaments on all his limbs. I worship Him who holds in His lotus hands a goad, sugarcane-bow, flower-arrows and noose. I offer my respectful obeisances unto You, whose flower-arrows bring joy to the universe. O eye of the universe, you bewilder me and bestow the pleasure of conjugal relations. O Lord of the universe, bestower of the desired results. O you who are dear to Kameshvari fulfill all my desires.

ॐ नमो भगवते कामदेवाय इन्द्रियाय वस्वानाय इन्द्र सन्दीपन बाणाय, क्लीं क्लीं सम्मोहन बाणाय, ब्लूं ब्लूं सन्तापन बाणाय, सः सः वशिकरण बाणाय, कंपित कंपित हुं फट् स्वाहा ॥
oṁ namo bhagavate kāmadevāya indriyāya vasvānāya indra sandīpana bāṇāya, klīṁ klīṁ sammohana bāṇāya, blūṁ blūṁ santāpana bāṇāya, saḥ saḥ vaśikaraṇa bāṇāya, kaṁpita kaṁpita huṁ phaṭ svāhā ||

क्लीं नमो भगवते कामदेवाय श्रीं सर्व जन प्रियाय सर्व जन सम्मोहनाय, ज्वल ज्वल प्रज्वल प्रज्वल हन हन वद वद तप तप सम्मोहय सम्मोहय सर्व जनं मे वशं कुरु कुरु स्वाहा ॥
klīm namo bhagavate kāmadevāya śrīṁ sarva jana priyāya sarva jana sammohanāya, jvala jvala prajvala prajvala hana hana vada vada tapa tapa sammohaya sammohaya sarva janaṁ me vaśaṁ kuru kuru svāhā ||

ॐ कामदेवाय विद्महे पुष्पबाणाय धीमहि तन्नोऽनङ्ग प्रचोदयात् ॥
oṁ kāmadevāya vidmahe puṣpabāṇāya dhīmahi tanno'naṅga pracodayāt ||

विष्णुर्योनिम् कल्पयतु, त्वष्टा रूपाणि पिंशतु ।आसिञ्चतु प्रजापतिः धाता गर्भं दधातु ते ॥
visṇur yoniṁ kalpayatu, tvaṣṭā rūpāṇi piṁśatu |
āsiñcatu prajāpatiḥ, dhātā garbhaṁ dadhātu te ||

गर्भम् देहि सिनीवालि, गर्भं धेहि सरस्वती । गर्भं ते अश्विनौ देवौ, आधत्तां पुष्कर-स्रजौ ॥
garbham dehi sinīvāli, garbhaṁ dhehi sarasvatī |
garbhaṁ te aśvinau devau, ādhattāṁ puṣkara-srajau ||

हिरण्मयी अरणी याभ्यां, निर्मन्थतां अश्विनौ । तम् ते गर्भं हवामहे, दशमे मासि सूतये ॥
hiraṇmayī araṇī yābhyāṁ, nirmanthatāṁ aśvinau |
tam te garbhaṁ havāmahe, daśame māsi sūtaye ||

Let Viṣṇu prepare the womb, let Tvasta shape the various forms. May Prajapati – the lord of progeny squirt forth, May Dhata the supporter of the universe place the seed within you. May Sinivali ("the deity delightful to see") give the seed, give the seed O Sarasvati. Let the two Ashvins crowned with lotuses place the seed. The two Ashvins twirl forth a flame with two attrition sticks of gold. It is in such a germ that we beg of you to be brought forth in the 10th month.

❖ The husband recites

यथाऽग्निना सगर्भो भूर्द्यौर् यथा वज्र-धारिणा । वायुना दिग् भवती तथा गर्भवती भव ॥
yathā'gninā sagarbho bhūr-dyaur yathā vajra-dhāriṇā |
vāyunā dig bhavatī tathā garbhavatī bhava ||

As the earth contains the germ of fire, as the heaven is pregnant with a storm, as the air is the germ of space, even so do I place a germ in you – so may you become pregnant.

फलं मनोरथ फलं फलदादि सदा नृनाम् । पुत्र पौत्राभिवृद्ध्यर्थम् अथः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

phalaṁ manoratha phalaṁ phaladādi sadā nṛnām |
putra pautrābhivṛddhyarthaṁ athaḥ śāntiṁ prayaccha me ||

"May my desires bear fruit, may they always benefit humankind. For the increase of children and grandchildren, grant me peace.

- ❖ The bowl of fruit etc. is given to the priest.
- ❖ The couple retire to perform coitus while calling to mind the Lord and His divine qualities.

Śānti Pāṭhaḥ

ॐ द्यौश्शान्तिरन्तरिक्षगुं शान्तिः पृथिवी शान्तिराप शान्तिरोषधय शान्तिः । वनस्पतय शान्तिर्विश्वेदेवाश्शान्तिर्ब्रह्म शान्तिस्सर्वगुं शान्तिश्शान्तिरेव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

oṁ dyauś śāntir antarikṣaguṁ śāntiḥ prthivī śāntir āpa śāntir oṣadhaya śāntiḥ | vanaspataya śāntir viśvedevāś śāntir brahma śāntis sarvaguṁ śāntiś śāntir eva śāntis sā mā śāntir edhi || oṁ śāntiś śāntiś śāntiḥ ||

Peace be to the sky, peace be to the atmosphere, Peace be to the earth, Peace be to the waters, Peace be to the herbs, Peace be to the forests, Peace be to the gods, Peace be to the creator, Peace be to all beings, peace indeed peace, may that peace come to me too.

2. PUMSAVANA SAṀSKĀRA

❖ Performed in the 3rd month or together with the Sīmantam rite.

Saṅkalpaḥ — हरि ॐ तत् सत् गोविन्द x ३ ………………………. एवं अस्यां शुभ तिथौ मम उपात समस्त दुरितक्षय द्वार श्रि परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवद् आज्ञया भगवद् कैन्कर्य रुपं] कश्यप गोत्रोद्भवस्य ________ नामधेय अहम्/ यजमानस्य, अस्यां मम भार्यायां जनिष्यमान गर्भस्य सकल गुण सम्पन्न सुतनय प्राप्ति-अर्थं गर्भस्थ पिण्ड शुद्ध्यर्थं पुंसवन आख्यं कर्म करिष्यमानः, तथा आदौ निर्विघ्नेन परि-समाप्त्यर्थम् गणेश पुजां करिष्ये । तदङ्गत्वेन अन्तः-करण शुद्ध्यर्थं, शरीर शुद्ध्यर्थं, सकल उपकरण शुद्ध्यर्थं स्वस्ति-पुण्याह वाचनं करिष्ये ॥

— hari oṁ tat sat govinda x 3 .... evaṁ śubha tithau mama upāta samasta duritakṣaya dvāra śri parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kainkarya rupaṁ] kaśyapa gotrodbhavasya ________ nāmadheya aham/ yajamānasya, asyāṁ mama bhāryāyāṁ janiṣyamāna garbhasya sakala guṇa sampanna su-tanaya prāpti-arthaṁ garbhastha piṇḍa śuddhy-arthaṁ puṁsavana ākhyaṁ karma kariṣyamānaḥ, tathā ādau nirvighnena pari-samāptyarthaṁ gaṇeśa pujāṁ kariṣye | tadaṅgatvena antaḥ-karaṇa śuddhyarthaṁ, śarīra śuddhyarthaṁ, sakala upakaraṇa śuddhyarthaṁ svasti-puṇyāha vācanaṁ kariṣye ||

Hari om Tat Sat.................... with the sanction of the Supreme Lord and as service to Him, (in order to redress all my transgression and to please the Supreme Lord) on this auspicious day, in order to improve my life, I perform the Pumsava Sacrament on my wife by the name of .... in order to sanctify the foetus and to pray for the birth of a child endowed with superb qualities. In order to remove all obstacles I shall offer worship to Ganesha and for purification of mind, body and accesories I shall perform the punyaha-vachana and svasti-vācana rites.

❖ Gaṇeśa pūjā, svasti-puṇyāha vācanam etc.
❖ Invoke Lakṣmī Nārayaṇa in kumbha

नील वर्ण स्वरूपन्तु एक वक्त्रञ्चतुर्-भुजम् । शङ्ख-चक्रावतारञ्चा हेमाङ्गुल्यादि-भूषणम् ॥
वक्षस्थलेन-कञ्चैव लक्ष्मीन् दिव्य स्वरूपकम् । आलिङ्गनेन हस्ताञ्च अभयन्-दक्षिणे करे ॥
पीताम्बरोपवीतञ्च स्वर्ण-रत्न किरीटकम् । लक्ष्मी-नारायणञ्चैवा कुम्भेऽस्मिन् सन्निधिम् कुरु ॥

nīla varṇa svarūpantu eka vaktrañcatur-bhujam |
śaṅkha-cakrāvatārañcā hemāṅgulyādi-bhūṣaṇam ||
vakṣasthalena-kañcaiva lakṣmīn divya svarūpakam |
āliṅganena hastāñca abhayan-dakṣiṇe kare ||
pītāmbaropavītañca svarṇa-ratna kirīṭakam |
lakṣmī-nārāyaṇañ-caivā kumbhe'smin sannidhiṁ kuru ||

The Lord Nārāyaṇa is blue in color having one face and four arms. He also bears a conchshell, and wheel and other ornaments such as gold rings. On the chest resides the divine form of Lakshmi. He embraces her and his right hand shows the gesture of fearlessness. He wore a yellow robe and a sash and a crown of gold and gems. May Lakṣmī and Nārāyaṇa be present in this pot.

ॐ लक्ष्मी-नारायनभ्यां नमः । ध्यायामि, आवाहयामि, स्थापयामि गन्धाक्षत समर्पयामि ॥
oṁ lakṣmī-nārāyanabhyāṁ namaḥ | dhyāyāmi, āvāhayāmi, sthāpayāmi gandhākṣata samarpayāmi ||

- ❖ Offer 16 upacāras

Viṣṇu nāmavalli

ॐ केशवाय नमः । नारायणाय । माधवाय । गोविन्दाय । विष्णवे । मधुसूदनाय । त्रिविक्रमाय । वामनाय । श्रीधराय । हृषिकेशाय । पद्मनाभाय । दामोदराय । सङ्कर्षणाय । वासुदेवाय । प्रद्युम्नाय । अनिरुद्धाय । पुरुषोत्तमाय । अधोक्षजाय । नारसिंहाय । अच्युताय । जनार्दनाय । उपेन्द्राय । हरये । कृष्णाय ॥

oṁ keśavāya namaḥ | nārāyaṇāya | mādhavāya | govindāya | viṣṇave | madhusūdanāya | trivikramāya | vāmanāya | śrīdharāya | hṛṣikeśāya | padmanābhāya | dāmodarāya | saṅkarṣaṇāya | vāsudevāya | pradyumnāya | aniruddhāya | puruṣottamāya | adhokṣajāya | nārasiṁhāya | acyutāya | janārdanāya | upendrāya | haraye | kṛṣṇāya ||

Lakṣmī nāmavalli

ॐ श्रीयै नमः । अमृतोद्भवायै । कमलायै । चन्द्र-सोदर्यै । विष्णु-प्रियायै । वैष्णव्यै । वरारोहायै । हरि-वल्लभायै । शार्ङ्गिन्यै । देव-देवीकायै । सुर-सुन्दर्यै । सर्व अभिष्ट-फल-प्रदायै नमः ॥

oṁ śrīyai namaḥ | amṛtodbhavāyai | kamalāyai | candra-sodaryai | viṣṇu-priyāyai | vaiṣṇavyai | varārohāyai | hari-vallabhāyai | śārṅginyai | deva-devīkāyai | sura-sundaryai | sarva abhiṣṭa-phala-pradāyai namaḥ ||

नाना-विधानि पत्र-पुष्पाणि समर्पयामि ॥ nānā-vidhāni patra-puṣpāṇi samarpayāṁi ||

Uttara Pūjā

Agni-mukham

ॐ भूर्भुवस्सुवः पवमान नाम अग्निम् आवाहयामि स्थापयामि ।
ॐ पवमान नाम अग्नये नमः । सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥
oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ pavamāna nāma agnim āvāhayāmi sthāpayāmi |
oṁ pavamāna nāma agnaye namaḥ | supratiṣṭho varado bhava ||

- ❖ Offer 12 oblations with puffed rice & ājyam.

ॐ नमो भगवते महा-पुरुषाय महा-विभूति-पतये स्वाहा ॥ भगवत इदं न मम ॥
oṁ namo bhagavate mahā-puruṣāya mahā-vibhūti-pataye svāhā || bhagavata idaṁ na mama ||

- ❖ Have a shoot of the banyan tree[7] ground by two young girls and insert the juice into the wife's right nostril while reciting the dvadasākṣari.

OR

[7] *Ficus benghalensis*

❖ Place two grains of urad dahl and one barley grain in curd and give to the wife to drink; and ask her three times;- भद्रे किं त्वं पिबसि ? bhadre kiṁ tvaṁ pibasi ?

She answers;— ह्रीं पुं-सवनम् hrīṁ puṁ-savanam

❖ She then sits to his right for the caru (boiled rice) homa (alternatively one can offer puffed rice)

❖ offer 12 oblations of caru with the following mantra:—

ह्रीं हुं ये गर्भ विघ्न-कर्तारो ये च गर्भ विनाशकाः । भूताः प्रेताः पिशाचाश्च वेताला बाल-घाटकाः । तान् सर्वान् नाशय नाशय, गर्भ रक्षाम् कुरु स्वाहा ॥ रुद्र प्रजापतये इदं न मम ॥

hrīṁ huṁ ye garbha vighna-kartāro ye ca garbha vināśakāḥ I bhūtāḥ pretāḥ piśācāśca vetālā bāla-ghāṭakāḥ I tān sarvān nāśaya nāśaya, garbha rakṣām kuru svāhā II rudra prajāpataye idaṁ na mama II

❖ Offer 5 oblations of ghee; —

ह्रीं चंद्रमसे स्वाहा ॥ चंद्रमसे इदं न मम ॥

hrīṁ candramase svāhā II candramase idaṁ na mama II

❖ Touch the wife's heart and recite 10 times

ॐ ह्रीं श्रीं om hrīṁ śrīṁ

❖ visarjanam, ācārya sambhāvanam, āśirvādam

3. SĪMANTAM

❖ Performed in the 6th month or together with the pumsavana rite.

Saṅkalpa — हरि ॐ तत् सत् गोविन्द x ३ .... मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपं] ________ नक्षत्रे ________ राशौ जातां ________ नाम्नीं अस्यां भार्यायां गर्भऽभिवृद्धि परिपन्थि शितप्रिया लक्ष्मी सकल सौभाग्य निधान भूत लक्ष्मी समावेशन द्वारा प्रति-गर्भ बीज गर्भ समुद्भवैनो निर्बर्हण पुरस्सरं श्री लक्ष्मी-नारायण प्रीत्यर्थं स्त्री संस्कार रूपं सीमन्तोन्नयन आख्यं कर्मणा संस्करिष्यामि ॥

hari oṁ tat sat govinda x 3 .... mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ] ________ nakṣatre ________ rāśau jātāṁ ________ nāmnīṁ asyāṁ bhāryāyāṁ garbha'bhivṛddhi paripanthi śitapriyā lakṣmī sakala saubhāgya nidhāna bhūta lakṣmī samāveśana dvārā prati-garbha bīja garbha samudbhavaino nirbarhaṇa puras-saraṁ śrī lakṣmī-nārāyaṇa prītyarthaṁ strī saṁskāra rūpaṁ sīmantonnayana ākhyaṁ karmaṇā saṁskariṣyāmi II

On this auspicious day, characterized by the afore mentioned Astrological parameters, with the sanction of the Supreme Being to please Lakshmi- Narayana and to invoke Lakshmi into our lives, I now perform the sacrament of Simantam for unproblematic birth for my wife .... born in the rashi of .... and the asterism of ....

❖ Gaṇeśa pūjā, svasti-puṇyāha vācanam etc. (if done in conjunction with pumsavana there is no need to repeat these.)

Agni-mukham

ॐ भूर्भुवस्सुवः मङ्गल नाम अग्निम् आवाहयामि स्थापयामि ।
ॐ मङ्गल नाम अग्नये नमः । सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥

oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ maṅgala nāma agnim āvāhayāmi sthāpayāmi ǀ
oṁ maṅgala nāma agnaye namaḥ ǀ supratiṣṭho varado bhava ǁ

❖ Offer oblations of ghee and grain with the following verses.

ǁ Garbha-rakṣaṇa-stotram ǁ

एह्यहि भगवन्ब्रह्मन्प्रजा-कर्तः प्रजापते । प्रगृह्णीष्व बलिं च इमं आपत्यां रक्ष गर्भिणीं स्वाहा ॥ १ ॥

ehyahi bhagavan brahman prajā-kartaḥ prajāpate ǀ
pragṛhṇīṣva baliṁ ca-imaṁ āpatyāṁ rakṣa garbhiṇīṁ svāhā ǁ 1 ǁ

Please accept this sacred offering Lord Brahma, who creates people, and who is the lord of the people, And be pleased to protect, this pregnant lady from all misfortune.

अश्विनि देव देवेशौ प्रगृह्णीतान्बलिं त्विमाम् । सापत्यं गर्भिणीं च-इमं स रक्षतां पूजयानया स्वाहा ॥ २ ॥

aśvini deva deveśau pragṛhṇītān baliṁ tvimām ǀ
sāpatyaṁ garbhiṇīṁ ca-imaṁ sa rakṣatāṁ pūjayānayā svāhā ǁ 2 ǁ

Oh Aswini Devas, who are the doctors of Gods, please accept this sacred offering, and be pleased because of this worship offered to you to protect this pregnant lady from all misfortune.

रुद्राश्च एकादश प्रोक्ताः प्रगृह्णंतु बलिं त्विमम् । युष्माकं प्रीतये वृत्तं नित्यं रक्षतु गर्भिणीं स्वाहा ॥ ३ ॥

rudrāśca ekādaśa proktāḥ pra-gṛhṇantu baliṁ tvimam ǀ
yuṣmākaṁ prītaye vṛttaṁ nityaṁ rakṣatu garbhiṇīṁ svāhā ǁ 3 ǁ

O Holy Rudras who are eleven, please accept this sacred offering, which has been made as per your wish, to get your mercy and blessing, and be pleased to protect daily this pregnant lady.

आदित्या द्वादश प्रोक्ताः प्रगृह्णीध्वं बलिं त्विमाम् । युष्माकं तेजसां वृद्ध्य नित्यं रक्षत गर्भिणीं स्वाहा ॥ ४

ādityā dvādaśa proktāḥ pra-gṛhṇīdhvaṁ baliṁ tvimām ǀ
yuṣmākaṁ tejasāṁ vṛddhya nityaṁ rakṣata garbhiṇīṁ svāhā ǁ 4 ǁ

O Holy Sun Gods who are twelve, Please accept this offering so that your great luster increases. Be pleased to accept this sacred offering and please daily protect this pregnant lady from all misfortune.

विनायक गणाध्यक्ष शिव-पुत्र महा-बल । प्रगृह्णीष्व बलिं च-इमं सापत्यं रक्ष गर्भिणीं स्वाहा ॥ ५ ॥

vināyaka gaṇādhyakṣa śiva-putra mahā-bala ǀ
pragṛihṇīṣva baliṁ ca-imaṁ sāpatyaṁ rakṣa garbhiṇīṁ svāhā ǁ 5 ǁ

O Vinayaka, O Ganesa, O Son of Lord Shiva, O God most powerful, Please accept this sacred offering and be pleased to protect this pregnant lady from all dangers.

स्कंद षण्मुख देवेश पुत्र प्रीति-विवर्धन । प्रगृह्णीष्व बलिं च-इमं सापत्यं रक्ष गर्भिणीं स्वाहा ॥ ६ ॥

skanda ṣaṇmukha deveśa putra prīti-vivardhana ǀ
pra-gṛhṇīṣva baliṁ ca-imaṁ sāpatyaṁ rakṣa garbhiṇīṁ svāhā ǁ 6 ǁ

O Skanda, O God with six heads, O God who is the chief of devas, O God who increases the love for our sons, Please accept this sacred offering, be pleased to protect this pregnant lady from all dangers.

प्रभासः प्रभवश्यामः प्रत्यूष मारुतोऽनलः । ध्रुवाधुर धुराचैव वसवेष्टौ प्रकीर्तितः ।
प्रगृह्णीष्व बलिं च-इमं नित्यं रक्षतु गर्भिणीं स्वाहा ॥ ७ ॥

prabhāsaḥ prabhavaśyāmaḥ pratyūṣa māruto'nalaḥ ǀ
dhruvādhura dhurācaiva vasaveṣṭau prakīrtitaḥ ǀ
pragṛhṇīṣva baliṁ ca-imaṁ nityaṁ rakṣatu garbhiṇīm svāhā ǁ 7 ǁ

O Prabhasa, O Prabhava, O Syama, O Prathyusha, O Marutha, O Anala , O Dhruva, O Dhuradhura, who are the eight sacred Vasus, Please accept this sacred offering, be pleased to protect this pregnant lady from all dangers.

पितृ-देवि पितृ श्रेष्ठे बहु-पुत्रि महा-बले । भूत-श्रेष्ठे निशावासे निवृत्ते शौनक-प्रिये ।
प्रगृह्णीष्व बलिं च इमं सापत्यं रक्ष गर्भिणीम्स्वाहा ॥ ८ ॥

pitṛu-devi pitṛu śreṣṭhe bahu-putri mahā-bale ǀ
bhūta-śreṣṭhe niśāvāse nivṛtte śaunaka-priye ǀ
pra-gṛhṇīṣva baliṁ ca imaṁ sāpatyaṁ rakṣa garbhiṇīm svāhā ǁ 8 ǁ

O Goddess of my manes, O Goddess who is greater than my manes, who has all women as daughters, O Goddess most powerful, who is greater than all beings who protects us at night, who is immaculate, who was worshipped by Sounaka, Please accept this sacred offering, be pleased to protect this pregnant lady from all dangers.

रक्ष रक्ष महा-देव भक्तानुग्रह-कारक । पक्षि-वाहन गोविंद सापत्यं रक्ष गर्भिणीं स्वाहा ॥ ९ ॥

rakṣa rakṣa mahā-deva bhaktānugraha-kāraka ǀ
pakṣi-vāhana govinda sāpatyaṁ rakṣa garbhiṇīm svāhā ǁ 9 ǁ

Oh God who is greatest, Be pleased to protect and protect, Oh God who showers blessing on his devotees, Oh Govinda, who rides on a bird, Please accept this sacred offering, be pleased to protect this pregnant lady from all dangers.

- ❖ Offer 3 oblations

रं विष्णवे स्वाहा । रं सूर्याय स्वाहा । रं धात्रे स्वाहा ॥

raṁ viṣṇave svāhā ǀ raṁ sūryāya svāhā ǀ raṁ dhātre svāhā ǁ

- ❖ Offer 7 oblations

हौं चंद्र-शेखराय स्वाहा ॥ hauṁ candra-śekharāya svāhā ǁ

- ❖ Offer 5 oblations with each of the following

ॐ अश्विनौ । ॐ वासवाय । ॐ विष्णवे । ॐ दुर्गायै । ॐ प्रजापतये ॥

oṁ aśvinau ǀ oṁ vāsavāya ǀ oṁ viṣṇave ǀ oṁ durgāyai ǀ oṁ prajāpataye ǁ

- ❖ Offer three āhutis with the vyāhrtis.

ॐ भूस्स्वाहा । ॐ भुवस्स्वाहा । ॐ सुवस्स्वाहा ॥

oṁ bhūs svāhā ǀ oṁ bhuvas svāhā ǀ oṁ suvas svāhā ǁ

- ❖ With the following mantra take the porcupine quill (with three white dots on it) in a bunch of mango leaves and trace a line from the wife's navel over her head three times and then discard it behind her.

ॐ भूर्भुवस्सुवः । om̐ bhūr bhuvas suvaḥ ।

भार्ये कल्याणि सुभगे दशमे मासि सुव्रते । सुप्रसूता भव प्रीति प्रसादाद्विश्वकर्मणः ।
आयुष्मती कंकतिका वर्च्चस्वीते शुभं कुरु ॥

bhārye kalyāṇi subhage daśame māsi suvrate ।
suprasūtā bhava prīti prasādād viśvakarmaṇaḥ ।
āyuṣmatī kaṅkatikā varccasvīte śubhaṁ kuru ॥

O auspicious and fortunate wife, in the tenth month of your pregnancy, by the grace of the Supreme Being, may you have an uneventiful delivery. May you be blessed with longevity and all happiness.

- ❖ Touch water and then command the musicians to play the vina (or use recorded music).
- ❖ ācārya sambhāvanam
- ❖ visarjanam & āśirvādam

सर्व देवता प्रसादेण उच्चित काले सर्व गुण संपन्न सुतनया प्राप्तिरस्तु ॥

sarva devatā prasādeṇa uccita kāle sarva guṇa sampanna su-tanayā prāptir astu ॥

By the grace of all the Devas, at the appointed time, may you obtain a baby endowed with all virtues.

Śānti Pāṭhaḥ

ॐ द्यौश्शान्तिरन्तरिक्षगुं शान्तिः पृथिवी शान्तिराप शान्तिरोषधय शान्तिः । वनस्पतय शान्तिर्विश्वेदेवाश्शान्तिर्ब्रह्म शान्तिस्सर्वगुं शान्तिश्शान्तिरेव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

om̐ dyauś śāntir antarikṣaguṁ śāntiḥ pṛthivī śāntir āpa śāntir oṣadhaya śāntiḥ । vanaspataya śāntir viśvedevāś śāntir brahma śāntis sarvaguṁ śāntiś śāntir eva śāntis sā mā śāntir edhi ॥ om̐ śāntiś śāntiś śāntiḥ ।

4. VIṢṆU BALI SAṀSKĀRA

❖ Performed in the 7th or 8th month of pregnancy to welcome the jīva which is said to enter the foetus in the 7th month, and to pray for a safe and obstacle-free birth.

Saṅkalpaḥ — हरि ॐ तत्सत् गोविंद x ३ ………….. मम उपात समस्त दुरितक्षय द्वार श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवदाज्ञया भगवद्कैंकर्य रुपं], मम भार्यायां गर्भ रक्षनार्थं जीवा समावेशन द्वारा सकल बाध प्रशमनार्थम्, उचित्त काले निरुपद्रव प्रसूति सिद्ध्यर्थम्, श्री लक्ष्मी-नारायण प्रीत्यर्थं विष्णु-बलि आख्य कर्म करिष्ये ॥

hari oṁ tat sat govinda x 3 .... mama upāta samasta duritakṣaya dvāra śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṁkarya rupaṁ], mama bhāryāyāṁ garbha rakṣanārthaṁ jīvā samāveśana dvārā sakala bādha praśamana artham, ucitta kāle nirupadrava prasūti siddhyartham, śrī lakṣmī-nārāyaṇa prītyarthaṁ viṣṇu-bali ākhya karma kariṣye ॥

Today I perform this Vishnu Bali ritual, as service to and for the pleasure of Lakshmi-Narayana and in order to protect my wife and my unborn child, to welcome the entry of the jīva and for the prevention of all obstacles to a successful and trouble free parturition.

❖ Gaṇeśa pūjā, svasti-puṇyāha vācanam etc.
❖ To the east of the fire in a Kumbha placed on darbha invoke Viṣṇu:–

ॐ भू पुरुषं आवाहयामि । ॐ भुवः पुरुषं ० । ओम्सुवः पुरुषं । ॐ भूर्भुवस्सुवः पुरुषं आवाह्यामि, स्थापयामि, गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ॥
oṁ bhūḥ puruṣaṁ āvāhayāmi । oṁ bhuvaḥ puruṣaṁ 0 । om suvaḥ puruṣaṁ । oṁ bhūrbhuvas suvaḥ puruṣaṁ āvāhyāmi, sthāpayāmi, gandhākṣata puṣpāṇi samarpayāmi ॥

❖ Offer 16 upacāras

पुष्पार्चन — ॐ केशवाय नमः । नारायनाय ० । माधवाय ० । गोविंदाय ० । विष्णवे ० । मधुसूदनाय ० । त्रिविक्रमाय ० । वामनाय ० । श्रीधराय ० । हृषिकेशाय ० । पद्मनाभाय ० । दामोदराय नमः ॥

puṣpārcana — oṁ keśavāya namaḥ । nārāyanāya 0 । mādhavāya 0 । govindāya 0 । viṣṇave 0 । madhusūdanāya 0 । trivikramāya 0 । vāmanāya 0 । śrīdharāya 0 । hṛṣikeśāya 0 । padmanābhāya 0 । dāmodarāya namaḥ ॥

Agni-mukham

ॐ भूर्भुवस्सुवः मङ्गल नाम अग्निम् आवाहयामि स्थापयामि ।
ॐ मङ्गल नाम अग्नये नमः । सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥
oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ maṅgala nāma agnim āvāhayāmi sthāpayāmi ।
oṁ maṅgala nāma agnaye namaḥ । supratiṣṭho varado bhava ॥

❖ Viṣṇu sūkta homa with pāyasam[8] or caru — adding svāhā to the end of each verse.

[8] pāyasānnam (pāyasaṁ): 3 parts of milk to 1 part of rice.

Purānokta Puruṣa Sūktam

सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् । सर्व-व्यापि भुवः स्पर्शाद् अध्यतिष्ठद् दशाङ्गुलम् ॥ १ ॥
sahasraśīrṣā puruṣaḥ sahasrākṣaḥ sahasrapāt |
sarva-vyāpi bhuvaḥ sparśād adhyatiṣṭhad daśāṅgulam || 1 ||

यद्भूतं यच्च वै भव्यं सर्वम् एव भवान्यतः । ततो विश्वम् इदं तात त्वत्तो भूतं भविष्यति ॥ २ ॥
yadbhūtaṁ yacca vai bhavyaṁ sarvam eva bhavānyataḥ |
tato viśvam idaṁ tāta tvatto bhūtaṁ bhaviṣyati || 2 ||

त्वत् तो यज्ञस्सर्व-हुतः पृषदाज्यं पशुर्द्विधः । ऋचस्त्वत्तोऽथ सामानि त्वत्त एवाभिजज्ञिरे ॥ ३ ॥
tvat to yajñas sarva-hutaḥ pṛṣadājyaṁ paśur dvidhaḥ |
ṛcas tvatto'tha sāmāni tvatta evābhijajñire || 3 ||

त्वत्तो यज्ञस्त्वजायन्त त्वत्तोऽश्वाश्चैव दन्तिनः । गावस्त्वत्तस् समुद्भूताः त्वत्तो जाता वयो-मृगाः ॥ ४ ॥
tvatto yajñas tvajāyanta tvatto'śvāścaiva dantinaḥ |
gāvas tvattas samudbhūtāḥ tvatto jātā vayo-mṛgāḥ || 4 ||

त्वन्मुखाद् ब्राह्मणा जातास्त्वत्तः क्षत्रमजायत । वैश्यास्तवोरुजाश्शूद्रस्तव पद्भ्यां समुद्गताः ॥ ५ ॥
tvan mukhād brāhmaṇā jātās tvattaḥ kṣatram ajāyata |
vaiśyās tavorujāś śūdras tava padbhyāṁ samudgatāḥ || 5 ||

अक्ष्णो सूर्योऽनिलश् श्रोत्राच्चन्द्रमा मनसस्तव । प्राणोऽन्तष् सुषिराज्जातो मुखाद् अग्निर् अजायत ॥ ६ ॥
akṣṇo sūryo'nilaś śrotrāc candramā manasas tava |
prāṇo'ntaṣ suṣirāj jāto mukhād agnir ajāyata || 6 ||

नाभितो गगनं द्यौश्च शिरसस् समवर्तत । दिशश् श्रोत्रात् क्षितिः पद्भ्यां त्वतस्सर्वम् अभूद् इदं ॥ ७ ॥
nābhito gaganaṁ dyauśca śirasas samavartata |
diśaś śrotrāt kṣitiḥ padbhyāṁ tvatas sarvam abhūd idaṁ || 7 ||

न्यग्रोधस् सुमहान् अल्प यथा बीजे व्यवस्थितः । ससर्ज विश्वम् अखिलं बीज-भूते यथा त्वयि ॥ ८ ॥
nyagrodhas sumahān alpa yathā bīje vyavasthitaḥ |
sasarja viśvam akhilaṁ bīja-bhūte yathā tvayi || 8 ||

बीजाङ्कुर समुद्भूतो न्यग्रोधस् सम्-उपस्थितः । विस्तारं च यथा याति त्वतस् सृष्टौ तथा जगत् ॥ ९ ॥
bījāṅkura samudbhūto nyagrodhas sam-upasthitaḥ |
vistāraṁ ca yathā yāti tvatas sṛṣṭau tathā jagat || 9 ||

यथाहि कदली नान्या त्वक् पत्रेभ्योऽभिदृश्यते । एवं विश्वम् इदं नान्यत् त्वतस्थम् ईश्वर दृश्यते ॥ १० ॥
yathāhi kadalī nānyā tvak patrebhyo'bhidṛśyate |
evaṁ viśvam idaṁ nānyat tvatasthaṁ īśvara dṛśyate || 10 ||

ह्लादिनी त्वयि शक्तिस्सा त्वय्येका सह-भाविनी । ह्लाद तापकरा मिश्रा त्वयि नो गुण-वर्जिते ॥ ११ ॥
hlādinī tvayi śaktis sā tvayyekā saha-bhāvinī |
hlāda tāpakarā miśrā tvayi no guṇa-varjite || 11 ||

पृथक् भूतैक भूताय सर्व भूताय ते नमः । व्यक्तं प्रधानं पुरुषो विराट् सम्राट् तथा भवान् ॥ १२ ॥

pṛthak bhūtaika bhūtāya sarva bhūtāya te namaḥ |
vyaktaṁ pradhānaṁ puruṣo virāṭ samrāṭ tathā bhavān || 12 ||

सर्वस्मिन् सर्व-भूतस्त्वं सर्वस्सर्व स्वरूप धृक् । सर्वं त्वत्तस् समुद्भूतं नमस् सर्वात्मने ततः ॥ १३ ॥
sarvasmin sarva-bhūtas-tvaṁ sarvas sarva svarūpa dhṛk |
sarvaṁ tvattas samudbhūtaṁ namas sarvātmane tataḥ || 13 ||

सर्वात्मकोऽसि सर्वेश सर्व भूतस्थितो यतः । कथयामि ततः किं ते सर्वं वेत्सि हृदिस्थितम् ॥ १४ ॥
sarvātmako'si sarveśa sarva bhūtasthito yataḥ |
kathayāmi tataḥ kiṁ te sarvaṁ vetsi hṛdisthitam || 14 ||

यो मे मनोरथो देव सफलस् स त्वया कृतः । तप्तं सुतप्तं सफलं यद् दृष्टोऽसि जगत्पते ॥ १५ ॥
yo me manoratho deva saphalas sa tvayā kṛtaḥ |
taptaṁ sutaptaṁ saphalaṁ yad dṛṣṭo'si jagat-pate || 15 ||

ॐ विश्व-रूपाया विद्महे । विश्वातीताय धीमहि । तन्नो विष्णु प्रचोदयात् ॥ १६ ॥
oṁ viśva-rūpāyā vidmahe | viśvātītāya dhīmahi | tanno viṣṇu pracodayāt || 16 ||

Purānokta Nārāyaṇa Sūktam

नारायणः परञ्-ज्योतिर्-आत्मा नारायणः परः ॥ नारायणः पर-ब्रह्म नारायण नमोऽस्तु ते ॥ १ ॥
nārāyaṇaḥ parañ-jyotir-ātmā nārāyaṇaḥ paraḥ ||
nārāyaṇaḥ para-brahma nārāyaṇa namo'stu te || 1 ||

Nārāyaṇa is the Supreme Light, the Self, and Nārāyaṇa is the Supreme. O Nārāyaṇa, the Supreme Absolute Truth, O Nārāyaṇa, I offer my respectful obeisances unto You.

नारायणः परो देवो दाता नारायणः परः । नारायणः परो ध्याता नारायण नमोऽस्तु ते ॥ २ ॥
nārāyaṇaḥ paro devo dātā nārāyaṇaḥ paraḥ |
nārāyaṇaḥ paro dhyātā nārāyaṇa namo'stu te || 2 ||

Nārāyaṇa is the Supreme God, and Nārāyaṇa is the Supreme Giver. O Lord Nārāyaṇa, You are the supreme meditator. Obeisances unto You.

नारायणः परन्धाम ध्यानन्नारायणः परः । नारायणः परो धर्मो नारायण नमोऽस्तु ते ॥ ३ ॥
nārāyaṇaḥ paran dhāma dhyānan nārāyaṇaḥ paraḥ |
nārāyaṇaḥ paro dharmo nārāyaṇa namo'stu te || 3 ||

Nārāyaṇa is the Supreme abode, meditating on Nārāyaṇa, the Supreme. O Lord Nārāyaṇa, You are the supreme Dharma. Obeisances unto You.

नारायण परो वेदो विद्या नारायणः परा । विश्वन्नारायणस् साक्षान्नारायण नमोऽस्तु ते ॥ ४ ॥
nārāyaṇa paro vedo vidyā nārāyaṇaḥ parā |
viśvan nārāyaṇas sākṣān-nārāyaṇa namo'stu te || 4 ||

Nārāyaṇa is the supreme Veda, and Nārāyaṇa is the supreme knowledge. Obeisances unto You, who are the Supreme Personality of Godhead, Nārāyaṇa, the Supreme Being.

नारायणाद् विधिर् जातो जातो नारायणाच्छिवः । जातो नारायणाद् निन्द्रो नारायण नमोऽस्तु ते ॥ ५ ॥
nārāyaṇād vidhir jāto jāto nārāyaṇācchivaḥ |
jāto nārāyaṇād nindro nārāyaṇa namo'stu te || 5 ||

From Nārāyaṇa came Brahmā, and from Nārāyaṇa came Śiva. O Nārāyaṇa, I offer my respectful obeisances unto You, who were born of Nārāyaṇa.

रविर्नारायणन् तेजश्चान्द्र नारायण महः । वह्निर् नारायणः साक्षान्नारायण नमोऽस्तु ते ॥ ६ ॥

ravir nārāyaṇan tejaś cāndra nārāyaṇa mahaḥ ।
vahnir nārāyaṇaḥ sākṣān-nārāyaṇa namo'stu te ॥ 6 ॥

The sun is Nārāyaṇa, the effulgence is Nārāyaṇa, and the moon is Nārāyaṇa. Fire is directly Nārāyaṇa. I offer my respectful obeisances unto You.

नारायण उपास्यः स्याद् गुरुर् नारायणः परः । नारायणः परो बोधो नारायण नमोऽस्तु ते ॥ ७ ॥

nārāyaṇa upāsyaḥ syād gurur nārāyaṇaḥ paraḥ ।
nārāyaṇaḥ paro bodho nārāyaṇa namo'stu te ॥ 7 ॥

Nārāyaṇa is the worshipper, and Nārāyaṇa is the spiritual master. O Lord Nārāyaṇa, You are the supreme consciousness. Obeisances unto You.

नारायणः फलन्मुख्यं सिद्धिर्नारायणः सुखम् । सेव्यो नारायणश्शुद्धो नारायण नमोऽस्तु ते ॥ ८ ॥

nārāyaṇaḥ phalan mukhyaṁ siddhir nārāyaṇaḥ sukham ।
sevyo nārāyaṇaś-śuddho nārāyaṇa namo'stu te ॥ 8 ॥

Nārāyaṇa is the supreme resultt, and perfection is Nārāyaṇa's happiness. O Nārāyaṇa, You are worthy of worship, and You are pure. O Nārāyaṇa, I offer my respectful obeisances unto You.

❖ With the 12 names offer ājyāhutis

ॐ केशवाय स्वाहा । ॐ नारायनाय ० । ॐ माधवाय ० । ॐ गोविंदाय ० । ॐ विष्णवे ० । ॐ मधुसूदनाय ० । ॐ त्रिविक्रमाय ० । ॐ वामनाय ० । ॐ श्रीधराय ० । ॐ हृषिकेशाय ० । ॐ पद्मनाभाय ० । ॐ दामोदराय स्वाहा ॥

oṁ keśavāya svāhā । oṁ nārāyanāya । oṁ mādhavāya । oṁ govindāya । oṁ viṣṇave । oṁ madhusūdanāya । oṁ trivikramāya । oṁ vāmanāya । oṁ śrīdharāya । oṁ hṛṣikeśāya । oṁ padmanābhāya । oṁ dāmodarāya svāhā ॥

❖ Uttarāṅgam

❖ Offer 8 balis of handfuls of puffed rice around the kuṇḍa

ॐ विष्णवे नमः - इदं ते बलिं ॥ oṁ viṣṇave namaḥ - idaṁ te baliṁ ॥

❖ ācārya sambhāvanam

❖ visarjanam

❖ śānti pāṭh and āśirvādam

5. JĀTAKARMA SAṀSKĀRA

Usually done on the 10th day after the birth or together with the nāmakaraṇa on an auspicious day. The mother bathes wears a new cloth and sits in front of the fire-pit facing east with the child on her lap. The husband sits to her left.

Saṅkalpa – हरि ॐ तत्सत् गोविंद x ३ …… मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवदाज्ञया भगवद्कैंकर्य रूपं] कश्यप गोत्रोद्भवस्य _________दास नामहम् _________ दासी नाम्नीम्मम धर्म-पत्नी समेत मम जातस्य कुमर्याः/कुमारस्य गर्भांब-पान जनित समस्त दोष परिहारार्थं आयुर्मेधा अभिवृद्ध्यर्थं, बीज गर्भ समुद्भवैनो निर्बर्हण द्वारा, लक्ष्मी-नारायण प्रीत्यर्थं, जात-कर्म आख्यं संस्करंच करिष्ये ॥

hari oṁ tat sat govinda x 3 …… mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ] kaśyapa gotrodbhavasya _________dāsa nāmaham _________ dāsī nāmnīm mama dharma-patnī sameta mama jātasya kumaryāḥ/kumārasya garbha-amba-pāna janita samasta doṣa parihārārthaṁ āyur medhā abhivṛddhyarthaṁ, bīja garbha samudbhavaino nirbarhaṇa dvārā, lakṣmī-nārāyaṇa prītyarthaṁ, jāta-karma ākhyaṁ saṁskarañca kariṣye ||

On this auspicious day in order to purify my baby from impurities consumed during birth and for the propagation of longevity and health and the generation of intelligence and in order to please lakshmi-Narayana I will perform this birth sacrament.

- ❖ Gaṇeśa pūjā, svasti-puṇyāha vācanam etc.
- ❖ The father strokes the child from head to foot while the following stotra is recited.

इंद्रियाणि हृषीकेशः प्राणान्नारायणोऽवतु । श्वेत-द्वीप-पतिश्-चित्तं मनो योगेश्वरोऽवतु ॥ १ ॥

indriyāṇi hṛṣīkeśaḥ prāṇān nārāyaṇo'vatu |
śveta-dvīpa-patiś-cittaṁ mano yogeśvaro'vatu || 1 ||

May Lord Hṛṣīkeśa protect the senses and Lord Nārāyaṇa protect the life-force. May Lord Śveta-dvīpa, the master of all mystic power, protect your mind and your thoughts.

पृष्णिगर्भस् ते बुद्धिमात्मानं भगवान्परः । क्रीडंतं पातु गोविंदश्शयानं पातु माधवः ॥ २ ॥

pṛṣṇigarbhas tu te buddhim ātmānaṁ bhagavān paraḥ |
krīḍantaṁ pātu govindaś śayānaṁ pātu mādhavaḥ || 2 ||

May the Lord Pṛṣṇigarbha protect your intelligence. And the Supreme Lord your very Self. May Lord Govinda protect you while you are playing, and may Lord Mādhava protect you while lying down.

व्रजंतमव्याद्वैकुंठ आसीनं त्वां श्रियः-पतिः । भुंजानं यज्ञ-भुक्पातु सर्व ग्रह भयंकरः ॥ ३ ॥

vrajantam avyād vaikuṇṭha āsīnaṁ tvāṁ śriyaḥ-patiḥ |
bhuñjānaṁ yajña-bhuk pātu sarva graha bhayaṅkaraḥ || 3 ||

As you walk about, may the Lord of the goddess of fortune cover you, sitting in Vaikuntha. May the enjoyer of sacrifices protect you while you eat, from all the fearful planetary influences.

- ❖ The father smells the baby's head.

अंगादंगात्संभवसि हृदयादधिजायसे । आत्मा वै पुत्र नामासि स जीव शरदश्शतम् ॥
अश्मा भव परशुर्भव हिरण्यमस्तृतं भव । तेजो वै पुत्र/पुत्रि नामासि स जीव शरदः शतम् ॥

aṅgād aṅgāt saṁbhavasi hṛdayād adhijāyase |
ātmā vai putra nāmāsi sa jīva śaradaś śatam ||
aśmā bhava paraśur bhava hiraṇyam astṛtaṁ bhava |
tejo vai putra/putri nāmāsi sa jīva śaradaḥ śatam ||

Out of my limbs your birth, from my heart your origin, you are truly myself O son. Be as firm as a stone, as sharp as an axe as compact as gold, truly O son/daughter you are my splendour. So live long for an hundred autumns.

- ❖ The father mixes the *madhu-parka* — ghee, honey and yoghurt and then with a golden ring wrapped with darbha give the child to taste while reciting the Viṣṇu-gāyatri.

आयुर्वर्चो बलं मेधा वर्द्धतां ते सदा शिशो ॥

āyur-varco balaṁ medhā varddhatāṁ te sadā śiśo ||

O child may your life, health, strength and intelligence allways increase.

- ❖ He touches the baby's heart and then smells the head while reciting the dvādasākṣari.
- ❖ Place the baby in the mother's lap

देवाय सवित्रे नमः । सरस्वत्यै नमः । अश्विभ्यं नमः । कुमारी देवतापेयं भूमा जाताय, वृद्धिदा आयुश्मंतं, यशस्वनतं, तेजस्स्विनमपि क्रियात् ॥
devāya savitre namaḥ | sarasvatyai namaḥ | aśvibhyaṁ namaḥ | kumārī devatāpeyaṁ bhūmā jātāya, vṛddhidā āyuśmantaṁ, yaśasvanataṁ, tejassvinaṁ apikriyāt ||

- ❖ Give him/her the right breast

अयं बालं जरां धयतु दीर्घमायुः ॥
ayaṁ bālaṁ jarāṁ dhayatu dīrgham āyuḥ ||

May this young boy (this young girl) suckle well and have a long life.

- ❖ Father touches the ground

समुद्र मेखले देवी पर्वतः स्थन मंडले । विष्णु पत्नि नमस्तुभ्यं भूमि देवी नमोऽस्तु ते ॥ १ ॥

samudra mekhale devī parvataḥ sthana maṇḍale |
viṣṇu patni namastubhyaṁ bhūmi devī namo'stu te || 1 ||

O goddess Bhūmi. The oceans are your skirts and the mountains are your breasts. O wife of Lord Viṣṇu, I offer my respectful obeisances unto you.

रक्षैनं वसुधा देवि सदा सर्व-गते शुभे । आयुष्-प्रमाणं निखिलं निक्षिपस्व हरि प्रिये ॥ २ ॥

rakṣainaṁ vasudhā devi sadā sarva-gate śubhe |
āyuṣ-pramāṇaṁ nikhilaṁ nikṣipasva hari priye || 2 ||

May the earth, O goddess, always protect him, all-pervading and auspicious. O dear Lord Hari, please grant this child the full measure of life.

धारिण्य शेष भूतानां मातस्त्वमधिकाह्यसि । अजरा चाप्रमेया च सर्व भूत नमस्कृते ॥ ३ ॥

dhāriṇya śeṣa bhūtānāṁ mātas tvam adhikāhyasi ǀ
ajarā cāprameyā ca sarva bhūta namaskṛte ǁ 3 ǁ

Holding the rest of the beings, you are the mother of all beings. You are immortal and immeasurable, and all living beings worship You.

त्वमेवाशेष जगतां प्रतिष्ठा चाश्रयोह्यसि । कुमारं पाहि मातस्त्वं ब्रह्मा तदनुमन्यताम् ॥ ४ ॥
tvam evāśeṣa jagatāṁ pratiṣṭhā cāśrayohyasi ǀ
kumāraṁ pāhi mātas tvaṁ brahmā tad anumanyatām ǁ 5 ǁ

You alone are the ultimate refuge and support of the universe. O mother, please protect this baby, and may Lord Brahmā be agreeable.

- ❖ father places the baby on the ground
- ❖ Place pot of water near head

पानियं पावनं श्रेष्ठं गंगादि सरिदुद्भवम् ।सर्व पाप प्रशमनं कुंभोदक नमोस्तु ते ॥
pāniyaṁ pāvanaṁ śreṣṭhaṁ gaṅgādi sarid udbhavam ǀ
sarva pāpa praśamanaṁ kumbhodaka namo'stu te ǁ

This pot of water from the Ganga which is pure and potable, the best there is. It purifies one from all sin, I pay my respects to this vessel.

Agni-mukham

ॐ भूर्भुवस्सुवः सूतिक नाम अग्निमावाहयामि स्थापयामि ।
ॐ सूतिक नाम अग्नये नमः । सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥
oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ sūtika nāma agnim āvāhayāmi sthāpayāmi ǀ
oṁ sūtika nāma agnaye namaḥ ǀ supratiṣṭho varado bhava ǁ

Saṅkalpaṁ — एवं गुन विशेषेण, विसिष्टायामस्यां शुभ तिथौ मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवदाज्ञया भगवद्कैंकर्य रुपं] – मम कुमरस्य/कुमार्याः आयुष्य अभिवृद्ध्यर्थं बल-सूतिकयोः चंडालादि पिशाचेभ्य संरक्षनार्थं फलि-करण होमं करिष्ये ॥

evaṁ guna viśeṣeṇa, visiṣṭāyām asyāṁ śubha tithau mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ] – mama kumarasya/kumāryāḥ āyuṣya abhivṛddhyarthaṁ bala-sūtikayoḥ caṇḍālādi piśācebhya saṁrakṣanārthaṁ phali-karaṇa homaṁ kariṣye ǁ

On this auspicious day for the longevity and health of my baby and for the protection of both baby and mother from negative psychic influences I now perform the phali-karana homa.

- ❖ Offer rice-husk or unhusked rice with the following stotra. With each verse offer three times, holding the śūrpa and flicking the grains into the fire with both thumbs.

प्राच्यां रक्षस्व बालकं गोविंदं शरणं गतः । गदां कौमोदकीं गृह्ण पद्मनाभ नमोऽस्तु ते ॥ स्वाहा x ३
prācyāṁ rakṣasva bālakaṁ govindaṁ śaraṇaṁ gataḥ ǀ
gadāṁ kaumodakīṁ gṛhṇa padmanābha namo'stu te ǁ svāhā x 3

Protect the child in the east, for he has taken refuge in Govinda. O lotus-naveled one wielding the Mace called Kaumodaka. I offer my respectful obeisances unto you. Svaha x 3

प्रगृह्य रक्ष गोविंदमाग्न्येय्यां रक्ष सूकर । याम्यां रक्षस्व बालकं गोविंदं शरणं गतः ॥ स्वाहा x ३

prag gṛhya rakṣa govindam āgnyeyyāṁ rakṣa sūkara |
yāmyāṁ rakṣasva bālakaṁ govindaṁ śaraṇaṁ gataḥ || svāhā x 3

In the east may you be protected by Govinda, and may Varaha protect you in the South-east. Protect the child in the south, for he has taken refuge in Govinda. Svaha x 3

नैर्ऋत्यां पुत्रं रक्षस्व दिव्य मूर्ते नृकेसरिन् । प्रतीच्यां रक्षस्व बालकं गोविंदं शरणं गतः ॥ स्वाहा x ३

nairṛtyāṁ putraṁ rakṣasva divya mūrte nṛkesarin |
pratīcyāṁ rakṣasva bālakaṁ govindaṁ śaraṇaṁ gataḥ || svāhā x 3

O divine form, O Narasimha please protect your son from the South-west. Protect the child in the west, for he has taken refuge in Govinda. Svaha x 3

वायव्यां रक्ष बालकं हयग्रीव नमोऽस्तु ते । उत्तरस्यां जगन्नाथ भवंतं शरणं गतः ॥ स्वाहा x ३

vāyavyāṁ rakṣa bālakaṁ hayagrīva namo'stu te |
uttarasyāṁ jagannātha bhavantaṁ śaraṇaṁ gataḥ || svāhā x 3

O Hayagriva, please protect the child in the northwest. I offer my obeisances unto you. O Lord of the universe, I have taken refuge in You in the north. Svaha x 3

नमस्ते रक्ष रक्षोघ्न ऐशान्यां शरणं गतः । पांचजन्यं महा शंखमनुघोष्यं च पञ्कजम् ॥ स्वाहा x ३

namaste rakṣa rakṣoghna aiśānyāṁ śaraṇaṁ gataḥ |
pāñcajanyaṁ mahā śaṅkham anughoṣyaṁ ca pañkajam || svāhā x 3

O destroyer of demons, I offer my respectful obeisances unto You, who have taken refuge in the northeast. The great conch Pāñcajanya and the lotus flower were resounding. Svaha x 3

- Offer 108 ājya ahutis with the dvādaśākṣari mantra.

  ॐ नमो भगवते वासुदेवाय स्वाहा ॥ oṁ namo bhagavate vāsudevāya svāhā ||
- Uttarāṅgam.
- Śānti pāṭha
- ḍakṣiṇa dānam & āśirvādam

6. NĀMAKARAṆA

- Usually done in conjunction with jātakarma.

संकल्पम् — मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवदाज्ञया भगवद्कैंकर्य रुपं] — मम कुमर्याह/कुमारस्य आयुष्य अभिवृद्ध्यर्थं सभायाम्सकल सत्पुरुष (श्री वैष्णव संघ) मध्ये नाम प्रकटन सिद्ध्यर्थं नाम करणं करिष्ये ॥

Saṅkalpam — mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ] — mama kumaryāh/kumārasya āyuṣya abhivṛddhyarthaṁ sabhāyāṁ sakala sat-puruṣa (śrī vaiṣṇava saṅgha) madhye nāma prakaṭana siddhyarthaṁ nāma karaṇaṁ kariṣye ||

- On a copper plate keep rice, write the name of the child and offer upacāras.

ॐ नाम-करण देवताभ्यो नमः ॥

oṁ nāma-karaṇa devatābhyo namaḥ | (offer 16 upacāras) ||

❖ The father recites the name of the child into his right ear three times and then announces it to the assembled devotees.

putra

अंगादंगाद्च संभूतो रुपाद्रुपाश्च संभवः दिर्घायुस्मान्भवो धार पुत्र वंश हितंकरः ॥

aṅgād aṅgād ca saṁbhūto rupād rupāśca saṁbhavaḥ
dirghāyusmān bhavo dhāra putra vaṁśa hitaṁkaraḥ ||

From my limbs came forth your limbs and from from my form came your form. May you have longevity and be a credit to our lineage.

___________ देवता भक्तोऽसि ॥ [9] devatā bhakto'si || You are a devotee of the deity.

putri

अंगादंगाद्च संभूता रुपाद्रुपाश्च संभवा । दीर्घ जीवित्वुदाराच पुत्रि वंश हिता भवः ।

aṅgād aṅgād ca saṁbhūtā rupād rupāśca saṁbhavā |
dīrgha jīvit cudārāca putri vaṁśa hitā bhavaḥ |

From my limbs came forth your limbs and from from my form came your form. May you have longevity and be a credit to our lineage.

___________ देवता भक्तोऽसि ॥ devatā bhakto'si || You are a devotee of the deity.

अग्निरिव शुचि भव । अदित्यैव तेजस्वि भव । विस्नुरिव श्रीमान्भव ।
लक्ष्मीरिव दयालू भव । ब्रह्मैव आयुष्मान्भव ॥
agniriva śuci bhava | adityaiva tejasvi bhava | visnuriva śrīmān bhava |
lakṣmīriva dayālū bhava | brahmaiva āyuṣmān bhava ||

May you be as pure as fire, as radiant as the sun, as prosperous as Vishnu as compassionate as Lakshmi and as long-lived as Brahma.

जह्नवी यमुना रेवा सुपवित्रा सरस्वती । नर्मदा वरदा कुंती सागराश्च सरांसि च ।
एते त्वामभिषिंचंतु धर्म कामार्थ सिद्धये ॥
jahnavī yamunā revā supavitrā sarasvatī |
narmadā varadā kuntī sāgarāśca sarāṁsi ca |
ete tvām abhiṣiñcantu dharma kāmārtha siddhaye ||

May Jahnavi, Yamuna, Reva, the holy Sarasvati, Narmada, Varada, Kunti the oceans and Tanks, Lakes -- all these annoint thee for the attainment of Dharma, Kama and Artha

❖ The father now announces the name to the assembly.
❖ Blessing for longevity

यदायुषं चिरं देवास्सप्त कल्यांत जीविषु । ददुस्तेनायुषा युक्ता जीवेम शरदश्शतम् ॥ १ ॥

yad āyuṣaṁ ciraṁ devās sapta kalyānta jīviṣu |
dadus tenāyuṣā yuktā jīvema śaradaś śatam || 1 ||

May the seven great immortals who have lived for a long time grant us longevity that we will live a hundred autumns.

[9] Insert the name of the family's deity.

दीर्घा नागा नगा नद्योऽनंतास्सप्तार्णवा दिशः । अनंतेनायुषा तेन जीवेम शरदश्शतम् ॥ २ ॥

dīrghā nāgā nagā nadyo’nantās saptārṇavā diśaḥ |
anantenāyuṣā tena jīvema śaradaś śatam || 2 ||

There are long-lived serpents, mountains, rivers, vast oceans seven and directions. With that infinite life that surrounds us may we shall live for a hundred autumns.

सत्यानि पंच-भूतानि विनाश रहितानि च । अविनाश्य्-आयुषा तद्वज्जीवेम शरदश्शतम् ॥ ३ ॥

satyāni pañca-bhūtāni vināśa rahitāni ca |
avināśy-āyuṣā tadvaj jīvema śaradaś śatam || 3 ||

The five elements are abiding and free from destruction. Just so may we live for a hundred autumns with indestructible health.

7. UPANIṢKRAMAṆAM

❖ Done in the 4th month. The child is taken out for the first time to be presented to the deity in the temple.

Saṅkalpam — हरि ॐ तत्सत्गोविंद x ३ .... मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवदाज्ञया भगवद्कैंकर्य रूपं]— अद्य समस्त जातस्यात्म-जातस्य समस्त रोगादि निर्बर्हण पूर्वकमायुर्मेधा ऽभिवृद्ध्यर्थं श्री लक्ष्मी- नारायण प्रीत्यर्थंच गृहाद्बालकस्य निष्क्रमणमहं करिष्ये ॥

hari oṁ tat sat govinda x 3 .... mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ]— adya samasta jātasyātma-jātasya samasta rogādi nirbarhaṇa pūrvakam āyur medhā 'bhivṛddhyarthaṁ śrī lakṣmī- nārāyaṇa prītyarthañca gṛhād bālakasya niṣkramaṇam ahaṁ kariṣye ||

On this auspicious day in order to promote the heath of this baby and to prevent diseases and to bless this baby with intelligence and long-life we now perform the ceremony of egress.

❖ Gaṇeśa pūjā, svasti-puṇyāha vācanam and perform dikpālaka pūjā.

Aṣṭha-dik-pālaka Stotram

दैत्य-दर्प विनाशाय सहस्राक्षाय धीमते । कुलिशव्य ग्रहस्ताय नमस्तेऽस्तु शतक्रतो ॥ १ ॥

daitya-darpa vināśāya sahasrākṣāya dhīmate |
kuliśavya grahastāya namaste'stu śatakrato || 1 ||

I salute you, O wise King of the Gods, who destroyed the pride of the titans and performed a hundred sacrifices.

मुखं यस्सर्व देवानां येन हव्यं तु नीयते । येन प्रवर्तते सर्वं नमस्तेऽस्तु हविर्-भुजे ॥ २ ॥

mukhaṁ yas sarva devānāṁ yena havyaṁ tu nīyate |
yena pravartate sarvaṁ namaste'stu havir-bhuje || 2 ||

I salute you, O Lord of Fire, the mouth of all the gods, the one who conveys the oblations and by whom everything revolves.

येन संह्रियते सर्वं येन धर्मश्च रक्ष्यते । यस्माद्बिभेति लोकोऽयं प्रेत-नाथ नमोऽस्तु ते ॥ ३ ॥

yena saṁhriyate sarvaṁ yena dharmaśca rakṣyate ।
yasmād bibheti loko'yaṁ preta-nātha namo'stu te ॥ 3 ॥

I salute you, O Lord of the Dead, the one who protects the Dharma, who terrifies the whole world, and by whom all is eventually taken.

राक्षसा यातुधानाश्च पिशाचाश्च श्रयंति यम् । तस्मै निऋर्तिर्-रुद्राय रक्षसां पतये नमः ॥ ४ ॥

rākṣasā yātudhānāśca piśācāśca śrayanti yam ।
tasmai nirṛtir-rudrāya rakṣasāṁ pataye namaḥ ॥ 4 ॥

I salute you, Wrathful Nairriti, Lord of the demons, in whom all the Rakshasas, Yatudhanas and Pisachas take their refuge.

येन संरक्ष्यते सर्वं यस्मिन्सर्वं प्रलीयते । अमोघ-पाश-हस्ताय तदपां पतये नमः ॥ ५ ॥

yena saṁrakṣyate sarvaṁ yasmin sarvaṁ pralīyate ।
amogha-pāśa-hastāya tad apāṁ pataye namaḥ ॥ 5 ॥

I salute you, O Lord of the Waters, who carries the peerless noose, who sustains all life and into whom all is dissolved in the end.

ध्रियंते च ह्रियंते च येन प्राणादयः क्रमात् । भूतानां पतये नित्यं नमस्-तस्मै मरुत्-पते ॥ ६ ॥

dhriyante ca hriyante ca yena prāṇādayaḥ kramāt ।
bhūtānāṁ pataye nityaṁ namas-tasmai marut-pate ॥ 6 ॥

I salute you, Lord of the Cosmic Life Force, the master of all living beings, who supports all life through the respiratory process.

यत्प्रसादाज्-जगत्सर्वं धनेन परिपूर्यते । यक्ष-गुह्यक-नाथ च धन-नाथ नमोऽस्तु ते ॥ ७ ॥

yat prasādāj-jagat sarvaṁ dhanena paripūryate ।
yakṣa-guhyaka-nātha ca dhana-nātha namo'stu te ॥ 7 ॥

I salute you, O Lord of Wealth, the master of all the Yakshas and Guhyakas, and the one by whose grace the world is filled with prosperity.

येन कालाग्निना लोको युगांतेषु प्रदह्यते । तस्मै ते ब्रह्मणः पुत्र विरूपाक्ष नमोऽस्तु ते ॥ ८ ॥

yena kālāgninā loko yugānteṣu pradahyate ।
tasmai te brahmaṇaḥ putra virūpākṣa namo'stu te ॥ 8 ॥

I salute you, O Lord Rudra, the son of Brahma, the one who destroys the universe at the end of time with the fire of Time

Prayer for protection

वरुणः पवनश्चैव धनाध्यक्षस्तथा शिवः । ब्रह्मणा सहित सर्वे दिक्पालाः पांतु ते सदा ॥

varuṇaḥ pavanaścaiva dhanādhyakṣas tathā śivaḥ ।
brahmaṇā sahita sarve dikpālāḥ pāntu te sadā ॥

ब्रह्मा विष्णुः शिवो दुर्गा गणेशो भास्करस्तथा । इंद्रो वायुः कुवेरश्च वरुणोऽग्निर्बृहस्पतिः ।
शिशोः शुभं प्रकुर्वंतु रक्षंतु पथि सर्वदा ॥

brahmā viṣṇuḥ śivo durgā gaṇeśo bhāskaras tathā ।
indro vāyuḥ kuveraśca varuṇo'agnir bṛhaspatiḥ ।
śiśoḥ śubhaṁ prakurvantu rakṣantu pathi sarvadā ॥

May Varuna, Vayu, Kubera and Shiva along with brahm and the other Guardians of the directions protect you always. May the Holy Trinity Brahma, Vishnu and Siva, the Goddess Durga, Ganesha and the Sun-god, Indra, the Cosmic life force and Kubera, Varuna, Agni and Brihaspati, may they always be propitious to this child, and may they always protect him/her throughout his/her going forth from this house.

❖ Take the baby outside and the sun is shown with the following mantra;

ध्येय सदा सवित्र मंडले मध्य वर्ती, नारायणस्सरसिजासन सन्निविष्टः ।
केयुरवान्मकर कुंडलवान्किरीटी हारि हिरण्य वपुः धृत शंख चक्रः ॥

dhyeya sadā savitra maṇḍale madhya vartī, nārāyaṇas sarasijāsana sanniviṣṭaḥ ǀ
keyuravān makara kuṇḍalavān kirīṭī hāri hiraṇya vapuḥ dhṛta śaṅkha cakraḥ ǁ

Nārāyaṇa is worthy of being mediated upon in the centre of the Solar orb. Seated in the lotus posture, adorned with bracelets, earings, crown and necklace; of golden hued body and holding the Conch and Discus.

तच्चक्षुर्देवहितं पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत् । पश्येम शरदश्शतं जीवेम शरदश्शतम् ॥

taccakṣur devahitaṁ purastācchukram uccarat ǀ
paśyema śaradaś śataṁ jīvema śaradaś śatam ǁ

Om yonder is the eye of heaven, who excels even Venus in his effulgence, who is beneficient even to the Devas. May we see him a hundred years. May we live a hundred years,

❖ take the child to the temple and present him to the local deity.
❖ In the evening show him the moon.

दधि शंख तुषाराभं क्सीरोदार्णव संभवम् । नमामि शशिनं सोमं शंभोर्-मुकुट भूषणम् ॥

dadhi śaṅkha tuṣārābhaṁ ksīrodārṇava saṁbhavam ǀ
namāmi śaśinaṁ somaṁ śaṁbhor-mukuṭa bhūṣaṇam ǁ

I salute the Moon, who is the colour of curd, conch and snow, the One who emerged out of the milky ocean and who bedecks the crown of Lord Shiva.

8. ANNA-PRĀŚANA

The weaning ceremony done in the sixth month after birth.

Saṅkalpa — हरि ॐ तत्सत्गोविंद x ३ .... मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवदाज्ञया भगवद्कैंकर्य रूपं] ______ नक्षत्रस्य ___________ नाम मम बालकस्य मल प्राशन शुद्ध्यन्नाद्य ब्रह्मवर्चस तेज इंद्रिय आयुर्लक्षण फल सिद्ध्यर्थं, बीज-गर्भ समुद्भवैनो निर्बर्हण द्वारा श्री लक्ष्मी- नारायण प्रीत्यर्थं अन्न प्राशनाख्य कर्म करिष्ये ॥

hari oṁ tat sat govinda x 3 .... mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ] ______ nakṣatrasya ____________ nāma mama bālakasya mala prāśana śuddhyannādya brahmavarcasa teja indriya āyur lakṣaṇa phala siddhyarthaṁ, bīja-garbha samudbhavaino nirbarhaṇa dvārā śrī lakṣmī- nārāyaṇa prītyarthaṁ anna prāśanākhya karma kariṣye ||

On this auspicious day, I perform the weaning ceremony for my child in order to purify him/her from any impure substance swallowed since birth, to atone for any mishaps since birth and for any sinful reaction that may have been caused and to please Lord Narayana and Lakshmi.

❖ Gaṇeśa pūjā, svasti-puṇyāha vācanam etc.

There are two ways in which this can be done with or without Homam.

❖ If done without homam invoke Annapūrṇa Devi or Dhānya Lakṣmi in a kumbha and offer 16 upacāras.

(1) Annapūrṇa pūjā vidhānam

Dhyāna śloka

उद्यत् सहस्र द्युति बिम्ब गौरां मुक्ताङ्ग वीणा स्तन लम्बिभाराम्
माणिक्य दर्वीर् मधुपात्र हस्ता स्मरन्ति सन्तः स्मर वैरि कान्तम् ॥

udyat sahasra dyuti bimba gaurāṁ muktāṅga vīṇā stana lambibhārām
māṇikya darvīr madhupātra hastā smaranti santaḥ smara vairi kāntam ||

She is brilliant like a thousand lights white with pearl-like limbs with a vina with full breasts.
In her gem-like hands she holds a ladle and a honey pot, I recall her to mind - the beloved One.

ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं भगवती महेश्वरी अन्नपूर्णे स्वाहा ॥

oṁ hrīṁ śrīṁ klīṁ bhagavatī maheśvarī annapūrṇe svāhā ||

पुष्प अर्चन — ॐ अन्नपूर्णायै नमः । शिवायै । देव्यै । भीमायै । पुष्ट्यै । सरस्वत्यै । सर्वज्ञायै । पार्वत्यै । दुर्गायै । शर्वाण्यै । शिव-वल्लभायै । वेद-वेद्यायै । महा-विद्यायै । विद्या-दात्रै । विशारदायै । कुमार्यै । त्रिपुरायै । बालायै । लक्ष्म्यै । श्रियै नमः ॥

puṣpa arcana — oṁ annapūrṇāyai namaḥ | śivāyai | devyai | bhīmāyai | puṣṭyai | sarasvatyai | sarvajñāyai | pārvatyai | durgāyai | śarvāṇyai | śiva-vallabhāyai | veda-vedyāyai | mahā-vidyāyai | vidyā-dātrai | viśāradāyai | kumāryai | tripurāyai | bālāyai | lakṣmyai | śriyai namaḥ ||

अन्नपूर्णे सदा-पूर्णे शंकर-प्राण-वल्लभे । ज्ञान वैराग्य सिद्ध्यर्थं भीक्षां देहि च पार्वती ॥

annapūrṇe sadā-pūrṇe śaṅkara-prāṇa-vallabhe |
jñāna vairāgya siddhyarthaṁ bhīkṣāṁ dehi ca pārvatī ||

O Annapūrna, always full, dear to Lord Śiva's life, O Parvatī, please give me alms for the attainment of knowledge and renunciation.

माता च पार्वती देवी पिता देवो महेश्वरः । बांधवाश्शिव-भक्ताश्च स्वदेशो भुवन-त्रयम् ॥

mātā ca pārvatī devī pitā devo maheśvaraḥ |
bāndhavāś śiva-bhaktāśca svadeśo bhuvana-trayam ||

Our mother is Goddess Parvatī and our father is Lord Maheśvara. Their relatives are the devotees of Lord Śiva and their own country is the three worlds.

- One can recite Anna- Stotram then feed the child with the gāyatri & 5 prāṇāhuti mantras.

ॐ भगवत्यै च विद्महे । महेश्वर्यै च धीमहि । तन्नोऽन्नपूर्ण प्रचोदयात् ॥

oṁ bhagavatyai ca vidmahe | maheśvaryai ca dhīmahi | tanno'nnapūrṇa pracodayāt ||

ॐ प्राणाय स्वाहा । ॐ अपानाय स्वाहा । ओम्व्यानाय स्वाहा । ओमुदानाय स्वाहा । ॐ समानाय स्वाहा

oṁ prāṇāya svāhā | oṁ apānāya svāhā | om vyānāya svāhā | om udānāya svāhā | oṁ samānāya svāhā ||

(1) Dhānya Lakṣmī pūjā vidhānam

Dhyāna śloka

अभयं वरदं चैव किरीट मकुटान्विताम् । अंबुजंचेक्षु शालीं च कदली फल द्रोणिकाम् ॥ १ ॥
अंगदं दक्ष-वामे तु श्वेत-रूपां च धारिणीं । कृपा-मूर्ती गजारूढां सर्वालंकार संयुताम् ॥ २ ॥

abhayaṁ varadaṁ caiva kirīṭa makuṭānvitām |
aṁbujañcekṣu śālīṁ ca kadalī phala droṇikām || 1 ||
aṅgadaṁ dakṣa-vāme tu śveta-rūpāṁ ca dhāriṇīṁ |
kṛpā-mūrtīṁ gajārūḍhāṁ sarvālaṅkāra saṁyutām || 2 ||

The goddess Dhanya-Lakshmi wears a crown, and displays the gestures of fearlessness and boons. She holds a lotus, sugarcane, paddy, bananas and a full vessel. On the right and left arms she wear braclets, and has taken on a white figure. She is the embodiment of mercy and is mounted on an elephant and is adorned with all kinds of ornaments.

पुष्प अर्चन — ॐ श्रीयै नमः । अमृतोद्भवायै । कमलायै । चंद्र-सोदर्यै । विष्णु-प्रियायै । वैष्णव्यै । वरारोहायै । हरि-वल्लभायै । शार्ङ्गिन्यै । देव-देवीकायै । सुर-सुंदर्यै । सर्व अभिष्ट-फल-प्रदायै नमः ॥

puṣpa arcana — oṁ śrīyai namaḥ | amṛtodbhavāyai | kamalāyai | candra-sodaryai | viṣṇu-priyāyai | vaiṣṇavyai | varārohāyai | hari-vallabhāyai | śārṅginyai | deva-devīkāyai | sura-sundaryai | sarva abhiṣṭa-phala-pradāyai namaḥ ||

śrī-stuti

श्री-देवी महा-वक्त्रा चतुर्वर्णा चतुर्भुजा । प्रज्ञा-वीर्य-सार ज्ञेय चिंतामणि उरु स्मृता ॥ १ ॥

śrī-devī mahā-vaktrā catur-varṇā catur-bhujā |
prajñā-vīrya-sāra jñeya cintāmaṇi uru smṛtā || 1 ||

The goddess of fortune has a beautiful face, four colours, and four arms, she is is the wish-fulfilling jewel which is the essence of intelligence and energy.

श्री-देवी सततं मूर्ध्ना त्वांच नमामि शक्तितः । दक्षिनाऽस्तु महा-भक्त्या ज्ञातुं वर मम स्तुतिम् ॥ २ ॥

śrī-devī satataṁ mūrdhnā tvāñ ca namāmi śaktitaḥ |
dakṣinā'stu mahā-bhaktyā jñātuṁ vara mama stutim || 2 ||

O goddess of fortune, I constantly bow my head to you with all my might. Let Dakṣiṇā Devi, be pleased to know My praises with great devotion,.

श्री शालि-कांत-रूपवा स्निग्ध-गात्रा चतुर्-विधा । ददासि मे सदा चित्रं सौभाग्यं लोक पूजितम् ॥ ३ ॥

śrī śāli-kānta-rūpavā snigdha-gātrā catur-vidhā |
dadāsi me sadā citraṁ saubhāgyaṁ loka pūjitam || 3 ||

Sri Devi is embodied in the paddy stalks and has comely limbs. You are worshiped by the whole world. You always bestow upon me wonderful fortune,

श्री तंडुली महा-देवी श्रिमत्कमल शोभिता । ददासि मे महा भोगं सर्व द्रव्य हितं लभं ॥ ४ ॥

śrī taṇḍulī mahā-devī śrimat kamala śobhitā |
dadāsi me mahā bhogaṁ sarva dravya hitaṁ labhaṁ || 4 ||

Sri Tanduli is the greatest goddess and is adorned with a beautiful lotus. You are giving me great enjoyment and all the wealth that is good for me.

श्री व्रीहि मुकुट जीव त्वं सर्व भुवनं-धरी । ददासि मे सुखं नित्यं जीवितं धातु कंचनम् ॥ ५ ॥

śrī vrīhi mukuṭa jīva tvaṁ sarva bhuvanaṁ-dharī |
dadāsi me sukhaṁ nityaṁ jīvitaṁ dhātu kañcanam || 5 ||

O Śrī, you are wearing the crown of the paddy sprouts, the supporter of all the worlds. You are always giving me happiness, life, resources and gold.

श्री धान्य-राज्ञी त्वं देवि प्रज्ञ तंडुलि संज्ञिका । मणि रत्नासन स्थिता सर्व रत्न गुणान्विता ॥ ६ ॥

śrī dhānya-rājñī tvaṁ devi prajña taṇḍuli saṁjñikā |
maṇi ratnāsana sthitā sarva ratna guṇānvitā || 6 ||

You are the queen of grain, O goddess, and you are known as Prajna Tanduli. You are seated on a jewel-studded throne and and are endowed with all the qualities of gems.

श्री धन देविका रम्या सर्व रूपवती तथा । सर्व ज्ञान मणिश्चैव श्री देवि नमोऽस्तु ते ॥ ७ ॥

śrī dhana devikā ramyā sarva rūpavatī tathā |
sarva jñāna maṇiścaiva śri devī namo'stu te || 7 ||

Sri Dhana Devika is comley and all-beautiful. O goddess of fortune, you are the jewel of all knowledge. I offer my obeisances unto you.

❖ visarjanam & āśirvādam

(2) Homa Sahita Annaprāśana

❖ After going through the preliminaries, prepare the sthaṇḍila for homam.

Agni-mukham

ॐ भूर्भुवस्सुवः शुचिः नाम अग्निमावाहयामि स्थापयामि ।
ॐ शुचिः नाम अग्नये नमः । सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥

oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ śuciḥ nāma agnim āvāhayāmi sthāpayāmi |
oṁ śuciḥ nāma agnaye namaḥ | supratiṣṭho varado bhava ||

Pradhāna Homaḥ

❖ Ahutis of caru or puffed rice are offered with the following verses:–

ॐ वाचे स्वाहा । वाचे इदं न मम ॥ १ ॥

om̐ vāce svāhā | vāce idaṁ na mama || 1 ||

To speech I offer this oblation. Hail!

ॐ वाजाय स्वाहा । वाजाय इदं न मम ॥ २ ॥

oṁ vājāya svāhā | vājāya idaṁ na mama || 2 ||

To food I offer this oblation. Hail!

ॐ प्राणेन अन्नमशीय स्वाहा । प्राणाय इदं न मम ॥ ३ ॥

oṁ prāṇena annam aśīya svāhā | prāṇāya idaṁ na mama || 3 ||

Through the up-breath may I enjoy food. Hail!

ॐ अपानेन गंधानशीय स्वाहा । अपाणाय इदं न मम ॥ ४ ॥

oṁ apānena gandhān aśīya svāhā | apāṇāya idaṁ na mama || 4 ||

Through the down-breath may I enjoy smells. Hail!

ॐ चक्षुषा रूपाण्यशीय स्वाहा । चक्षुषे इदं न मम ॥ ५ ॥

oṁ cakṣuṣā rūpāṇy aśīya svāhā | cakṣuṣe idaṁ na mama || 5 ||

Through the eye may I enjoy visible things. Hail!

ॐ श्रोत्रेण यशो अशीय स्वाहा । श्रोत्राय इदं न मम ॥ ६ ॥

oṁ śrotreṇa yaśo aśīya svāhā | śrotrāya idaṁ na mama || 6 ||

Through may ear may I enjoy renown. Hail!

ॐ अग्नये स्विष्टकृते स्वाहा । स्विष्टकृते इदं न मम ॥

oṁ agnaye sviṣṭakṛte svāhā | sviṣṭakṛte idaṁ na mama || 7 ||

ॐ वैश्वानराय स्वाहा ॥ वैश्वानराय इदं न मम ॥

oṁ vaiśvānarāya svāhā || vaiśvānarāya idaṁ na mama || 8 ||

ॐ भूः स्वाहा । अग्नये इदं न मम ॥

oṁ bhūḥ svāhā | agnaye idaṁ na mama || 9 ||

ॐ भुवः स्वाहा । वयवे इदं न मम ॥

oṁ bhuvaḥ svāhā | vayave idaṁ na mama || 10 ||

ॐ सुवस्स्वाहा । सूर्याय इदं न मम ॥

oṁ suvas svāhā | sūryāya idaṁ na mama || 11 ||

ॐ भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा । प्रजापतये इदं न मम ॥

oṁ bhūr bhuvas suvas svāhā | prajāpataye idaṁ na mama || 12 ||

❖ Place the hutaśeṣam to one side on an aśvattha leaf saying;-

नम आव्याधिभ्यः nama āvyādhibhyaḥ

❖ Aghāram and ājyabhāgam

Anna Stotram

अन्नाद्भूतानि जायंते जातान्यन्नेन वर्धंते । अद्यतेऽत्तिच भूतानि तस्मादन्नं तदुच्यते ॥ १ ॥

annād bhūtāni jāyante jātāny annena vardhante
adyate'ttica bhūtāni tasmād annaṁ tad ucyate || 1 ||

From food are born all beings, through food they grow, through being eaten food nourishes all beings, hence it is called food.

अन्नमेव विजरन्नमन्नं संवननं स्मृतम् । अन्नं पशूनां प्राणोऽन्नं ज्येष्ठमन्नं भिषक्स्मृतम् ॥ २ ॥

annam eva vijarannam annaṁ saṁvananaṁ smṛtam |
annaṁ paśūnāṁ prāṇo'nnaṁ jyeṣṭham annaṁ bhiṣak smṛtam || 2 ||

Food prevents decay, food is certainly soothing, food is the life of all creatures, it is the most ancient, it is ordained as medicine.

अन्नपतेऽन्नस्य नो देह्यनमीवस्य शुष्मिणः । प्रप्रदातारं तारिषनूर्जं नो धेहि द्विपदे चतुष्पदे ॥ ३ ॥

annapate'nnasya no dehyanamīvasya śuṣmiṇaḥ |
prapradātāraṁ tāriṣan ūrjaṁ no dhehi dvipade catuṣpade || 3 ||

Give us, O Lord of Food, wholesome and nourishing food, lead the giver of food ever forward, give strength to us and to bipeds and quadrupeds.

प्राणो अग्निः परमात्मा पंच वायुभिरावृतः । अभयं सर्व भूतेभ्यो न मे भीतिः कदाचन ॥ ४ ॥

prāṇo agniḥ paramātmā pañca vāyubhir āvṛtaḥ |
abhayaṁ sarva bhūtebhyo na me bhītiḥ kadācana || 4 ||

The breath-fire, by five pranas, encircled, who is the highest atman, who gives security to all creatures, I have no fear of rebirth

अन्नमूर्जस्-करं लोके प्राणाश्चान्ने प्रतिष्ठिताः । अन्नेन धार्यते सर्वं विश्वं जगदिदं प्रभो ॥ ५ ॥

annam ūrjas-karaṁ loke prāṇāścānne pratiṣṭitāḥ |
annena dhāryate sarvaṁ viśvaṁ jagad idaṁ prabho || 5 ||

In this world, food is the cause of energy and strength. The life-breaths are established on food. It is food that upholds the wide universe.

अन्नं प्राणा नराणां हि सर्वमन्ने प्रतिष्ठितम् । अन्नदः पशुमान्पुत्री धनवान्भोगवानपि ॥ ६ ॥

annaṁ prāṇā narāṇāṁ hi sarvam anne pratiṣṭitam |
annadaḥ paśumān putrī dhanavān bhogavān api || 6 ||

Food constitutes the life-breath. Everything is established upon food. He who makes gifts of food obtains many animals (as his wealth), many children, considerable wealth (in other shape), and a command in abundance of all articles of comfort and luxurious enjoyment.

अन्नाद्धि प्रसवं यांति रतिरन्नाद्धि भारत । धर्मार्थवन्नतो विद्धि रोग-नाशं तथान्नतः ॥ ७ ॥

annāddhi prasavaṁ yānti ratir annāddhi bhārata |
dharmārthav annato viddhi roga-nāśaṁ tathānnataḥ || 7 ||

Food is the origin of all creatures. From food, comes happiness and delight. Know that Dharma and artha (wealth) both flow from food. The cure of disease or health also depends on food.

मेघेषूर्ध्वं सान्निधत्ते प्राणानां पवनः पतिः । ताच्च मेघ-गतं वारि शक्रो वर्षति भारत ॥ ८ ॥

megheṣūrdhvaṁ sānnidhatte prāṇānāṁ pavanaḥ patiḥ |
tācca megha-gataṁ vāri śakro varṣati bhārata || 8 ||

The lord of the life-breaths, viz., the deity of wind, places above the clouds (the water sucked up by the Sun). The water thus borne to the clouds is caused by Sakra to be poured upon the earth, O Bharata.

आदत्ते च रसान्भौमानादित्यः स्व-गभस्तिभिः । वायुरादित्य तस्तांश्च रसांदेवः प्रवर्षतिः ॥ ९ ॥

ādatte ca rasān bhaumān ādityaḥ sva-gabhastibhiḥ |
vāyur āditya tastāṁśca rasān devaḥ pravarṣatiḥ || 9 ||

The Sun, by means of his rays, sucks up the moisture of the earth. The deity of wind causes the moisture to fall down from the Sun.

तद्यदा मेघतो वारि पतितं भवति क्षितौ । तदा वसुमती देवी स्निग्धा भवति भारत ॥ १० ॥

tad yadā meghato vāri patitaṁ bhavati kṣitau |
tadā vasumatī devī snigdhā bhavati bhārata || 10 ||

When the rains pours down from the clouds upon the Earth, the goddess Earth becomes moist.

संभवंति ततः शुक्रात्प्राणिनाः पृथिवीपते । अग्नीषोमौ हि तच्छुक्रं स्रजतः पुष्यतश्च ह ॥ ११ ॥

sambhavanti tataḥ śukrāt prāṇināḥ pṛthivīpate |
agnīṣomau hi tacchukraṁ srajataḥ puṣyataśca ha || 11 ||

From the vital seed thus originated, spring diverse kinds of living creatures. Agni and Soma, the two agents living within the body, create and maintain the metabolism.

एवमन्नाद्धि सूर्यश्च पवनः शुक्रमेव च । एक एव स्मृतो राशिश्ततो भूतानि जज्ञिरे ॥ १२ ॥

evam annāddhi sūryaśca pavanaḥ śukram eva ca |
eka eva smṛto rāśiś tato bhūtāni jajñire || 12 ||

Thus from food, the Sun and the deity of wind and the vital force arise and it is from these elements that all creatures spring.

अन्नमेव विशिष्टं हि तस्मात्परतरं न च । अन्नं प्रजापतिश्चोक्तः स च संवत्सरो मतः ॥ १३ ॥

annam eva viśiṣṭaṁ hi tasmāt parataraṁ na ca |
annaṁ prajāpatiścoktaḥ sa ca saṁvatsaro mataḥ || 13 ||

There is nothing superior to food. Therefore, food is regarded as the first and foremost of all things (to be given away). It has been said that food itself is Prajapati.

FEEDING THE BABY

❖ In a golden, silver or bell metal vessel mix payasam, curd, honey, ghee & water. Offer to the Lord. Place the baby in the mother's lap and feed it while reciting the 5 prāṇahuti mantras:–

ॐ प्राणाय स्वाहा । ॐ अपानाय स्वाहा । ओम्व्यानाय स्वाहा । ओमुदानाय स्वाहा ।

ॐ समानाय स्वाहा ॥

oṁ prāṇāya svāhā | oṁ apānāya svāhā | om vyānāya svāhā | om udānāya svāhā | oṁ samānāya svāhā ||

❖ ācārya sambhāvanam

❖ visarjanam & āśirvādam & śāntiḥ pāṭhaḥ

9. CAULA

❖ Shaving of the head performed in the second or third year.

Saṅkalpa — हरिः ॐ तत्सत् । गोविंद ३ ......। अस्यां शुभ तिथौ, मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवदाज्ञया भगवद्कैंकर्य रूपं] — कश्यप गोत्रोद्भवस्य ________ दास अहम्, ________ नक्षत्रे ________ राशौ जातं ________ नाम मम कुमारं {नाम्नीम्मम कुमारीम्}चौल कर्मणा संस्करिष्ये ॥

hariḥ oṁ tatsat I govinda 3 ……. asyāṁ śubha tithau, mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ] — kaśyapa gotrodbhavasya ________ dāsa aham, ________ nakṣatre ________ rāśau jātaṁ ________ nāma mama kumāraṁ {nāmnīm mama kumārīm}caula karmaṇā saṁskariṣye II

Harih om tatsat. Govinda, Govinda, Govinda, on this auspicious day I .... of the clan of .... sanctify my child .... born in the sign of .... through the sacrament of Tonsure.

❖ Gaṇeśa pūjā, svasti-puṇyāha vācanam etc.

Agni-mukham

ॐ भूर्भुवस्सुवः सभ्य नाम अग्निमावाहयामि स्थापयामि ।
ॐ सभ्य नाम अग्नये नमः । सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥
oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ sabhya nāma agnim āvāhayāmi sthāpayāmi I
oṁ sabhya nāma agnaye namaḥ I supratiṣṭho varado bhava II

Navagraha Homam

ॐ ह्रां ह्रीं ह्रौं सः सूर्याय नमस्स्वाहा ॥
oṁ hrāṁ hrīṁ hrauṁ saḥ sūryāya namas svāhā II
ॐ श्रां श्रीं श्रौं सः चंद्राय नमस्स्वाहा ॥
oṁ śrāṁ śrīṁ śrauṁ saḥ candrāya namas svāhā II
ॐ क्रां क्रीं क्रौं सः भौमाय नमस्स्वाहा ॥
oṁ krāṁ krīṁ krauṁ saḥ bhaumāya namas svāhā II
ॐ ब्रां ब्रीं ब्रौं सः बुधाय नमस्स्वाहा ॥
oṁ brāṁ brīṁ brauṁ saḥ budhāya namas svāhā II
ॐ ग्रां ग्रीं ग्रौं सः गुरवे नमस्स्वाहा ॥
oṁ grāṁ grīṁ grauṁ saḥ gurave namas svāhā II
ॐ द्रां द्रीं द्रौं सः शुक्राय नमस्स्वाहा ॥
oṁ drāṁ drīṁ drauṁ saḥ śukrāya namas svāhā II
ॐ प्रां प्रीं प्रौं सः शनैश्चराय नमस्स्वाहा ॥
oṁ prāṁ prīṁ prauṁ saḥ śanaiścarāya namas svāhā II
ॐ भ्रां भ्रीं भ्रौं सः राहवे नमस्स्वाहा ॥

oṁ bhrāṁ bhrīṁ bhrauṁ saḥ rāhave namas svāhā ||

ॐ स्रां स्रीं स्रौं सः केतवे नमस्स्वाहा ॥

oṁ srāṁ srīṁ srauṁ saḥ ketave namas svāhā ||

❖ Perform caru homa with the dvādasākṣari - 12 ahutis.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय स्वाहा ॥

oṁ namo bhagavate vāsudevāya svāhā ||

❖ Svistakrt homa and pūrṇahuti.

Dig-vapanam

❖ Sit the child to the west of the fire facing east. His mother stands holding a lump of cow-dung or a lump of dough into which the hair will be folded.

❖ The father combs the hair silently with a porcupine's quill that has three white spots, with three Darbha blades, and with a bunch of unripe Udumbara fruits.
Mix hot and cold water with the dvādasākṣari.

❖ Lay 3 blades of darbha grass on the head and cut with the pranava.

❖ Address the barber:—

क्षुर मुंडिन्शिशोः क्षौरं सुखं साधय स्वाहा ॥

kṣura muṇḍin śiśoḥ kṣauraṁ sukhaṁ sādhaya svāhā ||

O Barber at ease proceed with the shaving of this boy's head.

❖ Looking at the barber the father proceeds to offer 3 oblations to prajāpati and to fire under the name of sabhya.

ॐ प्रजापतये स्वाहा । प्रजापतये इदं न मम ॥
ॐ सभ्य नाम अग्नये स्वाहा । सभ्य नाम अग्नये इदं न मम ॥
oṁ prajāpataye svāhā | prajāpataye idaṁ na mama ||
oṁ sabhya nāma agnaye svāhā | sabhya nāma agnaye idaṁ na mama ||

❖ The father proceeds with the expiation rites (vyāhrti homa) then offers pūrṇāhuti.

❖ Then recite:–

ह्रीं शिशो ते कुशलं कुरुतां विश्व-कृद्-विभुः

hrīṁ śiśo te kuśalaṁ kurutāṁ viśva-kṛd-vibhuḥ

O child may the omnipresent Creator of the universe grant you well-being.

❖ The ears are then pierced and the child is aspersed with the mantra:-

इदं आपः शिवा शिवत्तमाः शांता शांतत्तमाः शुभा शुभत्तमाः पूता पूतत्तमाः पुण्या पुण्यत्तमाः मेध्य मेध्यत्तमाः अमृता ऽमृत रसाः तास्ते कृण्वंतु भेषजम् ॥

idaṁ āpaḥ śivā śivattamāḥ śāntā śāntattamāḥ śubhā śubhattamāḥ pūtā pūtattamāḥ puṇyā puṇyattamāḥ medhya medhyattamāḥ amṛtā 'mṛta rasāḥ tās te kṛṇvantu bheṣajam ||

❖ Recite śānti mantras and offer dakṣiṇa to the brahmins.

❖ Have the tonsure done by the barber with the cut hair being placed on a ball of cow-dung.

❖ Enfold the hair in the dough and bury somewhere safe.

10. UPANAYANAM

- Perform the preliminaries - Ganesha Puja and Punyāha Vācanam
- The prospective student stands to the west of the altar and declares:—

ॐ ब्रह्मचार्यमागां ब्रह्मचार्यसीति
oṁ brahmacāryam āgām brahmacāryasīti
I wish to become a student of sacred learning.

Saṅkalpaḥ — हरिः ॐ तत्सत् । श्री गोविंद ३ । शुभे शोभने मुहूर्ते ......॥ सकल ग्रह गुण विशेषण विसिष्ठायाम्, अस्यां शुभ तिथौ, मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवदाज्ञया भगवद्कैंकर्य रुपं] ________ नक्षत्रे जातस्य (म्) _______ नामधेयस्य मम पुत्र {नाम्नीम्मम पुत्रीम्} उपणिष्ये ॥

hariḥ oṁ tat sat । śrī govinda 3 । śubhe śobhane muhūrte …….. sakala graha guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyām,asyāṁ śubha tithau, mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ] _________ nakṣatre jātasya (m) ________ nāmadheyasya mama putra {nāmnīm mama putrīm} upaṇiṣye ॥

On this auspicious day, in order to decrease all my negative karma and to please the Supreme Lord, today I perform the upanayana ceremony for ………. born under the asterism of ………………. ।

- Perform all the usual preliminaries.

1. Kumāra bhojanam

- Give the initiate a little something to eat if a youngster.

2. Caula – no shaving for girls.

- Shave the head leaving a śikha, bathe
- Initiate sits to the left of the guru.

3. Vastra-dānam

- The guru then gives a pair of yellow garments.

काशाय वाससि ददामि दीर्घायुष्ट्वाय वर्चसे ॥
kāśāya vāsasi dadāmi dīrghāyuṣṭvāya varcase ॥
I give these garments for longevity and strength of mind.

4. Mekhala bandhanam

- The guru gives the disciple a girdle of munja grass silently.

शिश्य;- ॐ सुभगा मेखलां स्यात् शुभ-प्रदा ॥
śiśya;- oṁ subhagā mekhalāṁ syāt śubha-pradā ॥
may this auspicious girdle prove propitious.

5. Yajñopavīta dhāranam

- The initiate sits facing the east does ācamanam and aṅga-vandanam then repeats the saṅkalpam:—

Saṅkalpaḥ — मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवदाज्ञया भगवद्कैंकर्य रूपं] — श्रौत स्मार्त विहित नित्य कर्म अनुष्ठान योग्यता सिध्यर्थं ब्रह्म-तेज अभिवृध्यर्थं यज्ञोपवीत धारणं करिष्ये ॥

mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ] — śrauta smārta vihita nitya karma anuṣṭhāna yogyatā sidhyarthaṁ brahma-teja abhivṛdhyarthaṁ yajñopavīta dhāraṇaṁ kariṣye ||

On this auspicious day with the sanction of the Supreme Being and as service to Him alone, in order to be ritually fit to perform all the daily rituals ordained by the Vedas and the Smritis, and to increase my Brahmic radiance I now don the sacrificial thread.

❖ Hold the sacred thread with the left hand over the pañcapātra and the right hand palm upwards towards the ceiling and recite the mantras touching the various limbs with the fingers of the right hand;

यज्ञोपवीत धारण महा-मंत्रस्य; पर-ब्रह्मा ऋषिः ।
yajñopavīta dhāraṇa mahā-mantrasya; para-brahmā ṛṣiḥ | [*touch the forehead*]

अनुष्टुप्छंदः	anuṣṭup chandaḥ [*touch the mouth*]
परमात्म देवताः	paramātma devatāḥ [*touch the heart*]
यज्ञोपवीत धारणे विनियोगः ।	yajñopavīta dhāraṇe viniyogaḥ	

यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं प्रजापतेर्यत्सहजं पुरस्तात् । आयुश्यमग्रियं प्रतिमुंच शुभ्रं यज्ञोपवीतं बलमस्तु तेजः

yajñopavītaṁ paramaṁ pavitraṁ prajāpater yat sahajaṁ purastāt |
āyuśyam agriyaṁ pratimuñca śubhraṁ yajñopavītaṁ balamastu tejaḥ ||

This sacrificial thread is most sacred it was worn by Prajapati of old. Do thou wear this excellent white thread which contributes to long life. May it be for thee strength and courage.

6. Daṇḍa-dhāraṇam

यो मे दंडः परापतद्वैहायसोऽधिभूम्याम् । तमहं पुनः आदद आयुषे ब्रह्मणे ब्रह्म-वर्चसाय ॥

yo me daṇḍaḥ parāpatad vaihāyaso'dhibhūmyām |
tam ahaṁ punaḥ ādada āyuṣe brahmaṇe brahma-varcasāya ||

7. Arghya Pradānam

❖ The cupped palms of the student are filled with water which he offers to the sun three times.
❖ He then gazes upon the sun with the mantra;-

तच्चक्षुर्देवहितं पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत् । पश्येम शरदश्शतं जीवेम शरदश्शतम् ॥

taccakṣur deva hitaṁ purastāc-chukram uccarat |
paśyema śaradaś-śataṁ jīvema śaradaś-śataṁ śṛṇuyāma śaradaś-śatam ||

Yonder is the eye of heaven, who is beneficient even to the Devas. May that divine eye lead us forward. May we see a hundred autumns. May we live a hundred autumns.

8. Hṛdaya sparśanam

❖ After this the guru touches the initiate's heart and says:–

मम व्रते मनो धेहि मम चित्तं ददामि ते । जुषस्वैक-मना वत्स मम वाचोऽस्तु ते शिवम् ॥

mama vrate mano dhehi mama cittaṁ dadāmi te |
juṣasvaika-manā vatsa mama vāco'stu te śivam ||

My dear boy, keep your vows. I will transfer my learning to you. Follow the observances with single mindedness. May my teaching contribute to your well-being.

9. Praśnottara

guru - किन्नामऽसि — kinnāma'si — *What is your name?*

śiśya __________ दासोऽहं भवंतमभिवादये ॥

__________ dāso'haṁ bhavantam abhivādaye ||

I …… am your servant and I salute you.

guru - कस्य ब्रह्मचारि असि? — wहोसे स्तुदेंतरे योउ?

kasya brahmacāri asi? — *Whose student are you?*

śiśya:- भवतो ब्रह्मचार्यहम् — bhavato brahmacāryaham — *I am your student.*

guru:- - इंद्रस्य ब्रह्मचारी त्वमाचार्यास्ते हुताशनः

indrasya brahmacārī tvam ācāryās te hutāśanaḥ —

you are aspiring after your higher nature, the Divine Light is your guide.

10. Parirakṣanam

❖ The initiate stands and faces each of the following directions in turn:

त्वां प्रजापतये वत्स सवित्रे वरुणाय च । पृथिव्यै विश्वेदेवेभ्यः सर्व देवेभ्य एव च ।
समर्पयामि ते सर्वे रक्षन्तु त्वां निरन्तरं ॥

tvāṁ prajāpataye vatsa savitre varuṇāya ca | pṛthivyai viśvedevebhyaḥ sarva devebhya eva ca | samarpayāmi te sarve rakṣantu tvām nirantaraṁ ||

My dear son, I offer you to the sun-god and Varuṇa, the creators of the universe. To the earth, to the universal devas, may they all protect you constantly.

East — ॐ प्रजापतये त्वा परिददामि ।

oṁ prajāpataye tvā paridadāmi | *To Prajāpati I entrust you.*

South — ॐ देवाय त्वा सवित्रे परिदधामि ।

oṁ devāya tvā savitre paridadhāmi | *To Savitṛ I entrust you.*

West — ॐ अद्भ्यस्त्वा औषधीभ्यः परिददामि ।

oṁ adbhyastvā auṣadhībhyaḥ paridadāmi | *To the waters, the herbs I entrust you.*

North — ॐ द्यावा पृथिवीभ्यां त्वा परिददामि ।

oṁ dyāvā pṛthivībhyāṁ tvā paridadāmi | *To Heaven and Earth I entrust you..*

Facing downwards — ॐ विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः परिददामि ।

oṁ viśvebhyas tvā devebh yaḥ paridadāmi | *To the Viśve devās*

Facing upwards —ॐ सर्वेभ्यस्त्वा भूतेभ्यः परिददामि ।

oṁ sarvebhyas tvā bhūtebhyaḥ paridadāmi |

To all beings I entrust you for safe-keeping.

❖ He should walk round the teacher keeping him to the right.

त्वां प्रजापतये वत्स सवित्रे वरुणाय च ।

tvām prajāpataye vatsa savitre varuṇāya ca ǀ

पृथिव्यै विश्वे-देवेभ्यः सर्व देवेभ्य एव च ॥

pṛthivyai viśve-devebhyaḥ sarva devebhya eva ca ǁ

समर्पयामि ते सर्वे रक्षंतु त्वाम्निरंतरम्

samarpayāmi te sarve rakṣantu tvām nirantaram ǀ

My son I consign you to Prajapati, to Savitri, to Varuna, to Prithivi, to the Vishvedevas, and to all the Devas. May they for ever protect you.

Agni-mukham

ॐ भूर्भुवस्सुवः समुद्भव नाम अग्निमावाहयामि स्थापयामि ।

ॐ समुद्भव नाम अग्नये नमः । सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥

oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ samudbhava nāma agnim āvāhayāmi sthāpayāmi ǀ

oṁ samudbhava nāma agnaye namaḥ ǀ supratiṣṭho varado bhava ǁ

❖ The disciple touches the guru while he offers the oblations.

ॐ प्रजापतये स्वाहा । प्रजापतये इदं न मम ॥

oṁ prajāpataye svāhā ǀ prajāpataye idaṁ na mama ǁ

ॐ इंद्राय स्वाहा । इंद्राय इदं न मम ॥

oṁ indrāya svāhā ǀ indrāya idaṁ na mama ǁ

ॐ विष्णवे स्वाहा । विश्णवे इदं न मम ॥

oṁ viṣṇave svāhā ǀ viśṇave idaṁ na mama ǁ

ॐ ब्रह्मणे स्वाहा । ब्रह्मणे इदं न मम ॥

oṁ brahmaṇe svāhā ǀ brahmaṇe idaṁ na mama ǁ

ॐ शिवाय स्वाहा । शिवाय इदं न मम ॥

oṁ śivāya svāhā ǀ śivāya idaṁ na mama ǁ

ॐ दुर्गायै स्वाहा । दुर्गायै इदं न मम ॥

oṁ durgāyai svāhā ǀ durgāyai idaṁ na mama ǁ

ॐ महालक्ष्म्यै स्वाहा । महालक्ष्म्यै इदं न मम ॥

oṁ mahālakṣmyai svāhā ǀ mahālakṣmyai idaṁ na mama ǁ

ॐ सुंदर्यै स्वाहा । सुंदर्यै इदं न मम ॥

oṁ sundaryai svāhā ǀ sundaryai idaṁ na mama ǁ

ॐ भुवनेश्वर्यै स्वाहा । भुवनेश्वर्यै इदं न मम ॥

oṁ bhuvaneśvaryai svāhā ǀ bhuvaneśvaryai idaṁ na mama ǁ

इंद्राय । अग्नये । यमाय । नैर्ऋतये । वरुणाय । वायवे । सोमाय । ईशानय ।

indrāya ǀ agnaye ǀ yamāya ǀ nairṛtaye ǀ varuṇāya ǀ vāyave ǀ somāya ǀ īśānaya ǀ

Navagraha Homam

ॐ ह्रां ह्रीं ह्रौं सः सूर्याय नमस्स्वाहा ॥
om̐ hrām̐ hrīm̐ hraum̐ saḥ sūryāya namas svāhā ||
ॐ श्रां श्रीं श्रौं सः चंद्राय नमस्स्वाहा ॥
om̐ śrām̐ śrīm̐ śraum̐ saḥ candrāya namas svāhā ||
ॐ क्रां क्रीं क्रौं सः भौमाय नमस्स्वाहा ॥
om̐ krām̐ krīm̐ kraum̐ saḥ bhaumāya namas svāhā ||
ॐ ब्रां ब्रीं ब्रौं सः बुधाय नमस्स्वाहा ॥
om̐ brām̐ brīm̐ braum̐ saḥ budhāya namas svāhā ||
ॐ ग्रां ग्रीं ग्रौं सः गुरवे नमस्स्वाहा ॥
om̐ grām̐ grīm̐ graum̐ saḥ gurave namas svāhā ||
ॐ द्रां द्रीं द्रौं सः शुक्राय नमस्स्वाहा ॥
om̐ drām̐ drīm̐ draum̐ saḥ śukrāya namas svāhā ||
ॐ प्रां प्रीं प्रौं सः शनैश्चराय नमस्स्वाहा ॥
om̐ prām̐ prīm̐ praum̐ saḥ śanaiścarāya namas svāhā ||
ॐ भ्रां भ्रीं भ्रौं सः राहवे नमस्स्वाहा ॥
om̐ bhrām̐ bhrīm̐ bhraum̐ saḥ rāhave namas svāhā ||
ॐ स्रां स्रीं स्रौं सः केतवे नमस्स्वाहा ॥
om̐ srām̐ srīm̐ sraum̐ saḥ ketave namas svāhā ||

11. Upanayana

❖ The guru covers the disciple with a cloth and asks;-

को वा आश्रमस्ते तनय ब्रूहि किं ते मनोगतम् ।
ko vā āśramaste tanaya brūhi kim̐ te manogatam |
What is the ashrama that you desire my son?

❖ The disciple holds the guru's feet and replies;-

करोतु मामाश्रमिणं ब्रह्म-विद्या उपदेशितः karotu mām āśramiṇam̐ brahma-vidyā upadeśitaḥ
First instruct me in divine knowledge and then in that of the householder.

अधीहि भोः सावित्रीं भो अनुब्रूहि । adhīhi bhoḥ sāvitrīm̐ bho anubrūhi |
Teach me O Reverend Sir, the sacred verse of the Savitri.

❖ The guru or the father then whispers the gāyatri mantra in his right ear.

ॐ भूः । तत्सवितुः वरेण्यं ।
ॐ भुवः । भर्गो देवस्य धीमहि ।
ॐ सुवः । धियो यो नः प्रचोदयात् ।
ॐ भूः । तत्सवितुः वरेण्यं । भर्गो देवस्य धीमहि ।
ॐ सुवः । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥

ॐ भूः भुवः सुवः । तत्स॑वि॒तुः व॑रे॒ण्यं भर्गो॑ देवस्य धीमहि । धियो॒ यो नः॑ प्रचोदया॑त् ॥

ॐ भूः भुवः सुवः । तत्स॑वि॒तुः व॑रे॒ण्यं भर्गो॑ देवस्य धीमहि । धियो॒ यो नः॑ प्रचोदया॑त् ॥

oṁ bhūḥ | tat sa̍vi̱tuḥ vare̎ṇyaṁ |
oṁ bhuvaḥ | bhargo̍ devasya dhīmahi |
oṁ suvaḥ | dhiyo yo naḥ pracodayāt |
oṁ bhūḥ | tat savituḥ vareṇyaṁ | bhargo devasya dhīmahi |
oṁ suvaḥ | dhiyo yo naḥ pracodayāt ||
oṁ bhūḥ bhuvaḥ suvaḥ | tat savituḥ vareṇyaṁ bhargo devasya dhīmahi | dhiyo yo naḥ pracodayāt ||

oṁ bhūḥ bhuvaḥ suvaḥ | tat savituḥ vareṇyaṁ bhargo devasya dhīmahi | dhiyo yo naḥ pracodayāt ||

Let us meditate upon the sublime, all-pervading eternal Truth, the great immanent and lustrous energy, adored by the self-controlled; Savita - the effulgent and omnipresent One, whose manifested form the world is, the Creator May Bharga, who witnesses all, and is the Lord of all, direct and engage our mind, intelligence and senses towards those acts, which lead to dharma, artha, kama and moksha.

Samidha-dānam

- ❖ The baṭuka then does samidha-dānam.

ॐ अग्नये समिधमाहार्षं बृहते जातवेदसे, यथा त्वमग्ने समिधा समिध्यसि, एवमहमायुषा मेधया वर्चसा प्रजया पशुभिर्ब्रह्म-वर्चसेन समिंधे, जीव-पुत्रो मामाचार्यो मेधावि अहमसानि, अनिराकरिष्णुर्यशस्वी ब्रह्म-वर्चस्य अन्नादो भूयासगुं स्वाहा ॥

oṁ agnaye samidham āhārṣaṁ bṛhate jātavedase, yathā tvam agne samidhā samidhyasi, evam aham āyuṣā medhayā varcasā prajayā paśubhir brahma-varcasena samindhe, jīva-putro mām ācāryo medhāvi aham asāni, anirākariṣṇur yaśasvī brahma-varcasya annādo bhūyāsaguṁ svāhā ||

'To Agni I have brought a piece of wood, to the great Jātavedas. As you, Agni, are inflamed by wood, thus I am inflamed by life, insight, vigour, offspring, cattle, holy radiance. May my teacher be the father of living sons; may I be full of insight, not forgetful (of what I have learned); may I become full of glory, of splendour, of holy radiance, an enjoyer of food. Svāhā!

ॐ एषा ते अग्ने समित्तया वर्धस्व चा चप्यायस्व वर्धिषीमहि च वयमाचप्यासिषीमहि स्वाहा ॥

oṁ eṣā te agne samittayā vardhasva cā capyāyasva vardhiṣīmahi ca vayamāc apyāsiṣīmahi svāhā ||

To Agni I have brought a piece of wood, to the great Jātavedas. Through that piece of wood increase O Agni; through the study of the Veda (may) we (increase). Svāhā!'

- ❖ The initiate now offers three oblations into the sacred fire with the following;

ॐ भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा ॥ oṁ bhūr-bhuvas-suvas-svāhā ||

- ❖ Warming his hands on the fire the lad should touch his face with each of the following mantras:

ॐ तनुपा अग्नेऽसि तन्वं ने पाहि ॥ १ ॥ oṁ tanupā agne'si tanvaṁ ne pāhi || 1 ||

ॐ आयुर्दा अग्नेऽस्यायुर्मे देहि ॥ २ ॥ oṁ āyurdā agne'syāyur me dehi ॥ 2 ॥
ॐ वर्चोदा अग्नेऽसि वर्चो मे देहि ॥ ३ ॥ oṁ varcodā agne'si varco me dehi ॥ 3 ॥
ॐ अग्ने यन्मे तन्वा ऊनं तन्म आपृण ॥ ४ ॥ oṁ agne yan me tanvā ūnaṁ tanma āpṛṇa ॥ 4 ॥
ॐ मेधां मे देवः सविता आदधातु ॥ ५ ॥ oṁ medhāṁ me devaḥ savitā ādadhātu ॥ 5 ॥
ॐ मेधां मे देवि सरस्वती आदधातु ॥ ६ ॥ oṁ medhāṁ me devi sarasvatī ādadhātu ॥ 6 ॥
ॐ मेधां मेऽश्विनौ देवावाधत्तांपुष्कर-स्रजौ ॥ ७ ॥
oṁ medhāṁ me'śvinau devāv ādhattām puṣkara-srajau ॥ 7 ॥

❖ He should now touch each part of the body as mentioned below:

ॐ अंगानि च म आप्यायंताम् । oṁ aṅgāni ca ma āpyāyantām । *(shoulders)*
ॐ वाक्च आप्यायंताम् । oṁ vāk ca āpyāyantām । *(mouth)*
ॐ प्राणश्च म आप्यायंताम् । oṁ prāṇaśca ma āpyāyantām । *(nose)*
ॐ चक्षुश्च म आप्यायंताम् । oṁ cakṣuśca ma āpyāyantām । *(eyes)*
ॐ श्रोत्रं च म आप्यायंताम् ॥ oṁ śrotraṁ ca ma āpyāyantām ॥ *(ears)*

❖ The following four mantras are chanted while applying the ashes of the sacred fire:

ॐ त्रायुषं जमदग्नेः oṁ tryāyuṣaṁ jamadagneḥ *(forehead)*
ॐ कश्यपस्य त्रायुषं oṁ kaśyapasya trāyuṣaṁ *(throat)*
ॐ यद्देवेषु त्रायुषं oṁ yad deveṣu trāyuṣaṁ *(right shoulder)*
ॐ तन्नो अस्तु त्रायुषं oṁ tan no astu trāyuṣaṁ *(heart)*

❖ The ācārya then offers the *sviṣṭhakṛt* oblations and then pūrṇahuti.

❖ The initiate takes a begging bowl and goes to his mother and other ladies and begs rice and money from them.

भवति भिक्षाम्देहि bhavati bhikṣām dehi

❖ If the Upanayana is done as a prelude to marriage then he returns to the guru who instructs him as follows;-

ब्रह्म-चर्योचितं वेशं वत्सेदानीं परित्यज । शांभवोदित मार्गेण देवान्पितृन्समर्चय ॥
brahma-caryocitaṁ veśaṁ vatsedānīṁ parityaja ।
śāmbhavodita mārgeṇa devān pitṛn samarcaya ॥

My son discard the garments of a brahmacari, and pay your respects to the devas and ancestors, according to the method revealed by Shambhu.

ब्रह्म-विद्योपदेशेन पवित्रं ते कलेवरम् । प्राप्ता ग्रहस्थाश्रमिता तदुक्तं कर्म कल्पय ॥
brahma-vidyopadeśena pavitraṁ te kalevaram ।
prāptā grhasthāśramitā tad uktaṁ karma kalpaya ॥

Thy body is sanctified by the instructions that you have received in divine wisdom. Now that you have reached the stage of a householder, engage yourself in those duties appropriate to that mode of life.

उपवीत द्वयं दिव्य वस्त्रालंकरणानि च । गृहाण पादुकाच्छत्रं गंध माल्यानुलेपनम् ॥

upavīta dvayaṁ divya vastrālaṅkaraṇāni ca |
gṛhāṇa pādukācchatraṁ gandha mālyānulepanam ||

Wear two sacred threads, two radiant pieces of cloth, adornments, shoes, umbrella, fragrant garland and sandal paste.

जितेंद्रियः सत्य-वादी ब्रह्म-ज्ञान परो भव । स्वाध्यायाऽश्रम कर्माणि यथा धर्मेण साधय ॥
jitendriyaḥ satya-vādī brahma-jñāna paro bhava |
svādhyāyā'śrama karmāṇi yathā dharmeṇa sādhaya ||

Control your senses, be truthful and devoted to the acquisition of spiritual knowledge and the study of the Vedas, Discharge the duties of a householder according to the instructions of the dharma shastras.

- The initiate changes his robes, adorns himself with garlands etc and sits silently opposite the guru to receive the blessing.

Āśirvādam

ॐ त्वं जीव शरदः शतं वर्द्धमानः, आयुष्मांतेजस्वी वर्चस्वी विद्यावान्गुणवान्भूयाः । (मले)
oṁ tvaṁ jīva śaradaḥ śataṁ varddhamānaḥ, āyuṣmān tejasvī varcasvī vidyāvān guṇavān bhūyāḥ | (male)

ॐ त्वं जीव शरदः शतं वर्द्धमाना, आयुष्मती तेजस्वती वर्चस्वती विद्यावती गुणवती भूयाः । (फ़ेमले)
oṁ tvaṁ jīva śaradaḥ śataṁ varddhamānā, āyuṣmatī tejasvatī varcasvatī vidyāvatī guṇavatī bhūyāḥ | (female)

स्वस्ति मंत्रार्थाः सत्यास्सफलास्संतु इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥
svasti mantrārthāḥ satyās saphalās santu iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ||

May this benediction pronounced be truthful and yield its rewards by your blessings.

अस्य मुहूर्तः सुमुहूर्तो भूयादिति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥
asya muhūrtaḥ sumuhūrto bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ||

By your blessing may this moment be an auspicious one.

अस्य कुमारस्य वेदोक्तं दीर्घं आयुष्यं भूयादिति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥
asya kumārasya vedoktaṁ dīrghaṁ āyuṣyaṁ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ||

By your blessing may this boy have long life as mentioned in the Vedas.

तल्-लग्न अपेक्षया आदित्यादि नवानां ग्रहानामानुकूल्यं भूयादिति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥
tal-lagna apekṣayā ādityādi navānāṁ grahānām ānukūlyaṁ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ||

By your blessing may all the nine planets be favourably disposed inspite of the lagna.

अयं बटुः व्यास इव पुराणेषु पाणिनिरिव व्याकरणे रामानुज इव ब्रह्म-विद्यायां जनक इव तत्त्व-ज्ञाने प्रह्लादिव भगवद्भक्तौ हरिश्चंद्र इव सत्य-वचने भीष्म इव ब्रह्मचर्ये मार्कंडेय इव चिरंजीवित्वे च भूयादिति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥
ayaṁ baṭuḥ vyāsa iva purāṇeṣu pāṇinir iva vyākaraṇe rāmānuja iva brahma-vidyāyāṁ janaka iva tattva-jñāne prahlād iva bhagavad bhaktau hariścandra iva satya-vacane bhīṣma iva brahmacarye mārkaṇḍeya iva cirañjīvitve ca bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu

By your blessing may this lad be like Vyasa in literature, like Panini in knowledge of grammer, like Ramanuja in knowledge of God, like Janaka in his grasp of philosophy, like Prahlada in devotion to God, like Harischandra in his love of speaking the truth, like Bhishma in his vow of continence, like Markandeya in longevity

सर्वे जनाः नीरोगाः निर्-उपद्रवाः सद्-आचार-संपन्ना आढ्या निर्-मत्सर दयालवश्च भूयासुर् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥
sarve janāḥ nīrogāḥ nir-upadravāḥ sad-ācāra-sampannā āḍhyā nir-matsara dayālavaśca bhūyāsur iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ||

May everyone be free from illness, and tribulations, may all people become virtuous, prosperous, free from envy, and compassionate.

समस्त सन्मंगलानि संतु । उत्तरोत्तर अभिवृद्धिरस्तु ॥
samasta sanmaṅgalāni santu | uttarottara abhivṛddhir astu || 14 ||

May there be auspiciousness ever expanding.

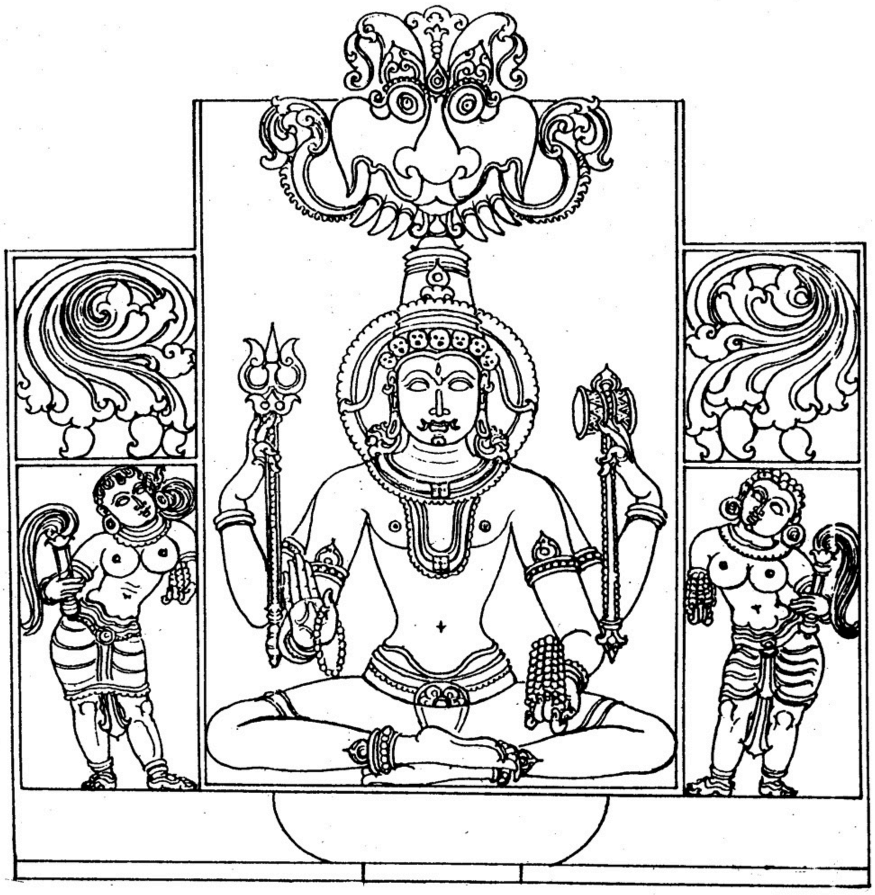

RITU ŚĀNTI

Prathama Rajodarśana śāntiḥ

❖ Perform the usual preliminaries.

Pradhana Saṅkalpaṁ

हरिः ॐ तत्सत् गोविंद x ३ भगवतो महा-पुरुषस्य विष्णोर् आज्ञया, प्रवर्तमानस्य आद्य ब्रह्मणो द्वितीय परार्धे श्वेत-वराह कल्पे वैवस्वत मन्वंतरे अष्ठाविंशतितमे कलि युगे कलि युगस्य प्रथम पादे जंबूद्वीपे मेरोर् _______ दिग्भागे __________ देशे __________ नगरे व्यवहारिकानां प्रभवादि शष्टि संवत्सरानां मध्ये चंद्रमानेन __________ संवत्सरे __________ अयने __________ ऋतौ __________ मासोत्तमे मासे __________ पक्षे __________ तिथौ __________ वासरे __________ नक्षत्रे युक्तायाम् शुभ योगे शुभ करणे एवं ग्रह गुण विशेषण विशिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ;

hariḥ oṁ tatsat govinda x 3 bhagavato mahā-puruṣasya viṣṇor ājñayā, pravartamānasya ādya brahmaṇo dvitīya parārdhe śveta-varāha kalpe vaivasvata manvantare aṣṭhāviṁśatitame kali yuge kali yugasya prathama pāde jambūdvīpe meror _______ digbhāge __________ deśe __________ nagare vyavahārikānāṁ prabhavādi śaṣṭi saṁvatsarānāṁ madhye candramānena __________ saṁvatsare __________ ayane __________ ṛtau __________ māsottame māse __________ pakṣe __________ tithau __________ vāsare __________ nakṣatre yuktāyām śubha yoge śubha karaṇe evaṁ graha guṇa viśeṣaṇa viśiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau;

मम कुमार्या प्रथम रजसः प्रादुर्भाव काले तिथि वार नक्षत्र योग करण लग्नादिभिः यो दोषस्समज्जनि तद्दोष परिहारर्थं सर्वारिष्ट शांत्यर्थं सर्वाभिष्ट सिद्ध्यर्थं पुराणोक्त प्रकारेण प्रथमार्तव शांति जप होम कर्म करिष्ये ॥

mama kumāryā prathama rajasaḥ prādurbhāva kāle tithi vāra nakṣatra yoga karaṇa lagnādibhiḥ yo doṣas samajjani tad doṣa parihāra arthaṁ sarvāriṣṭa śāntyarthaṁ sarvābhiṣṭa siddhyarthaṁ purāṇokta prakāreṇa prathamārtava śānti japa homa karma kariṣye ||

With the first appearance of menses in my daughter, I shall now perform the ceremonies mentioned in the Purāṇas for the pacification of the negative influences of the planetary positions, for achievement of beneficial outcomes, we will now commission the chanting of mantras and offering sacrifices for peace.

❖ Spread rice, paddy, moong and til with a cloth inbetween them — 4 levels, make 8 petal padmas, place 3 kumbhas
❖ Fill the kumbhas with the water

पूता ब्रह्म पवित्रेण, पूत सूर्यस्य रश्मिभिः । सर्व तीर्थ जलं पुण्यं, पावनं सर्व कारणं । विष्णु पादोद्भवं शुद्धम्, सर्व मंगल दायिना ॥

pūtā brahma pavitreṇa, pūta sūryasya raśmibhiḥ | sarva tīrtha jalaṁ puṇyaṁ, pāvanaṁ sarva kāraṇaṁ | viṣṇu pādodbhavaṁ śuddham, sarva maṅgala dāyinā ||

❖ On the top place 5 mango leaves and a coconut and decorate as for punyāha vācanam.

Invoke Gaṅgā

ध्यायेत् भागिरतीम् देवीं मकरासन-सुस्थिताम् । पद्म-हस्तां पद्म-वक्त्रां सुधा-कलश-धरिनीं ॥
वरदाभय-दं देवीं सर्वाभरण भूषिताम् । विष्णु-पाद समुद्भूताम् सर्व दुरित-नाशिनीं ॥

dhyāyet bhāgiratīm devīṁ makarāsana-susthitām ǀ
padma-hastāṁ padma-vaktrāṁ sudhā-kalaśa-dharinīṁ ǁ
varadābhaya-daṁ devīṁ sarvābharaṇa bhūṣitām ǀ
viṣṇu-pāda samudbhūtām sarva durita-nāśinīṁ ǁ

One should meditate on the goddess Bhagirathi with a lotus-face who is seated on a shark. She holds a lotus in her hand and a pitcher of nectar. She displays the gestures of boons and fearlessness and is adorned with all kinds of ornaments. She is born at the feet of Lord Viṣṇu and destroys all evils.

ॐ त्रिपद-गामिनि विद्महे । रुद्र-पत्न्यै च धीमहि । तन्नो गंगा प्रचोदयात् ॥
oṁ tripada-gāmini vidmahe ǀ rudra-patnyai ca dhīmahi ǀ tanno gaṅgā pracodayāt ǁ

❖ Offer upacāras

ॐ गंगायै नमः । महा-भद्रायै । माहा-मायायै । वर-प्रदायै । नंदिन्यै । पद्म-निलयायै । मीनाक्ष्यै । पद्म-वक्त्रकायै । भागिरत्यै । पद्म-भृते । ज्ञान-मुद्रायै । रमायै । परायै । काम-रुपायै । महा-विद्यायै । महा-पातक-नाशिन्यै । महा-श्रयायै । मालिन्यै । महा- भोगायै । महा-भुजायै ॥

oṁ gaṅgāyai namaḥ ǀ mahā-bhadrāyai ǀ māhā-māyāyai ǀ vara-pradāyai ǀ nandinyai ǀ padma-nilayāyai ǀ mīnākṣyai ǀ padma-vaktrakāyai ǀ bhāgiratyai ǀ padma-bhṛte ǀ jñāna-mudrāyai ǀ ramāyai ǀ parāyai ǀ kāma-rūpāyai ǀ mahā-vidyāyai ǀ mahā-pātaka-nāśinyai ǀ mahā-śrayāyai ǀ mālinyai ǀ mahā- bhogāyai ǀ mahā-bhujāyai ǁ

❖ Gaṅgā aṣṭhottaram can also be recited.

इदं तोयं यद् विमलं पवित्रं मंगलं परम् । सर्व कलि कलुषञ् च प्रशमनं नमस् स्वाहा ॥

idaṁ toyaṁ yad vimalaṁ pavitraṁ maṅgalaṁ param ǀ
sarva kali kaluṣañ ca praśamanaṁ namas svāhā ǁ

This water is pure, holy and supremely auspicious. Obeisances to you, who remove all the sins of Kali-yuga.

शुद्ध क्लेश शुद्ध मल, शुद्ध पातक शुद्ध विघ्न शुद्ध पाप निरुपद्रव, ॐ जल निधि महा शक्ति हुं फट् ॥

śuddha kleśa śuddha mala, śuddha pātaka śuddha vighna
śuddha pāpa nirupadrava, oṁ jala nidhi mahā śakti huṁ phaṭ ǁ

Purified of suffering, purified of impurities, purified of sins, purified of obstacles, purified of sins, purified of trouble.

अप्सु देव पवित्राणि गंगा देवि नमोऽस्तु ते । सर्व क्लेश विनाशनं तोयेन परिशुद्ध्यते ॥

apsu deva pavitrāṇi gaṅgā devi namo'stu te ǀ
sarva kleśa vināśanaṁ toyena pariśuddhyate ǁ

O goddess Ganga, I offer my respectful obeisances unto You, whose waters are holy. Water destroys all troubles and purifies the body.

Invocation of Gods

- ❖ Invoke the gods in 2nd kalaśa

Brahma

ब्रह्मा चतुर्मुखोपेतः चतुर्दोर्दंड मंडितः । स्रग् दंडाक्ष कुशोपेतः किरीटी हंस-वाहनः ॥

brahmā catur-mukhopetaḥ catur-dordaṇḍa maṇḍitaḥ ।
srag daṇḍākṣa kuśopetaḥ kirīṭī haṁsa-vāhanaḥ ॥

Viṣṇu

विष्णुश्च चतुर्भुजो मौली शंख-चक्र गदाब्ज-धृक् । नीलांबुद प्रतीकाशो गरुडासन संस्थितम् ॥

viṣṇuśca caturbhujo mauḷī śaṅkha-cakra gadābja-dhṛk ।
nīlāmbuda pratīkāśo garuḍāsana saṁsthitam ॥

Śiva

अग्नि-मध्ये स्थितं रुद्रं नील-कंटं त्रिलोचनम् । व्याख्या मुद्रानल ज्ञान शूल-हस्तं चतुर्भुजम् ।

agni-madhye sthitaṁ rudraṁ nīla-kaṇṭaṁ trilocanam ।
vyākhyā mudrānala jñāna śūla-hastaṁ caturbhujam ।

Varuṇa

वरुणं श्वेत-वर्णं च पाश-हस्तं रुजासनम् । मौक्तिकालंकृतं देवं तीर्थ नाथं अहं भजे ॥

varuṇaṁ śveta-varṇaṁ ca pāśa-hastaṁ rujāsanam ।
mauktikālaṅkṛtaṁ devaṁ tīrtha nāthaṁ ahaṁ bhaje ॥

Sūrya

द्वि-भुजं पद्म-हस्तं च वरदं मकुटान्वितम् । ध्यायेत्-दिवाकरं देवं सर्व-अभिष्ट प्रदायकम् ॥

dvi-bhujaṁ padma-hastaṁ ca varadaṁ makuṭānvitam ।
dhyāyet-divākaraṁ devaṁ sarva-abhiṣṭa pradāyakam ॥

ॐ आदित्यादि नवग्रह देवताभ्यो नमः.   oṁ ādityādi navagraha devatābhyo namaḥ

- ❖ Offer 16 upacāras

सर्वासाम् देवतानां ध्यायामि, आवाहयामि ……………… etc.।
sarvāsām devatānāṁ dhyāyāmi, āvāhayāmi …… etc.

- ❖ invoke Indrani in 3rd Kalaśa

Invocation of Indrākṣī

इंद्राक्षीं द्विभुजां देवीं पीत-वस्त्र-द्वयान्विताम् । वाम-हस्ते वज्र-धरां दक्षिणेन वर-प्रदाम् ॥
इंद्राक्षीं सहस्र-युवतीं नानालंकार-भूषिताम् । प्रसन्न-वदनांभोजाम्-अप्सरोगण-सेविताम् ॥

indrākṣīṁ dvibhujāṁ devīṁ pīta-vastra-dvayānvitām ।
vāma-haste vajra-dharāṁ dakṣiṇena vara-pradām ॥
indrākṣīṁ sahasra-yuvatīṁ nānālaṅkāra-bhūṣitām ।
prasanna-vadanāmbhojām-apsarogaṇa-sevitām ॥

The goddess Indrākṣi with eyes like the lotus flower has two arms and is dressed in two yellow garments. She holds a thunderbolt in her left hand and bestows boons with her right.
She has a thousand-eyes, youthful with eyes like lotuses, and she is adorned with various ornaments. She has a cheerful face and a lotus flower, and is served by hosts of nymphs.

ॐ इंद्राण्यै नमः   om indrāṇyai namaḥ

❖ offer 16 upacaras

ॐ गजत्-वजायै विद्महे । वज्र-हस्तायै धीमहि । तन्नो इंद्राणि प्रचोदयात् ॥
oṁ gajat-vajāyai vidmahe | vajra-hastāyai dhīmahi | tanno indrāṇi pracodayāt ||

arcana – अर्चन – इंद्राक्ष्यै नमः । देव्यै । गौर्यै । शाकंभर्यै । दुर्गायै । नाम्नीति विश्रुता । नित्यानंदायै । निराहारायै । निष्कलायै । कात्यायन्यै । महा-देव्यै । चंद्र-घंटायै । सावित्र्यै । ब्रह्म-वादिन्यै । कृष्ण-पिंगलायै । वज्रिन्यै ॥
indrākṣyai namaḥ | devyai | gauryai | śākambharyai | durgāyai | nāmnīti viśrutā | nityānandāyai | nirāhārāyai | niṣkalāyai | kātyāyanyai | mahā-devyai | candra-ghaṇṭāyai | sāvitryai | brahma-vādinyai | kṛṣṇa-piṅgalāyai | vajrinyai ||

Namaskāra

सर्व मंगल-मांगल्ये शिवे सर्वार्थ-साधिके । शरण्ये त्र्यंबके देवि नारायणि नमोऽस्तुते ॥
sarva maṅgala-māṅgalye śive sarvārtha-sādhike |
śaraṇye tryambake devi nārāyaṇi namo'stute ||

❖ Recite the following stotram or the mālā mantra which follows.

Stotram

वज्रिणी पूर्वतः पातु चाग्नेय्यां परमेश्वरी । दंडिनी दक्षिणे पातु नैर्ऋत्यां पातु खड्गिनी ॥ १ ॥
vajriṇī pūrvataḥ pātu cāgneyyāṁ parameśvarī |
daṇḍinī dakṣiṇe pātu nairṛītyāṁ pātu khaḍginī || 1 ||
May Vajrini protect me in the east and may the goddess Parshvarī protect me in the south-east. May Daṇḍīnī protect me on the south, and may Khaḍginī protect me on the south-west.

पश्चिमे पाश-धारी च ध्वजस्था वायु-दिङ्मुखे । कौमोदकी तथोदीच्यां पात्वैशान्यां महेश्वरी ॥ २ ॥
paścime pāśa-dhārī ca dhvajasthā vāyu-diṅmukhe |
kaumodakī tathodīcyāṁ pātvaiśānyāṁ maheśvarī || 2 ||
The noose-bearer (Varuna) protects us on the west and Vayu - the flag-bearer from the North-west. May Kaumodakī protect me in the north and Maheśvarī in the northeast.

उर्ध्वदेशे पद्मिनी मामधस्तात् पातु वैष्णवी । एवं दश-दिशो रक्षेत् सर्वदा भुवनेश्वरी ॥ ३ ॥
urdhvadeśe padminī māmadhastāt pātu vaiṣṇavī |
evaṁ daśa-diśo rakṣet sarvadā bhuvaneśvarī || 3 ||
May Lakshmi of the lotus flower protect me above and the Vaiṣṇavī protect me from below. In this way the goddess of fortune should always protect the ten directions.

इंद्राक्षी नाम सा देवी दैवतैः समुदाहृता । गौरी शाकंभरी देवी दुर्गा नाम्नीति विश्रुता ॥ ४ ॥
indrākṣī nāma sā devī daivataiḥ samudāhṛtā |
gaurī śākambharī devī durgā nāmnīti viśrutā || 4 ||
The goddess Indrakṣī is worshiped by the gods. The goddess Gaurī is also known as Śākambhārī and is also known as Durgā.

ॐ ह्रीं श्रीं इंद्राक्ष्यै नमः, ॐ नमो भगवति इंद्राक्षि, सर्वजन-सम्मोहिनि । कालरात्रि नारसिंहि सर्व शत्रु संहारिणि । अनले अभये अजिते अपराजिते महा-सिंह-वाहिनि । महिषासुर मर्दिनि हन हन, मर्दय मर्दय, मारय मारय, शोषय शोषय, दाहय दाहय, महा-ग्रहान् संहर संहर । यक्ष-ग्रह राक्षस-ग्रह-स्कंध-ग्रह विनायक-ग्रह बाल-ग्रह कुमार-ग्रह भूत-ग्रह प्रेत-ग्रह-पिशाच-ग्रहादीन् मर्दय मर्दय । भूत-ज्वर प्रेत-ज्वर -पिशाच-ज्वरान् संहर संहर

। धूम-भूतान् सन्-द्रावय सन्-द्रावय । शिरश्-शूल-कटि-शूलांग-शूल-पार्श्व-शूल- पांडु-रोगादीन् संहर संहर । य-र-ल-व-श-ष-स-ह । सर्व ग्रहान् तापय तापय । संहर संहर । छेदय छेदय, ह्रां ह्रीं ह्रूं फट् स्वाहा ॥
oṁ hrīṁ śrīṁ indrākṣyai namaḥ, oṁ namo bhagavati indrākṣi, sarvajana-sammohini। kālarātri nārasiṁhi sarva śatru saṁhāriṇi। anale abhaye ajite aparājite mahā-siṁha-vāhini। mahiṣāsura mardini hana hana, mardaya mardaya, māraya māraya, śoṣaya śoṣaya, dāhaya dāhaya, mahā-grahān saṁhara saṁhara। yakṣa-graha rākṣasa-graha-skandha-graha vināyaka-graha bāla-graha kumāra-graha bhūta-graha preta-graha-piśāca-grahādīn mardaya mardaya। bhūta-jvara preta-jvara -piśāca-jvarān saṁhara saṁhara। dhūma-bhūtān san-drāvaya san-drāvaya। śiraś-śūla-kaṭi-śūlāṅga-śūla-pārśva-śūla- pāṇḍu-rogādīn saṁhara saṁhara। ya-ra-la-va-śa-ṣa-sa-ha। sarva grahān tāpaya tāpaya। saṁhara saṁhara। chedaya chedaya, hrāṁ hrīṁ hrūṁ phaṭ svāhā ॥

Agni-mukham

ॐ भूर्भुवस्सुवः तारण नाम अग्निम् आवाहयामि स्थापयामि ।
ॐ तारण नाम अग्नये नमः । सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥
oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ tāraṇa nāma agnim āvāhayāmi sthāpayāmi।
oṁ tāraṇa nāma agnaye namaḥ। supratiṣṭho varado bhava ॥

Navagraha homam

Sūrya

ॐ आरोग्य-दाय स्वाहा । सूर्याय इदं न मम ॥
oṁ ārogya-dāya svāhā। sūryāya idaṁ na mama ॥

Candra

ॐ क्लीं ह्रीं ऐं अमृत करामृतं प्लावय प्लावय स्वाहा । सोम ग्रहाय इदं ॥
oṁ klīṁ hrīṁ aiṁ amṛta karāmṛtaṁ plāvaya plāvaya svāhā। somagrahāya idaṁ ॥

Angaraka

ॐ ऐं ह्रां ह्रीं सर्व दुष्टान्-नाशय नाशय स्वाहा । कुज ग्रहाय इदं ॥
oṁ aiṁ hrāṁ hrīṁ sarva duṣṭān-nāśaya nāśaya svāhā। kuja grahāya idaṁ ॥

Budha

ॐ ह्रीं श्रीं सौम्य सर्वान् कामान् पूरय स्वाहा । बुध ग्रहाय इदं न मम ॥
oṁ hrīṁ śrīṁ saumya sarvān kāmān pūraya svāhā। budha grahāya idaṁ na mama ॥

Guru

ॐ ऐं ॐ सुर-गुरो अभीष्टं यच्छ स्वाहा । गुरु ग्रहाय इदं न मम ॥
oṁ aiṁ oṁ sura-guro abhīṣṭaṁ yaccha svāhā। guru grahāya idaṁ na mama ॥

Śukra

ॐ शां शीं शूं शैं शौं शः शुक्राय स्वाहा । शुक्र ग्रहाय इदं न मम ॥
oṁ śāṁ śīṁ śūṁ śaiṁ śauṁ śaḥ śukrāya svāhā। śukra grahāya idaṁ na mama ॥

Sani

ॐ ह्रां ह्रीं ह्रीं ह्रीं सर्व शत्रून् विद्रावय विद्रावय मार्तंड सूनवे नमः - शनैश्चराय स्वाहा । शनि ग्रहाय इदं न मम
oṁ hrāṁ hrīṁ hrīṁ hrīṁ sarva śatrūn vidrāvaya vidrāvaya mārtaṇḍa sūnave namaḥ - śanaiścarāya svāhā। śani grahāya idaṁ na mama।

Rāhu

ॐ रां ह्रौं ह्रैं ह्रीं सोम शत्रोः शत्रून् विध्वंसय विध्वंसय राहवे नमः । राहवे स्वाहा । राहवे इदं न मम ॥

oṁ rāṁ hrauṁ hraiṁ hrīṁ soma śatroḥ śatrūn vidhvaṁsaya vidhvaṁsaya rāhave namaḥ । rāhave svāhā । rāhave idaṁ na mama ॥

Ketu

ॐ क्रूं ह्रूं क्रैं केतवे स्वाहा । केतवे इदं न मम ॥

oṁ krūṁ hrūṁ kraiṁ ketave svāhā । ketave idaṁ na mama ॥

viṣṇu — *samit*

ॐ विष्णवे नमस्स्वाहा ॥ oṁ viṣṇave namas svāhā ॥

brahmā — *anna*

ॐ ब्रह्मणे नमस्स्वाहा ॥ oṁ brahmaṇe namas svāhā ॥

rudra — *ājya*

ॐ रुद्राय नमस्स्वाहा ॥ oṁ rudrāya namas svāhā ॥

trayambaka — *til*

त्र्यंबकं यजामहे सुगंधिं पुष्टि वर्धनम् । ऊर्वारुकम् इव बंधनान् मृत्योर् मुक्षीय माऽम्रुतात् स्वाहा ॥

tryambakaṁ yajāmahe sugandhiṁ puṣṭi vardhanam ।
ūrvārukam iva bandhanān mṛtyor mukṣīya mā'mrutāt svāhā ॥

āyuṣya stotra — *dūrva*

यदायुषं चिरं देवास्सप्त कल्यांत जीविषु । ददुस्तेनायुषा युक्ता जीवेम शरदश्शतम् ॥ १ ॥

yad āyuṣaṁ ciraṁ devās sapta kalyānta jīviṣu ।
dadus tenāyuṣā yuktā jīvema śaradaś śatam ॥ 1 ॥

May the seven great immortals who have lived for a long time grant us longevity that we will live a hundred autumns.

दीर्घा नागा नगा नद्योऽनंतास्सप्तार्णवा दिशः । अनंतेनायुषा तेन जीवेम शरदश्शतम् ॥ २ ॥

dīrghā nāgā nagā nadyo'nantās saptārṇavā diśaḥ ।
anantenāyuṣā tena jīvema śaradaś śatam ॥ 2 ॥

There are long-lived serpents, mountains, rivers, vast oceans seven and directions. With that infinite life that surrounds us may we shall live for a hundred autumns.

सत्यानि पंच-भूतानि विनाश रहितानि च । अविनाश्य्-आयुषा तद्वज्जीवेम शरदश्शतम् ॥ ३ ॥

satyāni pañca-bhūtāni vināśa rahitāni ca ।
avināśy-āyuṣā tadvaj jīvema śaradaś śatam ॥ 3 ॥

The five elements are abiding and free from destruction. Just so may we live for a hundred autumns with indestructible health.

- Uttarangam

Maṅgalaṁ

मंगलं भगवान् विष्णुः मंगलं मधुसूदनः । मंगलं पुंडरीकाक्ष मंगलं गरुड-ध्वज ॥ १ ॥

maṅgalaṁ bhagavān viṣṇuḥ maṅgalaṁ madhusūdanaḥ ।
maṅgalaṁ puṇḍarīkākṣa maṅgalaṁ garuḍa-dhvaja ॥ 1 ॥

May Lord Vishnu and Lord Madhusūdana bestow all auspiciousness upon you. May the lotus-eyed one, O Garuda-dhvaja. Bestow prosperousness on you.

नमः कमल नेत्राय नमः कमल मालिने । नमः कमल नाभाय कमला पतये नमः ॥ २ ॥

namaḥ kamala netrāya namaḥ kamala māline |
namaḥ kamala nābhāya kamalā pataye namaḥ || 2 ||

O lotus-eyed one, O lotus-garlanded one, I offer my obeisances to you. O lotus-naveled lotus-bearer, I offer my respectful obeisances unto You.

श्रीयः कांताय कल्याण निधये निधयेर्थिनाम् । श्री वेंकट निवासाय श्री निवासाय मंगलं ॥ ३ ॥

śrīyaḥ kāntāya kalyāṇa nidhaye nidhayerthinām |
śrī veṅkaṭa nivāsāya śrī nivāsāya maṅgalaṁ || 3 ||

The goddess of fortune is the beloved, the well-being, the treasure of those who seek treasure. O Lord Venkata, you are the abode of Lord Śrī.

मंगलं कौसलेंद्राय महनि रघुनात्मने । चक्रवर्ति तनुजाय सर्व भौमाय मंगलं ॥ ४ ॥

maṅgalaṁ kausalendrāya mahani raghunātmane |
cakravarti tanujāya sarva bhaumāya maṅgalaṁ || 4 ||

Good fortune to the great Kausalya, the soul of the Raghus. May all good fortune be extended to the son of Chakravarti, the earthly King.

वेद वेदांत वेध्याय मेघश्यामल मूर्तये । पुंसां मोहन रूपाय पुण्य श्लोकाय मंगलं ॥ ५ ॥

veda vedānta vedhyāya meghaśyāmala mūrtaye |
puṁsāṁ mohana rūpāya puṇya ślokāya maṅgalaṁ || 5 ||

O Veda Vedanta all-knowing, the colour of a dark-rain cloud, O most auspicious one, your form is bewitching to all beings.

सर्व मंगल मांगल्ये शिवे सर्वार्थ शादिके । शरणे त्रयंबके गौरि नारायणी नमोऽस्तु ते ॥ ६ ॥

sarva maṅgala māṅgalye śive sarvārtha śādike |
śaraṇe trayambake gauri nārāyaṇī namo'stu te || 6 ||

O auspicious one, O most auspicious one, O Shiva, O accomplisher of all purposes. O goddess Gauri, Nārāyaṇī, I offer my respectful obeisances unto you.

MAHAD-ĀŚIRVĀDAM

श्री महद्भ्यो नमः !

स्वस्ति मंत्रार्थाः सत्यास् सफलास् संतु इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ १ ॥

śrī mahadbhyo namaḥ !

svasti mantrārthāḥ satyās saphalās santu iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 1 ||

Reverend sirs! With your blessing may all the mantras that have been recited yield their stated rewards.

अस्य मुहूर्तः सुमुहूर्तो भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ २ ॥

asya muhūrtaḥ sumuhūrto bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 2 ||

Reverend sirs! With your blessing may this moment be considered as most auspicious..

तल्-लग्न अपेक्षया आदित्यादि नवानां ग्रहानाम् आनुकूल्यं भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ३ ॥

tal-lagna apekṣayā ādityādi navānāṁ grahānām ānukūlyaṁ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 3 ||

Reverend sirs! With your blessing in spite of the ascendant sign, mall the Planets be well disposed.

ये ये ग्रहाः शुभेतर-स्थानेषु स्थिताः तेषां ग्रहाणाम् शुभ स्थान फल अवाप्तिर्-अस्विति भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ४ ॥

ye ye grahāḥ śubhetara-sthāneṣu sthitāḥ teṣāṁ grahāṇām śubha sthāna phala avāptir-asviti bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 4 ||

May all those planets situated in inauspicious houses yield the rewards of their positive states.

ये ये ग्रहाः शुभ-स्थानेषु स्थिताः तेषां ग्रहाणाम् अतिशयेन एकादश शुभ स्थान फल अवाप्तिर्-अस्विति भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ५ ॥

ye ye grahāḥ śubha-sthāneṣu sthitāḥ teṣāṁ grahāṇām atiśayena ekādaśa śubha sthāna phala avāptir-asviti bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 5 ||

May all those planets situated in auspicious houses yield the greatest rewards of the eleventh house position.

अस्या कुमार्या शास्त्रोक्त दीर्घं आयुष्यं भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ६ ॥

asyā kumāryā śāstrokta dīrghaṁ āyuṣyaṁ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 6 ||

May this girl obtain the longevity that is mentioned in the scriptures.

अस्या कुमार्या क्षेम स्थैर्य धैर्य सौर्य वीर्य विजय आयुर् आरोग्य ऐश्वर्य अभिवृद्धिः भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ७ ॥

asyā kumāryā kṣema sthairya dhairya saurya vīrya vijaya āyur ārogya aiśvarya abhivṛddhiḥ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 7 ||

May this girl always enjoy increase of wellbeing, security, steadfastness, courage, energy, vicotory, longevity, health and prosperity.

सर्वे जनाः नीरोगाः निर्-उपद्रवाः सद्-आचार-संपन्ना आढ्या निर्-मत्सर दयालवश्च भूयासुर् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ८ ॥

sarve janāḥ nīrogāḥ nir-upadravāḥ sad-ācāra-sampannā āḍhyā nir-matsara dayālavaśca bhūyāsur iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 8 ||

May all people be free from disease and suffering, may they all be of good character and prosperous, may all people be compassionate and free from jealousy.

देशो ऽयं निर्-उपद्रवो अस्तु । सर्वे जनाः सुखिनो भवंतु ॥ ९ ॥

deśo 'yaṁ nir-upadravo astu | sarve janāḥ sukhino bhavantu || 9 ||

May this country be free of troubles. and may everyone attain happiness.

समस्त सन्मंगलानि संतु । उत्तरोत्तर अभिवृद्धिर् अस्तु ॥ १० ॥

samasta sanmaṅgalāni santu | uttarottara abhivṛddhir astu || 10 ||

May there always be auspiciousness, always increasing.

ĀYUṢYA HOMAM

❖ Perform the usual preliminaries.

Saṅkalpaṁ — मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवद् आज्ञया भगवद् कैंकर्य रूपं] — मम कुमर्याह्/कुमारस्य अब्द-पूर्तौ आयुष्य अभिवृद्ध्यर्थं आयुष्य होमं करिष्ये ।

mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ] — mama kumaryāh/kumārasya abda-pūrtau āyuṣya abhivṛddhyarthaṁ āyuṣya homaṁ kariṣye |

On the auspicious occasion of my child's 1st birthday I will perform the ceremony of long-life.

❖ In the kalaśe invoke the following:–

अस्मिन् पूर्व स्थापित कुंभे — गणपतिम्, ___________ नक्षत्र देवतम्, मर्कंडेयम्, व्यासम्, रामम्, अश्वत्थामम्, बलिम्, हनुमंतम्, विभीषणम्, कृपः, परशुरामम्, प्रजापतिम्, कुमुदम्, कलिम्, सरस्वतिम्, सावित्रीम्, ब्रह्मम्, सतिम्, सम्ज्ञाम्, मेधाम्, पुष्टीम्, तुष्टीम्, आत्मन कुल देवतम्, सूर्यादि नवग्रहानाम्, सकल देवतानाम् ध्यायामि आवाहयामि स्थापयामि ॥

asmin pūrva sthāpita kumbhe — gaṇapatim, ___________ nakṣatra devatam, markaṇḍeyam, vyāsam, rāmam, aśvatthāmam, balim, hanumantam, vibhīṣaṇam, kṛpaḥ, paraśurāmam, prajāpatim, kumudam, kalim, sarasvatim, sāvitrīm, brahmam, satim, samjñām, medhām, puṣṭīm, tuṣṭīm, ātmana kula devatam, sūryādi nava-grahānām, sakala devatānām dhyāyāmi āvāhayāmi sthāpayāmi ||

स्वामिनः सर्व-जगनाथाः यावात् पूजावसानकम्, तावात् यूयं प्रीति भावेन कुंभेष्वेषु सन्निधिम् कुरुत ॥
svāminaḥ sarva-jaganāthāḥ yāvāt pūjāvasānakam, tāvāt yūyaṁ prīti bhāvena kumbheṣveṣu sannidhim kuruta ||

आवाहिता भवत । स्थापिता भवत । सन्निधा भवत । सन्निरुद्धा भवत । सन्निहिता भवत । प्रसीदत ॥
āvāhitā bhavata | sthāpitā bhavata | sannidhā bhavata | sanniruddhā bhavata |
sannihitā bhavata | prasīdata ||

❖ Offer the 16 upacāras

पुष्पै पूजयामि — ॐ मर्कंडेयाय नमः । व्यासाय । रामाय । अश्वत्थामाय । बलये । हनुमते । विभीषणाय । कृपाय । परशुरामाय । प्रजापतये । कुमुदाय । कलये । सरस्वत्यै । सावित्र्यै । ब्रह्मने । सत्यै । सम्ज्ञायै । मेधायै । पुष्ट्यै । तुष्ट्यै । आत्मन कुल देवताय । सूर्याय । चंद्राय । भौमाय । बुधाय । वाग्-कृते । भृगवे । शनैश्-चराय । राहवे । ॐ केतवे नमः ॥

Puṣpai pūjayāmi — oṁ markaṇḍeyāya namaḥ | vyāsāya | rāmāya | aśvatthāmāya | balaye | hanumate | vibhīṣaṇāya | kṛpāya | paraśurāmāya | prajāpataye | kumudāya | kalaye | sarasvatyai | sāvitryai | brahmane | satyai | samjñāyai | medhāyai | puṣṭyai | tuṣṭyai | ātmana kula devatāya | sūryāya | candrāya | bhaumāya | budhāya | vāg-kṛte | bhṛgave | śanaiś-carāya | rāhave | oṁ ketave namaḥ ||

❖ Prepare for homa:–

Agni-mukham

ॐ भूर्भुवस्सुवः बलदा नाम अग्निम् आवाहयामि स्थापयामि ।
ॐ बलदा नाम अग्नये नमः । सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥

oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ baladā nāma agnim āvāhayāmi sthāpayāmi |
oṁ baladā nāma agnaye namaḥ | supratiṣṭho varado bhava ||

❖ Offer oblations with ghee, grains or lāja 3 or 9 times with each mantra:–

Navagraha homam

सूर्य — ॐ आरोग्यदाय स्वाहा । सूर्याय इदं न मम ॥
Sūrya — oṁ ārogyadāya svāhā | sūryāya idaṁ na mama ||
चंद्र — ॐ क्लीं ह्रीं ऐं अमृत करामृतं प्लावय प्लावय स्वाहा । सोमग्रहाय इदं ॥
Candra — oṁ klīṁ hrīṁ aiṁ amṛta karāmṛtaṁ plāvaya plāvaya svāhā | somagrahāya idaṁ ||
अंगारक — ॐ ऐं ह्रां ह्रीं सर्व दुष्टान्-नाशय नाशय स्वाहा । कुज ग्रहाय इदं ॥
Aṅgāraka — oṁ aiṁ hrāṁ hrīṁ sarva duṣṭān-nāśaya nāśaya svāhā | kuja grahāya idaṁ ||
बुध — ॐ ह्रीं श्रीं सौम्य सर्वान् कामान् पूरय स्वाहा । बुध ग्रहाय इदं न मम ॥
Budha — oṁ hrīṁ śrīṁ saumya sarvān kāmān pūraya svāhā | budha grahāya idaṁ na mama ||
गुरु — ॐ ऐं ॐ सुर-गुरो अभीष्टं यच्छ स्वाहा । गुरु ग्रहाय इदं न मम ॥
Guru — oṁ aiṁ oṁ sura-guro abhīṣṭaṁ yaccha svāhā | guru grahāya idaṁ na ||
शुक्र — ॐ शां शीं शूं शैं शौं शः शुक्राय स्वाहा । शुक्र ग्रहाय इदं न मम ॥
Śukra — oṁ śāṁ śīṁ śūṁ śaiṁ śauṁ śaḥ śukrāya svāhā | śukra grahāya idaṁ na mama ||
सनि — ॐ ह्रां ह्रीं ह्रीं ह्रीं सर्व शत्रून् विद्रावय विद्रावय मार्त्तंड सूनवे नमः - शनैश्चराय स्वाहा । शनि ग्रहाय
Sani — oṁ hrāṁ hrīṁ hrīṁ hrīṁ sarva śatrūn vidrāvaya vidrāvaya mārttaṇḍa sūnave namaḥ - śanaiścarāya svāhā | śani grahāya idaṁ na mama ||
इदं न मम ॥
राहु — ॐ रां ह्रौं ह्रैं ह्रीं सोम शत्रोः शत्रून् विध्वंसय विध्वंसय राहवे नमः । राहवे स्वाहा । राहवे इदं ॥
Rāhu — oṁ rāṁ hrauṁ hraiṁ hrīṁ soma śatroḥ śatrūn vidhvaṁsaya vidhvaṁsaya rāhave namaḥ | rāhave svāhā | rāhave idaṁ na mama ||
केतु — ॐ क्रूं ह्रूं क्रैं केतवे स्वाहा । केतवे इदं न मम ॥
Ketu — oṁ krūṁ hrūṁ kraiṁ ketave svāhā | ketave idaṁ na mama ||

āyuṣya homa

❖ Offer oblations with ghee, lāja or dūrva diped in ghee with each mantra:–

चिरन्जिवि यथा त्वांतु मुनिनाम् प्रवर द्विजः । कुरुष्व मुनिशार्दूल तथा माम् आयुः जीवनं स्वाहा ॥ १ ॥

ciranjivi yathā tvāntu munināṁ pravara dvijaḥ |
kuruṣva muniśārdūla tathā māṁ āyuḥ jīvanaṁ svāhā || 1 ||

May you live long, O best of the sages, O brāhmaṇa. O tiger among ascetics, please grant me long life and life.

चिरंजीविभ्यो इदं न मम ॥ cirañjīvibhyo idaṁ na mama ||

मार्कंडेय महा-भाग सप्त कल्पांत जिवना । आयुरारोग्य सिद्ध्यर्थं प्रसीद भगवन् मुने स्वाहा ॥ २ ॥
mārkaṇḍeya mahā-bhāga sapta kalpānta jivanā |
āyur ārogya siddhyarthaṁ prasīda bhagavan mune svāhā || 2 ||

Markandeya Maha-bhaga lives in seven kalpas. O great sage, please be merciful to me for long life, health and perfection.

मार्कंडेय इदं न मम ॥ mārkaṇḍeya idaṁ na mama ||

ब्रह्म-सूत्रोज्वल भुजो राजत् कृष्णाजिन्-आसनः । अश्वत्थामा चिरंजीवि दीर्घम् आयुर् ददातु ते स्वाहा ॥ ३
brahma-sūtrojvala bhujo rājat kṛṣṇājin-āsanaḥ |
aśvatthāmā cirañjīvi dīrgham āyur dadātu te svāhā || 3 ||

Radiant with Brahma thread, with strong arms, and he sits on a shining black deerskin seat. May Ashvatthama grant you long life and long life

अश्वत्थामाय इदं न मम ॥ aśvatthāmāya idaṁ na mama ||

बलिः पाताल्अ-निलयो धनुर्-बाण धरोऽसुरः । विष्णु पादांकित शुराः दीर्घम् आयुर्ददातु ते स्वाहा ॥ ४
baliḥ pātāḷa-nilayo dhanur-bāṇa dharo'suraḥ |
viṣṇu pādāṅkita śurāḥ dīrgham āyur dadātu te svāhā || 4 ||

Bali is the Asura who lives in the underworld and holds bows and arrows. May the heroes touched by the feet of Lord Viṣṇu grant you long life.

बलये इदं न मम ॥ balaye idaṁ na mama ||

व्यासस् सर्व पुराणानां वक्ता मुनि-वरेडितः । जटिलस्सर्व शास्त्रज्ञो दीर्घम् आयुर्ददातु ते स्वाहा ॥ ५ ॥
vyāsas sarva purāṇānāṁ vaktā muni-vareḍitaḥ |
jaṭilas sarva śāstrajño dīrgham āyur dadātu te svāhā || 5 ||

Vyasa was the orator of all the Puranas and was blessed by the sages May Jatila, who is well versed in all scriptures, grant you long life.

व्यासाय इदं न मम ॥ vyāsāya idaṁ na mama ||

हनुमान् राम-पादाब्ज संगो-वर्णि वरश्शुचिः । ओषध्यस्समाहर्ता दीर्घम् आयुर्ददातु ते स्वाहा ॥ ६ ॥
hanumān rāma-pādābja saṅgo-varṇi varaś-śuciḥ |
oṣadhyas samāhartā dīrgham āyur dadātu te svāhā || 6 ||

Hanuman is at the lotus feet of Rama, the best of associates, and he is immaculate. May the collector of herbs grant you long life.

हणुमते इदं न मम ॥ haṇumate idaṁ na mama ||

विभीषण धर्म-परो रामार्चन परायणः । जितेंद्रियश् चिरंजीवी दीर्घम् आयुर्ददातु ते स्वाहा ॥ ७ ॥
vibhīṣaṇa dharma-paro rāmārcana parāyaṇaḥ |
jitendriyaś cirañjīvī dīrgham āyur dadātu te svāhā || 7 ||

Vibhishana was a strict observer of Dharma and devoted to the worship of Rama. May he who has conquered his senses live a long life and grant you a long life.

विभीषणाय इदं न मम ॥ vibhīṣaṇāya idaṁ na mama ||

कृपः कृपा पयो-राशिः तपस्वी सर्व वेद-वित् । पांडवैः पूजनीयात्मा दीर्घम् आयुर् ददातु ते स्वाहा ॥ ८ ॥

kṛpaḥ kṛpā payo-rāśiḥ tapasvī sarva veda-vit ।
pāṇḍavaiḥ pūjanīyātmā dīrgham āyur dadātu te svāhā ॥ 8 ॥

Kṛpa is the source of great compassion and is an ascetic and knows all the Vedas. May the great-one worshiped by the Pāṇḍavas grant you long life.

क्रिपया इदं न मम ॥ kripayā idaṁ na mama ॥

परशू ज्वल-हस्ताब्जः चंड कोदंड मंडितः । ददात् चिरंजीवित्वं प्रसन्नात्मा भृगूद्-वह स्वाहा ॥ ९ ॥

paraśū jvala-hastābjaḥ caṇḍa kodaṇḍa maṇḍitaḥ ।
dadāt cirañjīvitvaṁ prasannātmā bhṛgūd-vaha svāhā ॥ 9 ॥

Parashurama is fierce and holds a flaming axe in his palm and is equipped with a powerful bow. May the peaceful descendant of Bhrigu grant you long life.

परशुरामाय इदं न मम ॥ paraśurāmāya idaṁ na mama ॥

चिरन्जिवि श्रीया युतस्य सर्वदा मार्कंडेय नमस्तेस्तु सप्त कल्पांत जीवन अयुररोग्य सिद्ध्यर्थं प्रसीद भगवान् मुनैः ॥

ciranjivi śrīyā yutasya sarvadā mārkaṇḍeya namastestu sapta kalpānta jīvana
ayur arogya siddhyarthaṁ prasīda bhagavān munaiḥ ॥

O son of Mārkaṇḍeya, I offer my respectful obeisances unto you. May you live a long life and be endowed with all opulences. Please be merciful to the sages.

❖ offer oblation of ghee with the names of the invoked deities.

ॐ गणपतये स्वाहा । अश्वत्थामाय ० । बलि-महावीराय ० । व्यासाय ० । हनुमते ० । विभीषणाय ० । कृपाय ० । परशुरामाय ० । मार्कंडेयाय ० । रामाय ० । प्रजापतये ० । कुमुदाय ० । कलये ० । सरस्वत्यै ० । सावित्र्यै ० । ब्रह्मणे ० । सत्यै ० । सम्ज्ञायै ० । मेधायै ० । पुष्ट्यै ० । तुष्ट्यै ० । आत्मन कुल देवताय स्वाहा ॥

oṁ gaṇapataye svāhā । aśvatthāmāya 0 । bali-mahāvīrāya 0 । vyāsāya 0 । hanumate 0 । vibhīṣaṇāya 0 । kṛpāya 0 । paraśurāmāya 0 । mārkaṇḍeyāya 0 । rāmāya 0 । prajāpataye 0 । kumudāya 0 । kalaye 0 । sarasvatyai 0 । sāvitryai 0 । brahmaṇe 0 । satyai 0 । samjñāyai 0 । medhāyai 0 । pusṭyai 0 । tusṭyai 0 । ātmana kula devatāya svāhā ॥

Nakṣatra & adhidevata Homa.

- ❖ See page 122 for the Nakshatra Gāyatri mantras.
- ❖ Oblations can also be made with the Mahā mṛtyuñjaya mantra. 27, 50 or 108 times.
- ❖ Uttarāṅgam, offer naivedya
- ❖ Offer the child milk with jaggery to taste.

prāśana sloka

दुग्धं गूडं सम्युक्तं ज्वलदम् अमितं वयः । मार्कंडेयात् वरं लब्ध्वापि आयुः अभिवृद्धये ॥

dugdhaṁ gūḍaṁ samyuktaṁ jvaladam amitaṁ vayaḥ ।
mārkaṇḍeyāt varaṁ labdhvāpi āyuḥ abhivṛddhaye ॥

āyuṣya ślokas

यद् आयुषं चिरं देवास्सप्त कल्यांत जीविषु । ददुस्तेनायुषा युक्ता जीवेम शरदः शतम् ॥ १ ॥

yad āyuṣaṁ ciraṁ devās sapta kalyānta jīviṣu ।
dadus tenāyuṣā yuktā jīvema śaradaḥ śatam ॥ 1 ॥

दीर्घा नागा नगा नद्योऽनंतास् सप्तार्णवा दिशः । अनंतेनायुषा तेन जीवेम शरदः शतम् ॥ २ ॥

dīrghā nāgā nagā nadyo'nantās saptārṇavā diśaḥ |
anantenāyuṣā tena jīvema śaradaḥ śatam || 2 ||

सत्यानि पंच-भूतानि विनाश रहितानि च । अविनाश्य्-आयुषा तद्वज् जीवेम शरदः शतम् ॥ ३ ॥

satyāni pañca-bhūtāni vināśa rahitāni ca |
avināśy-āyuṣā tadvaj jīvema śaradaḥ śatam || 3 ||

Abhiṣeka

रविः सोमो मंगलश्च बुधो जीवः सितः शनिः ।राहुः केतुः स-नक्षत्रा अभिषिंचंतु ते ग्रहाः ॥
सुरस्त्वाम् अभिषिंचंतु ब्रह्म-विष्णु-महेश्वराः ।

raviḥ somo maṅgalaśca budho jīvaḥ sitaḥ śaniḥ |
rāhuḥ ketuḥ sa-nakṣatrā abhiṣiñcantu te grahāḥ ||
suras tvām abhiṣiñcantu brahma-viṣṇu-maheśvarāḥ |

May the Sun, Moon, Mars, Mercury, Jupiter, Venus, Saturn, Rahu, Ketu and their constellations consecrate you. May the Devas, Brahmā, Viṣṇu and Maheśvara, consecrate you.

Śānti Pāṭhaḥ

ॐ द्यौश्शान्तिरन्तरिक्षगुं शान्तिः पृथिवी शान्तिराप शान्तिरोषधय शान्तिः । वनस्पतय शान्तिर्विश्वेदेवाश्शान्तिर्ब्रह्म शान्तिस्सर्वगुं शान्तिश्शान्तिरेव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

oṁ dyauś śāntir antarikṣaguṁ śāntiḥ pṛthivī śāntir āpa śāntir oṣadhaya śāntiḥ | vanaspataya śāntir viśvedevāś śāntir brahma śāntis sarvaguṁ śāntiś śāntir eva śāntis sā mā śāntir edhi || oṁ śāntiś śāntiś śāntiḥ ||

Mahad-āśirvādam

श्री महभ्यो नमः ! śrī mahabhyo namaḥ !

स्वस्ति मंत्रार्थाः सत्याः सफलाः संतु इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ १ ॥
svasti mantrārthāḥ satyās saphalāḥ santu iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 1 ||
Reverend sirs! With your blessing may all the mantras that have been recited yield their stated rewards.

अस्य मुहूर्तः सुमुहूर्तो भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ २ ॥
asya muhūrtaḥ sumuhūrto bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 2 ||
Reverend sirs! With your blessing may this moment be considered as most auspicious..

तल्-लग्न अपेक्षया आदित्यादि नवानां ग्रहानाम् आनुकूल्यं भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ३ ॥
tal-lagna apekṣayā ādityādi navānāṁ grahānām ānukūlyaṁ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 3 ||
Reverend sirs! With your blessing in spite of the ascendant sign, mall the Planets be well disposed.

ये ये ग्रहाः शुभेतर-स्थानेषु स्थिताः तेषां ग्रहाणां शुभ स्थान फल अवाप्तिर्-अस्विति भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ४ ॥
ye ye grahāḥ śubhetara-sthāneṣu sthitāḥ teṣāṁ grahāṇāṁ śubha sthāna phala avāptir-asviti bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 4 ||
May all those planets situated in inauspicious houses yield the rewards of their positive states.

ये ये ग्रहाः शुभ-स्थानेषु स्थिताः तेषां ग्रहाणाम् अतिशयेन एकादश शुभ स्थान फल अवाप्तिरस्विति भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ५ ॥
ye ye grahāḥ śubha-sthāneṣu sthitāḥ teṣāṁ grahāṇām atiśayena ekādaśa śubha sthāna phala avāptir-asviti bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 5 ||
May all those planets situated in auspicious houses yield the greatest rewards of the eleventh house position.

अस्या कुमार्या /अस्य कुमारस्य शास्त्रोक्त दीर्घं आयुष्यं भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ६ ॥
asyā kumāryā /asya kumārasya śāstrokta dīrghaṁ āyuṣyaṁ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 6 ||
May this girl/boy obtain the longevity that is mentioned in the scriptures.

अस्या कुमार्या /अस्य कुमारस्य क्षेम स्थैर्य धैर्य सौर्य वीर्य विजय आयुरारोग्य ऐश्वर्य अभिवृद्धिः भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ७ ॥
asyā kumāryā /asya kumārasya kṣema sthairya dhairya saurya vīrya vijaya āyur ārogya aiśvarya abhivṛddhiḥ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 7 ||
May this girl/boy always enjoy increase of wellbeing, security, steadfastness, courage, energy, vicotory, longevity, health and prosperity.

सर्वे जनाः नीरोगाः निर्-उपद्रवाः सद्-आचार-संपन्ना आढ्या निर्मत्सर दयालवश्च भूयासुर् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ८ ॥
sarve janāḥ nīrogāḥ nir-upadravāḥ sad-ācāra-sampannā āḍhyā nir-matsara dayālavaśca bhūyāsur iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 8 ||
May all people be free from disease and suffering, may they all be of good character and prosperous, may all people be compassionate and free from jealousy.

देशो ऽयं निर्-उपद्रवोऽस्तु । सर्वे जनाः सुखिनो भवंतु ॥ ९ ॥
deśo 'yaṁ nir-upadravo'stu | sarve janāḥ sukhino bhavantu || 9 ||
May this country be free of troubles. and may everyone attain happiness.

समस्त सन्मंगलानि संतु । उत्तरोत्तर अभिवृद्धिरस्तु ॥ १० ॥
samasta sanmaṅgalāni santu | uttarottara abhivṛddhir astu || 10 ||
May there always be auspiciousness, always increasing.

Aśīrvādam for an ill person

श्रीमन्/श्रीमति ……………। सर्व विध रोग निवारनार्थं ।
आयुर् आरोग्य दिर्घायूर् अभिवृध्यर्थं समस्त रोग विहीन सुस्वास्थ्य प्राप्त्यर्थं ।
भगवन् श्री महा देव आशिर्वदाः प्राप्तिरस्तु ॥ भगवती श्री महा देव्यैः आशिर्वदाः प्राप्तिरस्तु ॥
śrīman/śrīmati ……………. sarva vidha roga nivāranārthaṁ |
āyur ārogya dirghāyūr abhivṛdhyarthaṁ
samasta roga vihīna susvāsthya prāptyarthaṁ |
bhagavan śrī mahā deva āśirvadāḥ prāptir astu ||
bhagavatī śrī mahā devyaiḥ āśirvadāḥ prāptir astu ||
Mr./Mrs .... To prevent all kinds of diseases.
To increase longevity, health and longevity, and to attain good health, free from all diseases.
O Lord, Śrī Mahādeva, may you bestow blessings upon us and may we attain them. May the goddess Śrī Mahā Devi bestow blessings upon you.

ṢAṢṬHĪ MAHOTSAVA VIDHIḤ
Birthday anniversary

Ṣaṣṭhi (Six) refers to 2 hands 2 feet, torso and head — the force that supports these 6 body parts is called ṣaṣṭhi devī she is the wife of Skanda also known as Devasenā.
She is invoked to promote the health and vitality of the body and to ensure a long and healthy life on every birthday.

Pūrvāṅgam

संकल्पम् — हरिः ॐ तत्सत् । .... मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवद् आज्ञया भगवद् कैंकर्य रूपं] — अस्य अर्भकस्य अखिल उपद्रव निवारणार्थं तथा बालकस्य आयुर् आरोग्य अभिवृद्ध्यर्थं सर्वा बाधा निवृत्ति हेतवे, प्रद्युम्न स्कंदयोः पूजन पूर्वकं षष्ठि देव्याश्च यथा लब्धोपचारैः पूजनं करिष्ये ॥

saṅkalpam — hariḥ oṁ tatsat | .... mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ] — asya arbhakasya akhila upadrava nivāraṇārthaṁ tathā bālakasya āyur ārogya abhivṛddhyarthaṁ sarvā bādhā nivṛtti hetave, pradyumna skandayoḥ pūjana pūrvakaṁ ṣaṣṭhi devyāśca yathā labdhopacāraiḥ pūjanaṁ kariṣye ||

"For the prevention of all problems of this child and for the flourishing of his health and life, and for the removal of all obstacles, I will perform the worship of Pradyumna and Skanda, as well as the worship of the Goddess Shashti with proper rituals and devotion."

Dhyānam

द्विभुजां हेम गौरांगीं रत्नालंकार भूषिताम् । वरदाभय हस्तांच शरच्चंद्र निभाननाम् ॥
पीत वस्त्रं परीधानां पीनोन्नत पयो-धराम् । पद्म पत्र विसालाक्षीं सर्व पुत्रैक मातरम् ॥
अंकापित सुतां षष्ठिम् अंबुजस्थां अहं भजे ।

dvibhujāṁ hema gaurāṅgīṁ ratnālaṅkāra bhūṣitām |
varadābhaya hastāñca śaraccandra nibhānanām ||
pīta vastra parīdhānāṁ pīnonnata payo-dharām |
padma patra visālākṣīṁ sarva putraika mātaram ||
aṅkāpita sutāṁ ṣaṣṭhim ambujasthāṁ ahaṁ bhaje |

She had two arms, fair limbs, and is adorned with jewels and ornaments. Her hands show the gestures fearlessness and of charity, and her face is like the autumn moon. She is dressed in yellow clothes and is buxom. She has large eyes like lotus petals and is the mother of six sons. I worship the Goddess daughter of Ankapita, who is situated in the lotus.

ॐ आयाहि वरदे देवी महा षष्टीति विश्रुते । धात्री रूपेण मे पुत्रं षष्ठि जागर वासरे ॥

oṁ āyāhi varade devī mahā ṣaṣṭīti viśrute |
dhātrī rūpeṇa me putraṁ ṣaṣṭhi jāgara vāsare ||

ॐ षष्ठि देवी इहागच्छ इहा तिष्ठ वरदो भव ॥
oṁ ṣaṣṭhi devī ihāgaccha ihā tiṣṭha varado bhava ||

ॐ साधिदैवत स-प्रत्यधि दैवत विनायकादि पंचक सहित नवग्रहाः, दश दिक्पालाः इहा गच्छत इह तिष्ठत कार्तिकेयं

oṁ sādhidaivata sa-pratyadhi daivata vināyakādi pañcaka sahita navagrahāḥ,
daśa dikpālāḥ ihā gacchata iha tiṣṭhata |

kārtikeyaṁ

कार्तिकेय महाभाग गौरी हृदयानंदन । कुमारं रक्ष मे पुत्रं शूल हस्त नमोऽस्तु ते ॥

kārtikeya mahābhāga gaurī hṛdayānandana |
kumāraṁ rakṣa me putraṁ śūla hasta namo'stu te ||

vāsudeva

वासुदेव नमस्तुभ्यं शंख-चक्र गदाधर । कुमारं रक्ष भीतिभ्यः शांतिं कुरु नमोऽस्तु ते ॥
त्रैलोक्य पूजितः श्रीमान् दैत्य चक्र विमर्दन । शांतिं कुरु गदापाणे नारायण नमोऽस्तु ते ॥

vāsudeva namastubhyaṁ śaṅkha-cakra gadādhara |
kumāraṁ rakṣa bhītibhyaḥ śāntiṁ kuru namo'stu te ||
trailokya pūjitaḥ śrīmān daitya cakra vimardana |
śāntiṁ kuru gadāpāṇe nārāyaṇa namo'stu te ||

Upacārāḥ

संध्या राग निभं रक्तम् आसनं सुवर्ण निर्मितम् । गृहाण सुमुखि भूत्वा रक्ष बालांच मातृकम् ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः आसनं समर्पयामि ।

sandhyā rāga nibhaṁ raktam āsanaṁ suvarṇa nirmitam |
gṛhāṇa sumukhi bhūtvā rakṣa bālāñca mātṛkam ||
oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ āsanaṁ samarpayāmi |

गंगा-जलं समानीतं सुवर्ण कलशे स्थितम् । पाद्यं गृहाण मे देवि रक्ष बालांच मातृकम् ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः पाद्यं समर्पयामि ।

gaṅgā-jalaṁ samānītaṁ suvarṇa kalaśe sthitam |
pādyaṁ gṛhāṇa me devi rakṣa bālāñca mātṛkam ||
oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ pādyaṁ samarpayāmi |

अक्षत पुष्प गंधाढ्यम् अर्घ्यार्थं निर्मलं पयः । गृहाण पाहि मे पुत्रं मातृकां भय-हारिणि ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः अर्घ्यं समर्पयामि ।

akṣata puṣpa gandhāḍhyam arghyārthaṁ nirmalaṁ payaḥ |
gṛhāṇa pāhi me putraṁ mātṛkāṁ bhaya-hāriṇi ||
oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ arghyaṁ samarpayāmi |

गृहाणाचमनीयंतु कर्पूरै लादि वासितम् । सवालं मातृकां पाहि जगन् मातर् नमोऽस्तु ते ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः आचमनीयं समर्पयामि ।

gṛhāṇācamanīyantu karpūrai lādi vāsitam |
savālaṁ mātṛkāṁ pāhi jagan mātar namo'stu te ||
oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ ācamanīyaṁ samarpayāmi |

पंचामृत गृहाणेदं पयो दधि घृतं मधु । शर्करा सहितं देवी पाहि बालं समातृकम् ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः पंचामृतं समर्पयामि ।

pañcāmṛta gṛhāṇedaṁ payo dadhi ghṛtaṁ madhu |
śarkarā sahitaṁ devī pāhi bālaṁ samātṛkam ||

oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ pañcāmṛtaṁ samarpayāmi |

दुकूलादि युतं देवी नाना रत्नैर्विभूषितम् । परिधस्त्वाऽमलं वस्त्रं रक्ष मेऽपत्य सूतिके ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः वस्त्रं समर्पयामि ।

dukūlādi yutaṁ devī nānā ratnair vibhūṣitam |
paridhastvā'malaṁ vastraṁ rakṣa me'patya sūtike ||
oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ vastraṁ samarpayāmi |

स्वर्ण सूत्रमयं दिव्यं ब्रह्मणा निर्मितं पुरा । उपवीतं मया दत्तं गृहाण जगदंबिके ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः उपवीतं समर्पयामि ।

svarṇa sūtramayaṁ divyaṁ brahmaṇā nirmitaṁ purā |
upavītaṁ mayā dattaṁ gṛhāṇa jagadambike ||
oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ upavītaṁ samarpayāmi |

हार कंकण केयूर मेखला कुंडलानि च । गृहाण कालिरात्रि त्वं रक्ष बालांच मातृकम् ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः अलन्कारं समर्पयामि ।

hāra kaṅkaṇa keyūra mekhalā kuṇḍalāni ca |
gṛhāṇa kālirātri tvaṁ rakṣa bālāñca mātṛkam ||
oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ alaṅkāraṁ samarpayāmi |

कर्पूरागुरु कस्तूरी कंकोलादि समन्वितम् । चंदनं स्वीकुरु त्वं मे रक्ष बालांच मातृकम् ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः चंदनं समर्पयामि ।

karpūrāguru kastūrī kaṅkolādi samanvitam |
candanaṁ svīkuru tvaṁ me rakṣa bālāñca mātṛkam ||
oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ candanaṁ samarpayāmi |

सुमाल्यानि सुगंधीनि मालत्यादीनि चांबिके । गृहाण वरदे देवी रक्ष बालंच मातृकम् ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः पुष्पं समर्पयामि ।

sumālyāni sugandhīni mālatyādīni cāmbike |
gṛhāṇa varade devī rakṣa bālañca mātṛkam ||
oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ puṣpaṁ samarpayāmi |

ॐ देव्यै नमः । मह देव्यै । सिद्ध्यै । शांत्यै । शुभायै । षष्ठि देव्यै । वरदायै । पुत्र-दायै । धन-दायै । सुखदायै । मोक्ष-दायै । षष्ठ स्वरूपायै । मयायै । सिद्ध योगिन्यै । सारायै । शारदायै । पर देव्यै । बालारिष्ट्यै । कल्यानदायै । कल्यान्यै । फलदायै । देव रक्षन कारिन्यै । शुद्ध सत्त्व स्वरूपायै । हिंस क्रोध वर्जितायै । षष्ठि देव्यै नमो नमः ॥

oṁ devyai namaḥ | maha devyai | siddhyai | śāntyai | śubhāyai | ṣaṣṭhi devyai | varadāyai | putra-dāyai | dhana-dāyai | sukhadāyai | mokṣa-dāyai | ṣaṣṭha svarūpāyai | mayāyai | siddha yoginyai | sārāyai | śāradāyai | para devyai | bālāriṣṭyai | kalyānadāyai | kalyānyai | phaladāyai | deva rakṣana kārinyai | śuddha sattva svarūpāyai | hiṁsa krodha varjitāyai | ṣaṣṭhi devyai namo namaḥ ||

वनस्पत्-उद्भवं धूपं दिव्यं स्वीकुरु देवि मे । प्रसीद सुमुखी भूत्वा रक्ष बालांच मातृकम् ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः धूपं समर्पयामि ।

vanaspaty-udbhavaṁ dhūpaṁ divyaṁ svīkuru devi me |
prasīda sumukhī bhūtvā rakṣa bālāñca mātṛkam ||
om ṣaṣṭhī devyai namaḥ dhūpaṁ samarpayāmi |

आज्य वर्ति कृतं देवि ज्योतिषां ज्योति षन् तथा । जीवंतिके गृहाणेमं रक्ष बालंच मातृकम् ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः दीपं दर्शयामि ।

ājya varti kṛtaṁ devi jyotiṣāṁ jyoti ṣan tathā |
jīvantike gṛhāṇemaṁ rakṣa bālañca mātṛkam ||
oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ dīpaṁ darśayāmi |

नैवेद्यं लेह्यपेयादि षड्-रसैश्च समन्वितम् । भुक्ष्व देवि गुणैर् युक्ता रक्ष बालांच मातृकम् ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः नैवेद्यं समर्पयामि ।

naivedyaṁ lehyapeyādi ṣaḍ-rasaiśca samanvitam |
bhukṣva devi guṇair yuktā rakṣa bālāñca mātṛkam ||
oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ naivedyaṁ samarpayāmi |

नागवल्लि-दलं रम्यं पूगि-फल समन्वितम् । भद्रे गृहाण तांबूलं रक्ष बालांच मातृकम् ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः तांबूलं समर्पयामि ।

nāgavalli-dalaṁ ramyaṁ pūgi-phala samanvitam |
bhadre gṛhāṇa tāmbūlaṁ rakṣa bālāñca mātṛkam ||
oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ tāmbūlaṁ samarpayāmi |

कदली गर्भ संभूतं कर्पूरंच प्रदीपितम् । आरातिकम् अहं कुर्वे रक्ष बालांच मातृकम् ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः कर्पूर आरति संदर्शयामि ।

kadalī garbha saṁbhūtaṁ karpūrañca pradīpitam |
ārātikam ahaṁ kurve rakṣa bālāñca mātṛkam ||
oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ karpūra ārati sandarśayāmi |

नाना सुगंध पुष्पाणि यथा कालोद्भवानि च । पुष्पांजलिं गृहाणेमं रक्ष बालांच मातृकम् ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः पुष्पांजलिं समर्पयामि ।

nānā sugandha puṣpāṇi yathā kālodbhavāni ca |
puṣpāñjaliṁ gṛhāṇemaṁ rakṣa bālāñca mātṛkam ||
oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ puṣpāñjaliṁ samarpayāmi |

गौर्याः पुत्रो यथा स्कंदः शिशुह् संरक्सितस् त्वया । यथा मामाप्ययं बालो रक्ष्यतां षष्ठिके नमः ॥
ॐ षष्ठी देव्यै नमः नमस्कारं समर्पयामि ।

gauryāḥ putro yathā skandaḥ śiśuh saṁraksitas tvayā |
yathā māmāpyayaṁ bālo rakṣyatāṁ ṣaṣṭhike namaḥ ||
oṁ ṣaṣṭhī devyai namaḥ namaskāraṁ samarpayāmi |

Prārthana

जय देवी जगन्-मातर्जगद्-आनंद कारिणी । प्रसीद मम कल्याणि षष्ठि देवि नमोऽस्तुते ॥

jaya devī jagan-mātar jagad-ānanda kāriṇī |
prasīda mama kalyāṇi ṣaṣṭhi devi namo'stute ||

धात्री त्वं कार्तिकेयस्य षष्ठि षष्ठीति विश्रुता । दीर्घायुष्ट्वंच नैरुज्यं कुरुष्व मम बालके ॥
dhātrī tvaṁ kārtikeyasya ṣaṣṭhi ṣaṣṭhīti viśrutā ǀ
dīrghāyuṣṭvañca nairujyaṁ kuruṣva mama bālake ǁ

जननी सर्व भूतानां सर्व विघ्न भयंकरी । नारायण स्वरूपेण मत्पुत्रं रक्ष सर्वतः ॥
jananī sarva bhūtānāṁ sarva vighna bhayaṅkarī ǀ
nārāyaṇa svarūpeṇa mat putraṁ rakṣa sarvataḥ ǁ

शक्तिस् त्वं सर्व देवानां लोकानां हित कारिणी । त्वम् इमं रक्ष पुत्रं षष्ठि देवि नमोऽस्तु ते ॥
śaktis tvaṁ sarva devānāṁ lokānāṁ hita kāriṇī ǀ
tvam imaṁ rakṣa putraṁ ṣaṣṭhi devi namo'stu te ǁ

भूत दैत्य पिशाचेभ्यो डाकिनीभ्योऽपि संकटात् । सुतं मे ऽद्य शुभं दत्त्वा रक्ष देवो नमोऽस्तु ते ॥
bhūta daitya piśācebhyo ḍākinībhyo'pi saṅkaṭāt ǀ
sutaṁ me 'dya śubhaṁ dattvā rakṣa devo namo'stu te ǁ

षष्ठि देवि महाभागे भक्तानाम् अभय प्रदे । वरदे त्वत् प्रसादेन चिरंजीवतु बालकः ॥
ṣaṣṭhi devi mahābhāge bhaktānām abhaya prade ǀ
varade tvat prasādena cirañjīvatu bālakaḥ ǁ

- puṣpāñjali
- āśirvādam
- ācārya saṁbhāvana

NAVAGRAHA HOMAḤ

❖ Pūrvāṅgam

North

Ketu	Guru	Budha	Durga Gaṇapati	
Sani	Surya	Sukra	Kṣetrapa Abhayank	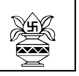
Rahu	Kuja	Candra	Vāstu Trayambaka Nakṣatra	

हरिः ॐ तत् सत् । श्री गोविंद ३ । शुभे शोभने मुहूर्ते ......। सकल ग्रह गुण विशेषण विसिष्ठायामस्यां शुभ तिथौ,
मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवद् आज्ञया भगवद् कैंकर्य रूपं]

hariḥ oṁ tat sat I śrī govinda 3 I śubhe śobhane muhūrte .... sakala graha guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāmasyāṁ śubha tithau,
mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ]

_________गोत्रोद्भवस्य _________ नक्षत्रे जातस्य अहं /अस्य यजमानस्य - सपरिवारस्य समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थम्, जन्म कुंडल्यां वर्ष कुंडल्यां गोचरे च अरिष्ठ स्थितानां, सूर्यादि नवग्रह कृत सर्व विध पीड उपशांति अर्थं, सर्व अपशांति पूर्वक, क्षेम स्थैर्य दीर्घ आयुः आरोग्य अभय दृढ-गात्रत मनश्-शांति प्राप्ति अर्थं, ऐश्वर्याभि-वृद्ध्यर्थं, सर्व अभिष्ठ सिद्ध्यर्थं, ये ये ग्राहाः शुभ-स्थानेषु स्थिताः, तेषां ग्रहाणां अत्यंतातिशयित शुभ फल अवाप्त्यर्थं, ये ये ग्राहाः शुभ-एतर-स्थानेषु स्थिताः, तेषां ग्रहाणां आनुकूल्य सिद्ध्यर्थं च, धर्म अर्थ काम मोक्ष, चतुर् विध पुरुषार्थ सिद्धि द्वारा, नवग्रह देवता अधि-देवता प्रत्यधि-देवता प्रसाद सिद्ध्यर्थम्, यथा शक्त्या ग्रह शांतिं करिष्ये ॥

_________gotrodbhavasya _________ nakṣatre jātasya ahaṁ /asya yajamānasya - saparivārasya samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyartham, janma kuṇḍalyāṁ varṣa kuṇḍalyāṁ gocare ca ariṣṭha sthitānāṁ, sūryādi navagraha kṛta sarva vidha pīḍa upaśānti arthaṁ, sarva apaśānti pūrvaka, kṣema sthairya dīrgha āyuḥ ārogya abhaya dṛḍha-gātrata manaś-śānti prāpti arthaṁ, aiśvaryābhi-vṛddhyarthaṁ, sarva abhiṣṭha siddhyarthaṁ, ye ye grāhāḥ śubha-sthāneṣu sthitāḥ, teṣāṁ grahāṇāṁ atyantātiśayita śubha phala avāptyarthaṁ, ye ye grāhāḥ śubha-etara-sthāneṣu sthitāḥ, teṣāṁ grahāṇāṁ ānukūlya siddhyarthaṁ ca, dharma artha kāma mokṣa, catur vidha puruṣārtha siddhi dvārā, navagraha devatā adhi-devatā pratyadhi-devatā prasāda siddhyartham, yathā śaktyā graha śāntiṁ kariṣye II

On this auspicious day I .... belonging to the clan of .... perform this Navagraha Santi Homa according to my ability, for the absolution of all my sins and those of my family, and to meliorate all those negative indications in our birth charts, or transit charts which are caused by inauspicious placings of the nine planets, and for diminishing the sorrow that could result from such placings, in order to obtain peace, well-being, mental solace, security, longevity, health and prosperity. In order to propitiate the Planetary Forces for obtaining the fourfold aim of human existence honour, prosperity, pleasure and final liberation; and for invoking the Grace of the Supreme Lord.

तदंगत्वेन निर्विघ्नेन परि-समाप्त्यर्थं आदौ विघ्नेश्वर पूजाम् करिष्ये ॥

tad aṅgatvena nirvighnena pari-samāptyarthaṁ ādau vighneśvara pūjām kariṣye II

- ❖ Ganeśa pūjā
- ❖ Kumbha varuṇa āvāhanam

Navagraha āvāhanam

अथ आदित्यादि नवग्रह देवता ध्यानं करिष्ये ।

atha ādityādi navagraha devatā dhyānaṁ kariṣye |

1. ॐ सूर्य ग्रहाय नमः । oṁ sūrya grahāya namaḥ |

द्वि-भुजं पद्म-हस्तं च वरदं मकुटान्वितम् । ध्यायेत्-दिवाकरं देवं सर्व-अभिष्ट प्रदायकम् ॥

dvi-bhujaṁ padma-hastaṁ ca varadaṁ makuṭānvitam |
dhyāyet-divākaraṁ devaṁ sarva-abhiṣṭa pradāyakam ||

सदेशं सगोत्रं सरूपं सवर्णं सर्षिश्च्छंदसं, अधि-देवता प्रत्यधिदेवता सहित मंडल मध्ये, रक्त वर्तुलाकार मंडले प्रतिष्ठितं, पूर्वाभिमुखं, अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित आदित्य ग्रहं ध्यायामि आवाहयामि स्थापयामि गंधाक्षत समर्पयामि ॥

sadeśaṁ sagotraṁ sarūpaṁ savarṇaṁ sarṣiścchandasaṁ, adhi-devatā pratyadhidevatā sahita maṇḍala madhye, rakta vartulākāra maṇḍale pratiṣṭhitaṁ, pūrvābhimukhaṁ, adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita āditya grahaṁ dhyāyāmi āvāhayāmi sthāpayāmi gandhākṣata samarpayāmi ||

ॐ भास्कराय विद्महे, महा-द्युति-कराय धीमहि, तन्नो आदित्य प्रचोदयात् ॥

oṁ bhāskarāya vidmahe, mahā-dyuti-karāya dhīmahi, tanno āditya pracodayāt ||

2. ॐ चंद्र ग्रहाय नमः । oṁ candra grahāya namaḥ |

गदा-धर-धरं देवं श्वेत-वर्णं निशाकरम् । ध्यायेद् अमृत-संभूतं सर्व काम फल प्रदम् ॥

gadā-dhara-dharaṁ devaṁ śveta-varṇaṁ niśākaram |
dhyāyed amṛta-saṁbhūtaṁ sarva kāma phala pradam ||

सदेशं सगोत्रं सरूपं सवर्णं सर्षिश्च्छंदसं अधि-देवता प्रत्यधिदेवता सहित, आदित्य-ग्रहस्य आग्नेय दिग्-भागे, श्वेत चतुश्राकार मंडले प्रतिष्ठितं पश्चिमाभिमुखं अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित चंद्र ग्रहं ध्यायामि आवाहयामि स्थापयामि गंधाक्षत समर्पयामि ॥

sadeśaṁ sagotraṁ sarūpaṁ savarṇaṁ sarṣiścchandasaṁ adhi-devatā pratyadhidevatā sahita, āditya-grahasya āgneya dig-bhāge, śveta catuśrākāra maṇḍale pratiṣṭhitaṁ paścimābhimukhaṁ, adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita, candra grahaṁ dhyāyāmi āvāhayāmi sthāpayāmi gandhākṣata samarpayāmi ||

ॐ निषाकराय विद्महे, सुधा-हस्ताय धीमहि, तन्नश्चंद्र प्रचोदयात् ॥

oṁ niṣākarāya vidmahe, sudhā-hastāya dhīmahi, tannaś candra pracodayāt ||

3. ॐ अंगारक ग्रहाय नमः । oṁ aṅgāraka grahāya namaḥ |

रक्त-माल्याम्-बरधरं हेम-रूपं चतुर्-भुजम् । शक्ति-शूल गदा पद्मान् धारयंतं करांबुजैः ॥

rakta-mālyām-baradharaṁ hema-rūpaṁ catur-bhujam |
śakti-śūla gadā padmān dhārayantaṁ karāmbujaiḥ ||

सदेशं सगोत्रं सरूपं सवर्णं सर्षिश्च्छंदसं अधि-देवता प्रत्यधिदेवता सहित आदित्य-ग्रहस्य दक्षिण दिग्-भागे रक्त त्रिकोणाकार मंडले प्रतिष्ठितं दक्षिणाभिमुखं अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित अंगारक ग्रहं ध्यायामि आवाहयामि स्थापयामि गंधाक्षत समर्पयामि ॥

sadeśaṁ sagotraṁ sarūpaṁ savarṇaṁ sarṣiścchandasaṁ adhi-devatā pratyadhidevatā sahita āditya-grahasya dakṣiṇa dig-bhāge rakta trikoṇākāra maṇḍale pratiṣṭhitaṁ dakṣiṇābhimukhaṁ, adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita, aṅgāraka grahaṁ dhyāyāmi āvāhayāmi sthāpayāmi gandhākṣata samarpayāmi ||

ॐ अंगारकाय विद्महे, भूमि-पुत्राय धीमहि, तन्नश् कुज प्रचोदयात् ॥

oṁ aṅgārakāya vidmahe, bhūmi-putrāya dhīmahi, tannaś kuja pracodayāt ||

4. ॐ बुध ग्रहाय नमः । oṁ budha grahāya namaḥ |

सिंहारूढं चतुर्बाहुं खड्ग चर्म गदा-धरम् । सोम-पुत्रं महा-सौम्यं ध्यायेत् सर्वार्थ सिद्धि-दम् ॥

siṁhārūḍhaṁ catur-bāhuṁ khaḍga carma gadā-dharam |
soma-putraṁ mahā-saumyaṁ dhyāyet sarvārtha siddhi-dam ||

सदेशं सगोत्रं सरूपं सवर्णं सर्षिश्च्छंदसं अधि-देवता प्रत्यधिदेवता सहित आदित्य-ग्रहस्य ईशाण्य दिग्-भागे पीत-बाणाकार मंडले प्रतिष्ठितं पूर्वाभिमुखं अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित बुध ग्रहं ध्यायामि आवाहयामि स्थापयामि गंधाक्षत समर्पयामि ॥

sadeśaṁ sagotraṁ sarūpaṁ savarṇaṁ sarṣiścchandasaṁ adhi-devatā pratyadhidevatā sahita āditya-grahasya īśāṇya dig-bhāge pīta-bāṇākāra maṇḍale pratiṣṭhitaṁ pūrvābhimukhaṁ, adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita, budha grahaṁ dhyāyāmi āvāhayāmi sthāpayāmi gandhākṣata samarpayāmi ||

ॐ सौम्यकराय विद्महे, सोम-सुताय धीमहि तन्नो बुध प्रचोदयात् ॥

oṁ saumyakarāya vidmahe, soma-sutāya dhīmahi tanno budha pracodayāt ||

5. oṁ bṛhaspati grahāya namaḥ | ॐ बृहस्पति ग्रहाय नमः ।

वराक्ष-मालिका दंड कमंडलु-धरं विभुम् । पुष्प-रागांकितं पीतं वरदं भावयेद् गुरुम् ॥

varākṣa-mālikā daṇḍa kamaṇḍalu-dharaṁ vibhum |
puṣpa-rāgāṅkitaṁ pītaṁ varadaṁ bhāvayed gurum ||

सदेशं सगोत्रं सरूपं सवर्णं सर्षिश्च्छंदसं अधि-देवता प्रत्यधिदेवता सहित आदित्य-ग्रहस्य उत्तर दिग्-भागे कणक दीर्घ चतुर्श्राकार मंडले प्रतिष्ठितं उत्तराभिमुखं अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित बृहस्पति ग्रहं ध्यायामि आवाहयामि स्थापयामि गंधाक्षत समर्पयामि ॥

sadeśaṁ sagotraṁ sarūpaṁ savarṇaṁ sarṣiścchandasaṁ adhi-devatā pratyadhidevatā sahita āditya-grahasya uttara dig-bhāge kaṇaka dīrgha catuśśrākāra maṇḍale pratiṣṭhitaṁ uttarābhimukhaṁ, adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita, bṛhaspati grahaṁ dhyāyāmi āvāhayāmi sthāpayāmi gandhākṣata samarpayāmi ||

ॐ आंगिरसाय विद्महे, वागीशाय धीमहि, तन्न जीव प्रचोदयात् ॥

oṁ āṅgirasāya vidmahe, vāgīśāya dhīmahi, tanna jīva pracodayāt ||

6. ॐ शुक्र ग्रहाय नमः । oṁ śukra grahāya namaḥ ।

जटिलंचाक्ष-सूत्रंच वर-दंड-कमंडलुम् । श्वेत-वस्त्रोज्वलं शुक्रं सर्व दानव पूजितम् ॥

jaṭilañcākṣa-sūtrañca vara-daṇḍa-kamaṇḍalum ।
śveta-vastrojvalaṁ śukraṁ sarva dānava pūjitam ॥

सदेशं सगोत्रं सरूपं सवर्णं सर्षिश्च्छंदसं अधि-देवता प्रत्यधिदेवता सहित आदित्य-ग्रहस्य पूर्व दिग्-भागे श्वेत-पंच-कोणाकार मंडले प्रतिष्ठितं पूर्वाभिमुखं अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित, शुक्र ग्रहं ध्यायामि आवाहयामि स्थापयामि गंधाक्षत समर्पयामि ॥

sadeśaṁ sagotraṁ sarūpaṁ savarṇaṁ sarṣiścchandasaṁ adhi-devatā pratyadhidevatā sahita āditya-grahasya pūrva dig-bhāge śveta-pañca-koṇākāra maṇḍale pratiṣṭhitaṁ pūrvābhimukhaṁ, adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita, śukra grahaṁ dhyāyāmi āvāhayāmi sthāpayāmi gandhākṣata samarpayāmi ॥

ॐ भार्गवाय विद्महे, विद्याधीषाय धीमहि, तन्न शुक्र प्रचोदयात् ॥

oṁ bhārgavāya vidmahe, vidyādhīṣāya dhīmahi, tanna śukra pracodayāt ॥

7. ॐ शनैश्चर ग्रहाय नमः । oṁ śanaiścara grahāya namaḥ ।

कृष्णाम्-बरधरं देवं द्वि-भुजं गृध्र-संस्थितम् । सर्व पीडा-हरं नृणां ध्यायेद् ग्रह-गणोत्तमम् ॥

kṛṣṇām-baradharaṁ devaṁ dvi-bhujaṁ gṛdhra-saṁsthitam ।
sarva pīḍā-haraṁ nṛṇāṁ dhyāyed graha-gaṇottamam ॥

सदेशं सगोत्रं सरूपं सवर्णं सर्षिश्च्छंदसं अधि-देवता प्रत्यधिदेवता सहित आदित्य-ग्रहस्य पश्चिम दिग्-भागे कृष्ण धनुराकार मंडले प्रतिष्ठितं पश्चिमाभिमुखं अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित शनैश्चर ग्रहं ध्यायामि आवाहयामि स्थापयामि गंधाक्षत समर्पयामि ॥

sadeśaṁ sagotraṁ sarūpaṁ savarṇaṁ sarṣiścchandasaṁ adhi-devatā pratyadhidevatā sahita āditya-grahasya paścima dig-bhāge kṛṣṇa dhanurākāra maṇḍale pratiṣṭhitaṁ paścimābhimukhaṁ, adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita, śanaiścara grahaṁ dhyāyāmi āvāhayāmi sthāpayāmi gandhākṣata samarpayāmi ॥

ॐ शनैश्चराय विद्महे, छहाय-पुत्राय धीमहि, तन्न मंद प्रचोदयात् ॥

oṁ śanaiścarāya vidmahe, chhāya-putrāya dhīmahi, tanna manda pracodayāt ॥

8. ॐ राहु ग्रहाय नमः । oṁ rāhu grahāya namaḥ ।

कराल-वदनं खड्ग-चर्म-शूल-वरान्वितम् । नील-सिंहासनं राहुं ध्यायेद् रोग प्रशांतये ॥

karāla-vadanaṁ khaḍga-carma-śūla-varānvitam ।
nīla-siṁhāsanaṁ rāhuṁ dhyāyed roga praśāntaye ॥

सदेशं सगोत्रं सरूपं सवर्णं सर्षिश्च्छंदसं अधि-देवता प्रत्यधिदेवता सहित आदित्य-ग्रहस्य निरृऋति दिग्-भागे धूम्र शूर्पाकार मंडले प्रतिष्ठितं दक्षिणाभिमुखं अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित राहु ग्रहं ध्यायामि आवाहयामि स्थापयामि गंधाक्षत समर्पयामि ॥

sadeśaṁ sagotraṁ sarūpaṁ savarṇaṁ sarṣiścchandasaṁ adhi-devatā pratyadhidevatā sahita āditya-grahasya nirṛti dig-bhāge dhūmra śūrpākāra maṇḍale pratiṣṭhitaṁ dakṣiṇābhimukhaṁ, adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita, rāhu grahaṁ dhyāyāmi āvāhayāmi sthāpayāmi gandhākṣata samarpayāmi ॥

ॐ सैम्हिकेयाय विद्महे, धूम्र-वर्णाय धीमहि, तन्नो राहु प्रचोदयात् ॥
oṁ saimhikeyāya vidmahe, dhūmra-varṇāya dhīmahi, tanno rāhu pracodayāt ||

9. ॐ केतु ग्रहाय नमः । oṁ ketu grahāya namaḥ |

धूम्र-वर्णं द्वि-बाहुं च केयुं च विकृताननम् । गृध्रासनं गतं नित्यं ध्यायेत् सर्व फलाप्तये ॥

dhūmra-varṇaṁ dvi-bāhuṁ ca keyuṁ ca vikṛtānanam |
gṛdhrāsanaṁ gataṁ nityaṁ dhyāyet sarva phalāptaye ||

सदेशं सगोत्रं सरूपं सवर्णं सर्षिश्च्छंदसं अधि-देवता प्रत्यधिदेवता सहित आदित्य-ग्रहस्य वायव्य दिग्-भागे नाना-वर्ण ध्वजाकार मंडले प्रतिष्ठितं दक्षिणाभिमुखं अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित केतु ग्रहं ध्यायामि आवाहयामि स्थापयामि गंधाक्षत समर्पयामि ॥
sadeśaṁ sagotraṁ sarūpaṁ savarṇaṁ sarṣiścchandasaṁ adhi-devatā pratyadhidevatā sahita āditya-grahasya vāyavya dig-bhāge nānā-varṇa dhvajākāra maṇḍale pratiṣṭhitaṁ dakṣiṇābhimukhaṁ, adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita, ketu grahaṁ dhyāyāmi āvāhayāmi sthāpayāmi gandhākṣata samarpayāmi ||

ॐ ब्रह्म-पुत्राय विद्महे, चित्र-वर्णाय धीमहि, तन्नो केतु प्रचोदयात् ॥
oṁ brahma-putrāya vidmahe, citra-varṇāya dhīmahi, tanno ketu pracodayāt ||

Adhidevatā Āvāhanam

Durga āvāhanam

शंख चक्राभयो हस्तं नव वस्त्र महाबलम् । सिंहारूढ समं पादं महिषासुर मर्दनीम् ॥

śaṅkha cakrābhayo hastaṁ nava vastra mahābalam |
siṁhārūḍha samaṁ pādaṁ mahiṣāsura mardanīm ||

ॐ भूर्भुवस्सुवः दुर्गा देवी ध्यायामि, आवाहयामि, स्थापयामि स्थापयामि गंधाक्षत समर्पयामि ॥
oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ durgā devī dhyāyāmi, āvāhayāmi, sthāpayāmi sthāpayāmi gandhākṣata samarpayāmi ||

Gaṇapati āvāhanam

एकदंतं सूर्प-कर्णं गज-वक्त्रञ्-चतुर्भुजम् । पाशांकुश-धरञ्चैव कपित्थ-मोदक-प्रियम् ॥

ekadantaṁ sūrpa-karṇaṁ gaja-vaktrañ-caturbhujam |
pāśāṅkuśa-dharañ-caiva kapittha-modaka-priyam ||

ॐ भूर्भुवस्सुवः महा-गणपतिं ध्यायामि ० ॥
oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ mahā-gaṇapatiṁ dhyāyāmi 0 ||

Kṣetrapāla āvāhanam

उत्तुंग वृषभारूढं पद्म पत्रायतेक्षणम् । क्षेत्र पालं अहं वंदे सर्व अरिष्टश्च शांतये ॥

uttūṅga vṛṣabhārūḍhaṁ padma patrāyatekṣaṇam |
kṣetra pālaṁ ahaṁ vande sarva ariṣṭaśca śāntaye ||

ॐ भूर्भुवस्सुवः क्षेत्र-पालकं ध्यायामि ० ॥
oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ kṣetra-pālakaṁ dhyāyāmi 0 ||

Abhayaṅkara (indra) āvāhanam

दैत्य-दर्प विनाशाय सहस्राक्षाय धीमते । कुलिशव्य ग्रहस्ताय नमस्तेऽस्तु शतक्रतो ॥

daitya-darpa vināśāya sahasrākṣāya dhīmate |
kuliśavya grahastāya namaste'stu śatakrato ||

ॐ भूर्भुवस्सुवः अभयंकरं ध्यायामि ० ॥

oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ abhayaṅkaraṁ dhyāyāmi 0 ||

Vāstu āvāhanam

वास्तु मर्त्यो महाकायः कृष्णांगो रक्त-लोचनः । एक-वक्त्रो द्वि-बाहुश्च बर्बरांगंच दुर्धरः ॥
आवाहयाम्यहं वास्तुं वज्र-देहो महा-बलम् । विश्वंबरं नाग-रूपं भू-भार्-अर्पित मस्तकम् ॥

vāstu martyo mahākāyaḥ kṛṣṇāṅgo rakta-locanaḥ |
eka-vaktro dvi-bāhuśca barbarāṅgañca durdharaḥ ||
āvāhayāmyahaṁ vāstuṁ vajra-deho mahā-balam |
viśvambaraṁ nāga-rūpaṁ bhū-bhār-arpita mastakam ||

ॐ भूर्भुवस्सुवः वास्तु-पुरुषं ध्यायामि ० ॥

oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ vāstu-puruṣaṁ dhyāyāmi 0 ||

Trayambaka āvāhanam

चंद्रार्काग्नि विलोचनं स्मित-मुखम्, पद्म-द्वयंत स्थितम्,
मुद्र पाश मृगाक्ष-सूत्र विलसत् पाणिम् हिमाम् सुप्रभाम् ।
कोटींदु प्रकलत् सुधा-प्लुत तनुम् हाराति भूषोज्वलम्,
कांतं विश्व विमोहनं पशुपतिम् मृत्युंजयं भावयेत् ॥

candrārkāgni vilocanaṁ smita-mukham, padma-dvayanta sthitam,
mudra pāśa mṛgākṣa-sūtra vilasat pāṇim himām suprabhām |
koṭīndu prakalat sudhā-pluta tanum hārāti bhūṣojvalam,
kāntaṁ viśva vimohanaṁ paśupatim mṛtyuñjayaṁ bhāvayet ||

ॐ भूर्-भुवस्-सुवः त्र्यंबकं ध्यायामि ० ॥

oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ tryaṁbakaṁ dhyāyāmi 0 ||

Nakṣatra [10] āvāhanam

ॐ अश्विन्यादि नक्षत्र देवतां ध्यायामि ० ॥

oṁ aśvinyādi nakṣatra devatāṁ dhyāyāmi 0 ||

आगच्छंतु महा भागा भास्कराद्या नवग्रहाः । यज्ञस्यास्य प्रशांत्यर्थं सर्वानुग्रह कारकाः ॥

āgacchantu mahā bhāgā bhāskarādyā navagrahāḥ |
yajñasyāsya praśāntyarthaṁ sarvānugraha kārakāḥ ||

आवाहिता भवत । स्थापिता भवत । सन्निधा भवत । सन्निरुद्धा भवत ।
सन्निहिता भवत । प्रसीदत ॥

āvāhitā bhavata | sthāpitā bhavata | sannidhā bhavata | sanniruddhā bhavata |
sannihitā bhavata | prasīdata ||

---

[10] aśvini bharaṇi kṛttika rohini mṛgaśirṣa ārdra punarvasu puśya aśleṣa magha pūrva-phālguni uttara-phālguni hasta citra svāti viśākha anurādha jyeṣṭha mūla pūrva-āṣāḍha uttara-āṣāḍha śrāvana dhaniṣṭha śatatārak pūrva-bhadra uttara -bhadra revati |

स्वामिनः सर्व-जगनाथाः यावात् पूजावसानकम्, तावात् यूयं प्रीति भावेन कुंभेष्वेषु (मंडलेषु) सन्निधिम् कुरुत ॥
svāminaḥ sarva-jaganāthāḥ yāvāt pūjāvasānakam, tāvāt yūyaṁ prīti bhāvena kumbheṣveṣu (maṇḍaleṣu) sannidhim kuruta ||

Upacāraḥ

- Perform 16 Upacāra Pūjā

ॐ आवाहितानां सर्वासां देवतानां एत्व्।
oṁ āvāhitānāṁ sarvāsāṁ devatānāṁ etc.

पुष्प-अर्चन लघु —ॐ भानवे नमः । हंसाय । भास्कराय । चंद्राय । अब्ज-नेत्र-समुद्भवाय । तारा-धिपाय । भौमाय । भूमि-सुताय । भूत-मान्याय । बुधाय । तारा-सुताय । सौम्याय । वाग्कृते । ब्रह्मणाय । ब्रह्मणे । दिशनाय । भृगवे । भार्गव-संभुताय । निशाचर-गुरवे । शनैश्चराय । मंदाय । छहाय-हृदय-नंदनाय । राहवे । स्वर्-भानवे । आदित्य-चंद्र-द्वेशिने । केतवे । केतु-स्वरूपाय । केचराय नमः ॥

puṣpa-arcana laghu — oṁ bhānave namaḥ | haṁsāya | bhāskarāya | candrāya | abja-netra-samudbhavāya | tārā-dhipāya | bhaumāya | bhūmi-sutāya | bhūta-mānyāya | budhāya | tārā-sutāya | saumyāya | vāg-kṛte | brahmaṇāya | brahmaṇe | diśanāya | bhṛgave | bhārgava-sambhutāya | niśācara-gurave | śanaiś-carāya | mandāya | chhāya-hṛdaya-nandanāya | rāhave | svar-bhānave | āditya-candra-dveśine | ketave | ketu-svarūpāya | kecarāya namaḥ ||

पुष्प-अर्चन विस्तार — १। ॐ भानवे नमः २। हम्साय ३। भास्कराय ४। सुर्याय ५। सूराय ६। तमोहराय ७। रथिने ८। विश्वे-धृते ९। अव्याप्त्रे १०। हराय ११। वेद-मयाय १२। विभवे १३। शुधांशवे १४। शुभ्रांसवे १५। चंद्राय १६। अब्ज-नेत्र-समुद्भवाय १७। ताराधिपाय १८। रोहिनीशाय १९। शंभु-मूर्ति-कृतालयाय २०। औशधीड्याय २१। औशधीपतये २२। ईश्वर-धराय २३। सुधा-निधये २४। सकलाह्लादन-कराय २५। भौमाय २६। भूमि-सुताय २७। भूत-मान्याय २८। समुद्भवाय २९। आर्याय ३०। अग्नि कृते ३१। रोहितंगकाय ३२। रक्त-वस्त्र-धराय ३३। शुचये ३४। मंगलाय ३५। अंगारकाय ३६। रक्त-मालिने ३७। माया-विशारधाय ३८। बुधाय ३९। तारा-सुताय ४०। सौम्याय ४१। रोहिनि-गर्भ-संभुताय ४२। चंद्रात्म-जाय ४३। सोम-वम्श-कराय ४४। श्रुति-विशारधाय ४५। सत्य-संधाय ४६। सत्य-सिंधवे ४७। विदु-सुताय ४८। विभुताय ४९। विभवे ५०। वग्-कृते ५१। ब्रह्मणाय ५२। ब्रह्मणे ५३। दिशनाय ५४। शुभ-वेश-धराय ५५। गीश्-पतये ५६। गुरवे ५७। इंद्र-पुरोहिताय ५८। जीवाय ५९। निर्जर-पूजिताय ६०। पीतांभरालंग्कृताय ६१। भृगवे ६२। भार्गव-संभूताय ६३। निशाचर-गुरवे ६४। कवये ६५। भृत्य-केत-हराय ६६। भृगु सुताय ६७। वर्ष-कृते ६८। दीन-राज्य-दाय ६९। शुक्राय ७०। शुक्र-स्वरूपाय ७१। राज्य-दाय ७२। लय-कृताय ७३। कोणाय ७४। शनैश्चराय ७५। मंदाय ७६। छाय-हृदय-नंदनाय ७७। मार्तान्डजाय ७८। पंगवे ७९। भानु-तनूभवाय ८०। यमानुजाय ८१। अदीप्य-कृते ८२। नीलाय ८३। सूर्य-वम्श-जाय ८४। निर्मान-देहाय ८५। राहवे ८६। स्वर्-भानवे ८७। अदित्य-चंद्र-द्वेशिने ८८। भुजंगमाय ८९। सिम्हि देशाय ९०। गुणवते ९१। रात्रि पति पीडिताय ९२। अहि राजे ९३। शिरो हीनाय ९४। विश-धराय ९५। महा कायाय ९६। महा-भूताय ९७। ब्रह्मणाय ९८। ब्रह्म-संभूताय ९९। रवि-कृते १००। राहु-रूप-धृते १०१। केतवे १०२। केतु स्वरूपाय १०३। केचराय १०४। कग्रुतालयाय १०५।

ब्रह्म-विदे १०६। ब्रह्म-पुत्राय १०७। कुमार-काय १०८। ब्राह्मण प्रीताय।

puṣpa-arcana vistāra — oṁ bhānave namaḥ । haṁsāya । bhāskarāya । suryāya । sūrāya । tamoharāya । rathine । viśve-dhṛte । avyāptre 10. harāya । veda-mayāya । vibhave । śudhāṁśave । śubhrāṁsave । candrāya । abja-netra-samudbhavāya । tārādhipāya । rohinīśāya । śambhu-mūrti-kṛtālayāya 20. auśadhīḍyāya । auśadhīpataye । īśvara-dharāya । sudhā-nidhaye । sakalāhlādana-karāya । bhaumāya । bhūmi-sutāya । bhūta-mānyāya । samudbhavāya । āryāya 30. agni kṛte । rohitaṅgakāya । rakta-vastra-dharāya । śucaye । maṅgalāya । aṅgārakāya । rakta-māline । māyā-viśāradhāya । budhāya । tārā-sutāya 40. saumyāya । rohini-garbha-sambhutāya । candrātma-jāya । soma-vamśa-karāya । śruti-viśāradhāya । satya-sandhāya । satya-sindhave । vidu-sutāya । vibhutāya । vibhave 50. vag-kṛte । brahmaṇāya । brahmaṇe । diśanāya । śubha-veśa-dharāya । gīś-pataye । gurave । indra-purohitāya । jīvāya । nirjara-pūjitāya 60. pītāmbharālaṅgkṛtāya । bhṛgave । bhārgava-sambhūtāya । niśācara-gurave । kavaye । bhṛtya-keta-harāya । bhṛgu sutāya । varṣa-kṛte । dīna-rājya-dāya । śukrāya 70. śukra-svarūpāya । rājya-dāya । laya-kṛtāya । koṇāya । śanaiścarāya । mandāya । chāya-hṛdaya-nandanāya । mārtānḍajāya । paṅgave । bhānu-tanūbhavāya 80. yamānujāya । adīpya-kṛte । nīlāya । sūrya-vamśa-jāya । nirmāna-dehāya । rāhave । svar-bhānave । aditya-candra-dveśine । bhujaṅgamāya । simhi deśāya 90. guṇavate । rātri pati pīḍitāya । ahi rāje । śiro hīnāya । viśa-dharāya । mahā kāyāya । mahā-bhūtāya । brahmaṇāya । brahma-sambhūtāya । ravi-kṛte 100. rāhu-rūpa-dhṛte । ketave । ketu svarūpāya । kecarāya । kagrutālayāya । brahma-vide । brahma-putrāya । kumāra-kāya 108. brāhmaṇa prītāya.

Uttara Pūjā

❖ karpūra hārati

न तत्र सूर्यो भाति न चंद्र-तारकं नेमा विद्युतो भांति कुतोऽयम् अग्निः ।
तम् एव भांतम् अनुभाति सर्वं तस्य भासा सर्वम् इदं विभाति ॥

na tatra sūryo bhāti na candra-tārakaṁ nemā vidyuto bhānti kuto'yam agniḥ ।
tam eva bhāntam anubhāti sarvaṁ tasya bhāsā sarvam idaṁ vibhāti ॥

ॐ आदित्यादि नवग्रह देवताभ्यो नमः । आनंद कर्पूर निराजनं संदर्शयामि ।
कर्पूर निराजन अनंतरं पुनर् आचमनियं समर्पयामि ॥

oṁ ādityādi navagraha devatābhyo namaḥ । ānanda karpūra nirājanaṁ saṁdarśayāmi ।
karpūra nirājana anantaraṁ punar ācamaniyaṁ samarpayāmi ॥

❖ Puṣpāñjali

ब्रह्ममुरारिस्त्रिपुरांतकारी भानुःशशि भूमि-सुतो बुधश्च । गुरुश्च शुक्रः शनि राहु केतवस्सर्वे ग्रहाः शांतिकरा भवंतु ।

brahma-murāris tripurāntakārī bhānuḥ śaśi bhūmi-suto budhaśca ।
guruśca śukraḥ śani rāhu ketavas sarve grahāḥ śāntikarā bhavantu ।

आदित्यादि नवग्रह देवताभ्यो नमः । पुराणोक्त मंत्र पुष्पांजलिं समर्पयामि ॥

ādityādi navagraha devatābhyo namaḥ I
purāṇokta mantra puṣpāñjaliṁ samarpayāmi II

मंत्र-हीनं क्रिया-हीनं भक्ति-हीनं समर्चनम् । मया कृतंच यत्-तद्-भोः क्षमध्वं ग्रह-देवताः ॥
mantra-hīnaṁ kriyā-hīnaṁ bhakti-hīnaṁ samarcanam I
mayā kṛtañca yat-tad-bhoḥ kṣamadhvaṁ graha-devatāḥ

अनेन पूजानेन श्री-सूर्यादि नवग्रहादि मंडल देवताः प्रियंताम् ॥
anena pūjānena śrī-sūryādi navagrahādi maṇḍala devatāḥ priyantām II

Agni-mukham

ॐ भूर्भुवस्सुवः मृडा/वरद-नाम अग्निम् आवाहयामि स्थापयामि ।
ॐ मृडा/वरद-नाम अग्नये नमः । सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥
oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ mṛḍā/varada-nāma agnim āvāhayāmi sthāpayāmi I
oṁ mṛḍā/varada-nāma agnaye namaḥ I supratiṣṭho varado bhava II

Pradhāna Homaḥ

❖ Offer as many ahutis as required with as many of the following mantras as desired.

Sūrya

जपा कुशम संकाशं काश्यपेयं महा-द्युतिं । तमोरिं सर्व पापघ्नं प्रणतोस्मि दिवाकरं ॥
japā kuśama saṅkāśaṁ kāśyapeyaṁ mahā-dyutiṁ I
tamoriṁ sarva pāpaghnaṁ praṇatosmi divākaraṁ II

१. ॐ भास्कराय विद्महे । महा-द्युति-कराय धीमहि । तन्नो आदित्य प्रचोदयात् स्वाहा ॥
oṁ bhāskarāya vidmahe I mahā-dyuti-karāya dhīmahi I tanno āditya pracodayāt svāhā
२. ॐ आरोग्यदाय स्वाहा ॥ oṁ ārogyadāya svāhā II
३. ॐ ह्रां ह्रीं ह्रौं सः सूर्याय स्वाहा ॥ oṁ hrāṁ hrīṁ hrauṁ saḥ sūryāya svāhā II
४. ॐ सूर्याय स्वाहा ॥ oṁ sūryāya svāhā II
५. ॐ अग्नये स्वाहा ॥ oṁ agnaye svāhā II
६. ॐ पशुपतये स्वाहा ॥ oṁ paśupataye svāhā II
अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित आदित्य ग्रह प्रसाद सिद्धिरस्तु ॥
आदित्य ग्रह दोष निर्दोषो अस्तु ॥
adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita āditya graha prasāda siddhirastu II
āditya graha doṣa nirdoṣo astu II

Candra

दधि शंख तुशाराभं क्षीर्-आर्णव समुद्भवं । नमामि शशिनं सोमं शंभूर् मुकुट भूषणं स्वाहा ॥
dadhi śaṅkha tuśārābhaṁ kṣīr-ārṇava samudbhavaṁ I
namāmi śaśinaṁ somaṁ śaṁbhūr mukuṭa bhūṣaṇaṁ svāhā II

१. ॐ निशा-कराय विद्महे । कला-नाथाय धीमहि । तन्नश्-चंद्र प्रचोदयात् स्वाहा ॥
oṁ niśā-karāya vidmahe I kalā-nāthāya dhīmahi I tannaś-candra pracodayāt svāhā II

२. ॐ क्लीं ह्रीं ऐं अमृत करामृतं प्लावय प्लावय स्वाहा ॥
oṁ klīṁ hrīṁ aiṁ amṛta karāmṛtaṁ plāvaya plāvaya svāhā ||

३. ॐ श्रां श्रीं श्रौं सः चंद्राय स्वाहा ॥ oṁ śrāṁ śrīṁ śrauṁ saḥ candrāya svāhā ||

४. ॐ चंद्राय स्वाहा ॥ oṁ candrāya svāhā ||

५. ॐ अद्भ्यस्स्वाहा ॥ oṁ adbhyas svāhā ||

६. ॐ गौर्यै स्वाहा ॥ oṁ gauryai svāhā ||

अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित सोम ग्रह प्रसाद सिद्धिरस्तु ॥
सोम ग्रह दोष निर्दोषो अस्तु ॥
adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita soma graha prasāda siddhirastu ||
soma graha doṣa nirdoṣo astu ||

Aṅgāraka

अंगारक धरणि गर्भ संभूतं विध्युत् कांति समप्रभं । कुमारं शक्ति हस्तंच मंगलं प्रणमाम्यहं स्वाहा ॥
dharaṇi garbha saṁbhūtaṁ vidhyut kānti samaprabhaṁ |
kumāraṁ śakti hastañca maṅgalaṁ praṇamāmyahaṁ svāhā ||

१. ॐ अंगारकाय विद्महे । भूमि-पुत्राय धीमहि । तन्न कुज प्रचोदयात् स्वाहा ॥
oṁ aṅgārakāya vidmahe | bhūmi-putrāya dhīmahi | tanna kuja pracodayāt svāhā ||

२. ॐ ऐं ह्रां ह्रीं सर्व दुष्टान्-नाशय नाशय स्वाहा ॥
oṁ aiṁ hrāṁ hrīṁ sarva duṣṭān-nāśaya nāśaya svāhā ||

३. ॐ क्रां क्रीं क्रौं सः भौमाय स्वाहा ॥ oṁ krāṁ krīṁ krauṁ saḥ bhaumāya svāhā ||

४. ॐ भौमाय स्वाहा ॥ oṁ bhaumāya svāhā ||

५. ॐ पृथिव्यै स्वाहा ॥ oṁ pṛthivyai svāhā ||

६. ॐ क्षेत्र-पतये स्वाहा ॥ oṁ kṣetra-pataye svāhā ||

अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित अंगारक ग्रह प्रसाद सिद्धिरस्तु ॥
अंगारक ग्रह दोष निर्दोषो अस्तु ॥
adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita aṅgāraka graha prasāda siddhirastu ||
aṅgāraka graha doṣa nirdoṣo astu ||

Budha

बुध प्रियंगु कलिक श्यामं रुपेण प्रथिमं बुधं । सौम्यं सौम्य गुणोपेथं तं बुधं प्रणमाम्यहं स्वाहा ॥
priyaṅgu kalika śyāmaṁ rūpeṇa prathimaṁ budhaṁ |
saumyaṁ saumya guṇopethaṁ taṁ budhaṁ praṇamāmyahaṁ svāhā ||

१. ॐ सौम्य-कराय विद्महे । सोम-सुताय धीमहि । तन्नो बुध प्रचोदयात् स्वाहा ॥
oṁ saumya-karāya vidmahe | soma-sutāya dhīmahi | tanno budha pracodayāt svāhā ||

२. ॐ ह्रीं श्रीं सौम्य सर्वान् कामान् पूरय पूरय स्वाहा ॥
oṁ hrīṁ śrīṁ saumya sarvān kāmān pūraya pūraya svāhā ||

३. ॐ ब्रां ब्रीं ब्रौं सः बुधाय स्वाहा ॥ oṁ brāṁ brīṁ brauṁ saḥ budhāya svāhā ||

४. ॐ बुधाय स्वाहा ॥ oṁ budhāya svāhā ||

५. ॐ विष्णवे स्वाहा ॥ om viṣṇave svāhā ||

६. ॐ नारायणाय स्वाहा ॥ oṁ nārāyaṇāya svāhā ||

अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित बुध ग्रह प्रसाद सिद्धिरस्तु ॥

बुध ग्रह दोष निर्दोषो अस्तु ॥

adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita budha graha prasāda siddhirastu ||
budha graha doṣa nirdoṣo astu ||

Bṛhaspati

बृहस्पति देवनांच ऋषिनांच गुरु-कांचन सन्निभं । बुद्धि बुधं त्रिलोकेशं तं नमामि बृहस्पतिम् स्वाहा ॥

devanāñca ṛṣināñca guru-kāñcana sannibhaṁ |
buddhi budhaṁ trilokeśaṁ taṁ namāmi bṛhaspatim svāhā ||

१. ॐ सुराचार्याय विद्महे । सुरश्रेष्ठाय धीमहि तन्नो गुरु प्रचोदयात् स्वाहा ॥

oṁ surācāryāya vidmahe | suraśreṣṭhāya dhīmahi tanno guru pracodayāt svāhā ||

२. ॐ ऐं ॐ सुरगुरो अभीष्टं यच्छ यच्छ स्वाहा ॥

oṁ aiṁ oṁ suraguro abhīṣṭaṁ yaccha yaccha svāhā ||

३. ॐ ग्रां ग्रीं ग्रौं सः गुरवे स्वाहा ॥ oṁ grāṁ grīṁ grauṁ saḥ gurave svāhā ||

४. ॐ गुरवे स्वाहा ॥ oṁ gurave svāhā ||

५. ॐ इंद्राय स्वाहा ॥ oṁ indrāya svāhā ||

६. ॐ ब्रह्मणे स्वाहा ॥ oṁ brahmaṇe svāhā ||

अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित बृहस्पति ग्रह प्रसाद सिद्धिरस्तु ॥

बृहस्पति ग्रह दोष निर्दोषो अस्तु ॥

adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita bṛhaspati graha prasāda siddhirastu ||
bṛhaspati graha doṣa nirdoṣo astu ||

śukra

हेम कुंड मृनालाभं दैत्यानां परंअं गुरुम् । सर्व शास्त्र प्रवक्तारं भार्गवं प्रणमाम्यहं स्वाहा ॥

hema kuṇḍa mṛnālābhaṁ daityānāṁ paramaṁ gurum |
sarva śāstra pravaktāraṁ bhārgavaṁ praṇamāmyahaṁ svāhā ||

१. ॐ भार्गवाय विद्महे । भृगु-सुताय धीमहि । तन्नश्शुक्र प्रचोदयात् स्वाहा ॥

oṁ bhārgavāya vidmahe | bhṛgu-sutāya dhīmahi | tannaś-śukra pracodayāt svāhā ||

२. ॐ शां शीं शूं शैं शौं शः शुक्राय स्वाहा ॥

oṁ śāṁ śīṁ śūṁ śaiṁ śauṁ śaḥ śukrāya svāhā ||

३. ॐ द्रां द्रीं द्रौं सः शुक्राय स्वाहा ॥ oṁ drāṁ drīṁ drauṁ saḥ śukrāya svāhā ||

४. ॐ शुक्राय स्वाहा ॥ oṁ śukrāya svāhā ||

५. ॐ इंद्राण्यै स्वाहा ॥ oṁ indrāṇyai svāhā ||

६. ॐ इंद्राय स्वाहा ॥ oṁ indrāya svāhā ||

अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित शुक्र ग्रह प्रसाद सिद्धिरस्तु ॥

शुक्र ग्रह दोष निर्दोषो अस्तु ॥

adi-devatā pratyadhi-devatā sahita śukra graha prasāda siddhirastu ||
śukra graha doṣa nirdoṣo astu ||

śani

नीलांजन समाभासं रवि पुत्रं यमाग्रजम् । छाय मार्तंड संभूतं तं नमामि शनैश्चरम् ॥

nīlāñjana samābhāsaṁ ravi putraṁ yamāgrajam |
chāya mārtaṇḍa saṁbhūtaṁ taṁ namāmi śanaiścaram ||

१. ॐ पंगु-पादाय विद्महे । काक-ध्वजाय धीमहि । तन्नश्-शनैश्चर प्रचोदयात् स्वाहा ॥
oṁ paṅgu-pādāya vidmahe | kāka-dhvajāya dhīmahi | tannaś-śanaiścara pracodayāt svāhā ||
२. ॐ ह्रां ह्रीं ह्रीं ह्रीं सर्व शत्रून् विद्रावय विद्रावय मार्त्तंड सूनवे स्वाहा ॥
oṁ hrāṁ hrīṁ hrīṁ hrīṁ sarva śatrūn vidrāvaya vidrāvaya mārttaṇḍa sūnave svāhā ||

३. ॐ प्रां प्रीं प्रौं सः शनैश्चराय स्वाहा ॥ oṁ prāṁ prīṁ prauṁ saḥ śanaiścarāya svāhā ||
४. ॐ शनैश्चराय स्वाहा ॥ oṁ śanaiścarāya svāhā ||
५. ॐ प्रजापतये स्वाहा ॥ oṁ prajāpataye svāhā ||
६. ॐ यमाय स्वाहा ॥ oṁ yamāya svāhā ||

अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित शनैश्चर ग्रह प्रसाद सिद्धिरस्तु ॥
शनैश्चर ग्रह दोष निर्दोषो अस्तु ॥
adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita śanaiścara graha prasāda siddhirastu ||
śanaiścara graha doṣa nirdoṣo astu ||

Rāhu

अर्ध-कायं महा-वीर्यं चंद्रादित्य विमर्धनं । सिंहिक गर्भ संभूतं तं राहुं प्रणमाम्यहं स्वाहा ॥

ardha-kāyaṁ mahā-vīryaṁ candrāditya vimardhanaṁ |
siṁhika garbha saṁbhūtaṁ taṁ rāhuṁ praṇamāmyahaṁ svāhā ||

१. ॐ नाग-रूपाय विद्महे । सिंहि-पुत्राय धीमहि । तन्नो राहु प्रचोदयात् ॥
oṁ nāga-rūpāya vidmahe | siṁhi-putrāya dhīmahi | tanno rāhu pracodayāt ||
२. ॐ रां ह्रौम् ह्रैं ह्रीं सोम शत्रोः शत्रून् विध्वंसय विध्वंसय राहवे स्वाहा ॥
oṁ rāṁ hrauṁ hraiṁ hrīṁ soma śatroḥ śatrūn vidhvaṁsaya vidhvaṁsaya rāhave svāhā ||

३. ॐ भ्रां भ्रीं भ्रौं सः राहवे स्वाहा ॥ oṁ bhrāṁ bhrīṁ bhrauṁ saḥ rāhave svāhā ||
४. ॐ राहवे स्वाहा ॥ oṁ rāhave svāhā ||
५. ॐ पितृभ्यो स्वाहा ॥ oṁ pitṛbhyo svāhā ||
६. ॐ नैर्ऋतये स्वाहा ॥ oṁ nairṛtaye svāhā ||

अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित राहु ग्रह प्रसाद सिद्धिरस्तु ॥
राहु ग्रह दोष निर्दोषो अस्तु ॥
adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita rāhu graha prasāda siddhirastu ||
rāhu graha doṣa nirdoṣo astu ||

Ketu

पलाश पुष्प संकाशं तारक ग्रह मस्तकम् । रौद्रं रौद्रात्मकं घोरं तं केतुं प्रनमाम्यहं स्वाहा ॥

palāśa puṣpa saṁkāśaṁ tāraka graha mastakam |
raudraṁ raudrātmakaṁ ghoraṁ taṁ ketuṁ pranamāmyahaṁ svāhā ||

१. ॐ चित्र-वर्णाय विद्महे । सिंहि-पुत्राय धीमहि । तन्नो केतु प्रचोदयात् स्वाहा ॥
oṁ citra-varṇāya vidmahe | siṁhi-putrāya dhīmahi | tanno ketu pracodayāt svāhā ||

२. ॐ क्रूं ह्रूं क्रैं केतवे स्वाहा ॥ oṁ krūṁ hrūṁ kraiṁ ketave svāhā ||

३. ॐ स्रां स्रीं स्रौं सः केतवे स्वाहा ॥ oṁ srāṁ srīṁ srauṁ saḥ ketave svāhā ||

४. ॐ केतवे स्वाहा ॥ oṁ ketave svāhā ||

५. ॐ ब्रह्मणे स्वाहा ॥ oṁ brahmaṇe svāhā ||

६. ॐ चित्र-गुप्ताय स्वाहा ॥ oṁ citra-guptāya svāhā ||

adhi-devatā pratyadhi-devatā sahita ketu graha prasāda siddhirastu ||
ketu graha doṣa nirdoṣo astu ||
अधि-देवता प्रत्यधि-देवता सहित केतु ग्रह प्रसाद सिद्धिरस्तु ॥
केतु ग्रह दोष निर्दोषो अस्तु ॥

Adhidevatā Homam

शंख चक्राभयो हस्तं नव वस्त्र महाबलम् । सिंहारूढ समं पादं महिषासुर मर्दनीम् स्वाहा ॥
दुर्गायै इदं न मम । श्री दुर्गा देवी प्रसाद सिद्धिरस्तु ॥

śaṅkha cakrābhayo hastaṁ nava vastra mahābalam |
siṁhārūḍha samaṁ pādaṁ mahiṣāsura mardanīm svāhā ||
durgāyai idaṁ na mama | śrī durgā devī prasāda siddhirastu ||

एकदंतं सूर्प-कर्णं गज-वक्त्रञ्-चतुर्भुजम् । पाशांकुश-धरञ्-चैव कपित्थ-मोदक-प्रियं स्वाहा ॥
गणपतये इदं न मम । श्री महा-गणपति प्रसाद सिद्धिरस्तु ॥

ekadantaṁ sūrpa-karṇaṁ gaja-vaktrañ-caturbhujam |
pāśāṅkuśa-dharañ-caiva kapittha-modaka-priyaṁ svāhā ||
gaṇapataye idaṁ na mama | śrī mahā-gaṇapati prasāda siddhirastu ||

उत्तूंग वृषभारूढं पद्म पत्रायतेक्षणम् । क्षेत्र पालं अहं वंदे सर्व अरिष्टश्च शांतये स्वाहा ॥
क्षेत्रपेभ्यो इदं न मम । क्षेत्र-पाल प्रसाद सिद्धिरस्तु ॥

uttūṅga vṛṣabhārūḍhaṁ padma patrāyatekṣaṇam |
kṣetra pālaṁ ahaṁ vande sarva ariṣṭaśca śāntaye svāhā ||
kṣetrapālāya idaṁ na mama | kṣetrapāla prasāda siddhirastu ||

दैत्य-दर्प विनाशाय सहस्राक्षाय धीमते । कुलिशव्य ग्रहस्ताय नमस्तेऽस्तु शतक्रतो स्वाहा ॥
अभयंकराय इदं न मम । अभयंकर प्रसाद सिद्धिरस्तु ॥

daitya-darpa vināśāya sahasrākṣāya dhīmate |
kuliśavya grahastāya namaste'stu śatakrato svāhā ||
abhayaṅkarāya idaṁ na mama | abhayaṅkara prasāda siddhirastu ||

वास्तु मर्त्यो महाकायः कृष्णांगो रक्त-लोचनः । विश्वंबरं नाग-रूपं भूभार्-अर्पित मस्तकं स्वाहा ॥
वास्तु-पुरुषाय इदं न मम । वास्तु-पुरुष प्रसाद सिद्धिरस्तु ॥

vāstu martyo mahākāyaḥ kṛṣṇāṅgo rakta-locanaḥ ǀ
viśvambaraṁ nāga-rūpaṁ bhū-bhār-arpita mastakaṁ svāhā ǁ
vāstu-puruṣāya idaṁ na mama ǀ vāstu-puruṣa prasāda siddhirastu ǁ

त्र्यंबकं यजामहे सुगंधिं पुष्टि वर्धनम् । ऊर्वारुकम् इव बंधनान् मृत्योर् मुक्षीय माऽम्रुतात् स्वाहा ॥
त्रयंबकाय इदं न मम । त्र्यंबक प्रसाद सिद्धिरस्तु ॥

tryambakaṁ yajāmahe sugandhiṁ puṣṭi vardhanam ǀ
ūrvārukam iva bandhanān mṛtyor mukṣīya mā'mrutāt svāhā ǁ
trayambakāya idaṁ na mama ǀ tryaṁbaka prasāda siddhirastu ǁ

Nakṣatra Homa

ॐ अश्विन्यै स्वाहा । अश्विन्यै इदं न मम ॥ भरण्यै ० । कृत्तिकाय ० । रोहिन्यै ० । म्राय ० । आर्द्राय ० । पुनर्वसवे ० । पुश्याय ० । अश्लेषाय ० । मघाय ० । पूर्व-फल्गुन्यै ० । उत्तर-फल्गुन्यै ० । हस्ताय ० । चित्राय । स्वात्यै ० । विशाखाय ० । अनुराधाय ० । ज्येष्ठाय ० । मूलाय ० । पूर्वाषाडाय ० । उत्तराषाडाय ० । श्रवणाय ० । धनिष्ठाय ० । शतभिषाय ० । पूर्व-भाद्राय ० । उत्तर-भाद्राय ० । रेवत्यै ० ॥
हुतं मया च हुतं यद् यद् देवताकं तत् तद् देवताभ्य इदं न मम ॥

oṁ aśvinyai svāhā ǀ aśvinyai idaṁ na mama ǁ bharaṇyai 0 ǀ kṛttikāya 0 ǀ rohinyai 0 ǀ mrgāya 0 ǀ ārdrāya 0 ǀ punarvasave 0 ǀ puśyāya 0 ǀ aśleṣāya 0 ǀ maghāya 0 ǀ pūrva-phalgunyai 0 ǀ uttara-phalgunyai 0 ǀ hastāya 0 ǀ citrāya ǀ svātyai 0 ǀ viśākhāya 0 ǀ anurādhāya 0 ǀ jyeṣṭhāya 0 ǀ mūlāya 0 ǀ pūrvāṣāḍāya 0 ǀ uttarāṣāḍāya 0 ǀ śravaṇāya 0 ǀ dhaniṣṭhāya 0 ǀ śatabhiṣāya 0 ǀ pūrva-bhādrāya 0 ǀ uttara-bhādrāya 0 ǀ revatyai 0 ǁ
hutaṁ mayā ca hutaṁ yad yad devatākaṁ tat tad devatābhya idaṁ na mama ǁ

- ❖ Offer ahutis with the nakṣatra gāyatri of the yajamāna and other participants - as many as desired — 3, 7, 9, 12, 27, 54 or 108. Ahutis can also be offered to the deities of the nakṣatras - see chart on page 126.

Nakṣatra gāyatris

ॐ श्वेत-वर्णै विद्महे । सुधा-करायै धीमहि । तन्नो अश्विनिना प्रचोदयात् ॥
oṁ śveta-varṇai vidmahe ǀ sudhā-karāyai dhīmahi ǀ tanno aśvininā pracodayāt ǁ
ॐ कृष्ण-वर्णै विद्महे । दंड-धरायै धीमहि । तन्नो भरणि प्रचोदयात् ॥
oṁ kṛṣṇa-varṇai vidmahe ǀ daṇḍa-dharāyai dhīmahi ǀ tanno bharaṇi pracodayāt ǁ
ॐ वह्नि देहायै विद्महे । महा-तपायै धीमहि । तन्नो कृत्तिका प्रचोदयात् ॥
oṁ vahni dehāyai vidmahe ǀ mahā-tapāyai dhīmahi ǀ tanno kṛttikā pracodayāt ǁ
ॐ प्रजा-विरुधै विद्महे । विश्व-रूपायै धीमहि । तन्नो रोहिनि प्रचोदयात् ॥
oṁ prajā-virudhai vidmahe ǀ viśva-rūpāyai dhīmahi ǀ tanno rohini pracodayāt ǁ
ॐ शशि-शेखराय विद्महे । महा-राधायै धीमहि । तन्नो मृगशिर प्रचोदयात् ॥
oṁ śaśi-śekharāya vidmahe ǀ mahā-rādhāyai dhīmahi ǀ tanno mṛgaśira pracodayāt ǁ
ॐ महा-श्रेष्ठाय विद्महे । पशुंतनाय धीमहि । तन्नो आर्द्र प्रचोदयात् ॥
oṁ mahā-śreṣṭhāya vidmahe ǀ paśuntanāya dhīmahi ǀ tanno ārdra pracodayāt ǁ

ॐ प्रजा-वरुधै विद्महे । अदिति-पुत्राय धीमहि । तन्नो पुनर्वसु प्रचोदयात् ॥
oṁ prajā-varudhai vidmahe | aditi-putrāya dhīmahi | tanno punarvasu pracodayāt ||
ॐ ब्रह्म-वर्चसाय विद्महे । महा-दीशाय धीमहि । तन्नो पुष्य प्रचोदयात् ॥
oṁ brahma-varcasāya vidmahe | mahā-dīśāya dhīmahi | tanno puṣya pracodayāt ||
ॐ सर्प-राजाय विद्महे । महा-रोचनाय धीमहि । तन्नो अश्लेष प्रचोदयात् ॥
oṁ sarpa-rājāya vidmahe | mahā-rocanāya dhīmahi | tanno aśleṣa pracodayāt ||
ॐ महानघाय विद्महे । पित्रु देवाय धीमहि । तन्नो मघ प्रचोदयात् ॥
oṁ mahānaghāya vidmahe | pitru devāya dhīmahi | tanno magha pracodayāt ||
ॐ अर्यम्नाय विद्महे । पशु-देहाय धीमहि । तन्नो पूर्व फाल्गुनि प्रचोदयात् ॥
oṁ aryamnāya vidmahe | paśu-dehāya dhīmahi | tanno pūrva phālguni pracodayāt ||
ॐ महाभगायै विद्महे । महा-श्रेष्ठायै धीमहि । तन्नोऽत्तरफल्गुनि ० ॥
oṁ mahābhagāyai vidmahe | mahā-śreṣṭhāyai dhīmahi | tanno'ttaraphalguni 0 ||
ॐ प्रयच्छतायै विद्महे । प्रकृत् प्रनीतायै धीमहि । तन्नो हस्त प्रचोदयात् ॥
oṁ prayacchatāyai vidmahe | prakṛt pranītāyai dhīmahi | tanno hasta pracodayāt ||
ॐ महा दृष्ठायै विद्महे । प्रजारपायै धीमहि । तन्नो चित्र प्रचोदयात् ॥
oṁ mahā dṛṣṭhāyai vidmahe | prajārapāyai dhīmahi | tanno citra pracodayāt ||
ॐ काम-सारायै विद्महे । महा-निष्ठायै धीमहि । तन्नो स्वाति प्रचोदयात् ॥
oṁ kāma-sārāyai vidmahe | mahā-niṣṭhāyai dhīmahi | tanno svāti pracodayāt ||
ॐ इंद्राग्निश्च विद्महे । महा-श्रेष्ठायै धीमहि । तन्नो विशाक प्रचोदयात् ॥
oṁ indrāgniśca vidmahe | mahā-śreṣṭhāyai dhīmahi | tanno viśāka pracodayāt ||
ॐ मित्र-देयायै विद्महे । महा मित्राय धीमहि । तन्नो अनुराध प्रचोदयात् ॥
oṁ mitra-deyāyai vidmahe | mahā mitrāya dhīmahi | tanno anurādha pracodayāt ||
ॐ ज्येष्ठायै विद्महे । महा-श्रेष्ठायै धीमहि । तन्नो ज्येष्ठा प्रचोदयात् ॥
oṁ jyeṣṭhāyai vidmahe | mahā-śreṣṭhāyai dhīmahi | tanno jyeṣṭhā pracodayāt ||
ॐ प्रजाधिपायै विद्महे । महा प्रजाधिपायै धीमहि । तन्नो मूला प्रचोदयात् ॥
oṁ prajādhipāyai vidmahe | mahā prajādhipāyai dhīmahi | tanno mūlā pracodayāt ||
ॐ समुद्र-कामायै विद्महे । महाबीजितायै धीमहि । तन्नो पुर्वाषाढा प्रचोदयात्
oṁ samudra-kāmāyai vidmahe | mahābījitāyai dhīmahi | tanno purvāṣāḍhā pracodayāt
ॐ विश्वेदेवाय विद्महे । महाषाडाय धीमहि । तन्नो ऽत्तरषाढ प्रचोदयात् ॥
oṁ viśvedevāya vidmahe | mahāṣāḍāya dhīmahi | tanno 'ttaraṣāḍha pracodayāt ||
ॐ महा-श्रेष्ठायै विद्महे । पुण्य श्लोकायै धीमहि । तन्नो श्रवन प्रचोदयात् ॥
oṁ mahā-śreṣṭhāyai vidmahe | puṇya ślokāyai dhīmahi | tanno śravana pracodayāt ||
ॐ अग्र-नाथाय विद्महे । वसु-प्रिताय धीमहि । तन्नो श्रविष्ठ प्रचोदयात् ॥
oṁ agra-nāthāya vidmahe | vasu-pritāya dhīmahi | tanno śraviṣṭha pracodayāt ||
ॐ भेषजाय विद्महे । वरुन देहाय धीमहि । तन्नो शतभिष प्रचोदयात् ॥
oṁ bheṣajāya vidmahe | varuna dehāya dhīmahi | tanno śatabhiṣa pracodayāt ||
ॐ तेजस्कराय विद्महे । अजैकपादय धीमहि । तन्नो पूर्व-प्रोष्ठपद ० ॥
oṁ tejaskarāya vidmahe | ajaikapādaya dhīmahi | tanno pūrva-proṣṭhapada 0 ||

ॐ अहिर्बुध्न्याय विद्महे । प्रतिष्ठापनाय धीमहि । तन्नोऽत्तर-प्रोष्ठपद प्रचोदयात् ॥
oṁ ahirbudhnyāya vidmahe | pratiṣṭhāpanāya dhīmahi | tanno'ttara-proṣṭhapada 0 ||
ॐ विश्व-रूपाय विद्महे । पूष्न-देहाय धीमहि । तन्नो रेवति प्रचोदयात् ॥
oṁ viśva-rūpāya vidmahe | pūṣna-dehāya dhīmahi | tanno revati pracodayāt ||

Uttarāṅgam

sviṣṭakṛta āhutiḥ

त्वम् अग्ने सर्व लोकानां पावनः स्विष्टकृत् प्रभुः । यज्ञ-साक्षी क्षेम कर्ता सर्वान्कामान् प्रपूरय ॥
ह्रीं अग्नि-स्विष्टकृते स्वाहा ॥ अग्नये स्विष्टकृते इदं न मम

tvam agne sarva lokānāṁ pāvanaḥ sviṣṭakṛt prabhuḥ |
yajña-sākṣī kṣema kartā sarvān kāmān prapūraya ||
hrīṁ agni-sviṣṭakṛte svāhā || agnaye sviṣṭakṛte idaṁ na mama

Prāyaścitta ahutiḥ

प्रमादात् कुर्वतां कर्म प्रच्यवेत अध्वरेषु यत् । न्यूनं संपूर्णताम् याति सद्यो अग्नि प्रसादतस्स्वाहा ॥
रं अग्नये इदं न मम ॥

pramādāt kurvatāṁ karma pracyaveta adhvareṣu yat |
nyūnaṁ sampūrṇatām yāti sadyo agni prasādatas svāhā ||
raṁ agnaye idaṁ na mama ||

ज्ञातं च यदज्ञातं च यदेव वै हुतं मया । न्यूनम् अतिरिक्तंच तत् सर्वं क्षम्यताम् प्रभो स्वाहा ॥

jñātaṁ ca yad ajñātaṁ ca yadeva vai hutaṁ mayā |
nyūnam atiriktañca tat sarvaṁ kṣamyatām prabho svāhā ||

कर्मणेऽस्य पर-ब्रह्मन्-अयुक्तं विहितंच यत् । तच्छांत्यै यज्ञ-संपत्त्यौ व्याहृत्या हूयते विभो स्वाहा ॥

karmaṇe'sya para-brahman-ayuktaṁ vihitañca yat |
tacchāntyai yajña-sampattyau vyāhṛtyā hūyate vibho svāhā ||

ॐ भू स्वाहा ॥ अग्नये इदं न मम ॥
ॐ भुवस्स्वाहा ॥ वायवे इदं न मम ॥
ॐ सुवस्स्वाहा ॥ सूर्याय इदं न मम ॥
ॐ भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा ॥ प्रजापतये इदं न मम ॥
oṁ bhū svāhā || agnaye idaṁ na mama ||
oṁ bhuvas-svāhā || vāyave idaṁ na mama ||
oṁ suvas-svāhā || sūryāya idaṁ na mama ||
oṁ bhūr-bhuvas-suvas-svāhā || prajāpataye idaṁ na mama ||

pūrṇāhuti

पूर्णम् अदः पूर्णम् इदं । पूर्णात् पूर्णम् उदच्यते । पूर्णस्य पूर्णम् आदाय । पूर्णम् एव-अवसिष्याते ॥

pūrṇam adaḥ pūrṇam idaṁ | pūrṇāt pūrṇam udacyate |
pūrṇasya pūrṇam ādāya | pūrṇam eva-avasiṣyāte ||

ॐ यज्ञपते पूर्णोभवतु यज्ञ मे हृष्यन्तु यज्ञ-देवताः फलानि सम्यग् यच्छन्तु स्वाहा ॥
oṁ yajñapate pūrṇobhavatu yajña me hṛṣyantu yajña-devatāḥ phalāni samyag yacchantu svāhā ||

Vasodhāra

शत-धारं सहस्र-धारम् अपरिमित-धारं अच्छिद्रम् अक्षयं परमं पवित्र भगवन् अग्नये पुनातु स्वाहा ॥

śata-dhāraṁ sahasra-dhāram aparimita-dhāraṁ acchidram
akṣayaṁ paramaṁ pavitra bhagavan agnaye punātu svāhā ||

- ❖ Valedict varuna from the praṇīta pātra, then pour some water down on the four sides of the kuṇḍa.

mārjanam

पूर्वां दिशि मार्जनं नमः ॥ pūrvāṁ diśi mārjanaṁ namaḥ || (east)

दक्षिनां दिशि मार्जनं नमः ॥ dakṣināṁ diśi mārjanaṁ namaḥ || (south)

प्रतीच्यां दिशि मार्जनं नमः ॥ pratīcyāṁ diśi mārjanaṁ namaḥ || (west)

उदीच्याम् दिशि मार्जनं नमः ॥ udīcyām diśi mārjanaṁ namaḥ || (north)

उर्ध्वां दिशि मार्जनं नमः ॥ urdhvāṁ diśi mārjanaṁ namaḥ || (sprinkle upwards)

- ❖ abhiṣeka from the prokṣaṇi pātra

आपस्सुमित्रियास्सन्तु भवन्त्वोषधयो तव । आपो रक्षन्तु त्वां नित्यम्-आपो नारायणस्स्वयम् ॥

āpas sumitriyās santu bhavantvoṣadhayo tava |
āpo rakṣantu tvāṁ nityam-āpo nārāyaṇas svayam ||

Homage to Agni

रुद्र तेज समुद्भूतो वरदो हव्य-वाहनः । अग्निर् वैश्वानरः साक्षात् तस्मै नित्यम् नमो नमः ॥

rudra teja samudbhūto varado havya-vāhanaḥ |
agnir vaiśvānaraḥ sākṣāt tasmai nityam namo namaḥ ||

visarjanam

यज्ञ यज्ञपतिं गच्छ यज्ञं गच्छ हुताशन । स्वां योनिं गच्छ यज्ञेस पूरयास्मन् मनोरथम् ॥

yajña yajñapatiṁ gaccha yajñaṁ gaccha hutāśana |
svāṁ yoniṁ gaccha yajñesa pūrayāsman manorathaṁ ||

ॐ अग्नये नमः अग्निं आत्मन्युद्वासयामि ॥

oṁ agnaye namaḥ agniṁ ātmanyudvāsayāmi ||

Tilakam

- ❖ Collect some ashes from the fire on the sruk and then place tilak on forehead.

शान्तिरस्तु शिवं चास्तु वासवाग्नि प्रसादतः । मरुतां ब्रह्मणश्चैव वसु रुद्र प्रजापतिः ॥

śāntir-astu śivaṁ cāstu vāsavāgni prasādataḥ |
marutāṁ brahmaṇaścaiva vasu rudra prajāpatiḥ ||

Agni Prārthana

नमस्ते गार्हपत्याय नमस्ते दक्षिणाग्नये । नमः आहवनीयाय महा वेद्याइ नमो नमः ॥

namaste gārhapatyāya namaste dakṣiṇāgnaye |
namaḥ āhavanīyāya mahā vedyāi namo namaḥ ||

काण्ड द्वयोपपाध्याय कर्म ब्रह्म स्वरूपिणम् । स्वर्ग अपवर्ग रूपाय यज्ञेशाय नमो नमः ॥

kāṇḍa dvayopapādhyāya karma brahma svarūpiṇam |
svarga apavarga rūpāya yajñeśāya namo namaḥ ||

प्रमादात् कुर्वतां कर्म प्रच्यवेताध्वरेषु यत् । स्मरणादेव तद्विष्णोः सम्पूर्णं स्याद् इति श्रुतिः ॥

pramādāt kurvatāṁ karma pracyavetādhvareṣu yat |
smaraṇād eva tad viṣṇoḥ sampūraṇaṁ syād iti śrutiḥ ||

यस्य स्मृत्या च नामोक्त्या तपो यज्ञ क्रियादिषु । न्यूनं सम्पूर्णतां याति सद्यो वन्दे तमच्युतम् ॥

yasya smṛtyā ca nāmoktyā tapo yajña kriyādiṣu |
nyūnaṁ sampūrṇatām yāti sadyo vande tam acyutam ||

Navagraha bali dānam

- Offer handfuls of puffed rice around the fire.

1. भो भो सूर्य एनं सदीपं गुडौदन बलिं पायस बलिं दध्यक्षत बलिं वा गृहाण सपरिवारस्य मम आयुः-कर्ता क्षेम-कर्ता शांति-कर्ता तुष्टि-कर्ता पुष्टि-कर्ता वरदो भव ॥
bho bho sūrya enaṁ sadīpaṁ guḍaudana baliṁ pāyasa baliṁ dadhyakṣata baliṁ vā gṛhāṇa saparivārasya mama āyuḥ-kartā kṣema-kartā śānti-kartā tuṣṭi-kartā puṣṭi-kartā varado bhava ||

2. भो भो सोम एनं सदीपं घृत-पायस बलिं गृहाण सपरिवारस्य मम आयुः-कर्ता क्षेम-कर्ता शांति-कर्ता तुष्टि-कर्ता पुष्टि-कर्ता वरदो भव ॥
bho bho soma enaṁ sadīpaṁ ghṛta-pāyasa baliṁ gṛhāṇa saparivārasya mama āyuḥ-kartā kṣema-kartā śānti-kartā tuṣṭi-kartā puṣṭi-kartā varado bhava ||

3. भो भो भौम एनं सदीपं मसूरान्न बलिं गृहाण सपरिवारस्य मम आयुः-कर्ता क्षेम-कर्ता शांति-कर्ता तुष्टि-कर्ता पुष्टि-कर्ता वरदो भव ॥
bho bho bhauma enaṁ sadīpaṁ masūrānna baliṁ gṛhāṇa saparivārasya mama āyuḥ-kartā kṣema-kartā śānti-kartā tuṣṭi-kartā puṣṭi-kartā varado bhava ||

4. भो भो बुध एनं सदीपं क्षीरौदन बलिं गृहाण सपरिवारस्य मम आयुः-कर्ता क्षेम-कर्ता शांति-कर्ता तुष्टि-कर्ता पुष्टि-कर्ता वरदो भव ॥
bho bho budha enaṁ sadīpaṁ kṣīraudana baliṁ gṛhāṇa saparivārasya mama āyuḥ-kartā kṣema-kartā śānti-kartā tuṣṭi-kartā puṣṭi-kartā varado bhava ||

5. भो भो गुरो एनं सदीपं दध्यौदन बलिं गृहाण सपरिवारस्य मम आयुः-कर्ता क्षेम-कर्ता शांति-कर्ता तुष्टि-कर्ता पुष्टि-कर्ता वरदो भव ॥
bho bho guro enaṁ sadīpaṁ dadhyaudana baliṁ gṛhāṇa saparivārasya mama āyuḥ-kartā kṣema-kartā śānti-kartā tuṣṭi-kartā puṣṭi-kartā varado bhava ||

6. भो भो शुक्र एनं सदीपं घृत-ओदन बलिं गृहाण सपरिवारस्य मम आयुः-कर्ता क्षेम-कर्ता शांति-कर्ता तुष्टि-कर्ता पुष्टि-कर्ता वरदो भव ॥
bho bho śukra enaṁ sadīpaṁ ghṛta-odana baliṁ gṛhāṇa saparivārasya mama āyuḥ-kartā kṣema-kartā śānti-kartā tuṣṭi-kartā puṣṭi-kartā varado bhava ||

7. भो भो शनैश्चर एनं सदीपं कृसर बलिं गृहाण सपरिवारस्य मम आयुः-कर्ता क्षेम-कर्ता शांति-कर्ता तुष्टि-कर्ता पुष्टि-कर्ता वरदो भव ॥
bho bho śanaiścara enaṁ sadīpaṁ kṛsara baliṁ gṛhāṇa saparivārasya mama āyuḥ-kartā kṣema-kartā śānti-kartā tuṣṭi-kartā puṣṭi-kartā varado bhava ||

8. भो भो राहो एनं सदीपं अज मांस बलिं गृहाण सपरिवारस्य मम आयुः-कर्ता क्षेम-कर्ता शांति-कर्ता तुष्टि-कर्ता पुष्टि-कर्ता वरदो भव ॥
bho bho rāho enaṁ sadīpaṁ aja māṁsa baliṁ gṛhāṇa saparivārasya mama āyuḥ-kartā kṣema-kartā śānti-kartā tuṣṭi-kartā puṣṭi-kartā varado bhava ||
9. भो भो केतो एनं सदीपं चित्रौदन बलिं गृहाण सपरिवारस्य मम आयुः-कर्ता क्षेम-कर्ता शांति-कर्ता तुष्टि कर्ता पुष्टि-कर्ता वरदो भव ॥
bho bho keto enaṁ sadīpaṁ citraudana baliṁ gṛhāṇa saparivārasya mama āyuḥ-kartā kṣema-kartā śānti-kartā tuṣṭi-kartā puṣṭi-kartā varado bhava ||

Puṣpāñjali

पुष्पं नाना विधं दद्याद्-आत्मनो भाव-सिद्धये । अमायम् अनहङ्कारम् अरागममदं तथा ॥
अमोहकम् अदम्भञ्च अद्वेषाक्षोभके तथा । अमात्सर्यम् अलोभञ्च दश पुष्पं प्रकीर्तितम् ॥
अहिम्स परमं पुष्पं पुष्पं इन्द्रिय-निग्रहः । दया क्षमा ज्ञान पुष्पं पञ्च-पुष्पं ततः परम् ॥
इति पञ्चदशैः पुष्पैर् भाव-रूपैः प्रपूजयेत्

puṣpaṁ nānā vidhaṁ dadyād-ātmano bhāva-siddhaye |
amāyam anahaṅkāram arāgam amadaṁ tathā ||
amohakam adambhañca adveṣākṣobhake tathā |
amātsaryam alobhañca daśa puṣpam prakīrtitam ||
ahimsa paramaṁ puṣpaṁ puṣpam indriya-nigrahaḥ |
dayā kṣamā jñāna puṣpaṁ pañca-puṣpam tataḥ param ||
iti pañcadaśaiḥ puṣpair bhāva-rūpaiḥ prapūjayet |

Let various kinds of flowers be offered for the attainment of the object of one's desire: freedom from illusion, ego-lessness, absence of craving, absence of pride, freedom from selfdelusion, humility, non-vindictiveness, absence of irritation, freedom from jealousy and greed and thereafter the five flowers – namely, the most excellent flowers, non-violence, self-control, compassion, forgiveness, and knowedge. With these fifteen flowers, fifteen qualities of disposition, one should worship.

Śānti Stotram

नश्यंतु प्रेत-कूष्मांडा नश्यंतु दूषका नराः । साधकानां शिवाः संतु स्वाम्नाय परिपालनम् ॥ १ ॥
नंदंतु मातरस् सर्वा जयंतु योगिनी-गणाः । जयंतु सिद्धा डाकिन्यो जयंतु गुरु-शक्तयः ॥ २ ॥
इंद्राद्यास्तर्पितास् संतु तृप्यंतु वास्तु देवताः । चंद्र सूर्यादयो देवास्तृप्यंतु गुरु-भक्तितः ॥ ३ ॥
नक्षत्राणि ग्रहा योगाः करणाद्यास् तथापरे । ते सर्वे सुखिनो यांतु मासाश्च तिथयस् तथा ॥ ४ ॥
तृप्यंतु पितरस्सर्वे ऋतवो संवत्सरादयः । खेचरा भूचराश्चैव तृप्यंतु तव भक्तितः ॥ ५ ॥
अंतरिक्ष-चरा घोरा ये चान्ये देव-योनयः । सर्वे तु सुखिनो यांतु सर्वा नद्यश्च पक्षिणः ॥ ६ ॥
पर्वतास् सुखिनस् संतु तथा तत् कंदरा गुहाः । ऋषयो ब्राह्मणास्सर्वे शांतिं कुर्वंतु ते सदा ॥ ७ ॥
शिवं सर्वत्र ते चास्तु पुत्र-दार-धनादिषु । राजानस्सुखिनस्संतु क्षेम मार्गे तु ते सदा ॥ ८ ॥
शुभा ते दिवसा यांतु शिवास् तिष्ठंतु ते शिवाः । शत्रवो नाशम् आयांतु तव निंदाकराः सदा ॥ ९ ॥
॥ इति मंत्र महार्णव अंतर्गते शांति स्तोत्रम् संपूर्णम् ॥

naśyantu preta-kūṣmāṇḍā naśyantu dūṣakā narāḥ | sādhakānāṁ śivāḥ santu svāmnāya paripālanam || 1 || nandantu mātaras sarvā jayantu yoginī-gaṇāḥ | jayantu siddha ḍākinyo jayantu gurū-śaktayaḥ || 2 || indrādyās tarpitās santu tṛpyantu vāstu devatāḥ | candra sūryādayo devās tṛpyantu gurū-bhaktitaḥ || 3 || nakṣatrāṇi grahā yogāḥ karaṇādyās tathāpare |te sarve sukhino yāntu māsāśca tithayas tathā || 4 || tṛpyantu pitaras sarve ṛtavo saṁvatsarādayaḥ | khecarā bhūcarāścaiva tṛpyantu tava bhaktitaḥ || 5 || antarikṣa-carā ghorā ye cānye deva-yonayaḥ | sarve tu sukhino yāntu sarvā nadyaśca pakṣiṇaḥ || 6 || parvatās sukhinas santu tathā tat kandarā guhāḥ | ṛṣayo brāhmaṇās sarve śāntiṁ kurvantu te sadā || 7 || śivaṁ sarvatra te cāstu putra-dāra-dhanādiṣu | rājānas sukhinas santu kṣema mārge tu te sadā || 8 || śubhā te divasā yāntu śivās tiṣṭhantu te śivāḥ | śatravo nāśam āyāntu tava nindākarāḥ sadā || 9 ||

|| iti mantra mahārṇava antargate śānti stotram sampūrṇam ||

Nakṣatras and their Deities

Sanskrit	Tamil	Ruler	Deity	Sanskrit	Tamil	Ruler	Deity
Aśvini	aśvini	Ketu	Tvastra	Svāti	suvāti	Rahu	Vayu
Bharaṇi	baraṇi	Venus	Yama	Viśākha	viśākam	Jupiter	Indragni
Kṛttika	kārtikai	Sun	Agni	Anurādha	anusam	Saturn	Mitra
Rohini	rohini	Moon	Brahma	Jyeṣtha	kēṭtai	Merc.	Indra
Mrgaśira	māgśīrizam	Mars	Candra	Mūla	mūlam	Ketu	Raksas
Ārdra	tiruvādirai	Rahu	Siva	P.Āṣāḍha	purāṭam	Venus	Udaka
Punarvasu	punarpūṣam	Jupiter	Aditi	U. Āṣāḍha	uttaraṭam	Sun	Visvedeva
Puṣya	pūṣam	Saturn	Guru	Śrāvana	tiruvoṇam	Moon	Vishnu
Aśleṣa	āyiliyam	Merc.	Sarpa	Dhaniṣṭha	aviṭṭam	Mars	Vasu
Magha	makam	Ketu	Pitri	Śatatārak	sadayam	Rahu	Varuna
P.Phalguni	pūram	Venus	Bhaga	P.Bhādra	puraṭṭāti	Jupiter	Ajacara
U.Phalguni	uttiram	Sun	Aryama	U.Bhādra	uttaraṭṭāti	Saturn	Ahirbudni
Hasta	attam	Moon	Ravi	Revati	revati	Merc.	Pusha
Citra	cittirai	Mars	Tvastra				

UGRA-RATHA ŚĀNTIḤ PRAYOGAḤ

- Should be done in the 59 to 60th year, in the month and under the birth nakṣatre.
- Perform the usual preliminaries.
- Ganeśa pūjā
- Make a square sthaṇḍila
- To the South-east place an icon of mṛtyu on kalaśa and offer pūjā.

Saṅkalpaḥ हरिः ॐ तत् सत् । श्री गोविंद ३ । शुभे शोभने मुहूर्ते ....॥ अस्याम् शुभ तिथौ...॥। मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवद् आज्ञया भगवद् कैंकर्य रूपं]

hariḥ oṁ tat sat । śrī govinda 3 । śubhe śobhane muhūrte .... asyām śubha tithau...... mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ]

कश्यप गोत्र _______ राशौ _______ नक्षत्र जातास्य, _______ नाम अहम्, मम जन्मनः सकाशात् षष्टितम वार्ष प्राप्त्या, भविष्यत्वेन सूचितानां अप-मृत्यु दुःस्वप्न दर्शन मित्रादि वियोगः, ग्रह पीडा राज-भय विविध रोग, छाया विकृति स्फुट-नक्षत्र ध्रुवाद्य दर्शन, यक्ष राक्षो भूत प्रेत पिशाचादि, विविध दर्शनानां अन्येषां च महोत् पातानां, अरिष्ट रूपाणां, सद्यः परिहार पूर्वकं, सर्वारिष्ट विनाश दीर्घायुर् आरोग्य सर्व संपद् भवन द्वारा, श्री लक्ष्मी नारायण प्रीत्यर्थं स-ग्रह मखां शौनकोक्त प्रकारेण उग्र रथ शांतिं पुरोहित द्वारेण कारयिष्ये ॥

kaśyapa gotra _______ rāśau _______ nakṣatra jātāsya, _______ nāma aham, mama janmanaḥ sakāśāt ṣaṣṭitama vārṣa prāptyā, bhaviṣyatvena sūcitānāṁ apa-mṛtyu duḥsvapna darśana mitrādi viyogaḥ, graha pīḍā rāja-bhaya vividha roga, chāyā vikṛti sphuṭa-nakṣatra dhruvādya darśana, yakṣa rākṣo bhūta preta piśācādi, vividha darśanānāṁ anyeṣāṁ ca mahot pātānāṁ, ariṣṭa rūpāṇāṁ, sadyaḥ parihāra pūrvakaṁ, sarvāriṣṭa vināśa dīrghāyur ārogya sarva saṁpad bhavana dvārā, śrī lakṣmī nārāyaṇa prītyarthaṁ sa-graha makhāṁ śaunakokta prakāreṇa ugra ratha śāntiṁ purohita dvāreṇa kārayiṣye ॥

On this auspicious day born under the zodiac sign of .... And the asterism of .... In the 60th year of my life, for the prevention of any expected unfortunate death, nightmares, separation from friends, planetary affliction governmental harassment, illness, any inauspicious omens and auguries, haunting by disembodied spirits, and all other kinds of misfortunate and inauspiciousness, for achieving longevity and health and positivity, for the grace of Lakshmi-Narayana, through the good offices of my purohit I shall have the Ugra-ratha Shanti ceremony prescribed by Shaunaka done.

- Perform puṇyāha vācanam and svasti vācanam
- Invoke mṛtyuñjaya and offer 16 upacāras.

Mṛtyuñjaya Dhyānam

चंद्रार्काग्नि विलोचनं स्मित-मुखं पद्म-द्वयंत स्थितम्, मुद्र पाश मृगाक्ष-सूत्र विलसत् पाणिं हिमां सुप्रभाम् ।
कोटींदु प्रकलत् सुधा प्लुत तनुं हाराति भूषोज्वलं, कांतं विश्व विमोहनं पशुपतिम् मृत्युंजयं भावयेत् ॥

candrārkāgni vilocanaṁ smita-mukhaṁ padma-dvayanta sthitam,
mudra pāśa mṛgākṣa-sūtra vilasat pāṇiṁ himāṁ suprabhāṁ ǀ
koṭīndu prakalat sudhā pluta tanuṁ hārāti bhūṣojvalaṁ,
kāntaṁ viśva vimohanaṁ paśupatim mṛtyuñjayaṁ bhāvayet ǁ

I meditate on that victor over death, who has moon, sun and fire as eyes,
Who has a smiling face, and sits on two lotus flowers,
Whose hands radiate with the noose, the deer and the garland of rudraksha,
Who has the pleasant brilliance of snow and a body drenched by nectar,
From billions of moons, and who is adorned with several garlands,
Who is so handsome, as to attract the entire world, and who is the lord of all beings.

ॐ भुः मृत्युंजयं आवाहयामि । ॐ भुवः मृत्युंजयं आवाहयामि । ॐ सुवः मृत्युंजयं आवाहयामि । अस्मिन्कुंभे मृत्युंजयं ध्यायामि आवाहयामि । ॐ मृत्युंजयाय नमः आसनं समर्पयामि ।

oṁ bhuḥ mṛtyuñjayaṁ āvāhayāmi ǀ oṁ bhuvaḥ mṛtyuñjayaṁ āvāhayāmi ǀ oṁ suvaḥ mṛtyuñjayaṁ āvāhayāmi ǀ asmin kumbhe mṛtyuñjayaṁ dhyāyāmi āvāhayāmi ǀ oṁ mṛtyuñjayāya namaḥ āsanaṁ samarpayāmi ǀ etc. etc.

❖ Offer 16 upacāras

mrityunjaya aṣṭottara śata-nāmāvali

ॐ भगवते नमः । सदा-शिवाय । सकल तत्त्वात्मकाय । सर्व मंत्र रूपाय । सर्व यंत्राधिष्ठिताय । तंत्र स्वरूपाय । तत्त्व विदूराय । ब्रह्म रुद्रा-वतारिणे । नील-कन्ठाय । पार्वती-प्रियाय ॥ १० ॥ सौम्य सूर्याग्नि लोचनाय । भस्मोधूलित विग्रहाय । महा-मणि मकुट धारणाय । माणिक्य भूषणाय । सृष्टि-स्थिति प्रलय-काल रौद्रावताराय । दक्षाध्वर ध्वंसकाय । महा-काल भेदकाय । मूलाधारैक निलयाय । तत्त्वा-तीताय । गन्गा-धराय ॥ २० ॥ सर्व देवाधि देवाय । वेदांत-साराय । त्रि-वर्ग-साधनाय । अनेक-कोटि ब्रह्मान्ड नायकाय । अनंतादि नाग-कुल भूषणाय । प्रणव-स्वरूपाय । चिद्-आकाशाय । आकाशादि स्वरूपाय । ग्रह नक्षत्र मालिने । सकलाय ॥ ३० ॥ कलंक रहिताय । सकल लोकैक कर्त्रे । सकल लोकैक संहर्त्रे । सकल निगम गुह्याय । सकल वेदांत पारगाय । सकल लोकैक वर-प्रदाय । सकल लोकैक शंकराय । शशान्क शेखराय । शाश्वत निजावासाय । निराभासाय ॥ ४० ॥ निरामयाय । निर्लोभाय । निर्मोहाय । निर्मदाय । निश्चिंताय । निरहंकाराय । निरकुलाय । निश्कलंकाय । निरगुणाय । निश्कामाय ॥ ५० ॥ निर्-उपप्लवाय । निर्-अवद्याय । निर्-अंतराय । निश्कारणाय । निर्-आंतकाय । निश्प्रपंचनाय । निः-संगाय । निर्द्वंद्वाय । निर्-आधाराय । निरोगाय ॥ ६० ॥ निश्क्रोधाय । निर्गमाय । निर्भयाय । निर्विकल्पाय । निर्भेदाय । निश्क्रियाय । निस्तुलाय । निस्सम्शयाय । निर्-अंजनाय । निरूप विभवाय ॥ ७० ॥ नित्य शुद्ध बुद्ध परि-पूर्णाय । नित्याय । शुद्धाय । बुद्धाय । परिपूर्णाय । सच्छिदानंदाय । अदृश्याय । परम-शांत स्वरूपाय । तेजो-रूपाय । तेजो-मयाय ॥ ८० ॥ महा-रौद्राय । भद्रावताराय । महा-भैरवाय । कल्पांतकाय । कपाल-माला-धराय । खट्वान्गाय । खड्ग पाशांकुश धराय । डमरु त्रिशूल चाप धराय । बाण गदा शक्ति बिंदि-पाल धराय । तोमर मुसल मुद्गर धराय ॥ ९० ॥ पट्टिश परशु परिघ धराय । भुशुन्डी शतघ्नी चक्राद्यायुध धराय । भीषण-कर सहस्र मुखाय । विकटाट्ट-हास विस्फारिताय । ब्रह्मान्ड मन्डलाय । नागेंद्र-हाराय । नागेंद्र-वलयाय । नागेंद्र-चर्म-धराय । त्र्यंबकाय । त्रिपुरांतकाय ॥ १०० ॥ विरूपाक्षाय । विश्वेश्वराय । विश्व-रूपाय । विश्वतो-मुखाय । मृत्युंजयाय ॥

oṁ bhagavate namaḥ | sadā-śivāya | sakala tattvātmakāya | sarva mantra rūpāya | sarva yantrādhiṣṭhitāya | tantra svarūpāya | tattva vidūrāya | brahma rudrā-vatāriṇe | nīla-kanṭhāya | pārvatī-priyāya || 10 || saumya sūryāgni locanāya | bhasmodhūlita vigrahāya | mahā-maṇi makuṭa dhāraṇāya | māṇikya bhūṣaṇāya | sṛṣṭi-sthiti pralaya-kāla raudrāvatārāya | dakṣādhvara dhvaṁsakāya | mahā-kāla bhedakāya | mūlādhāraika nilayāya | tattvā-tītāya | gangā-dharāya || 20 || sarva devādhi devāya | vedānta-sārāya | tri-varga-sādhanāya | aneka-koṭi brahmāṇḍa nāyakāya | anantādi nāga-kula bhūṣaṇāya | praṇava-svarūpāya | cid-ākāśāya | ākāśādi svarūpāya | graha nakṣatra māline | sakalāya || 30 || kalaṅka rahitāya | sakala lokaika kartre | sakala lokaika saṁhartre | sakala nigama guhyāya | sakala vedānta pāragāya | sakala lokaika vara-pradāya | sakala lokaika śaṅkarāya | śaśānka śekharāya | śāśvata nijāvāsāya | nirābhāsāya || 40 || nirāmayāya | nir-lobhāya | nir-mohāya | nir-madāya | niś-cintāya | nir-ahaṅkārāya | nir-ākulāya | niś-kalaṅkāya | nir-guṇāya | niś-kāmāya || 50 || nir-upaplavāya | nir-avadyāya | nir-antarāya | niś-kāraṇāya | nir-āntakāya | niś-prapañcanāya | niḥ-saṅgāya | nir-dvandvāya | nir-ādhārāya | nirogāya || 60 || niś-krodhāya | nir-gamāya | nir-bhayāya | nir-vikalpāya | nir-bhedāya | niś-kriyāya | nistulāya | nis-samśayāya | nir-añjanāya | nirūpa vibhavāya || 70 || nitya śuddha buddha pari-pūrṇāya | nityāya | śuddhāya | buddhāya | pari-pūrṇāya | sacchidānandāya | adṛśyāya | parama-śānta svarūpāya | tejo-rūpāya | tejo-mayāya || 80 || mahā-raudrāya | bhadrāvatārāya | mahā-bhairavāya | kalpāntakāya | kapāla-mālā-dharāya | khaṭvāngāya | khaḍga pāśāṅkuśa dharāya | ḍamaru triśūla cāpa dharāya | bāṇa gadā śakti bindi-pāla dharāya | tomara musala mudgara dharāya || 90 || paṭṭiśa paraśu parigha dharāya | bhuśuṇḍī śataghnī cakrādyāyudha dharāya | bhīṣaṇa-kara sahasra mukhāya | vikaṭāṭṭa-hāsa visphāritāya | brahmāṇḍa manḍalāya | nāgendra-hārāya | nāgendra-valayāya | nāgendra-carma-dharāya | tryambakāya | tripurāntakāya || 100 || virūpākṣāya | viśveśvarāya | viśva-rūpāya | viśvato-mukhāya | mṛtyuñjayāya || 108 ||

ॐ त्र्यंबकाय विद्महे । पुस्टि-दाय च धीमहि । तन्नो मृत्युंजय प्रचोदयात् ॥
मृत्युंजय नमस्तेऽस्तु नमस्ते वृष-वाहन । शमयोग्र रथोत्पन्नं भयं मे फाल लोचन ॥

oṁ tryambakāya vidmahe | pusṭi-dāya ca dhīmahi | tanno mṛtyuñjaya pracodayāt ||
mṛtyuñjaya namaste'stu namaste vṛṣa-vāhana | śamayogra rathotpannaṁ bhayaṁ me phāla locana ||

Agni-mukham

ॐ भूर्भुवस्सुवः बलदा नाम अग्निम् आवाहयामि स्थापयामि ।
ॐ बलदा नाम अग्नये नमः । सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥
oṁ bhūrbhuvassuvaḥ baladā nāma agnim āvāhayāmi sthāpayāmi |
oṁ baladā nāma agnaye namaḥ | supratiṣṭho varado bhava ||

❖ offer caru with mahā-mrityuñjaya yāmala mantras according to time and place:–

mahā-mṛtyuñjaya kavacam

अस्य श्री महा-मृत्युंजय कवचस्य श्रीभैरव ऋषिः, गायत्री छंदः, श्री महा-मृत्युंजयो महा-रुद्रो देवता, ॐ बीजं, जूं शक्तिः, सः कीलकं, हौमिति तत्वं, चतुर् वर्ग साधने मृत्युंजय कवच पाठे विनियोगः ।

asya śrī mahā-mṛtyuñjaya kavacasya śrībhairava ṛṣiḥ, gāyatrī chandaḥ, śrī mahā-mṛtyuñjayo mahā-rudro devatā, oṁ bījaṁ, jūṁ śaktiḥ, saḥ kīlakaṁ, haumiti tatvaṁ, catur varga sādhane mṛtyuñjaya kavaca pāṭhe viniyogaḥ |

चंद्र मंडल मध्यस्थं रुद्रं भाले विचिंत्य तम् । तत्रस्थं चिंतयेत् साध्यं मृत्युं प्राप्तोऽपि जीवति ॥ १ ॥
candra maṇḍala madhyasthaṁ rudraṁ bhāle vicintya tam |
tatrasthaṁ cintayet sādhyaṁ mṛtyuṁ prāpto'pi jīvati || 1 ||

ॐ जूं सः हौं शिरः पातु देवो मृत्युंजयो तव । ॐ श्रीं शिवो ललाटं ते ॐ हौं भ्रुवौ सदा-शिवः ॥ २ ॥
oṁ jūṁ saḥ hauṁ śiraḥ pātu devo mṛtyuñjayo tava |
oṁ śrīṁ śivo lalāṭaṁ te oṁ hauṁ bhruvau sadā-śivaḥ || 2 ||

नील-कंठोऽवतान्नेत्रे कपर्दी तेऽवताच्छ्रुती । त्रिलोचनोऽवताद् गंडौ नासां ते त्रिपुरांतकः ॥ ३ ॥
nīla-kaṇṭho'vatān-netre kapardī te'vatācchrutī |
trilocano'vatād gaṇḍau nāsāṁ te tripurāntakaḥ || 3 ||

मुखं पीयूष घट भृद् ओष्ठौ ते कृत्तिकांबरः । हनुं ते हाट केशनो मुखं बटुक भैरवः ॥ ४ ॥
mukhaṁ pīyūṣa ghaṭa bhṛd oṣṭhau te kṛttikāmbaraḥ |
hanuṁ te hāṭa keśano mukhaṁ baṭuka bhairavaḥ || 4 ||

कंधरां काल-मथनो गलं गण-प्रियोऽवतु । स्कंधौ स्कंद-पिता पातु हस्तौ ते गिरिशोऽवतु ॥ ५ ॥
kandharāṁ kāla-mathano galaṁ gaṇa-priyo'vatu |
skandhau skanda-pitā pātu hastau te giriśo'vatu || 5 ||

नखान् ते गिरिजा-नाथः पायाद्-अंगुलि संयुतान् । स्तनौ तारा-पतिः पातु वक्षः पशुपतिर्-तव ॥ ६ ॥
nakhān te girijā-nāthaḥ pāyād-aṅguli saṁyutān |
stanau tārā-patiḥ pātu vakṣaḥ paśupatir-tava || 6 ||

कुक्षिं कुबेर-वरदः पार्श्वौ ते मार-शासनः । शर्वः पातु तथा नाभिं शूली पृष्ठं तवावतु ॥ ७ ॥
kukṣiṁ kubera-varadaḥ pārśvau te māra-śāsanaḥ |
śarvaḥ pātu tathā nābhiṁ śūlī pṛṣṭhaṁ tavāvatu || 7 ||

शिश्नं ते शंकरः पातु गुह्यं गुह्यक-वल्लभः । कटिं कालांतकः पायाद्-ऊरू तेऽन्धक घातकः ॥ ८ ॥
śiśnaṁ te śaṅkaraḥ pātu guhyaṁ guhyaka-vallabhaḥ |
kaṭiṁ kālāntakaḥ pāyād-ūrū te'ndhaka ghātakaḥ || 8 ||

जाग-रूकोऽवताज्-जानू जंघे ते काल-भैरवः । गुल्फो पायाज्-जटाधारी पादौ मृत्युंजयोऽवतु ॥ ९ ॥
jāga-rūko'vatāj-jānū jaṅghe te kāla-bhairavaḥ |
gulpho pāyāj-jaṭādhārī pādau mṛtyuñjayo'vatu || 9 ||

पादादि मूर्ध पर्यंतम् अघोरः पातु ते सदा । शिरसः पाद-पर्यंतं सद्योजातो तवावतु ॥ १० ॥
pādādi mūrdha paryantam aghoraḥ pātu te sadā |
śirasaḥ pāda-paryantaṁ sadyojāto tavāvatu || 10 ||

रक्षा-हीनं नाम-हीनं वपुः पात्व्-अमृतेश्वरः । पूर्वे बल-विकरणो दक्षिणे काल-शासनः ॥ ११ ॥
rakṣā-hīnaṁ nāma-hīnaṁ vapuḥ pātv-amṛteśvaraḥ |
pūrve bala-vikaraṇo dakṣiṇe kāla-śāsanaḥ || 11 ||

पश्चिमे पार्वती-नाथो ह्युत्तरे त्वां मनोन्-मनः । ऐशान्याम्-ईश्वरः पायाद्-आग्नेय्याम्-अग्नि-लोचनः ॥ १२ ॥
paścime pārvatī-nātho hyuttare tvāṁ manon-manaḥ |
aiśānyām-īśvaraḥ pāyād-āgneyyām-agni-locanaḥ || 12 ||

नैऋत्यां शंभुरव्यान् त्वां वायव्यां वायु-वाहनः । उर्ध्वे बल-प्रमथनः पाताले परमेश्वरः ॥ १३ ॥
nairṛtyāṁ śambhur avyān tvāṁ vāyavyāṁ vāyu-vāhanaḥ ǀ
urdhve bala-pramathanaḥ pātāle parameśvaraḥ ǁ 13 ǁ

दश-दिक्षु सदा पातु महा-मृत्युंजयश्च त्वाम् । रणे राज-कुले द्यूते विषमे प्राण-संशये ॥ १४ ॥
daśa-dikṣu sadā pātu mahā-mṛtyuñjayaśca tvām ǀ
raṇe rāja-kule dyūte viṣame prāṇa-saṁśaye ǁ 14 ǁ

पायाद् ॐ जूं महा-रुद्रो देव-देवो दशाक्षरः । प्रभाते पातु त्वां ब्रह्मा मध्याह्ने भैरवोऽवतु ॥ १५ ॥
pāyād oṁ jūṁ mahā-rudro deva-devo daśākṣaraḥ ǀ
prabhāte pātu tvāṁ brahmā madhyāhne bhairavo'vatu ǁ 15 ǁ

सायं सर्वेश्वरः पातु निशायां नित्य-चेतनः । अर्ध-रात्रे महा-देवो निशांते त्वां महो-मयः ॥ १६ ॥
sāyaṁ sarveśvaraḥ pātu niśāyāṁ nitya-cetanaḥ ǀ
ardha-rātre mahā-devo niśānte tvāṁ maho-mayaḥ ǁ 16 ǁ

सर्वदा सर्वतः पातु ॐ जूं सः हौं मृत्युंजयः । इतीदं कवचं पुण्यं त्रिषु लोकेषु दुर्लभम् ॥ १७ ॥
sarvadā sarvataḥ pātu oṁ jūṁ saḥ hauṁ mṛtyuñjayaḥ ǀ
itīdaṁ kavacaṁ puṇyaṁ triṣu lokeṣu durlabham ǁ 17 ǁ

॥ इति श्री रुद्र यामले तंत्रे श्रीदेवी रहस्ये मृत्युंजय कवचं संपूर्णम् ॥

ǁ iti śrī rudra yāmale tantre śrīdevī rahasye mṛtyuñjaya kavacaṁ sampūrṇam ǁ

❖ homa can be done with the following mantra alone recited 108 times accompanied by offerings of durva and payasa.

ॐ त्र्यंबकं यजामहे सुगंधिं पुष्टि वर्धनम् । ॐ हौं जुं सः __________ गोत्रं __________ इमं (मां) मृत्योः पालय पालय, रोगान् मोचय मोचय, आयुर्-वर्धय वर्धय सः जुं हौं ॐ ऊर्वारुकम् इव बंधनान् मृत्योर् मुक्षीय माऽम्रुतात् ॥ मृत्युंजयाय रुद्राय नील-कंठाय शंभवे अमृतेशाय शर्वाय महा-देवाय ते नमस्स्वाहा ॥

oṁ tryambakaṁ yajāmahe sugandhiṁ puṣṭi vardhanam ǀ oṁ hauṁ juṁ saḥ kaśyapa gotraṁ ___________ imaṁ (māṁ) mṛtyoḥ pālaya pālaya, rogān mocaya mocaya, āyur-vardhaya vardhaya saḥ juṁ hauṁ oṁ
ūrvārukam iva bandhanān mṛtyor mukṣīya mā'mrutāt ǁ
mṛtyuñjayāya rudrāya nīla-kaṇṭhāya śaṁbhave amṛteśāya śarvāya mahā-devāya te namas svāhā ǁ

Ājya āhuti

मृत्युर्नश्यतु आयुर्वर्धतां भूस् स्वाहा ॥ अग्नये इदं न मम ॥
mṛtyur-naśyatu āyur-vardhatāṁ bhūs svāhā ǁ agnaye idaṁ na mama ǁ

For the elimination of Death and increase of longevity, to the Material Plane Hail!

मृत्युर्नश्यतु आयुर्वर्धतां भुवस् स्वाहा ॥ वायवे इदं न मम
mṛtyur-naśyatu āyur-vardhatāṁ bhuvas svāhā ǁ vāyave idaṁ na mama

For the elimination of Death and increase of longevity, to the Spiritual Plane Hail!

मृत्युर्नश्यतु आयुर्वर्धतां सुवस् स्वाहा ॥ सुर्याय इदं न मम ॥
mṛtyur-naśyatu āyur-vardhatāṁ suvas svāhā ǁ suryāya idaṁ na mama ǁ

For the elimination of Death and increase of longevity, to the Transcendental Hail!

मृत्युर्नश्यतु आयुर्वर्धतां भूर्भुवस्सुव स्वाहा ॥ प्रजापतयेदम्
mṛtyur-naśyatu āyur-vardhatāṁ bhūrbhuvassuva svāhā ll prajāpatayedam
For the elimination of Death and increase of longevity, to the three realms Hail!

❖ The acarya now offers 8 oblations of ghee;

ॐ मृत्यवे स्वाहा ॥ oṁ mṛtyave svāhā ll

Uttarāṅgam

❖ place hutaśeṣam on bunch of dūrva grass.

Śānti Pāṭhaḥ

ॐ द्यौश्शान्तिरन्तरिक्षगुं शान्तिः पृथिवी शान्तिराप शान्तिरोषधय शान्तिः । वनस्पतय शान्तिर्विश्वेदेवाश्शान्तिर्ब्रह्म शान्तिस्सर्वगुं शान्तिश्शान्तिरेव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

oṁ dyauś śāntir antarikṣaguṁ śāntiḥ prthivī śāntir āpa śāntir oṣadhaya śāntiḥ l vanaspataya śāntir viśvedevāś śāntir brahma śāntis sarvaguṁ śāntiś śāntir eva śāntis sā mā śāntir edhi ll oṁ śāntiś śāntiś śāntiḥ ll

❖ with the following stotram do abhishekam of the couple.

Śānti Stotram

नश्यंतु प्रेत-कूष्मांडा नश्यंतु दूषका नराः । साधकानां शिवाः संतु स्वाम्नाय परिपालनम् ॥ १ ॥
नंदंतु मातरस्सर्वा जयंतु योगिनी-गणाः । जयंतु सिद्धा डाकिन्यो जयंतु गुरु-शक्तयः ॥ २ ॥
इंद्राद्यास् तर्पितास् संतु तृप्यंतु वास्तु देवताः । चंद्र सूर्यादयो देवास्तृप्यंतु गुरु-भक्तितः ॥ ३ ॥
नक्षत्राणि ग्रहा योगाः करणाद्यास् तथापरे । ते सर्वे सुखिनो यांतु मासाश्च तिथयस् तथा ॥ ४ ॥
तृप्यंतु पितरस्सर्वे ऋतवो संवत्सरादयः । खेचरा भूचराश्चैव तृप्यंतु तव भक्तितः ॥ ५ ॥
अंतरिक्ष-चरा घोरा ये चान्ये देव-योनयः । सर्वे तु सुखिनो यांतु सर्वा नद्यश्च पक्षिणः ॥ ६ ॥
पर्वतास् सुखिनस् संतु तथा तत् कंदरा गुहाः । ऋषयो ब्राह्मणास्सर्वे शांतिं कुर्वंतु ते सदा ॥ ७ ॥
शिवं सर्वत्र ते चास्तु पुत्र-दार-धनादिषु । राजानस्सुखिनस्संतु क्षेम मार्गे तु ते सदा ॥ ८ ॥
शुभा ते दिवसा यांतु शिवास् तिष्ठंतु ते शिवाः । शत्रवो नाशम् आयांतु तव निंदाकराः सदा ॥ ९ ॥
॥ इति मंत्र महार्णव अंतर्गते शांति स्तोत्रम् संपूर्णम् ॥

naśyantu preta-kūṣmāṇḍā naśyantu dūṣakā narāḥ l sādhakānāṁ śivāḥ santu svāmnāya paripālanam ll 1 ll nandantu mātaras sarvā jayantu yoginī-gaṇāḥ l jayantu siddha ḍākinyo jayantu gurū-śaktayaḥ ll 2 ll indrādyās tarpitās santu tṛpyantu vāstu devatāḥ l candra sūryādayo devās tṛpyantu gurū-bhaktitaḥ ll 3 ll nakṣatrāṇi grahā yogāḥ karaṇādyās tathāpare lte sarve sukhino yāntu māsāśca tithayas tathā ll 4 ll tṛpyantu pitaras sarve ṛtavo saṁvatsarādayaḥ l khecarā bhūcarāścaiva tṛpyantu tava bhaktitaḥ ll 5 ll antarikṣa-carā ghorā ye cānye deva-yonayaḥ l sarve tu sukhino yāntu sarvā nadyaśca pakṣiṇaḥ ll 6 ll parvatās sukhinas santu tathā tat kandarā guhāḥ l ṛṣayo

brāhmaṇās sarve śāntiṁ kurvantu te sadā || 7 || śivaṁ sarvatra te cāstu putra-dāra-dhanādiṣu | rājānas sukhinas santu kṣema mārge tu te sadā || 8 || śubhā te divasā yāntu śivās tiṣṭhantu te śivāḥ | śatravo nāśam āyāntu tava nindākarāḥ sadā || 9 ||

May all your afflictive demons be destroyed and all those men who seek to spoil you. May the auspicious ones be the protectors of the seekers for their own sake.
May all mother goddesses rejoice and may the hosts of yoginis triumph. May the perfected Dakinis be victorious and may the powers of the spiritual master be victorious.
May Indra and others be satisfied and may the Vastu devas be pleased. May the moon, sun and other devas be satisfied with devotion to the spiritual master.
The constellations, planets, yogas, karanas and others are also mentioned. May all those months and dates pass happily.
May all the ancestors, the seasons, the year and the others be satisfied. May all that moves in the sky and on the earth be satisfied with Your devotion.
They are terrible creatures that move in space and other demigods. May all the rivers and birds go peacefully. May there be peace in the mountains and the valleys and caves. May all the sages and brahmins always grant you peace.
May there be auspicious everywhere in your children, wife, wealth and so on. May the kings be happy and may you always be on the path of prosperity.
May your auspicious days pass and may your auspicious days remain. May your enemies who always slander you come to their destruction.

|| iti mantra mahārṇava antargate śānti stotram sampūrṇam ||

- ❖ The couple get dressed in new clothes and if they so desire they can repeat their marriage vows:— maṅgala-sūtra, exchanging garlands, pāṇi-grahana and sapta-padi.
- ❖ Give dakshina to brahmins and then provide a feast for everyone.

VĀSTU ŚĀNTIḤ PRAYOGAḤ

GAZE OF THE VĀSTU PURUṢA

Cara Vāstu			Nitya Vāstu	
Mesh	Aries	North	00.00 — 03.00 East	Vāstu śānti should be done when the Cara Vāstu Puruṣa is looking away from the front door. During the Zodiac month, the Vāstu dṛṣṭi is in the direction indicated, so if the front door is in that place, Vāstu Śānti should not be done. During the day the Nitya Vāstu dṛṣṭi is in the direction indicated in column. So Vāstu Śānti should not be done during the times indicated.
Vṛṣabha	Taurus		03.00 — 06.00 South	
Mithuna	Gemini		06.00 — 09.00 West	
Karka	Cancer	East	09.00 — 12.00 North	
Simha	Leo		12.00 — 15.00 East	
Kanya	Virgo		15.00 — 18.00 South	
Tula	Libra	South	18.00 — 21.00 West	
Vṛścika	Scorpio		21.00 — 24.00 North	
Dhanus	Sagittarius			
Makara	Capriocorn	West		
Kumbha	Aquarius			
Mina	Pisces			

Please note — The Vāstu Śānti can be done with or without Homa, in this section we give first the Puja and then after the Homa. The ceremony can be adapted and adopted according to time, place and circumstance.

- The family gather in front of the house with the household deities, purna-kumbha and other auspicious objects. They enter the house with the ladies going first. If there is time they can circumambulate the house first.

Svasti Vācanam

स्वस्तयेऽस्तु सदाविष्णुः स्वस्तयेऽस्तु चतुर्मुखः । स्वस्तयेऽस्तु सदा वह्निः स्वस्तयेऽस्तु यमस् सदा ॥ १ ॥

svastaye'stu sadāviṣṇuḥ svastaye'stu caturmukhaḥ |
svastaye'stu sadā vahniḥ svastaye'stu yamas sadā || 1 ||

स्वस्तयेऽस्तु निरृत्याख्यः स्वस्तये वरुणोऽस्तु नः । स्वस्तयेऽस्तु सदा वायुः स्वस्तयेऽस्तु धनेश्वरः ॥ २ ॥

svastaye'stu nirṛtyākhyaḥ svastaye varuṇo'stu naḥ |
svastaye'stu sadā vāyuḥ svastaye'stu dhaneśvaraḥ || 2 ||

स्वस्तयेऽस्तु सदेशानः स्वस्तयेऽस्तु मरुद्-गणः । स्वस्तये संतु वसवो रुद्राश्च स्वस्तये तथा ॥ ३ ॥

svastaye'stu sadeśānaḥ svastaye'stu marud-gaṇaḥ |
svastaye santu vasavo rudrāśca svastaye tathā || 3 ||

आदित्यास्स्वस्तये संतु मुनयस्-स्वस्तये तथा । गंधर्वास्स्वस्तये संतु स्वस्तये संतु किंनरः ॥ ४ ॥

ādityās svastaye santu munayas-svastaye tathā |
gandharvās svastaye santu svastaye santu kiṁnaraḥ || 4 ||

स्वस्तये संतु नागाश्च स्वस्तये संतु पन्नगाः । स्वस्तये संतु विश्वेशाः स्वस्तयेऽप्सरसस् सदा ॥ ५ ॥

svastaye santu nāgāśca svastaye santu pannagāḥ |
svastaye santu viśveśāḥ svastaye'psarasas sadā || 5 ||

स्वस्तये संतु नद्यश्च स्वस्तये संतु सागराः । स्वस्तये संतु शैलश्च वेदाश्च स्वस्तये तथा ॥ ६ ॥

svastaye santu nadyaśca svastaye santu sāgarāḥ |
svastaye santu śailaśca vedāśca svastaye tathā || 6 ||

स्वस्तये मातरस् संतु पितरस् स्वस्तये तथा । देव-पारिषदास् सर्वे स्वस्तये संतु नस्सदा ॥ ७ ॥

svastaye mātaras santu pitaras svastaye tathā |
deva-pāriṣadās sarve svastaye santu nas- sadā || 7 ||

स्वस्ति भागवतानाम्तु स्वस्ति चाप्यग्र-जन्मनाम् । स्वस्ति वैष्णवानां तु स्वस्ति चैव गवामपि ॥ ८ ॥

svasti bhāgavatānām tu svasti cāpyagra-janmanām |
svasti vaiṣṇavānāṁ tu svasti caiva gavāmapi || 8 ||

स्वस्ति वै स्थावराणां तु जंगमानां तथैव च । स्वस्ति चैवाथ मंत्राणां स्वस्ति वै कर्मणाम् अपि ॥ ९ ॥

svasti vai sthāvarāṇāṁ tu jaṅgamānāṁ tathaiva ca |
svasti caivātha mantrāṇāṁ svasti vai karmaṇām api || 9 ||

PŪRVĀṄGAM

Vighneśvara Pūjā

संकल्पम् — हरिः ॐ तत्सत्; मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवद् आज्ञया भगवद् कैंकर्य रूपं] करिष्यमाण अस्मिन् वास्तु शंति होम कर्मणि निर्विघ्नेण परिसमाप्त्य-अर्थं आदौ विघ्नेशवर पूजां करिष्ये ॥

Saṅkalpam — Hariḥ oṁ tat sat; mama [*asya yajamānasya*] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [*bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ*] kariṣyamāṇa asmin vāstu śanti homa karmaṇi nirvighneṇa parisamāpty-arthaṁ ādau vighneśavara pūjāṁ kariṣye ||

Hari Om, Govinda, Today for absolution of all my patron's sins and in order to invoke the Grace of the Supreme Lord on this auspicious day, in this Vastu Ceremony about to be performed I first offer my homage to Ganesha for the successful and unobstructed completion of the rites.

- ❖ Perform either Ganesha puja or Vishvaksena puja and then recite the main sankalpam

Pradhāna Saṅkalpam

हरिः ओम् तत्सत्। शुभे शोभने मुहूर्ते, अस्य श्री भगवतो महा पुरुषस्य, ……..॥ अस्यां शुभ तिथौ मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं [भगवद् आज्ञया भगवद् कैंकर्य रूपं] कश्यप गोत्रोद्भवस्य, ________ नक्षत्रे जातस्य ________ नाम यजमानः _________ नाम्नि धर्म्-पत्नि समेत ॥

hariḥ om tat sat. śubhe śobhane muhūrte, asya śrī bhagavato mahā puruṣasya, ………. asyāṁ śubha tithau mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī parameśvara prītyarthaṁ [bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ] Kaśyapa gotrodbhavasya, ________ nakṣatre jātasya ________ nāma yajamānaḥ _________ nāmni dharma-patni sameta ||

विशेषतः अस्य यजमानस्य सह कुटुंभानम्, स-मित्राणाम् स-परिवारानां । क्षेम स्थैर्य धैर्य वीर्य विजय, आयुर् आरोग्य ऐश्वर्यानाम् अभिवृद्ध्यर्थं । धर्म अर्थ काम मोक्ष, चतुर् विध पुरुषार्थ फल सिद्ध्यर्थं । इष्ठ-काम्यार्थ सिद्ध्यर्थं । सर्व अरिष्ठ शांत्यर्थं । सर्व अभिष्ठ सिद्ध्यर्थं । समस्त मंगलावप्त्यर्थं । अस्मिन् गृहे विद्यमान दारु पाशानादि, समस्त गृह निर्माण उपकरण द्वार जनित, सकल दोश शापादि निवृत्यर्थं । आदित्यादि नवग्रह देवतानाम् अरिष्ट निरसन द्वार, शुभ फल प्रदातृत्व सिद्ध्यर्थं । हित दृष्टि, अहित दृष्टि, पर दृष्टि, क्रूर दृष्टि, वंचक दृष्ट्यादि सकल दृष्टि बाधा उपशमनार्थं । हित शत्रु, अहित शत्रु, पर शत्रु, अंतश्शत्रु, बहिश्शत्रु इत्यादि समस्त शत्रु बाधा निरसनार्थं । अस्मिन् गृहे निवसितानाम् मनसि दुःख विना, कष्टं विना, पापं विना, सुख जीवन प्राप्त्यर्थं । अस्य यजमानस्य पुत्र पौत्रादि सहितस्य अस्मिन् (नूतन) गृहे चिर-काल सुख निवासार्थं । नाना विध रोगादि सर्वोपद्रव शांत्यर्थं । संपद् आयुर् आरोग्य द्विपद चतुष्पद नाना विध हिंसा दोष परिहार द्वार । वास्तोः शुभदा संसिद्धये । वास्तु शांति मंत्र जप पूजां करिष्ये ॥ (वास्तु शांति होमाख्यां कर्म करिष्ये) ॥ viśeṣataḥ asya yajamānasya saha kuṭumbhānam, sa-mitrāṇām sa-parivārānāṁ I kṣema sthairya dhairya vīrya Vijaya, āyur ārogya aiśvaryānām abhivṛddhyarthaṁ I dharma artha kāma mokṣa, catur vidha puruṣārtha phala siddhyarthaṁ I iṣṭha-kāmyārtha siddhyarthaṁ I sarva ariṣṭha śāntyarthaṁ I sarva abhiṣṭha siddhyarthaṁ I samasta maṅgalāvaptyarthaṁ I asmin gṛhe vidyamāna dāru pāśānādi, samasta gṛha nirmāṇa upakaraṇa dvāra janita, sakala dośa śāpādi nivṛtyarthaṁ I ādityādi navagraha devatānām ariṣṭa nirasana dvāra, śubha phala pradātṛtva siddhyarthaṁ I hita dṛṣṭi, ahita dṛṣṭi, para dṛṣṭi, krūra dṛṣṭi, vañcaka dṛṣṭyādi sakala dṛṣṭi bādhā upaśamanārthaṁ I hita śatru, ahita śatru, para śatru, antaś śatru, bahiś śatru ityādi samasta śatru bādhā nirasanārthaṁ I asmin gṛhe nivasitānām manasi duḥkha vinā, kaṣṭaṁ vinā, pāpaṁ vinā, sukha jīvana prāptyarthaṁ I asya yajamānasya putra pautrādi sahitasya asmin (nūtana) gṛhe cira-kāla sukha nivāsārthaṁ I nānā vidha rogādi sarvopadrava śāntyarthaṁ I saṁpad āyur ārogya dvipada catuṣpada nānā vidha hiṁsā doṣa parihāra dvāra I vāstoḥ śubhadā saṁsiddhaye I vāstu śānti mantra japa pūjāṁ kariṣye II (vāstu śānti homākhyāṁ karma kariṣye) II

For this host and his family and friends and community, for increase of their wellbeing, stability, persistence, power, success, longevity, health and prosperity, fothe achievement of the four goals of life, piety, prosperity, enjoyment and Liberation, for the accomplishment of all their personal goals, for the pacification of all turmoil, for the actualization of their personal desires, for the achievement of all auspiciousness. For the pacification of all problems and defects and curses in this house arising from the timber, stones and all the other building substances. For the pacification of all negative astrological indications and for good fortune. For the pacification of all negative obstructions arising from the evil-eye: beneficial, harmfull, from others, cruel, hostile and for quelling of enmity; beneficial and unbeneficial, external and internal, so that all those who live in this house, the host and his family may be free from worry and difficulties, sinless and may they live here happily for a very long time. For the pacification of all the various diseases, for longevity and health for all the humans, birds and animals of this home, and for the pracification of all harmfull influences and for the blessing of this residence we shall perform the Vastu Shanti ceremony.

तद्-अंगत्वेन गृह शुद्ध्यर्थं अंतः-करण शुद्ध्यर्थं शरीर शुद्ध्यर्थं गृह शुद्ध्यर्थं [भांड/कूप/मंडप शुद्ध्यर्थं] सर्वोपकरण शुद्ध्यर्थं शुद्धि पुण्याह-वाचनं करिष्ये ॥ (पुण्याह वाचनम् २६)
tad-aṅgatvena gṛha śuddhyarthaṁ antaḥ-karaṇa śuddhyarthaṁ śarīra śuddhyarthaṁ gṛha śuddhyarthaṁ [bhāṇḍa/kūpa/maṇḍapa śuddhyarthaṁ] sarvopakaraṇa śuddhyarthaṁ śuddhi puṇyāha-vācanaṁ kariṣye II (puṇyāha vācanam page 29)

❖ vighneśvara udvāsanam |

Invocation of the Gods

नाग-पाश-धरं हृष्टं रक्तौघ द्युति-विग्रहम् । शशांख धवल ध्यायेत् वरुण पश्चिमेश्वरः ॥
वरुणं श्वेत-वर्णं च पाश-हस्तं रुजासनम् । मौक्तिकालंकृतं देवं तीर्थ नाथं अहं भजे ॥
अस्मिन् पूर्व स्थापित कुंभे वरुणं ध्यायामि आवाहयामि स्थापयामि गंधाक्षत समर्पयामि ॥

nāga-pāśa-dharaṁ hṛṣṭaṁ raktaugha dyuti-vigraham |
śaśāṅkha dhavala dhyāyet varuṇa paścimeśvaraḥ ||
varuṇaṁ śveta-varṇaṁ ca pāśa-hastaṁ rujāsanam |
mauktikālaṅkṛtaṁ devaṁ tīrtha nāthaṁ ahaṁ bhaje ||

asmin pūrva sthāpita kumbhe varuṇaṁ dhyāyāmi āvāhayāmi sthāpayāmi gandhākṣata samarpayāmi ||

1. अस्मिन्कुंभे वाणि हिरण्यगर्भाम्ध्यायामि । asmin kumbhe vāṇi hiraṇya-garbhām dhyāyāmi |
ॐ वेदात्मनाय विद्महे, हिरण्य-गर्भाय धीमहि, तन्नो ब्रह्म प्रचोदयात् ॥
ॐ वाग्देव्यै च विद्महे, ब्रह्म-पत्न्यै च धीमहि, तन्नो वाणी प्रचोदयात् ॥
ॐ भूर्भुवस्सुवः, सांगं सायुधम्, वाणी-हिरण्यगर्भौ ध्यायामि, आवाहयामि, स्थापयामि गंधक्षत पुष्पाणी समर्पयामि ॥ ॐ वाणी-हिरण्य-गर्भाभ्यां नमः

oṁ vedātmanāya vidmahe, hiraṇya-garbhāya dhīmahi, tanno brahma pracodayāt ||
oṁ vāgdevyai ca vidmahe, brahma-patnyai ca dhīmahi, tanno vāṇī pracodayāt ||
oṁ bhūr bhuvas suvaḥ, sāṅgaṁ sāyudham, vāṇī-hiraṇyagarbhau dhyāyāmi, āvāhayāmi, sthāpayāmi gandhakṣata puṣpāṇī samarpayāmi || oṁ vāṇī-hiraṇya-garbhābhyāṁ namaḥ

2. अस्मिन् कुंभे लक्ष्मी-नारायणं ध्यायामि । asmin kumbhe lakṣmī-nārāyaṇaṁ dhyāyāmi |
ॐ नारायणाय विद्महे । वासुदेवाय धीमहि । तन्नो विष्णु प्रचोदयात् ॥
ॐ महादेव्यै च विद्महे । विष्णु पत्न्यै च धीमहि । तन्नो लक्ष्मी प्रचोदयात्
ॐ भूर्भुवस्सुवः, सांगं सायुधम्, लक्ष्मी-नारायणौ ध्यायामि, आवाहयामि, स्थापयामि गंधक्षत पुष्पाणी समर्पयामि ॥ ॐ लक्ष्मी-नारायणाभ्यां नमः ॥

oṁ nārāyaṇāya vidmahe | vāsudevāya dhīmahi | tanno viṣṇu pracodayāt ||
oṁ mahādevyai ca vidmahe | viṣṇu patnyai ca dhīmahi | tanno lakṣmī pracodayāt
oṁ bhūr bhuvas suvaḥ, sāṅgaṁ sāyudham, lakṣmī-nārāyaṇau dhyāyāmi, āvāhayāmi, sthāpayāmi gandhakṣata puṣpāṇī samarpayāmi || oṁ lakṣmī-nārāyaṇābhyāṁ namaḥ ||

3. अस्मिन्कुंभे गौरी-महेश्वरं ध्यायामि । asmin kumbhe gaurī-maheśvaraṁ dhyāyāmi |
ॐ तत्पुरुषाय विद्महे । महादेवाय धीमहि । तन्नो रुद्र प्रचोदयात् ॥
ॐ गणांबिकायै विद्महे । महा-तपायै धीमहि । तन्नो गौरी प्रचोदयात् ॥
ॐ भूर्भुवस्सुवः, सांगं सायुधम्, गौरी-महेश्वरौ ध्यायामि, आवाहयामि, स्थापयामि गंधक्षत पुष्पाणी समर्पयामि ॥ ॐ गौरी-महेश्वराभ्यां नमः ॥

oṁ tat puruṣāya vidmahe | mahādevāya dhīmahi | tanno rudra pracodayāt ||
oṁ gaṇāmbikāyai vidmahe | mahā-tapāyai dhīmahi | tanno gaurī pracodayāt ||

oṁ bhūr bhuvas suvaḥ, sāṅgaṁ sāyudham, gaurī-maheśvarau dhyāyāmi, āvāhayāmi, sthāpayāmi gandhakṣata puṣpāṇī samarpayāmi || oṁ gaurī-maheśvarābhyāṁ namaḥ ||

4. अस्मिन् कुंभे दुर्गां देवीं ध्यायामि । asmin kumbhe durgāṁ devīṁ dhyāyāmi |
ॐ कात्यायनाय विद्महे । कन्यकुमारि धीमहि । तन्नो दुर्गि प्रचोदयात् ॥
ॐ भूर्भुवस्सुवः, सांगं सायुधम्, दूर्गाम् ध्यायामि, आवाहयामि, स्थापयामि गंधक्षत पुष्पाणी समर्पयामि ॥
ॐ दूर्गायै नमः ॥
oṁ kātyāyanāya vidmahe | kanyakumāri dhīmahi | tanno durgi pracodayāt ||
oṁ bhūr bhuvas suvaḥ, sāṅgaṁ sāyudham, dūrgām dhyāyāmi, āvāhayāmi, sthāpayāmi gandhakṣata puṣpāṇī samarpayāmi || oṁ dūrgāyai namaḥ ||

5. अस्मिन् कुंभे महा-गणपतिं ध्यायामि । asmin kumbhe mahā-gaṇapatiṁ dhyāyāmi |
ॐ एकदंताय विद्महे । वक्रतुंडाय धीमहि । तन्नो दंति प्रचोदयात् ॥
ॐ भूर्भुवस्सुवः, सांगं सायुधम्, महा-गणपतिं ध्यायामि, आवाहयामि, स्थापयामि गंधक्षत पुष्पाणी समर्पयामि ॥ ॐ गणपतये नमः ॥
oṁ ekadantāya vidmahe | vakratuṇḍāya dhīmahi | tanno danti pracodayāt ||
oṁ bhūr bhuvas suvaḥ, sāṅgaṁ sāyudham, mahā-gaṇapatiṁ dhyāyāmi, āvāhayāmi, sthāpayāmi gandhakṣata puṣpāṇī samarpayāmi || oṁ gaṇapataye namaḥ ||

6. अस्मिन् कुंभे क्षेत्र-पालान् ध्यायामि । asmin kumbhe kṣetra-pālān dhyāyāmi |
भूत-प्रेत पिशाचाद्यैर् आवृतं शूल-पाणिनम् । आवाहये क्षेत्र-पालं कर्मण्यस्मिन् सुखाय नः ॥
ॐ भूर्भुवस्सुवः, सांगं सायुधम्, क्षेत्रपालान् ध्यायामि, आवाहयामि, स्थापयामि गंधक्षत पुष्पाणी समर्पयामि ॥ ॐ क्षेत्रपालेभ्यो नमः ॥

bhūta-preta piśācādyair āvṛtaṁ śūla-pāṇinam |
āvāhaye kṣetra-pālaṁ karmaṇyasmin sukhāya naḥ ||

oṁ bhūr bhuvas suvaḥ, sāṅgaṁ sāyudham, kṣetrapālān dhyāyāmi, āvāhayāmi, sthāpayāmi gandhakṣata puṣpāṇī samarpayāmi || om kṣetrapālebhyo namaḥ ||

Aṣṭha-dikpālaka Dhyānam

इंद्रोऽमरावति नाथः शचि देव्यास्तु नायकः । वज्रायुधस्य प्राचीशः तस्यै चैरावतो गजः ॥
ॐ भूर्भुवस्सुवः, सांगं सायुधम्, इंद्रादि अष्ठदिक्पलकान् ध्यायामि, आवाहयामि, स्थापयामि गंधक्षत पुष्पाणी समर्पयामि ॥ ॐ अष्ठदिक्पालेभ्यो नमः ॥

indro'marāvati nāthaḥ śaci devyāstu nāyakaḥ |
vajrāyudhasya prācīśaḥ tasyai cairāvato gajaḥ ||

oṁ bhūr bhuvas suvaḥ, sāṅgaṁ sāyudham, indrādi aṣṭhadikpalakān dhyāyāmi, āvāhayāmi, sthāpayāmi gandhakṣata puṣpāṇī samarpayāmi || oṁ aṣṭha-dik-pālebhyo namaḥ ||

Navagraha Dhyānam

जपा कुशम संकाशं काश्यपेयं महा-द्युतिं । तमोरिं सर्व पापघ्नं प्रणतोस्मि दिवाकरं ॥

ॐ भूर्भुवस्सुवः, सांगं सायुधम्, सूर्यादि नवग्रहान् ध्यायामि, आवाहयामि, स्थापयामि गंधक्षत पुष्पाणी समर्पयामि ॥ ॐ नवग्रहेभ्यो नमः ॥

japā kuśama saṅkāśaṁ kāśyapeyaṁ mahā-dyutiṁ |
tamoriṁ sarva pāpaghnaṁ praṇatosmi divākaraṁ ||

oṁ bhūr bhuvas suvaḥ, sāṅgaṁ sāyudham, sūryādi navagrahān dhyāyāmi, āvāhayāmi, sthāpayāmi gandhakṣata puṣpāṇī samarpayāmi || oṁ navagrahebhyo namaḥ ||

आवाहिताभ्यो सर्वेभ्यो देवताभ्यो नमः । आवाहिता भवत । स्थापिता भवत । सन्निधा भवत । सन्निरुद्धा भवता । सन्निहिता भवत । अवगुंठिता भवत । प्रसीदत प्रसीदत । स्वागतं स्वागतम् ॥
āvāhitābhyo sarvebhyo devatābhyo namaḥ | āvāhitā bhavata | sthāpitā bhavata | sannidhā bhavata | sanniruddhā bhavatā | sannihitā bhavata | avaguṇṭhitā bhavata | prasīdata prasīdata | svāgataṁ svāgatam ||

स्वामिनः सर्व-जगनाथाः यावात् पूजावसानकम् । तावात् यूयं प्रीति भावेन कुंभेषु सन्निधिम् कुरुत ॥
svāminaḥ sarva-jaganāthāḥ yāvāt pūjāvasānakam |
tāvāt yūyaṁ prīti bhāvena kumbheṣu sannidhim kuruta ||

Vāstu Puruṣa Dhyānam

वास्तु मर्त्यो महाकायः कृष्णांगो रक्त-लोचनः । एक-वक्त्रो द्वि-बाहुश्च बर्बरांगंच दुर्धरः ॥
आवाहयाम्यहं वास्तुं वज्र-देहो महा-बलम् । विश्वंबरं नाग-रुपं भू-भार्-अर्पित मस्तकम् ॥
आगच्छ भगवन् वास्तो सर्व देवैर् अधिष्टित । भगवन् कुरु कल्याणं गृहे-स्मिन् सन्निधो भव ॥

vāstu martyo mahākāyaḥ kṛṣṇāṅgo rakta-locanaḥ |
eka-vaktro dvi-bāhuśca barbarāṅgañca durdharaḥ ||
āvāhayāmyahaṁ vāstuṁ vajra-deho mahā-balam |
viśvambaraṁ nāga-rūpaṁ bhū-bhār-arpita mastakam ||
āgaccha bhagavan vāsto sarva devair adhiṣṭita |
bhagavan kuru kalyāṇaṁ gṛhe-smin sannidho bhava ||

ॐ क्ष्रां क्ष्रीं क्ष्रूं क्ष्रैं क्ष्रौं क्ष्रः ह्रईं वास्तु-पतये इहागच्छ इहा तिष्ट ॥
ॐ ह्रीं वास्तु पतये नमः वास्तु पतये नमः ॥

oṁ kṣrāṁ kṣrīṁ kṣrūṁ kṣraiṁ kṣrauṁ kṣraḥ hrīṁ vāstu-pataye ihāgaccha ihā tiṣṭa ||
oṁ hrīṁ vāstu pataye namaḥ ||

O Vastu who appears in the form of a man, of aweful appearance, having a huge body, dark complexion and red eyes. With one face and two arms, hard to contain. I Invoke you O Vastu with the adamantine body of great strength, clothed in space, manifest as a Naga, supporting the earth on your head. Please come hither O Lord Vastu, the one in whom all the Devas are established, grant us your Grace and be present in this homestead.

Maṇḍala devatā āvāhaṇam

ॐ अंशु-मालिने नमः ध्यायामि आवाहयामि ॥ झष-ध्व्जाय । कुमाराय । विनायकाय । अश्विभ्याम् । चंद्राय । दुर्गायै । सप्त-मातृभ्यो । स्थाणवे । विष्णवे । ब्रह्मणे ॥
oṁ aṁśu-māline namaḥ dhyāyāmi āvāhayāmi || jhaṣa-dhvjāya | kumārāya | vināyakāya | aśvibhyām | candrāya | durgāyai | sapta-mātṛbhyo | sthāṇave | viṣṇave | brahmaṇe ||

Upacāras

आसनं समर्पयामि । अर्घ्यं समर्पयामि । पाद्यं समर्पयामि । आचमनीयं समर्पयामि । ॐ भूर् भुव सुवः स्नानं समर्पयामि । वस्त्र अर्थं अक्षतान् । उपवीत अर्थं अक्षतान् समर्पयामि । आभरण अर्थं अक्षतान् समर्पयामि । दिव्य गंधान् धारयामि । गंधस्योपरि कुम्कुमं समर्पयामि । पुष्पमालिकाम् समर्पयामि । पुष्पै पूजयामि ॥
āsanaṁ samarpayāmi | arghyaṁ samarpayāmi | pādyaṁ samarpayāmi | ācamanīyaṁ samarpayāmi | oṁ bhūr bhuva suvaḥ snānaṁ samarpayāmi | vastra arthaṁ akṣatān | upavīta arthaṁ akṣatān samarpayāmi | ābharaṇa arthaṁ akṣatān samarpayāmi | divya gandhān dhārayāmi | gandhasyopari kumkumaṁ samarpayāmi | puṣpamālikām samarpayāmi | puṣpai pūjayāmi ||

Vāstu laghu nāmavalli

ॐ असि-चर्म-धराय नमः । कपिलास्याय । भीषणाय । रक्त-लोचनाय । कोट-रक्षाय । लंब-कर्णाय । दीर्घ-जंघाय । महोदराय । अश्व-तुंडाय । काक-कंटाय । वज्र-बाहवे । व्रतांत-काय । स्मित-वक्त्राय । कृष्ण-देहाय । श्वेत-वस्त्राय । सु-वेष्टिने । रक्त-केशाय । महा- पाणये । तीक्ष्ण-दंष्ट्राय ॥
oṁ asi-carma-dharāya namaḥ | kapilāsyāya | bhīṣaṇāya | rakta-locanāya | koṭa-rakṣāya | lamba-karṇāya | dīrgha-jaṅghāya | mahodarāya | aśva-tuṇḍāya | kāka-kaṇṭāya | vajra-bāhave | vratānta-kāya | smita-vaktrāya | kṛṣṇa-dehāya | śveta-vastrāya | su-veṣṭine | rakta-keśāya | mahā- pāṇaye | tīkṣṇa-daṁṣṭrāya ||

Vāstu vistāra nāmavalli

ॐ वास्तु पुरुषाय नमः । महाकाय । कृष्णांगाय । अरुणाक्षाय । वस्त्रैक-धारणाय । द्विबाहवे । वज्र-देहाय । सुरासुराकाराय । एक-वक्त्राय । बर्बरांगाय ॥ १० ॥ दुर्धराय । विभ्रश्म-शिशिरोरुहाय । ऐशान्य स्थित मस्तकाय । क्रुधाय । कूर्परि-कृत-जानु-द्वयाय । कृतांजली-पुटाय । कल्यानाय । अधो-वक्त्राय । शिव-नेत्रोद्भवाय । घोर-रूपाय ॥ २० ॥ वास्तु-शास्त्राधिपतये । चुतुः षष्ठि मंडलाध्यक्षाय । धरणी-सुताय । बलि-प्रियाय । रक्त-केशाय । वास्तु-मंडल-मध्य-गाय । वास्तु-देवाय । त्रैलोक्य-रक्षकाय । त्रात्रे । वरदाय ॥ ३० ॥ वंचितार्थ-प्रदाय । भक्तानम् अभयंकराय । भक्त-वत्सलाय । शुभाय । होमार्चन-प्रीताय । प्रभवे । उदुंबर-समित्-प्रियाय । मरीच्यान्न-प्रिय-मानसाय । दिक्पाल-परिभूषिताय । गृह-निर्माण-सहायकाय ॥ ४० ॥ गृह-दोष-निवर्तकाय । कुलिशायुध-भूषणाय । कृष्ण-वस्त्र-धराय । आयुर्बल-यशोदाय । माष-बलि-प्रियाय । दीर्घ-नेत्राय । निद्रा-प्रियाय । दारिद्र्य -हरणाय । सुख-शयानंदाय । सौभाग्य-दाय ॥ ५० ॥ वास्तोष्पतये । सर्वागम-स्तुताय । सर्व-मंगलाय । ॐ वास्तु पुरुषाय नमः ॥

oṁ vāstu puruṣāya namaḥ | mahākāya | kṛṣṇāṅgāya | aruṇākṣāya | vastraika-dhāraṇāya | dvibāhave | vajra-dehāya | surāsurākārāya | eka-vaktrāya | barbarāṅgāya || 10 || durdharāya | vibhraśma-śiśiroruhāya | aiśānya sthita mastakāya | krudhāya | kūrpari-kṛta-jānu-dvayāya | kṛtāñjalī-puṭāya | kalyānāya | adho-vaktrāya | śiva-netrodbhavāya | ghora-rūpāya || 20 || vāstu-śāstrādhipataye | cutuḥ ṣaṣṭhi maṇḍalādhyakṣāya | dharaṇī-sutāya | bali-priyāya | rakta-keśāya | vāstu-maṇḍala-madhya-gāya | vāstu-devāya | trailokya-rakṣakāya | trātre | varadāya || 30 || vañcitārtha-pradāya | bhaktānam abhayaṅkarāya | bhakta-vatsalāya | śubhāya | homārcana-prītāya | prabhave | udumbara-samit-priyāya | marīcyānna-priya-mānasāya | dikpāla-paribhūṣitāya | gṛha-nirmāṇa-

sahāyakāya || 40 || gṛha-doṣa-nivartakāya | kuliśāyudha-bhūṣaṇāya | kṛṣṇa-vastra-dharāya | āyur-bala-yaśodāya | māṣa-bali-priyāya | dīrgha-netrāya | nidrā-priyāya | dāridrya -haraṇāya | sukha-śayānandāya | saubhāgya-dāya || 50 || vāstoṣpataye | sarvāgama-stutāya | sarva-maṅgalāya | oṁ vāstu puruṣāya namaḥ ||

Uttara Pūjā

धूपं आघ्रापयामि । प्रत्यक्ष दीपं दर्शयामि । धूप दीप अनंतरं पुनर् आचमनीयं समर्पयामि । नैवेद्यं निवेदयामि । नैवेद्य अनंतरं आचमनीयं समर्पयामि । तांबूलं समर्पयामि । आनंद कर्पूर निराजनं संदर्शयामि ॥

dhūpaṁ āghrāpayāmi | pratyakṣa dīpaṁ darśayāmi | dhūpa dīpa anantaraṁ punar ācamanīyaṁ samarpayāmi | naivedyaṁ nivedayāmi | naivedya anantaraṁ ācamanīyaṁ samarpayāmi | tāmbūlaṁ samarpayāmi | ānanda karpūra nirājanaṁ saṁdarśayāmi ||

ॐ वास्तु पुरुषाय विद्महे । भूमी-पुत्राय धीमहि । तन्नो वास्तु प्रचोदयात् ॥
कर्पूर निराजन अनंतरं पुनर् आचमनियं समर्पयामि ॥
oṁ vāstu puruṣāya vidmahe | bhūmī-putrāya dhīmahi | tanno vāstu pracodayāt ||
karpūra nirājana anantaraṁ punar ācamaniyaṁ samarpayāmi ||

❖ Time permitting one may recite the following Stotra:

Vāstu Stotram

वास्तु मर्त्यो महाकायः कृष्णांगो रक्त-लोचनः । एक-वक्त्रो द्वि-बाहुश्च बर्बरांगंच दुर्धरः ॥ १ ॥
vāstu martyo mahākāyaḥ kṛṣṇāṅgo rakta-locanaḥ |
eka-vaktro dvi-bāhuśca barbarāṅgañca durdharaḥ || 1 ||

The deity of architecture is huge-bodied, with black limbs and red eyes. He has one mouth and two arms, and is very difficult to overcome."

वास्तु-देव नमस्तुभ्यं भूशय्याऽभिरत प्रभो । मद्गृहं धन-धान्याद्यैः समृद्धं कुरु सर्वदा ॥ २ ॥
vāstu-deva namastubhyaṁ bhūśayyā'bhirata prabho |
mad gṛhaṁ dhana-dhānyādyaiḥ samṛddhaṁ kuru sarvadā || 2 ||

O Lord of architecture, I bow to you. Please bless my home with wealth and prosperity forever."

देवेश वास्तु-पुरुष सर्व विघ्न-विनाशक । शांतिं कुरु सुखं देहि सर्व कामान्प्रयच्छ मे ॥ ३ ॥
deveśa vāstu-puruṣa sarva vighna-vināśaka |
śāntiṁ kuru sukhaṁ dehi sarva kāmān prayaccha me || 3 ||

O Lord of architecture, destroyer of all obstacles, please grant me peace and happiness, and fulfill all my desires.

देव-देवं गणाध्यक्षं पाताल तल वासिनम् । विश्वंबरं नाग-रुपं भू-भार्-अर्पित मस्तकम् ॥ ४ ॥
deva-devaṁ gaṇādhyakṣaṁ pātāla tala vāsinam |
viśvambaraṁ nāga-rūpaṁ bhū-bhār-arpita mastakam || 4 ||

O Lord of all gods, leader of the ganas, dwelling in the lower realms. You who support the universe in the form of a serpent, I offer my respects to you."

वास्तोष्पतिं महा देवं सर्व सिद्धि विधायकम् । शांति कर्तारम् ईशानं तं वास्तुं प्रणतोस्म्यहम् ॥ ५ ॥

vāstoṣpatiṁ mahā devaṁ sarva siddhi vidhāyakam |
śānti kartāram īśānaṁ taṁ vāstuṁ praṇato'smyaham || 5 ||

I offer my obeisances to the great deity of architecture, the bestower of all accomplishments, the Lord of peace, Ishana. I bow to that deity.

यज्ञ-भागं प्रतीक्षस्व पूजां चैव बलिम् मम । नमस्ते देव देवेश मम स्वस्ति करो भव ॥ ६ ॥
yajña-bhāgaṁ pratīkṣasva pūjāṁ caiva balim mama |
namaste deva deveśa mama svasti karo bhava || 6 ||

Please accept my offerings, including my worship and sacrifice. O Lord of all gods, bestow upon me your blessings."

सशैल सागरां पृथिवीं यथा वहसि मूर्द्धनि । तथा माम् वह कल्याणं संपत्संततिभिस्सह ॥ ७ ॥
saśaila sāgarāṁ pṛthivīṁ yathā vahasi mūrddhani |
tathā mām vaha kalyāṇaṁ sampat santatibhis saha || 7 ||

Just as you support the earth and the seas on your head, please also bestow upon me prosperity and all good things, along with their continuous increase."

यथा मेरु गिरेश् शृंगे देवानाम् आलये सदा । तथा ब्रह्मादि देवानां गेहे मे स्थिरता भवेत् ॥ ८ ॥
yathā meru gireś śṛṅge devānām ālaye sadā |
tathā brahmādi devānāṁ gehe me sthiratā bhavet || 8 ||

Just as Mount Meru is firmly fixed at the abode of the gods, may my home be steadfast for the gods, such as Brahma and the others.

भगवन् देव-देवेश त्वं पिता सर्व देहिनाम् । यज्ञ-रूपेण भगवन् त्वया व्याप्तं चराचरम् ॥ ९ ॥
bhagavan deva-deveśa tvaṁ pitā sarva dehināṁ |
yajña-rūpeṇa bhagavan tvayā vyāptaṁ carācaram || 9 ||

O Lord of all gods, you are the father of all living beings. O Lord in the form of sacrifice, you pervade all that moves and all that does not move."

यथा त्वं धरिणीं कृत्स्नः धरसि सर्वदा प्रभो । प्रकृतं त्वं च मां दृष्ट्वा बालवत् प्रतिपालय ॥ १० ॥
yathā tvaṁ dhariṇīṁ kṛtsnaḥ dharasi sarvadā prabho |
prakṛtaṁ tvaṁ ca māṁ dṛṣṭvā bālavat pratipālaya || 10 ||

Just as you sustain the entire Earth, O Lord, always support me as well. Seeing me as a child, protect me, You are material nature.

हिताय सर्व लोकानां तथा धारय मद्गृहम् । इष्टान् कामान् प्रयच्छ त्वं दुरिष्टं च विनाशय ॥ ११ ॥।
hitāya sarva lokānāṁ tathā dhāraya mad gṛham |
iṣṭān kāmān prayaccha tvaṁ duriṣṭaṁ ca vināśaya || 11 ||

For the benefit of all beings, maintain my house as such, and give me the desired goals and destroy all the chaotic forces.

❖ Prepare the homa kuṇḍa.

Agni-mukham

रक्त माल्यांबरधरं रक्त पद्मासनस्थितम् । रौद्र वागीश्वरी रूपं वह्निम् आवाहयाम्यहम् ॥
rakta mālyāmbaradharaṁ rakta padmāsanasthitam |
raudra vāgīśvarī rūpaṁ vahnim āvāhayāmyaham ||
ॐ भूर्भुवस्सुवः वरद नाम अग्निम् ध्यायामि आवाहयामि स्थापयामि ।

ॐ वरद नाम अग्नये नमः । सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥
oṁ bhūr-bhuvas-suvaḥ varada nāma agnim dhyāyāmi āvāhayāmi sthāpayāmi |
oṁ varada nāma agnaye namaḥ | supratiṣṭho varado bhava ||

- Offer the preliminary oblations.

Adhidevatā homam

- offer āhutis with the following mantras repeating "idaṁ na mama"

ॐ ब्रह्मणे स्वाहा ॥ ब्रह्मणे इदं न मम ॥ ॐ सरस्वत्यै स्वाहा ॥ ॐ नारायणाय स्वाहा ॥ ॐ लक्ष्म्यै स्वाहा ॥ ॐ शिवाय स्वाहा ॥ ॐ उमायै स्वाहा ॥ ॐ दूर्गायै स्वाहा ॥ ॐ गणपतये स्वाहा ॥
oṁ brahmaṇe svāhā || brahmaṇe idaṁ na mama || oṁ sarasvatyai svāhā || oṁ nārāyaṇāya svāhā || oṁ lakṣmyai svāhā || oṁ śivāya svāhā || oṁ umāyai svāhā || oṁ dūrgāyai svāhā || oṁ gaṇapataye svāhā ||

Vāstu Homam

- offer 4 or 8 āhutis with the following mantras repeating "idaṁ na mama"

Maṇḍala devata āhuti (saṅkṣiptam)

ॐ अंशु-मालिने स्वाहा ॥ अंशु-मालिने इदं न मम ॥
ॐ झष-ध्व्जाय ॥ ॐ कुमाराय ॥ ॐ विनायकाय ॥ ॐ अश्विभ्याम् ॥ ॐ चंद्राय ॥ ॐ दुर्गायै ॥ ॐ सप्त-मातृभ्यो ॥ ॐ स्थाणवे ॥ ॐ विष्णवे ॥ ॐ ब्रह्मणे ॥
oṁ aṁśu-māline svāhā || aṁśu-māline idaṁ na mama ||
oṁ jhaṣa-dhvjāya || oṁ kumārāya || oṁ vināyakāya || oṁ aśvibhyām || oṁ candrāya || oṁ durgāyai || oṁ sapta-mātṛbhyo || oṁ sthāṇave || oṁ viṣṇave || oṁ brahmaṇe ||

Maṇḍala devata āhuti (vistāram)

ॐ शिखिने स्वाहा ॥ १ ॥ पर्जन्याय ॥ २ ॥ जयंताय ॥ ३ ॥ कुलिशायुधाय ॥ ४ ॥ सूर्याय ॥ ५ ॥ सत्याय ॥ ६ ॥ भृशाय ॥ ७ ॥ आकाशाय ॥ ८ ॥ वायवे ॥ ९ ॥ पूष्णे ॥ १० ॥ वितथाय ॥ ११ ॥ गृहक्षताय ॥ १२ ॥ यमाय ॥ १३ ॥ गंधर्वाय ॥ १४ ॥ भृंग-रजाय ॥ १५ ॥ मृगाय ॥ १६ ॥ पितृभ्यो ॥ १७ ॥ दौवारिका ॥ १८ ॥ सुग्रीवाय ॥ १९ पुष्प-दंताय ॥ २० ॥ वरुणाय ॥ २१ ॥ असुराय ॥ २२ ॥ शेषाय ॥ २३ ॥ पापाय ॥ २४ ॥ रोगाय ॥ २५ ॥ अहिर्बुध्न्याय ॥ २६ ॥ मुख्याय ॥ २७ ॥ भल्लाटाय ॥ २८ ॥ सोमाय ॥ २९ ॥ सर्पेभ्यो ॥ ३० ॥ अदितये ॥ ३१ ॥ दितये ॥ ३२ ॥ अद्भ्यो ॥ ३३ ॥ सावित्राय ॥ ३४ ॥ जयंताय ॥ ३५ ॥ रुद्राय ॥ ३६ ॥ अर्यम्णे ॥ ३७ ॥ सवित्रे ॥ ३८ ॥ विवस्वते ॥ ३९ ॥ विबुधाधिपाय ॥ ४० ॥ मित्राय ॥ ४१ ॥ राज-यक्ष्मणे ॥ ४२ ॥ पृथिवीधराय ॥ ४३ ॥ आपवत्साय ॥ ४४ ॥ ब्रह्मणे ॥ ४५ ॥ चरक्यै ॥ ४६ ॥ विदार्यै ॥ ४७ ॥ पूतनायै ॥ ४८ ॥ पाप-राक्षस्यै ॥ ४९ ॥ स्कंदाय ॥ ५० ॥ अर्यम्णे ॥ ५१ ॥ जृंभकाय ॥ ५२ ॥ पिलिपिच्छाय ॥ ५३ ॥
oṁ śikhine svāhā || 1 || parjanyāya || 2 || jayantāya || 3 || kuliśāyudhāya || 4 || sūryāya || 5 || satyāya || 6 || bhṛśāya || 7 || ākāśāya || 8 || vāyave || 9 || pūṣṇe || 10 || vitathāya || 11 || gṛhakṣatāya || 12 || yamāya || 13 || gandharvāya || 14 || bhṛṅga-rajāya || 15 || mṛgāya || 16 || pitṛbhyo || 17 || dauvārikā || 18 || sugrīvāya || 19 puṣpa-dantāya || 20 || varuṇāya || 21 ||

asurāya || 22 || śeṣāya || 23 || pāpāya || 24 || rogāya || 25 || ahirbudhnyāya || 26 || mukhyāya || 27 || bhallāṭāya || 28 || somāya || 29 || sarpebhyo || 30 || aditaye || 31 || ditaye || 32 || adbhyo || 33 || sāvitrāya || 34 || jayantāya || 35 || rudrāya || 36 || aryamṇe || 37 || savitre || 38 || vivasvate || 39 || vibudhādhipāya || 40 || mitrāya || 41 || rāja-yakṣmaṇe || 42 || pṛthivīdharāya || 43 || āpavatsāya || 44 || brahmaṇe || 45 || carakyai || 46 || vidāryai || 47 || pūtanāyai || 48 || pāpa-rākṣasyai || 49 || skandāya || 50 || aryamṇe || 51 || jṛṁbhakāya || 52 || pilipicchāya || 53 ||

❖ Offer 4 ahutis with the following mantra:

ॐ नमो नमस्ते वास्तु पुरुषाय, महाबल पराक्रमाय, सर्वाधि वास शरीराय, ब्रह्म-पुत्राय, सकल ब्रह्मांड धारिणे, भूभारार्पित मस्तकाय, पुरपतन प्रासाद् गृह वापीसरः, कूपादेः सन्निवेश सान्निध्य कराय, सर्व सिद्धि-प्रदाय, प्रसन्न-वदनाय, विश्वंभराय, परमपुरुषाय, शक्र-वरदाय, वास्तोष्पते नमस्ते नमस्ते स्वाहा ॥

oṁ namo namaste vāstu puruṣāya, mahābala parākramāya, sarvādhi vāsa śarīrāya, brahma-putrāya, sakala brahmāṇḍa dhāriṇe, bhūbhārārpita mastakāya, pura-patana prāsād gṛha vāpīsaraḥ, kūpādeḥ sanniveśa sānnidhya karāya, sarva siddhi-pradāya, prasanna-vadanāya, viśvambharāya, parama-puruṣāya, śakra-varadāya, vāstoṣpate namaste namaste svāhā ||

❖ Time permitting one can offer ahutis with the following mantras as many times as desired.

ॐ ह्रीं वास्तु पतये नमः स्वाहा ॥ वास्तु पतये इदं न मम ॥
oṁ hrīṁ vāstu pataye namaḥ svāhā || vāstu pataye idaṁ na mama ||

ॐ वास्तु पुरुषाय विद्महे । भूमी-पुत्राय धीमहि । तन्नो वास्तु प्रचोदयात् स्वाहा ॥ वास्तु पतये इदं ॥
oṁ vāstu puruṣāya vidmahe | bhūmī-putrāya dhīmahi | tanno vāstu pracodayāt svāhā || vāstu pataye idaṁ na mama ||

Daśa-dikpālaka homam

ॐ इंद्राय स्वाहा ॥ १ ॥ ॐ अग्नये स्वाहा ॥ २ ॥ ॐ यमाय स्वाहा ॥ ३ ॥ ॐ नैर्ऋतये स्वाहा ॥ ४ ॥ ॐ वरुणाय स्वाहा ॥ ५ ॥ ॐ वयवे स्वाहा ॥ ६ ॥ ॐ सोमाय स्वाहा ॥ ७ ॥ ॐ ईश्वराय स्वाहा ॥ ८ ॥ ॐ ब्रह्मणे स्वाहा ॥ ९ ॥ ॐ अनंताय स्वाहा ॥ १० ॥
oṁ indrāya svāhā || 1 || oṁ agnaye svāhā || 2 || oṁ yamāya svāhā || 3 || oṁ nairṛtaye svāhā || 4 || oṁ varuṇāya svāhā || 5 || oṁ vayave svāhā || 6 || oṁ somāya svāhā || 7 || oṁ īśvarāya svāhā || 8 || oṁ brahmaṇe svāhā || 9 || oṁ anantāya svāhā || 10 ||

Navagraha Homam

ॐ सूर्याय स्वाहा ॥ १ ॥ ॐ चंद्राय स्वाहा ॥ २ ॥ ॐ अंगारकाय स्वाहा ॥ ३ ॥ ॐ बुधाय स्वाहा ॥ ४ ॥ ॐ गुरवे स्वाहा ॥ ५ ॥ ॐ शुक्राय स्वाहा ॥ ६ ॥ ॐ शनैश्चराय स्वाहा ॥ ७ ॥ ॐ राहवे स्वाहा ॥ ॐ केतुभ्यो स्वाहा ॥
oṁ sūryāya svāhā || 1 || oṁ candrāya svāhā || 2 || oṁ aṅgārakāya svāhā || 3 || oṁ budhāya svāhā || 4 || oṁ gurave svāhā || 5 || oṁ śukrāya svāhā || 6 || oṁ śanaiścarāya svāhā || 7

|| oṁ rāhave svāhā || oṁ ketubhyo svāhā ||

Uttarāṅgam

sviṣṭakṛta āhutiḥ

यज्ञ-साक्षी क्षेम कर्ता सर्वान् कामान् प्रपूरय ॥ ह्रीं अग्नि-स्विष्टकृते स्वाहा ॥ अग्नये स्विष्टकृते इदं न मम

yajña-sākṣī kṣema kartā sarvān kāmān prapūraya ||
hrīṁ agni-sviṣṭakṛte svāhā || agnaye sviṣṭakṛte idaṁ na mama

Prāyaścitta ahutiḥ

प्रमादात् कुर्वतां कर्म प्रच्यवेत अध्वरेषु यत् । न्यूनं संपूर्णताम् याति सद्यो अग्नि प्रसादतस्स्वाहा ॥
रं अग्नये इदं न मम ॥ १ ॥

pramādāt kurvatāṁ karma pracyaveta adhvareṣu yat |
nyūnaṁ sampūrṇatām yāti sadyo agni prasādatas svāhā ||
raṁ agnaye idaṁ na mama || 1 ||

ज्ञातं च यद् अज्ञातं च यदेव वै हुतं मया । न्यूनं अतिरिक्तंच तत्सर्वं क्षम्यताम्प्रभो स्वाहा ॥
रं अग्नये इदं न मम ॥ २ ॥

jñātaṁ ca yad ajñātaṁ ca yadeva vai hutaṁ mayā |
nyūnaṁ atiriktañca tat sarvaṁ kṣamyatām prabho svāhā ||
raṁ agnaye idaṁ na mama || 2 ||

कर्मणेऽस्य पर-ब्रह्मन्-अयुक्तं विहितंच यत् । तच्छांत्यै यज्ञ-संपत्त्यौ व्याहृत्या हूयते विभो स्वाहा ॥
रं अग्नये इदं न मम ॥ ३ ॥

karmaṇe'sya para-brahman-ayuktaṁ vihitañca yat |
tacchāntyai yajña-sampattyau vyāhṛtyā hūyate vibho svāhā ||
raṁ agnaye idaṁ na mama || 3 ||

ॐ भू स्वाहा ॥ अग्नये इदं न मम ।
oṁ bhū svāhā || agnaye idaṁ na mama |
ॐ भुवस्स्वाहा ॥ वायवे इदं न मम ।
oṁ bhuvas-svāhā || vāyave idaṁ na mama |
ॐ सुवस्स्वाहा ॥ सूर्याय इदं न मम ।
oṁ suvas-svāhā || sūryāya idaṁ na mama |
ॐ भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा ॥ प्रजापतये इदं न मम ।
oṁ bhūrbhuvas-suvas-svāhā || prajāpataye idaṁ na mama |

pūrṇāhuti

पूर्णमदः पूर्णम् इदं । पूर्णात् पूर्णम् उदच्यते । पूर्णस्य पूर्णम् आदाय । पूर्णम् एव-अवसिष्याते ॥
pūrṇam adaḥ pūrṇam idaṁ | pūrṇāt pūrṇam udacyate |
pūrṇasya pūrṇam ādāya | pūrṇam eva-avasiṣyāte ||

ॐ यज्ञपते पूर्णोभवतु यज्ञ मे हृष्यन्तु यज्ञ-देवताः फलानि सम्यग् यच्छन्तु स्वाहा ॥
hrīṁ yajñapate pūrṇobhavatu, yajña me hṛṣyantu, yajña-devatāḥ phalāni samyag yacchantu, svāhā ||

Vasodhāra

शत-धारं सहस्र-धारम् अपरिमित-धारं अच्छिद्रम् अक्षयं परमं पवित्रं भगवन् अग्नये पुनातु स्वाहा ॥

śata-dhāram sahasra-dhāram aparimita-dhāraṁ acchidram
akṣayaṁ paramaṁ pavitraṁ bhagavan agnaye punātu svāhā ||

agnaye saptavate idaṁ na mama ||

❖ Valedict varuna from the praṇīta pātra, then pour some water down on the four sides of the kuṇḍa.

mārjanam

पूर्वां दिशि मार्जनं नमः ॥ pūrvāṁ diśi mārjanaṁ namaḥ || (east)

दक्षिनां दिशि मार्जनं नमः ॥ dakṣināṁ diśi mārjanaṁ namaḥ || (south)

प्रतीच्यां दिशि मार्जनं नमः ॥ pratīcyāṁ diśi mārjanaṁ namaḥ || (west)

उदीच्याम् दिशि मार्जनं नमः ॥ udīcyām diśi mārjanaṁ namaḥ || (north)

उर्ध्वां दिशि मार्जनं नमः ॥ urdhvāṁ diśi mārjanaṁ namaḥ || (sprinkle upwards)

❖ abhiṣeka from the prokṣaṇi pātra

आपः सुमित्रियाः सन्तु भवन्त्वोषधयो तव । आपो रक्षन्तु त्वां नित्यम्-आपो नारायणस् स्वयम् ॥

āpaḥ sumitriyāḥ santu bhavantvoṣadhayo mama |
āpo rakṣantu māṁ nityam-āpo nārāyaṇaḥ svayam ||

Homage to Agni

रुद्र तेज समुद्भूतो वरदो हव्य-वाहनः । अग्निर् वैश्वानरः साक्षात् तस्मै नित्यम् नमो नमः ॥

rudra teja samudbhūto varado havya-vāhanaḥ |
agnir vaiśvānaraḥ sākṣāt tasmai nityam namo namaḥ ||

visarjanam

यज्ञ यज्ञपतिं गच्छ यज्ञं गच्छ हुताशन । स्वां योनिं गच्छ यज्ञेस पूरयास्मन् मनोरथम् ॥

rudra teja samudbhūto varado havya-vāhanaḥ |
agnir vaiśvānaraḥ sākṣāt tasmai nityaṁ namo namaḥ ||

ॐ अग्नये नमः अग्निं आत्मन्युद्वासयामि ॥

oṁ agnaye namaḥ agniṁ ātmanyudvāsayāmi ||

Tilakam

❖ Collect some ashes from the fire on the sruk and then place tilak on forehead.

शान्तिरस्तु शिवं चास्तु वासवाग्नि प्रसादतः । मरुतां ब्रह्मणश्चैव वसु रुद्र प्रजापतिः ॥

śāntir-astu śivaṁ cāstu vāsavāgni prasādataḥ |
marutāṁ brahmaṇaścaiva vasu rudra prajāpatiḥ ||

Agni Prārthana

नमस्ते गार्हपत्याय नमस्ते दक्षिणाग्नये । नमः आहवनीयाय महा वेद्याइ नमो नमः ॥

namaste gārhapatyāya namaste dakṣiṇāgnaye |
namaḥ āhavanīyāya mahā vedyāi namo namaḥ ||

काण्ड द्वयोपपाध्याय कर्म ब्रह्म स्वरुपिणम् । स्वर्ग अपवर्ग रुपाय यज्ञेशाय नमो नमः ॥

kāṇḍa dvayopapādhyāya karma brahma svarūpiṇam |
svarga apavarga rūpāya yajñeśāya namo namaḥ ||

प्रमादात् कुर्वतां कर्म प्रच्यवेताध्वरेषु यत् । स्मरणादेव तद्विष्णोः सम्पूर्णं स्याद् इति श्रुतिः ॥

pramādāt kurvatāṁ karma pracyavetādhvareṣu yat |
smaraṇād eva tad viṣṇoḥ sampūraṇaṁ syād iti śrutiḥ ||

यस्य स्मृत्या च नामोक्त्या तपो यज्ञ क्रियादिषु । न्यूनं सम्पूर्णतां याति सद्यो वन्दे तमच्युतम् ॥

yasya smṛtyā ca nāmoktyā tapo yajña kriyādiṣu |
nyūnaṁ sampūrṇatām yāti sadyo vande tam acyutam ||

DIK-BALI VIDHĀNAM

- Offerings are now made in the 8 cardinal directions to the Dik-pālakas.
- The offerings consist of a slice of the big green pumpkin – on this a dolop of a mixture of boiled urad dahl mixed with yoghurt and some kumkum (māṣa-bhakta-bali) is placed.
- Recite each dhyana sloka and offer pancopacara puja – gandha, puṣpa, dhūpa, dīpa (clay lamp) and then the bali.

Saṅkalpam — ॐ अद्य पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्टायां अस्यां शुभ तिथौ, कृतस्य वास्तु शांति कर्मणि सांगता सिद्ध्यर्थं, दिग्-पाल पूजन पूर्वकं स्थापित देवताभ्यो बलि-दानम् अहं करिष्ये ॥

oṁ adya pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭāyāṁ asyāṁ śubha tithau, kṛtasya vāstu śānti karmaṇi sāṅgatā siddhyarthaṁ, dig-pāla pūjana pūrvakaṁ sthāpita devatābhyo bali-dānam ahaṁ kariṣye ||

On this auspicious day characterised by the afore-mentioned astrological parameters, as an ancilliary to this bhumi-puja I now make offerings to all the eight regents of the directions.

Indra

इंद्रोऽमरावति नाथः शचि देव्यास्तु नायकः । वज्रायुधस्य प्राचीशः तस्यै चैरावतो गजः ॥

indro'marāvati nāthaḥ śaci devyāstu nāyakaḥ |
vajrāyudhasya prācīśaḥ tasyai cairāvato gajaḥ ||

भो! इंद्र! स्वां दिशं रक्ष, बलिं भक्ष, अस्य यजमानस्य सकुटुंबस्य सपरिवारस्य, आयुः कर्ता, क्षेम कर्ता, शांति कर्ता, पुष्टि कर्ता, तुष्टि कर्ता, वरदो भव । अनेन बलिदानेन इंद्रः प्रियताम् ॥

bho! Indra! svāṁ diśaṁ rakṣa, baliṁ bhakṣa, asya yajamānasya sakuṭumbasya saparivārasya, āyuḥ kartā, kṣema kartā, śānti kartā, puṣṭi kartā, tuṣṭi kartā, varado bhava | anena balidānena indraḥ priyatām ||

O Indra guard your direction, accept this offering, be generous to us, and make this yajamana and his extended family long-lived, replete with well-being, peace, strength, contentment: may you be pleased with this offering.

Agni

अग्निस्तेजोवति वासिः स्वाहा देव्याः प्रिय पतिः । मेषारूढो शक्ति-धरः दिशाग्नेयां प्रतिष्ठितः ॥

agnis tejovati vāsiḥ svāhā devyāḥ priya patiḥ |
meṣārūḍho śakti-dharaḥ diśāgneyāṁ pratiṣṭhitaḥ ||

भो! अग्ने! स्वां दिशं रक्ष, बलिं भक्ष, ...। अनेन बलिदानेन अग्निः प्रियताम् ॥

bho! agne! svāṁ diśaṁ rakṣa, baliṁ bhakṣa, ... anena balidānena agniḥ priyatām ||

Yama

यम संयमनि नाथः श्यामलाय नमः प्रियः । दंड-भृन् महिषारूढो दक्षिनस्यां दिशि स्थितः ॥

yama saṁyamani nāthaḥ śyāmalāya namaḥ priyaḥ |
daṇḍa-bhṛn mahiṣārūḍho dakṣinasyāṁ diśi sthitaḥ ||

भो! यम! स्वां दिशं रक्ष, बलिं भक्ष......॥अनेन बलिदानेन यम प्रियताम् ॥
bho! yama! svāṁ diśaṁ rakṣa, baliṁ bhakṣa........anena balidānena yama priyatām ||

Naiṛrti

कृष्णाङ्गन पुरांग् यस्य दीर्घा भार्यं अरोहयः । शस्त्र कुंतो नैऋर्तस्य नैऋत्यां दिशि श्थितः ॥

kṛṣṇāṅgana purāṅg yasya dīrghā bhāryaṁ arohayaḥ |
śastra kunto naiṛrtasya naiṛrtyāṁ diśi śthitaḥ ||

भो! निऋर्ति! स्वां दिशं रक्ष, बलिं भक्ष......॥अनेन बलिदानेन नैऋऋति प्रियताम् ॥
bho! niṛrti! svāṁ diśaṁ rakṣa, baliṁ bhakṣa........anena balidānena naiṛṛti priyatām ||

Varuṇa

वरुण पुरि श्रधावति यस्य प्रिया भार्य च कालिका । मकर-वाह पाश-धरो वरुण पश्चिमेश्वरः ॥

puri śradhāvati yasya priyā bhārya ca kālikā |
makara-vāha pāśa-dharo varuṇa paścimeśvaraḥ ||

भो! वरुण! स्वां दिशं रक्ष, बलिं भक्ष, ...॥अनेन बलिदानेन वायो प्रियताम् ॥
bho! varuṇa! svāṁ diśaṁ rakṣa, baliṁ ....anena balidānena varuṇa priyatām ||

Vāyu

वायुर्गंधर्वति नाथः किंचित्तस्यां जन प्रियः । पारंग वाहो ध्वज-भृत् वायव्यां दिशि वर्तते ॥

vāyur gandhavati nāthaḥ kiñcit tasyāṁ jana priyaḥ |
pāraṅga vāho dhvaja-bhṛt vāyavyāṁ diśi vartate ||

भो! वायो! स्वां दिशं रक्ष, बलिं भक्ष, ...॥अनेन बलिदानेन वायो प्रियताम् ॥
bho! vāyo! svāṁ diśaṁ rakṣa, baliṁ bhakṣa, ...anena balidānena vāyo priyatām ||

Kubera

कुबेरस्चारकार्यां अस्तु चित्ररेख प्रियंगणः । हयवाहो खड्ग-धरः उदीच्यां दिशि वर्तते ॥

kuberas cārakāryāṁ astu citrarekha priyaṅgaṇaḥ |
hayavāho khaḍga-dharaḥ udīcyāṁ diśi vartate ||

भो! कुबेर! स्वां दिशं रक्ष, बलिं भक्ष...॥अनेन बलिदानेन कुबेर प्रियताम् ॥
bho! kubera! svāṁ diśaṁ rakṣa, baliṁ bhakṣa.....anena balidānena kubera priyatām ||

Iṣāṇa

यशोवतीश ईशानः पार्वती परमेश्वरः । इशान्य दिशि संभाति वृषारूढं त्रिशूल-भृत् ॥

yaśovatīśa īśānaḥ pārvatī parameśvaraḥ |
iśānya diśi saṁbhāti vṛṣārūḍhaṁ triśūla-bhṛt ||

भो! ईशान! स्वां दिशं रक्ष, बलिं भक्ष......॥अनेन बलिदानेन ईषाण प्रियताम् ॥
bho! īśāna! svāṁ diśaṁ rakṣa, baliṁ bhakṣa........anena balidānena īṣāṇa priyatām ||

Kṣetra Pāla

उत्तुंग वृषभारूढं पद्म पत्रायत् एक्षणम् । क्षेत्र पालं अहं वंदे सर्व अरिष्टश्च शांतये ॥

uttūṅga vṛṣabhārūḍhaṁ padma patrāyat ekṣaṇam |
kṣetra pālaṁ ahaṁ vande sarva ariṣṭaśca śāntaye ||

भो! क्षेत्र-पालः! स्वां दिशं रक्ष ……॥अनेन बलिदानेन क्षेत्र-पालः प्रियताम् ॥

bho! Kṣetra-pālaḥ! svāṁ diśaṁ rakṣa ……..anena balidānena Kṣetra-pālaḥ priyatām ||

Prārthana

पूजितोऽसि मया वास्तो होमाद्यैर् अर्चनैः शुभैः । प्रसीद पाहि विश्वेश देहि मे गृहजं सुखम् ॥

pūjito'si mayā vāsto homādyair arcanaiḥ śubhaiḥ |
prasīda pāhi viśveśa dehi me gṛhajaṁ sukham ||

You have been propitiated by me O Vastu, through these various auspicious offerings. Have compassion on me and bless me Lord of Space, grant me domestic happiness.

वास्तु-देव नमस्-तुभ्यं भूशय्याऽभिरत प्रभो । मद्गृहं धन-धान्याद्यैः समृद्धं कुरु सर्वदा ॥

vāstu-deva namas-tubhyaṁ bhūśayyā'bhirata prabho |
mad gṛhaṁ dhana-dhānyādyaiḥ samṛddhaṁ kuru sarvadā ||

Obeisance to you O Lord Vastu, pervading this space. Please grant me the perpetual increase of domestic prosperity

देवेश वास्तु-पुरुष सर्व विघ्न-विनाशक । शांतिं कुरु सुखं देहि सर्व कामान्प्रयच्छ मे ॥

deveśa vāstu-puruṣa sarva vighna-vināśaka |
śāntiṁ kuru sukhaṁ dehi sarva kāmān prayaccha me ||

O Vastu Purusha, foremost of the Devas, the remover of obstacles. Grant me peace and happiness, grant me the actualization of aims.

- ❖ Recite the following prayer for forgiveness for all the harm that was caused through the building of the house, destruction of life and environment.

Prāyaścitta

प्रार्थयामीत्यहं देव शालाया अधिपस्तु यः । प्रायश्चित्त प्रसंगेन गृहार्थे यन्मया कृतम् ॥ १ ॥

prārthayāmītyahaṁ deva śālāyā adhipastu yaḥ |
prāyaścitta prasaṅgena gṛhārthe yan mayā kṛtam || 1 ||

I pay my obeisance to you of Lord of the Space and offer my apologies and perform atonement for all the offences involved in building this house.

मूल च्छेदं तृण च्छेदं कृमि कीट निपातनम् । हननं जल-जीवानाम्भूमौ शस्त्रेण घातनम् ॥ २ ॥

mūla cchedaṁ tṛṇa cchedaṁ kṛmi kīṭa nipātanam |
hananaṁ jala-jīvānām bhūmau śastreṇa ghātanam || 2 ||

For the destruction of habitate – roots and foilage, insects and other creatures and for the violence done to the earth through machinery.

अनृतं भाषितं यच्च किंचित् वृक्षस्य पातनम् । एतत् सर्वं क्षमस्वैनो यन्मया दुष्कृतं कृतम् ॥ ३ ॥

anṛtaṁ bhāṣitaṁ yacca kiñcit vṛkṣasya pātanam |
etat sarvaṁ kṣmasvaino yan mayā duṣkṛtaṁ kṛtam || 3 ||

For any deceptive acts that may have been involved in, and for the felling of trees, for all these transgressions that I have committed please forgive me.

गृहार्थे यत्कृतं पापं ज्ञानज्ञानपि चेतसा । तत्सर्वं क्षम्यतां देव गृह-शालां शुभं कुरु ॥ ४ ॥

grhārthe yat krtaṁ pāpaṁ jñānājñān api cetasā |
tat sarvaṁ kṣamyatāṁ deva grha-śālāṁ śubhaṁ kuru || 4 ||

For all the misdeeds that I have done knowingly and unknowlingly for the sake of building this house, please forgive them all and let this house be auspicious.

Śānti Ślokas

नमो नमो वासुदेव त्वं गतिस् त्वं परायणम् । शरनं त्वां गतो नाथ संसारार्णव तारक ॥ १ ॥
namo namo vāsudeva tvaṁ gatis tvaṁ parāyaṇam |
śaranaṁ tvāṁ gato nātha saṁsārārṇava tāraka || 1 ||

आगतस्त्वं च सुमुख सम-चित्तेन वै पुनः । दिशः पश्य अधः पश्य व्याधिभ्यो रक्ष नित्यशः ॥ २ ॥
āgatas tvaṁ ca sumukha samacittena vai punaḥ |
diśaḥ paśya adhaḥ paśya vyādhibhyo rakṣa nityaśaḥ || 2 ||

प्रसीदस्व स-राष्ट्रस्य राज्ञस् सर्व बलस्य च । गर्भिणीनां च वृद्धानां व्रीहीणां च गवां तथा ।
सज्जनानां च सततं शांतिं कुरु शुभं कुरु ॥ ३ ॥
prasīdasva sa-rāṣṭrasya rājñas sarva balasya ca |
garbhiṇīnāṁ ca vrddhānāṁ vrīhīṇāṁ ca gavāṁ tathā |
sajjanānāṁ ca satataṁ śāntiṁ kuru śubhaṁ kuru || 3 ||

अन्नं कुरु सु-वृष्टिं च सु-भिक्षम् अभयं तथा । राष्ट्रं प्रवर्द्धतु विभो शांतिः भवतु नित्यशः ॥ ४ ॥
annaṁ kuru su-vrṣṭiṁ ca su-bhikṣam abhayaṁ tathā |
rāṣṭraṁ pravarddhatu vibho śāntir bhavatu nityaśaḥ || 4 ||

देवानां ब्राह्मणानां च भक्तानां कन्यकासु च । पशूनां सर्व भूतानां शांतिः भवतु नित्यशः ॥ ५ ॥
devānāṁ brāhmaṇānāṁ ca bhaktānāṁ kanyakāsu ca |
paśūnāṁ sarva bhūtānāṁ śāntir bhavatu nityaśaḥ || 5 ||

- Valediction
- Tīrtham
- Āśirvādam and Prokṣaṇam of the establishment

VĀHANA PŪJĀ VIDHĀNAM

Saṅkalpaḥ — मम उपात ...। अस्यां शुभ तिथौ अस्यां ___________ मम सहकुटुंबस्य क्षेम स्थैर्य धैर्य वीर्य विजय आयुर् आरोग्य अभिवृद्ध्यर्थं आदित्यादि नव ग्रह पिड शान्यर्थं सर्व अरिष्ट दोष भय निवारणार्थं समस्त दुरितोपशांत्यर्थं सकल विघ्न निवारणार्थं वहन पूजां करिष्ये ॥ तदंगत्वेन निर्विघ्नेन परिसमाप्त्यर्थं विघ्नेश्वर पूजां करिष्ये ॥
— mama upāta .... asyāṁ śubha tithau asyāṁ ____________ mama sahakuṭumbasya kṣema sthairya dhairya vīrya vijaya āyur ārogya abhivrddhyarthaṁ ādityādi nava graha piḍa śānyarthaṁ sarva ariṣṭa doṣa bhaya nivāraṇārthaṁ samasta duritopaśāntyarthaṁ

sakala vighna nivāraṇārthaṁ vahana pūjāṁ kariṣye || tadaṅgatvena nirvighnena parisamāptyarthaṁ vighneśvara pūjāṁ kariṣye ||

Today for the promotion of the well-being, stability, organization, vigour, success, longevity and health of my family, and to counter all negative planetary influences, for the overcoming of all hindrances I shall perform the blessing ceremony of my vehicle. But first I shall invoke Ganesha for the removal of all obstacles.

Gaṇeśa Pūjā

अगजाननं पद्मार्कं गजाननं अहर्निशं । अनेकदंतं भक्तानाम् एकदंत उपास्महे ॥

agajānanaṁ padmārkaṁ gajānanaṁ aharniśaṁ |
anekadantaṁ bhaktānām ekadanta upāsmahe ||

ॐ गणेशाय नमः आसनं समर्पयामि etc.

oṁ gaṇeśāya namaḥ āsanaṁ samarpayāmi etc.

Kalaśa Pūjā

- Cover the water filled Panca patra (uddharini placed inside) with right palm and recite the below mantra to invoke the holy rivers.

गंगे च यमुने चैव गोदावरी सरस्वती । नर्मदे सिंधु कावेरि जलेऽस्मिन्सन्निधिं कुरु ॥

gaṅge ca yamune caiva godāvarī sarasvatī |
narmade sindhu kāveri jale'smin sannidhiṁ kuru ||

सर्व तीर्थ जलं पुण्यं, पावनं सर्व कारणं । विष्णु पादोद्भवं शुद्धम्, सर्व मंगल दायिना ॥

sarva tīrtha jalaṁ puṇyaṁ, pāvanaṁ sarva kāraṇaṁ |
viṣṇu pādodbhavaṁ śuddham, sarva maṅgala dāyinā ||

- Sprinkle the water on yourself, puja things, vehicle, Key, persons assembled.

अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थं-गतोपि वा । यस्स्मरेत् पुंडरिकाक्षं स बाह्याभ्यंतरश्शुचिः ॥

apavitraḥ pavitro vā sarvāvasthaṁ-gatopi vā |
yas-smaret puṇḍarikākṣaṁ sa bāhyābhyantaraś-śuciḥ ||

- Sprinkle some flowers with the following mantras

ॐ आदित्यादि नवग्रह देवताभ्यो नमः	oṁ ādityādi navagraha devatābhyo namaḥ
ॐ ग्राम देवताभ्यो नमः	oṁ grāma devatābhyo namaḥ
ॐ नगर देवताभ्यो नमः	oṁ nagara devatābhyo namaḥ
ॐ क्षेत्रपालेभ्यो नमः	oṁ kṣetrapālebhyo namaḥ

Vāhana Dhyāna

लोकानुग्रह हेत्त्वर्थं स्थिरो भव सुखासनः । सान्निध्यं हि सदा देव प्रत्याहं परिकल्पय ॥

विराजमान वाहनेऽस्मिन् यजमानः समृद्ध्यताम् । संपालय सतां राष्ट्रं सर्वोपद्रव विवर्जितं ॥

lokānugraha hettvarthaṁ sthiro bhava sukhāsanaḥ |
sānnidhyaṁ hi sadā deva pratyāhaṁ parikalpaya ||
virājamāna vāhane'smin yajamānaḥ samṛddhyatām |
saṁpālaya satāṁ rāṣṭraṁ sarvopadrava vivarjitaṁ ||

❖ Sprinkle some flowers on the car.

Aṣṭha dig Bhairava Pūjā

❖ On the eight sides of the vehicle place gandham, akṣata and flowers.

ॐ असितांग भैरवाय श्री पादुकां पूजयामि नमः ।
om̐ asitāṅga bhairavāya śrī pādukām̐ pūjayāmi namaḥ | East
ॐ रुरु भैरवाय श्री पादुकां पूजयामि नमः
om̐ ruru bhairavāya śrī pādukām̐ pūjayāmi namaḥ | South East
ॐ चंड भैरवाय श्री पादुकां पूजयामि नमः ।
om̐ caṇḍa bhairavāya śrī pādukām̐ pūjayāmi namaḥ | South
ॐ क्रोध भैरवाय श्री पादुकां पूजयामि नमः ।
om̐ krodha bhairavāya śrī pādukām̐ pūjayāmi namaḥ | South West
ॐ उन्मत्त भैरवाय श्री पादुकां पूजयामि नमः ।
om̐ unmatta bhairavāya śrī pādukām̐ pūjayāmi namaḥ | West
ॐ कपाल भैरवाय श्री पादुकां पूजयामि नमः ।
om̐ kapāla bhairavāya śrī pādukām̐ pūjayāmi namaḥ | North West
ॐ भीषण भैरवाय श्री पादुकां पूजयामि नमः ।
om̐ bhīṣaṇa bhairavāya śrī pādukām̐ pūjayāmi namaḥ | North
ॐ संहार भैरवाय श्री पादुकां पूजयामि नमः ।
om̐ sam̐hāra bhairavāya śrī pādukām̐ pūjayāmi namaḥ | North East

Sudarśana Pūjā — on the Wheels.

❖ Invoke sudarsana on the four wheels decorating with gandha, puṣpa & akṣata.
❖ Place a lime under each wheel

ॐ सुदर्शनाय विद्महे । महा ज्वालाय धीमहि । तन्नश्चक्र प्रचोदयात् ॥

ॐ सहस्रार हुं फट् ।

om̐ sudarśanāya vidmahe | mahā jvālāya dhīmahi | tannaś cakra pracodayāt ||
om̐ sahasrāra hum̐ phaṭ |

Durga Pūjā

❖ Offer flowers and akṣata on the engine.

ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चामुंडायै विच्चे x ३

ॐ कात्यायनाय विद्महे । कन्य-कुमारि धीमहि । तन्नो दुर्गि प्रचोदयात् ॥

ॐ ज्वल ज्वल शूलिनि दुष्ट ग्रहान् हुं फट् स्वाहा ॥
om̐ aim̐ hrīm̐ klīm̐ cāmuṇḍāyai vicce x 3
om̐ kātyāyanāya vidmahe | kanya-kumāri dhīmahi | tanno durgi pracodayāt ||
om̐ jvala jvala śūlini duṣṭa grahān hum̐ phaṭ svāhā ||

सर्व मंगल मांगल्ये शिवे सर्वार्थ शादिके । शरणे त्रयंबके गौरि नारायणी नमोस्तु ते ॥

sarva maṅgala māṅgalye śive sarvārtha śādike |
śaraṇe trayambake gauri nārāyaṇī namostu te ||

त्र्यंबकं यजामहे सुगंधिं पुष्टि वर्धनम् । ऊर्वारुकम् इव बंधनान् मृत्योर्मुक्षीय माऽम्रुतात् ॥
tryambakaṁ yajāmahe sugandhiṁ puṣṭi vardhanam |
ūrvārukam iva bandhanān mṛtyor mukṣīya mā'mrutāt ||

We salute and venerate the three-eyed One, who is perfumed, who increases the wellbeing of his devotees. May He liberate us from death [and rebirth], Like the cucumber from its stalk, and establish us firmly on the path to Liberation..

Upacārān

ॐ आवाहिताभ्यः देवताभ्यो नमः ध्यायामि आवाहयामि । आसनं समर्पयामि – etc.
oṁ āvāhitābhyaḥ devatābhyo namaḥ dhyāyāmi āvāhayāmi | āsanaṁ samarpayāmi – etc.

Prārthana

प्राच्यां रक्षतु गोविंद आग्नेयां गरुड-ध्वजः । याम्यां रक्षतु वराहो नरसिंहस्तु-नैऋते ॥
prācyāṁ rakṣatu govinda āgneyāṁ garuḍa-dhvajaḥ |
yāmyāṁ rakṣatu varāho narasiṁhas-tu-nairṭe ||

वारुण्यां केशवो रक्षेत् वायव्यां मधुसूदनः । उत्तरे श्रीपते रक्षेत् ऐशन्यां हि गदा-धरः ॥
vāruṇyāṁ keśavo rakṣet vāyavyāṁ madhusūdanaḥ |
uttare śrīpate rakṣet aiśanyāṁ hi gadā-dharaḥ ||

ऊर्ध्वां गोवर्धनो रक्षेत् अधश्च त्रिविक्रमः । एवं दश दिशो रक्षेत् वासुदेवो जनार्दनः ॥
ūrdhvāṁ govardhano rakṣet adhaśca trivikramaḥ |
evaṁ daśa diśo rakṣet vāsudevo janārdanaḥ ||

सर्वे देवाः सगंधर्वा ब्रह्मा विष्णु शिवादयः । रक्षंतु त्वां सदा यांतं तिष्ठंतं निद्रया-युतम् ॥
sarve devāḥ sagandharvā brahmā viṣṇu śivādayaḥ |
rakṣantu tvāṁ sadā yāntaṁ tiṣṭhantaṁ nidrayā-yutam ||

May all the devas and gandharvas along with Brahma, Vishnu and Siva protect you wherever you go, wherever you stay and wherever you sleep.

- ❖ Place a burning block of camphor on the coconut wave it 3 times clockwise and then 3 times anti-clockwise in front of the car and then smash it on the ground.

विघ्न-राज गणेशान शिव-पुत्र गजानन । नालिकेरं प्रताड्येऽहं विघ्नानाम् अपहारक ॥
vighna-rāja gaṇeśāna śiva-putra gajānana |
nālikeraṁ pratāḍye'haṁ vighnānām apahāraka ||

Mangalam

मंगलं भगवान् विष्णुः मंगलं मधुसूदनः । मंगलं पुंडरीकाक्ष मंगलं गरुड-ध्वज ॥ १ ॥
maṅgalaṁ bhagavān viṣṇuḥ maṅgalaṁ madhusūdanaḥ |
maṅgalaṁ puṇḍarīkākṣa maṅgalaṁ garuḍa-dhvaja || 1 ||

May Lord Vishnu and Lord Madhusūdana bestow all auspiciousness upon you. O lotus-eyed one, all auspiciousness to you, O Garuda-dhvaja.

नमः कमल नेत्राय नमः कमल मालिने । नमः कमल नाभाय कमला पतये नमः ॥ २ ॥

namaḥ kamala netrāya namaḥ kamala māline |
namaḥ kamala nābhāya kamalā pataye namaḥ || 2 ||

O lotus-eyed one, O lotus-garlanded one, I offer my obeisances to you. O lotus-naveled lotus-bearer, I offer my respectful obeisances unto You.

कल्याणद्भुत कामितार्ध प्रदायिने । श्रीमद् वेंकट नाथाय श्रीनिवासाय मंगलम् ॥ ३ ॥

kalyāṇadbhuta kāmitārdha pradāyine |
śrīmad veṅkaṭa nāthāya śrīnivāsāya maṅgalam || 3 ||

May auspiciousness be bestowed upon Sri Venkatesha, the Lord of Venkata Hill, who grants the cherished desires of His devotees.

श्रीयः कांताय कल्याण निधये निधयेर्थिनाम् । श्री वेंकट निवासाय श्री निवासाय मंगलं ॥ ४ ॥

śrīyaḥ kāntāya kalyāṇa nidhaye nidhayerthinām |
śrī veṅkaṭa nivāsāya śrī nivāsāya maṅgalaṁ || 4 ||

The goddess of fortune is the beloved, the well-being, the treasure of those who seek treasure. O Lord Venkata, you are the abode of Lord Śrī.

मंगलं कौसलेंद्राय महनि रघुनात्मने । चक्रवर्ति तनुजाय सर्व भौमाय मंगलं ॥ ५ ॥

maṅgalaṁ kausalendrāya mahani raghunātmane |
cakravarti tanujāya sarva bhaumāya maṅgalaṁ || 5 ||

All auspiciousness to the great Kausalya, the beloved of the Raghus. May all good fortune be extended to the son of Chakravarti, the earthly King.

वेद वेदांत वेध्याय मेघश्यामल मूर्तये । पुंसां मोहन रूपाय पुण्य श्लोकाय मंगलं ॥ ६ ॥

veda vedānta vedhyāya meghaśyāmala mūrtaye |
puṁsāṁ mohana rūpāya puṇya ślokāya maṅgalaṁ || 6 ||

"Salutations to the dark-blue colored form resembling a cloud, who is the subject matter of the Vedas, Vedanta and their essence; and whose enchanting form bewilders the minds of all human beings. May such an auspicious form be victorious."

सर्व मंगल मांगल्ये शिवे सर्वार्थ शादिके । शरणे त्रयंबके गौरि नारायणी नमोस्तु ते ॥ ७ ॥

sarva maṅgala māṅgalye śive sarvārtha śādike |
śaraṇe trayambake gauri nārāyaṇī namostu te || 7 ||

O auspicious one, O auspicious one, O Shiva, O fullfiller of all purposes. O goddess Gauri, Nārāyaṇī, I offer my respectful obeisances unto you.

O Veda Vedanta Vedhaya Meghashyamala Murtiya O most auspicious and pious verse, you are the bewitching form of men.

- Drive the car forward crushing the limes.
- Dakṣina dānam
- Āśirvādam

DAKṢINA DĀNAM

❖ Every samskāra comes to an end with the dakṣina-dānam and then the āśirvādam

गोविन्द प्रतिगृह्णाति गोविन्दाय ददाति च । गोविन्द धारिका द्वाभ्यां गोविन्दाय नमो नमः ॥

govinda pratigṛhṇāti govindāya dadāti ca ǀ
govinda dhārikā dvābhyāṁ govindāya namo namaḥ ǁ

Govinda is the giver and the receiver, Govinda is the supporter of both donor and receiver therefore I pay my obeisance to Govinda.

हिरण्य गर्भ गर्भस्थं हेम बीज विभावसोः । अनन्त पुण्य फलदम् अथ शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

hiraṇya garbha garbhasthaṁ hema bīja vibhāvasoḥ ǀ
ananta puṇya phaladam atha śāntiṁ prayaccha me ǁ

Please grant me infinite good fortune that is present in the golden womb and the golden seed. Grant me endless and virtuous results, and give me peace.

Yajamāna:— हरिः ॐ तत्-सत् । अद्य अस्मिन् शुभ दिने, एतत् कर्म _________ प्रतिष्थार्थम्, श्री लक्ष्मी-नारायण /उमा-महेश्वर प्रीत्यर्थम्, सम्पूर्ण फल सिद्ध्यर्थं पूर्व पूजित ब्रह्मणाय तुभ्यम् इदं दक्षिनाम् सताम्बूलं सफलं अहं संप्रददे ॥

hariḥ oṁ tat-sat ǀ adya asmin śubha dine, etat karma _________ pratiṣthārtham, śrī lakṣmī-nārāyaṇa [umā-maheśvara prītyartham], sampūrṇa phala siddhyarthaṁ pūrva pūjita brahmaṇāya tubhyam idaṁ dakṣināṁ sa-tāmbūlaṁ sa-phalaṁ ahaṁ saṁpradade ǁ

In order to confirm this ritual, to please Lakshmi-Narayana and to obtain the fruit of this rite I give this honorarium to the duly honoured priest.

❖ The wife pours a few drops of water on the plate to signify her consent.

ĀŚIRVĀDAM

श्री महभ्यो नमः !
स्वस्ति मंत्रार्थाः सत्यास् सफलास् संतु इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ १ ॥
śrī mahabhyo namaḥ !
svasti mantrārthāḥ satyās saphalās santu iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ǁ 1 ǁ
Reverend sirs! With your blessing may all the mantras that have been recited yield their stated rewards.

अस्य मुहूर्तः सुमुहूर्तो भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ २ ॥
asya muhūrtaḥ sumuhūrto bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ǁ 2 ǁ
Reverend sirs! With your blessing may this moment be considered as most auspicious..

तल्लग्न अपेक्षया आदित्यादि नवानां ग्रहानाम् आनुकूल्यं भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ३ ॥
tal-lagna apekṣayā ādityādi navānāṁ grahānām ānukūlyaṁ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ǁ 3 ǁ
Reverend sirs! With your blessing in spite of the ascendant sign, mall the Planets be well disposed.

ये ये ग्रहाः शुभेतर-स्थानेषु स्थिताः तेषां ग्रहाणाम् शुभ स्थान फल अवाप्तिर्-अस्विति भूयाद् इति भवंतो महां0तो अनुगृह्णंतु ॥ ३ ॥
ye ye grahāḥ śubhetara-sthāneṣu sthitāḥ teṣāṁ grahāṇām śubha sthāna phala avāptir-asviti bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 3 ||
May all those planets situated in inauspicious houses yield the rewards of their positive states.

ये ये ग्रहाः शुभ-स्थानेषु स्थिताः तेषां ग्रहाणाम् अतिशयेन एकादश शुभ स्थान फल अवाप्तिर्-अस्विति भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ४ ॥
ye ye grahāḥ śubha-sthāneṣu sthitāḥ teṣāṁ grahāṇām atiśayena ekādaśa śubha sthāna phala avāptir-asviti bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 4 ||
May all those planets situated in auspicious houses yield the greatest rewards of the eleventh house position.

अनयोः दंपत्योः (सर्वेषां सह-कुटुम्बानां) वेदोक्तं दीर्घं आयुष्यं भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ५ ॥
anayoḥ dampatyoḥ (sarveṣāṁ saha-kuṭumbānāṁ) vedoktaṁ dīrghaṁ āyuṣyaṁ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 5 ||
May everyone and their families obtain the longevity that is mentioned in the Vedas.

अनयोः दंपत्योः (सर्वेषां सह-कुटुम्बानां) गृहे वसतां द्विपदां चतुष्पदां नीरोग शतायुषं भूयादिति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ६ ॥
anayoḥ dampatyoḥ (sarveṣām saha-kuṭumbānām) gṛhe vasatāṁ dvipadāṁ catuṣpadāṁ nīroga śatāyuṣaṁ bhūyāditi bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 6 ||

May all those who dwell in the house of this couple; both human and animal be free from disease and have long life.

अनयोः दंपत्योः (सर्वेषां सह-कुटुम्बानां) क्षेम स्थैर्य धैर्य सौर्य वीर्य विजय आयुर् आरोग्य ऐश्वर्य अभिवृद्धिः भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥
anayoḥ dampatyoḥ (sarveṣām saha-kuṭumbānām) kṣema sthairya dhairya saurya vīrya vijaya āyur ārogya aiśvarya abhivṛddhiḥ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ||
May this couple (everyone) always enjoy increase of wellbeing, security, steadfastness, courage, energy, vicotory, longevity, health and prosperity.

अनयोः दंपत्योः (सर्वेषां सह-कुटुम्बानां) सर्वेषाम् देवतानाम् प्रसादेन च हितोक्त महत् ऐश्वर्य आवाप्तिः आचंद्रार्कं वंशा वृद्धि भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ८ ॥
anayoḥ dampatyoḥ (sarveṣām saha-kuṭumbānām) sarveṣām devatānām prasādena ca hitokta mahat aiśvarya āvāptiḥ ācandrārkaṁ vaṁśā vṛddhi bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 8 ||
By the grace of all the gods may great beneficial prosperity be obtained and may every one's lineage continue as long as the Sun and the Moon exist.

अनयोः दंपत्योः (सर्वेषां सह-कुटुम्बानां) शरीरे वर्तमान वर्तिष्यमान समस्त रोग पीड परिहार द्वारा, क्षिप्र आरोग्यता दृढगात्र सिद्धिः इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ९ ॥
anayoḥ dampatyoḥ (sarveṣām saha-kuṭumbānām) śarīre vartamāna vartiṣyamāna samasta roga pīḍa parihāra dvārā, kṣipra ārogyatā dṛḍhagātra siddhiḥ iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 9 ||

May all the suffering caused by current and future disease by quickly healed and a swift recovery obtained, and may every one be firm of limb.

अनयोः दंपत्योः (सर्वेषां सह-कुटुम्बानां) आयुर् बलं यशो वर्चः पशवः स्थैर्यं सिद्धिर् लक्ष्मीः क्षमा कांतिस् सद्गुणा आनंदो नित्योत्सवो नित्य-श्री नित्य-मंगलं इत्येषाम् सर्वदा अभिवृद्धिर्भूयाद् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥

anayoḥ dampatyoḥ (sarveṣām saha-kuṭumbānām) āyur balaṁ yaśo varcaḥ paśavaḥ sthairyaṁ siddhir lakṣmīḥ kṣamā kāntis sadguṇā ānando nityotsavo nitya-śrī nitya-maṅgalaṁ ityeṣām sarvadā abhivṛddhir bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ||

May this couple (everyone) always enjoy health, strength, fame, prosperity, success, forgiveness, popularity, happiness, festivities, and auspiciousness. May these blessing always increase.

अनयोः दंपत्योः (सर्वेषां सह-कुटुम्बानां) गृहे धन लक्ष्मी धान्य लक्ष्मी संतान लक्ष्मी सौम्य लक्ष्मी सौभाग्य लक्ष्मी, गज लक्ष्मी मोक्ष लक्ष्मी अष्ठ लक्ष्म्याः स्थिरतर सिद्धिः इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ ११ ॥

anayoḥ dampatyoḥ (sarveṣām saha-kuṭumbānām) gṛhe dhana lakṣmī dhānya lakṣmī santāna lakṣmī saumya lakṣmī saubhāgya lakṣmī, gaja lakṣmī mokṣa lakṣmī aṣṭha lakṣmyāḥ sthiratara siddhiḥ iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 11 ||

May this couple (all people) have the eight types of Lakshmi (prosperity) firmly established in their homes.

सर्वे जनाः नीरोगाः निर्-उपद्रवाः सद्-आचार-संपन्ना आढ्या निर्मत्सर दयालवश्च भूयासुर् इति भवंतो महांतो अनुगृह्णंतु ॥ १२ ॥

sarve janāḥ nīrogāḥ nir-upadravāḥ sad-ācāra-sampannā āḍhyā nir-matsara dayālavaśca bhūyāsur iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 12 ||

May all people be free from disease and suffering, may they all be of good character and prosperous, may all people be compassionate and free from jealousy.

देशो अयं निर्-उपद्रवो अस्तु । सर्वे जनाः सुखिनो भवंतु ॥ १३ ॥
समस्त सन्मंगलानि संतु । उत्तरोत्तर अभिवृद्धिर् अस्तु ॥ १४ ॥

deśo ayaṁ nir-upadravo astu | sarve janāḥ sukhino bhavantu || 13 ||

May this country be free of troubles. and may everyone attain happiness.

samasta sanmaṅgalāni santu | uttarottara abhivṛddhir astu || 14 ||

May there always be auspiciousness, always increasing.

Paurāṇika śloka āśirvādam

भद्रम् अस्तु शिवं चाऽस्तु महा-लक्ष्मी प्रसीदतु । रक्षंतु त्वां सुरा सर्वे संपदः संतु सुस्थिर ॥ १ ॥

bhadram astu śivaṁ cā'stu mahā-lakṣmī prasīdatu |
rakṣantu tvāṁ surā sarve sampadaḥ santu susthira || 1 ||

May well-being be yours, and auspiciousness too, may Fortune shower her grace upon you,
May all the gods protect you, and grant you prosperity and security in abundance.

रुण रोगादि दारिद्यं पाप क्षुत् अपमृत्यवः । भय शोक मनस्ताप नश्यंतु तव सर्वदा ॥ २ ॥

ruṇa rogādi dāridyaṁ pāpa kṣut apamṛtyavaḥ |
bhaya śoka manas tāpa naśyantu tava sarvadā || 2 ||

May you forever be free from debts, poverty, hunger and untimely death, fear, mental torment and anxiety.

आरोग्यं दृढ-गात्रत्वं अनृण्यं अघ मोचनम् । अपार वश्यं निश्चिंत्यं आस्तिक्यं प्रप्तिर्स्तु ते ॥ ३ ॥

ārogyaṁ dṛḍha-gātratvaṁ anṛṇyaṁ agha mocanam |
apāra vaśyaṁ niścintyaṁ āstikyaṁ praptir astu te || 3 ||

May you obtain health, firm body, freedom from debts, and freedom from vice.
May you always be independent, free from anxiety and firm in your Vedic faith.

अव्याधिना शरीरेण मनसा च निराधिना । पूरयन् अर्थिनाम् आशाम् जीव-त्वं शरदः-शतन् ॥

avyādhinā śarīreṇa manasā ca nirādhinā |
pūrayann arthinām āśām jīva-tvaṁ śaradaś-śatan || 4 ||

May your body be free from diseases and your mind free from worry, may you achieve your aspirations and may your live for an hundred autumns.

सर्वे देवाः सगंधर्वा ब्रह्मा विष्णु शिवादयः । रक्षंतु त्वां सदा यांतं तिष्ठंतं निद्रया-युतम् ॥

sarve devāḥ sagandharvā brahmā viṣṇu śivādayaḥ |
rakṣantu tvāṁ sadā yāntaṁ tiṣṭhantaṁ nidrayā-yutam || 5 ||

May all the devas and gandharvas along with Brahma, Vishnu and Siva protect you wherever you go, wherever you stay and wherever you sleep.

अक्षतं चास्तु ते पुण्यं दीर्घम् आयुर्यशो बलम् । यद्वच्छ्रेयस्करं लोके तत्तद्-अस्तु सदा तव ॥

akṣataṁ cāstu te puṇyaṁ dīrgham āyur yaśo balam |
yadvac chreyaskaraṁ loke tat-tad-astu sadā tava || 6 ||

May your merit be continuous, may you have longevity, fame and strength, whatever there is in the world that promotes your welfare, may it be yours forever.